
Strateginen sopimus 2019, Kaupunginjohtajan toimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallituksessa on konsernijaosto ja kaupunkikehitysjaosto.

Konsernijaoston tehtävänä on huolehtia keskitetyistä palveluista, joita ei ole annettu kaupunginhallituksen, lauta- tai johtokuntien tehtäväksi sekä konserniohjauksen kehittämisestä ja niiden yhtiöiden, osuuskuntien ja yhdistysten sekä säätiöiden omistajaohjauksesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kaupunkikehitysjaoston tehtävänä on kaupungin kiinteistökehityksen, maankäytön ja tilankäytön

strateginen ohjaus sekä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan ohjauksesta päättäminen.

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii vuoden 2019 alusta Konsernihallinto, viisi palvelukeskusta, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, sekä 25 strategista yhteisöä. Strategisten yhteisöjen osalta kaupunginhallitus on delegoinut valvontavastuunsa konsernijaostolle, joka huolehtii yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelystä ja seurannasta.

Kaupunginjohtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa ja taloutta sekä toimielinten ja laitosten toimintaa ja muuta kaupungin toimintaa. Kaupunginjohtaja johtaa konsernihallintoa, kaupungin edunvalvontaa ja kansainvälisiä suhteita. Kaupunginjohtaja vastaa kaupungin yleisestä elinkeinopolitiikasta, tiedottamisesta sekä tarpeellisen vieraanvaraisuuden ja huomaavaisuuden osoittamisesta. Kaupunginjohtaja edustaa kaupunkia koti- ja ulkomaisissa sidosryhmätilaisuuksissa ja neuvotteluissa.

Kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat kolme konsernihallinnon ryhmää: hallintoryhmä, talous- ja strategiaryhmä sekä kaupunkikehitysryhmä. Kullakin ryhmällä on kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimiva johtaja. Palvelukeskusten hallinnollisen

johtamisen kaupunginjohtaja on delegoinut konsernihallinnon ryhmiin kuuluville johtajille.

Konsernihallinnon tehtävänä on huolehtia kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja sen konsernijaoston päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä avustaa kaupunginhallituksen puheenjohtajaa tälle johtosäännössä annettujen tehtävien osalta, avustaa kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon johtamisessa sekä toiminnan ja talouden johtamisessa.

Palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kaupunginhallituksen päättämiä palveluja kaupunkikonsernille ja ulkoisille asiakkaille. Palvelukeskuksen johtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen konsernijaoston ja kaupunginjohtajan alaisena palvelukeskusta ja vastaa sen kehittämisestä, taloudesta ja toiminnasta sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Kaupungissa toimivat johdon tukena talouden, henkilöstön, viestinnän, strategian ja kehittämisen, hankintojen sekä lakipalveluiden matriisitoiminnot, joiden tehtävänä on ohjata tehtäväalueensa toimintojen ja resurssien käyttöä kaupungissa.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Sote- ja maakuntauudistus

Uudistus kokonaisuutena on maan historiassa erittäin merkittävä hallinnon ja toimintatapojen muutos. Sen vaikutus Turun kaupungin kuten muidenkin kuntien asemaan on erittäin merkittävä. Mikäli uudistus menee koko laajuudessaan läpi eduskunnan käsittelystä, tulee sillä olemaan myös suuri vaikutus Konsernihallinnon toimintaan ja rakenteeseen. Konsernihallinnossa on jo valmistelussa hallinnon uudistaminen ja tämä hanke tulee jatkumaan vuosien 2018 ja 2019 aikana.

Talouden näkymät

Suomen bruttokansantuote (BKT) kasvoi tarkentuneiden ennakkotietojen mukaan 2,8 prosenttia vuonna 2017.

Tilastokeskuksen elokuun lopussa 2018 julkistamien ennakkotietojen mukaan Suomen BKT kasvoi vuoden 2018 ensimmäisellä vuosineljänneksellä 2,8 prosenttia ja toisella neljänneksellä 2,5 prosenttia vuodentakaisesta vastaavasta ajankohdasta.

Toisen neljänneksen talouskasvu perustui erityisesti viennin (+3,7 prosenttia) ja investointien (+4,8 prosenttia) kasvuun vuoden takaiseen verrattuna. Julkinen kulutus kasvoi vastaavasti 2,8 prosenttia ja yksityinen kulutus 2,1 prosenttia.

Kuluvan vuoden tammi - heinäkuussa julkistettujen tärkeimpien talousennusteiden arviot Suomen talouskasvusta vaihtelevat välillä 2,5 - 3,3 prosenttia vuodelle 2018. Vuotta 2019 koskevat ennusteet ovat yleisesti alhaisempia.

Termillä positiivinen rakennemuutos viitataan siihen, että Varsinais-Suomessa erityisesti meri- ja autoteollisuuden kasvun turvaaminen edellyttää työmarkkinoiden kysynnän kannalta relevantin koulutuksen ja liikenneyhteyksien pikaista kehittämistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantamista. Maakunnassa petyttiin siihen, että Turun yliopistolta evättiin oikeus laajentaa omaa DI-koulutustaan, ja se joutuu ainakin toistaiseksi tyytymään tekniikan alojen ns. yhteistyöyliopistoon.

Tilastokeskuksen tuottamien tietojen mukaan Turun seutukunnan yritysten kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi vuoden 2018 ensimmäisellä vuosineljänneksellä koko maan kanssa samaa tahtia: Turun seutukunnassa kasvu oli 5,9 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna, kun se koko maassa oli 5,3 prosenttia. Yritysten henkilöstömäärä nousi Turun seutukunnassa vastaavasti 3,4 prosenttia ja koko maassa 3,6 prosenttia.

Liikevaihdon kasvu oli nopeinta meriteollisuuden yritysryhmässä (+23,0 prosenttia) ja rakentamisessa (+7,1 prosenttia). Seutukunnan talouden nousu oli laaja-alaista, sillä myös kauppa (+6,3 prosenttia), ns. muut palvelut (+3,8 prosenttia) ja teollisuus pl. Meyer Turku (+3,0 prosenttia) kasvoivat.

Keskeinen positiivinen muutos Turun seutukunnan taloustilanteessa on ollut se, että Meyer Turku on saanut risteilijämarkkinoiden kansainvälisessä

noususuhdanteessa hankituksi ainakin vuoteen 2024 ulottuvan tilauskannan. Siihen tukeutuvan noin 200 milj. euron investointiohjelman näkyvin osa on kesäkuussa käyttöön otettu Pohjoismaiden suurin pukkinosturi, joka on osaltaan mahdollistamassa syksyllä 2018 käynnissä olevaa tuotannon tasokorotusta ja henkilöstömäärän kasvattamista.

Toinen talouden nousua hyvin indikoiva ala on rakentaminen. Turussa käänne ylöspäin on ollut voimakas. Turun rakennusvalvonnan tietojen mukaan esim. asunnoille myönnettyjen rakennuslupien määrä on kehittynyt seuraavasti: vuonna 2015 lupia myönnettiin 1 104 asunnolle, vuonna 2016 2 422 asunnolle ja vuonna 2017 2 604 asunnolle. Kasvu on edennyt vuoden 2018 aikana luvista valmistuneisiin asuntoihin, sillä tammi - kesäkuussa asuntoja valmistui 1 348, mikä on enemmän kuin koko vuonna 2017 yhteensä.

Kasvun odotetaan Turun seutukunnassa ja Varsinais-Suomen maakunnassa jatkuvan. Huhtikuussa 2018 julkaistussa työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten Alueelliset kehitysnäkymät - katsauksessa arvioidaan lähitulevaisuuden (12 kk) talousnäkyviä kokonaisuudessaan siten, että sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työttömyyden tilanne on nykyistä parempi. Maakuntatasolla nousua tukee voimakkaassa kasvussa oleva henkilöautojen tuotanto Uudessakaupungissa.

Kuntatalouden kehitys

Tilastokeskuksen neljännesvuositilaston mukaan Manner-Suomen kunnat saivat vuoden 2018 tammi-kesäkuussa verotuloja 11,6 miljardia euroa ja valtionosuuksia 4,4 miljardia euroa. Verotulot kasvoivat edellisen vuoden vastaavaan ajanjak-

soon verrattuna 2,5 prosenttia, kun taas valtionosuudet vähenivät 0,6 prosenttia. Näistä eristä muodostuva verorahoitus oli Manner-Suomessa asukasta kohden 2 926 euroa. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate oli 1,6 miljardia euroa. Vuosikate heikkeni 10,4 prosenttia vuoden takaisesta.

Lainakanta kasvoi Manner-Suomen kunnilla toisen vuosineljänneksen aikana 0,3 prosenttia. Lainakanta oli kesäkuun lopussa 15,9 miljardia euroa. Asukasta kohden laskettuna lainakanta oli 2 899 euroa. Investointimenoja oli 11,4 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden tammikuussa, yhteensä 1,2 miljardia euroa.

Manner-Suomen kuntien toimintakulut ilman sisäisiä eriä olivat vuoden 2018 ensimmäisellä puoliskolla 18,2 miljardia euroa. Kasvua edellisen vuoden tammikuuhun verrattuna oli 2,2 prosenttia. Ulkoisia toimintatuottoja oli 3,4 miljardia. Toimintatuotot vähenivät 1,2 prosenttia.

Kuntaliiton elokuun veroennusteen mukaan kunnallisveron kertymät heikkenevät merkittävästi. Koko maan tasolla kunnallisveron tilitykset tulevat vuonna 2018 olemaan noin 400 miljoonaa euroa alemmat kuin Kuntaliiton huhtikuun veroennustekehikossa ja noin 600 miljoonaa euroa alemmat kuin kevään kuntatalousohjelmassa arvioitiin. Verohallinnon tiedon mukaan syitä alentuneeseen maksunpantavaan veroon löytyi osittain ansiotu-

loissa sekä osittain työtulovähennyksissä. Työtulovähennyksien taso olisi Verohallinnon ennakkotiedon mukaan noin 90 miljoonaa euroa enemmän verrattuna Kuntaliiton huhtikuun ennusteeseen. Työtulovähennys on suoraan verosta tehtävä vähennys, joten se laskee maksunpantavaa veroa saman verran. Näiden seikkojen taustalla näyttäisi olevan jossain määrin epäonnistunut julkisen sektorin lomarahaleikkauksen sekä työtulovähennyksen vaikutusarviointi.

Väestön ja työllisyyden kehitys

Vuoden 2017 lopussa Turun väkiluku oli 189 669, jossa oli lisäystä 2 065 vuoteen 2016 verrattuna. Kasvu nopeutui, sillä vuonna 2016 väestö lisääntyi 1 696 hengellä. Turun seutukunnan väestö kasvoi 2 732:lla vuonna 2017.

Turun suomenkielisten määrä oli vuoden 2017 lopussa 158 343 ja ruotsinkielisten 10 310. Äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea puhuvan väestön (vieraskieliset) määrä oli vuoden lopussa 20 998 henkeä ja osuus koko väestöstä 11,1 prosenttia.

Turun heinäkuun lopun 2018 ennakkoväkiluku oli 189 842, jossa oli lisäystä vuoden vaihteeseen verrattuna 173 henkeä ja viime vuoden heinäkuuhun 2 125 henkeä. Vieraskielisten määrän kasvu on jatkunut vuoden 2018 aikana ja heinäkuun lopussa vieraskielisiä oli 21 610.

Työttömyysaste oli Turun seutukunnassa heinäkuun lopussa 2018 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan 11,4 (-1,8 prosenttiyksikköä verrattuna vuoden 2017 heinäkuuhun).

Kesäkuussa 2016 työttömyysaste kääntyi Turussa laskuun pitkän kasvujakson jälkeen. Laskeva trendi on tämän jälkeen jatkunut ja heinäkuussa 2018 Turun työttömyysprosentti oli 14,2 (-1,9 prosenttiyksikköä verrattuna heinäkuuhun 2017). Sekä pitkäaikaistyöttömien että alle 25-vuotiaiden työttömien määrä laski vuositasolla nopeasti.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset

Turkuun kohdistuvat ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit, haavoittuvuudet ja vaikutukset analysoitiin vuoden 2018 ensimmäisen puoliskon aikana laajalla hallinnon tasojen, sidosryhmien ja asiantuntijoiden yhteistyöllä osana Turun kaupungin Ilmastosuunnitelman 2029 valmistelua. Lisääntyvien äkillisten sääilmiöiden sekä jatkuvan lämpenemisen aiheuttamat riskit ovat merkittäviä ja kohdistuvat hyvinvointiin, rakennettuun ympäristöön sekä ekosysteemeihin ja ruuantuotantoon. Ilmastonmuutokseen varautuminen vaatii laajaa yhteistyötä, toimintatapojen muutosta ja investointeja.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Turun kaupungin kehittämisen lähtökohtana toimivat Turku 2029 -kaupunkistrategian visio, toimintalapaukset ja päämäärät sekä strategisten ohjelmien linjaukset. Strategiset ohjelmat sisältävät yhteensä 42 linjausta.

Kaupungin toiminnan päämääränä on kaupunkilaisten kestävä hyvinvointi. Väestön ikääntyminen, työttömyys, hyvinvointiin liittyvien ongelmien kasaantuminen ja resurssien oikea kohdentaminen ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista, joiden ratkaiseminen edellyttää kokonaisvaltaista toimintatapojen muutosta. Kaupungin palvelurakennetta on muutettava siten, että kallis erityistyö ja korjaava työ vähenevät ja toimintaa suunnataan mahdollistavaan ja ehkäisevään työhön. Palvelumuotoilulla ja -ohjauksella parannetaan erityisesti paljon palveluja käyttävien palveluketjuja. Kun investoidaan oikealla tavalla ehkäiseviin, tarpeenmukaisesti monialaisiin ja yhteen sovitettuihin palveluihin, syntyy sekä hyvinvointihyötyjä että taloudellisia säästöjä.

Palvelut järjestetään vaikuttavien palveluketjujen avulla siten, että asiakaspalvelu on toiminnan keskiössä. Palveluja toteutetaan kiinteässä ja laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Turun alueella on monipuolinen elinkeinorakenne, jonka tukena on laadukkaat ja joustavat yritys- ja innovaatiopalvelut. Paras tapa hoitaa työllisyyttä on kehittää ja tukea yritysten syntyä, kilpailuky-

kyä ja kasvu, jolloin työvoimalle syntyy aitoa ja pysyvää kysyntää. Turun logistinen sijainti EU:n TEN-T (Trans European Network) runkoverkossa ja osana Tukholmasta, Turun ja Helsingin kautta Pietariin ulottuvalla kasvuvyöhykkeellä tarjoaa kaupungille mahdollisuudet kehittyä merkittävänä logistisena solmukohtana.

Turun erityisenä vahvuutena ovat laadukkaat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset. Ne tukevat kaupungin jatkuvaa uudistumista luomalla pohjaa laaja-alaiselle osaamiselle ja luovuudelle. Turun 40 000 opiskelijaa ovat merkittävä potentiaali kaupungille ja sen yrityksille.

Matkailu- ja kongressikaupunkina kehittymisen näkökulmasta Turun historia, kulttuuripalvelut, tapahtumatoiminta, saaristo, merellisyys ja joki ovat merkittäviä vetovoima- ja elinvoimatekijöitä.

Kaupungin uudistumisen lähtökohtana ovat toiminnan läpinäkyvyys ja tietoon perustuva johtaminen, joita tuetaan ajanmukaisilla tietojärjestelmillä. Tämän vuoksi kaupunki haluaa tuntea asukkaansa ja asiakkaansa paremmin. Keskeisiä elementtejä tuottavuuden parantamisessa ovat lisäksi kaupungin tilojen käytön tehostaminen, aktiivinen omistajaohjaus ja tukipalvelujen tuoteistaminen. Yhteiset pelisäännöt varmistavat kaupungin voimavarojen tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen käytön.

Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin. Asukkaille ja asiakkaille tämä tarkoittaa aikaisempaa parempia mahdolli-

suuksia käyttää kaupungin palveluja ajasta ja paikasta riippumatta.

Uudistamalla palveluja laajalla innovaatioyhteistyöllä avoimuuden periaatteita noudattaen kaupunki edistää myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja palvelumuotojen syntymistä. Jotta kehittäminen olisi tehokasta, tarvitaan kaupunkitasolla yhteisiä menetelmiä ja työvälineitä, joilla kehittämistä hallitaan.

Aktiivinen rakentaminen, joka tarkoittaa sekä määrätietoista uudisrakentamista, että täydennysrakentamista, on aina ollut eräs kasvavan kaupungin tunnusmerkeistä. Kaupungin kehittäminen laajoina kokonaisuuksina tukee elinkeinoelämän kilpailukykyä ja asukkaiden viihtyvyyttä.

Turku on maailmanlaajuisesti ilmastopolitiikan edelläkävijä ja osa kansainvälistä kaupunkiverkostoa, joka ratkaisee ilmastomuutokseen liittyviä kysymyksiä. Kestävän ilmaston ja energian toimintasuunnitelma (kv 11.6.2018 § 142) ohjaa kaupunkikonsernin toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja varautumiseksi. Turku pyrkii olemaan ilmastopositiivinen kaupunki vuodesta 2029 eteenpäin ja toteuttamaan resurssiviisauden periaatteet (jätteettömyys, päästöttömyys ja kestävä luonnonvarojen käyttö) vuoteen 2040 mennessä.

Kehittämismalli

Turun kaupungissa kehittäminen perustuu kaupungin kehittämismalliin (Kh 29.9.14, § 368). Peruskaupunki noudattaa kehittämismallia kaikessa kehittämisessä. Strategiaa toteutetaan pääosin hankkeina ja projekteina. Merkittävimmät hankkeet ja projektit nostetaan toimialojen ja konser-

nihallinnon strategiaan ja operatiivisiin sopimuksiin.

Kehittämismalli yhtenäistää kehittämiseen liittyvät käsitteet, rakenteet ja työtavat. Kehittämismalli sisältää sekä kehittämiskokonaisuuden johtamisen (=salkunhallinta) että yksittäisen projektin johtamisen (=projektinhallinta).

Jokainen hanke ja projekti sijoitetaan kaupungin strategiarakennetta mukailevaan salkkuun tai toimialan salkkuun. Kehittämissalkkua ohjaa nimetty salkunomistaja ja salkun ohjausryhmä. Kehittämismallin käytössä hyödynnetään Thinking-Portfolio -salkunhallintavälinettä.

Kaupungin kärkihankkeet

1. Keskustan kehittäminen

Kaupunginhallitus käynnisti päätöksellään 2.5.2016, § 177 Keskustan kehittämisen kärkihankkeen. Hankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman turvaaminen ja uudistaminen.

Kärkihankkeen käynnistämisen jälkeen kaupunginhallitus nimesi päätöksellään 19.9.2016 § 372 monialaisen työryhmän vision laatimiseksi. Ryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskuksen professori Markku Wilenius.

Työryhmä sai työnsä valmiiksi ja luovutti Keskustavisio 2050 asiakirjakokonaisuuden kaupungille 14.8.2017.

Keskustan kehittäminen -kärkihanke on kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän työkalu kaupunkistrategian keskustaan koskevien tavoitteiden

toteuttamiseksi. Strategian linjausten mukaan kaupungin ydin on näköiskuva kaupungin menestyksestä, hyvinvoinnista ja kilpailukyvyistä, ja siksi sen on koko ajan kyettävä uudistumaan. Kokonaisuvaltaiseen kaupunkikehittämiseen tähtäävällä kärkihankkeella tavoitellaan Turun keskustan kilpailukyvyyn ja vetovoiman vahvistamista niin liiketoiminnan ja matkailun kuin asumisen näkökulmista.

Yhtäältä tavoitteena on vahvistaa elinvoimaisen kaupunkikeskustan asemaa kaupunkilaisten yhteisenä viihtyisänä ympäristönä parantamalla julkisia kaupunkitiloja, lisäämällä ympärivuotista houkuttelevuutta sekä varmistamalla vilkkaan kulttuurielämän ja vireän tapahtumatoiminnan edellytykset kaupungin keskustatilassa. Toisaalta halutaan löytää keinoja kaupallisen keskustan elinvoiman vahvistamiseen ja uskon palauttamiseen keskustaan kohdistuviin investointeihin. Tavoitteena on lisäksi varmistaa, että keskusta on tulevaisuudessakin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla niin kansainvälisesti, kansallisesti kuin seudullisestikin.

Kaupunginhallitus (13.8.2018 § 288) hyväksyi Keskustan kehittäminen -kärkihankkeen toteuttamissuunnitelman.

2. Turun tiedepuisto

Turun kaupunginvaltuusto päätti vuoden 2016 talousarvion yhteydessä Turun tiedepuisto -kärkihankkeen asettamisesta. Turun kaupunginhallitus toimeenpani valtuuston päätöksen käynnistämällä hankkeen huhtikuussa 2016 (Kh 25.4.2016 § 163). Kärkihankkeessa tuotettu Turun Tiedepuis-

ton Masterplan 2050 esiteltiin kaupunginhallitukselle joulukuussa 2017.

Toukokuussa 2018 kaupunginvaltuusto päätti, että Tiedepuisto -kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa. Samalla se hyväksyi kärkihankkeen toteuttamista ja suunnittelua ohjaavat periaatteet (kv 14.5.2018 § 91).

Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävien kasvua tukeva kaupunkikehityskohde. Kärkihankkeella tavoitellaan alueen kehittymistä kansainvälisesti kiinnostavana ja rohkean kokeilevana osaamiskeskittymä, joka on toiminnoltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen. Tiedepuiston kärkihankkeen mukaisella kehittämisellä tähdätään ennen kaikkea siihen, että Tiedepuiston sijainnin poikkeukselliset lähtökohdat ja monipuolisen osaamiskeskittymän luoma potentiaali saadaan mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntämään kokonaisuvaltaista kehitystä.

Kaupunginhallitus (18.6.2018 § 265) hyväksyi Turun tiedepuisto -kärkihankkeen toteuttamissuunnitelman.

3. Smart and wise Turku

Kaupunginhallitus (18.6.2018 § 249) päätti Smart and Wise Turku -kärkihankkeen etenemistä ja tuotosten vaikuttavuutta seuraavista mittareista.

Smart and Wise Turku-kärkihanke toteuttaa laajalaisesti kaupungin strategiaa. Hankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastomuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantamaan toiminnan tuottavuutta

hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa. Tekemällä laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen kanssa.

Smart and Wise Turku -rärkihankkeen kuusipainopistealuetta ovat: Hiilineutraalius ja resurssivii-saus, Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta, Kau-punkisuunnittelu, Turvallisuus, Liikenne ja liikku-minen sekä Syrjäytymisen ehkäiseminen.

Kiinteän omaisuuden ja tila- ja infraomaisuuden hallinta

Järjestämisvastuu omaisuuden arvosta huolehtimi-sesta on kaupunginjohtajan toimialalla. Omaisuu-den arvosta huolehtiminen on kaupunkiympäristö-toimialan kaupunkirakentamisen palvelualueella ja perustuu strategiseen sopimukseen ja investoin-tiohjelmaan.

Kaupunkikehitysryhmä huolehtii yhteistyössä kau-punkiympäristötoimialan kanssa aktiivisesti kiin-teistöomaisuuden kehittämisestä sekä arvosta. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutuksia tehos-tetaan kehittämällä omaisuutta houkuttelevam-maksi kaavoituksella ja kumppanuusyhteistyöllä.

Tila- ja infraomaisuuden hallinta perustuu suunni-telmallisuuteen, jossa hyödynnetään korjausvelka-laskentaa. Omaisuuden arvosta huolehtiminen edellyttää riittäviä investointeja.

Tilahankkeen hyväksyminen nimikkeenä talousar-vion investointiohjelmaan edellyttää lähtökohtai-sesti hyväksytyä tarveselvitystä ja hankesuunni-telmaa tai hankekuvausta. Nimikkeen hyväksymi-nen talousarvion investointiohjelman taloussuun-

nitelmavuosille edellyttää tarveselvityksen hyväk-symistä. Tavoitteena, että vastaava toimintamalli on käytössä infrahankkeita laadittaessa talousar-viovuodelle 2020.

Kaupungin palvelurakennusinvestoinnit perustuvat hyväksytyihin palveluverkkosuunnitelmiin.

Rakennuskannan energiatehokkuutta ja rakennus-ten älykkyyttä parannetaan ja priorisoidaan inves-tointiraamin puitteissa. Kestävät investointiperi-aatteet ja laatutaso määritellään hankesuunni-telmissa.

Innovatiiviset hankinnat

Kaupunki on päättänyt kehittää hankintaprosessi-aan hankintaosaamista kehittämällä, jonka yhtenä tavoitteena on innovatiiviset hankinnat.

Innovatiivisella hankinnalla tarkoitetaan uutta tai merkittävästi parannetun tavarán tai palvelun hankintaa, joka parantaa julkisen palvelun tuotta-vuutta, laatua, kestävyyttä ja/tai (strategis-ta/operatiivista) vaikuttavuutta. Innovatiivinen hankinta myös suuntaa julkisen sektorin ostovoi-man tukemaan uusien ratkaisujen syntyä, luo yri-tyksille kannusteita kehittää innovaatioita, tarjo-aa referenssejä vientiin ja tukee yritysten kasvua.

Innovatiiviset hankinnat nousevat vuosisuunnitte-lun hankintaluettelosta hankintojen tiekartalle. Hankintojen tiekartalla halutaan viestittää, kau-pungin sisällä ja myös elinkeinoelämälle, tulevista tarpeista. Tavoitteena on saada riittävästi aikaa innovatiivisten hankintojen valmisteluun jotta pystytään laajemmin markkinavuoropuheluiden

avulla kartoittamaan eri hankinnan toteuttamisen vaihtoehtoista.

1.4 Lausekkeet (kv)

Kaupunginjohtaja

Lausekkeet

Otetaan käyttöön väestöennusteeseen perustuva suunnittelumalli sivistystoimialan (perusopetus ja varhaiskasvatus) määrärahojen vuosisuunnittelun pohjaksi.
--

Kaupunginvaltuusto

Lausekkeet

Tehdään Sillankorvan korvaavien tilojen tarveselvitys ja hankesuunnitelma.
--

Selvitetään kaupungin 100% omistaman kiinteistösjoiitusyhtiön perustamista, jotta rakennus- ja peruskorjaushankkeiden toteutusta saataisiin tehostettua ja kaupungin kiinteistökehitystoimintaa kehitettyä.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

Kaupunginhallitus (Konsernihallinto ja palvelukeskukset)

Käyttötalousosa						
1.000 €						
Kaupunginhallitus	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	54 864	183 307	172 293	174 922	178 343	182 619
Valmistus omaan käyttöön	313	0	0	0	0	0
Toimintamenot	157 982	234 836	231 662	230 122	234 309	239 656
Toimintakate	-102 805	-51 529	-59 369	-55 200	-55 966	-57 037
Muutos-%		-49,9 %	15,2 %	-7,0 %	1,4 %	1,9 %

*=TAM 2018 luvuista on poistettu Työterveyshuolto ja Velkaneuvontatoimisto.

Investointiosa						
1.000 €						
Kaupunginhallitus	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	38 715	14 961	11 063	5 961	5 961	5 961
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	140	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0	0
NETTO	-38 574	-14 961	-11 063	-5 961	-5 961	-5 961
Muutos-%		-61,2 %	-26,1 %	-46,1 %	0,0 %	0,0 %

Kaupungin yhteiset toiminnot (Maa-, tila- ja infraomaisuus)

Käyttötalousosa						
1.000 €						
Kaupungin yhteiset toiminnot	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	570	20 000	21 200	20 000	20 000	21 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	0	900	0	0	0
Toimintakate	570	20 000	20 300	20 000	20 000	21 000
Muutos-%		3409,9 %	1,5 %	-1,5 %	0,0 %	5,0 %

Investointiosa						
1.000 €						
Kaupungin yhteiset toiminnot	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	0	79 074	80 532	72 269	69 699	63 915
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	22 500	23 700	22 500	22 500	22 500
NETTO	0	-56 574	-56 832	-49 769	-47 199	-41 415
Muutos-%		0,0 %	0,5 %	-12,4 %	-5,2 %	-12,3 %

Talousarviomääräraha kohdennetaan kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosalueelta (Kustannuspaikat: Maaomaisuus, tilaomaisuus, infraomaisuus) Kaupunkiympäristötoimialalle.

Konserniyhtiöiden toteuttamat taseen ulkopuoliset kohteet

Konserniyhtiöiden toteuttamat taseen ulkopuoliset kohteet

Hankkeen nimi	Hankesuunnitelma	Aikataulu	Kustannusarvio
Yli-Maarian monitoimitalo	26.10.2018	Käynnissä, valmis 1/2019	24 440 000
Tallimäen kentän päiväkot	28.9.2015	Käynnissä, valmis 4/2019	5 011 000
Raunistulan päiväkot	28.9.2015	Käynnissä, valmis 1/2019	4 367 000
Sofiankadun päiväkot	27.8.2018	Valmistumistavoite 8/2021	4 989 600
Tehostetun palveluasumisen yksiköt			
Vaihe 1 Kulkurinvalssi, Kuralankatu 2	20.4.2015	Käynnissä, valmis	17 417 000
Vaihe 2 Vuokkokoti, Murkionkatu 10	20.4.2015	Käynnissä, valmis	23 053 000

Konsernin ulkoisten vuokrahankkeiden toteuttaminen

Hankkeen nimi	Hankesuunnitelma	Vuosivuokra
Ruiskatu 8, päiväkot	Valmistuu 8/2018	190 800

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

€	TAM 2018 *			TA 2019			Muutos eur	Muutos %
	Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate	Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate		
Kaupunginhallitus yhteensä	183 307 075	234 835 715	-51 528 640	173 451 463	232 820 463	-59 369 000	-7 840 359	15 %
Yhteiset	4 716 539	24 540 638	-19 824 099	4 756 216	25 244 849	-20 488 633	-664 534	3 %
Hallintoryhmä	499 480	8 568 820	-8 069 340	108 000	8 988 959	-8 880 959	-811 619	10 %
Talous- ja strategiaryhmä	10 714 010	15 711 235	-4 997 225	8 260 096	15 740 998	-7 480 902	-2 483 677	50 %
Kaupunkikehitysryhmä	0	2 927 147	-2 927 147	0	3 020 838	-3 020 838	-93 691	3 %
Hankkeet ja projektit	1 414 276	4 744 795	-3 330 519	821 878	3 824 799	-3 002 921	327 598	-10 %
Edelleen kohdistettavat määrärahat	0	17 297 017	-17 297 017	0	22 154 678	-22 154 678	-4 857 661	28 %
Sote-valmistelu	0	457 539	-457 539	0	199 629	-199 629	257 910	-56 %
IT-Palvelukeskus	18 425 982	22 997 839	-4 571 857	20 126 084	24 470 924	-4 344 840	227 017	-
Henkilöstöasioiden palvelukeskus	830 200	816 268	13 932	722 000	780 405	-58 405	-72 337	-
Matkailun palvelukeskus	567 690	3 759 768	-3 192 078	502 690	3 704 395	-3 201 705	-9 627	-
Hankekehittämissyksikkö	905 000	908 479	-3 479	464 855	779 660	-314 805	-311 326	-
Työllisyyspalvelukeskus	4 756 744	40 356 112	-35 599 369	4 488 726	39 508 766	-35 020 040	579 329	-
Tilapalvelukeskus	138 416 154	89 689 058	48 727 096	133 200 918	84 346 517	48 854 401	127 305	-
Ruokapalvelut	2 061 000	2 061 000	0	0	55 047	-55 047	-55 047	-

*= TAM 2018 luvuista on poistettu Työterveyshuolto ja Velkaneuvontatoimisto

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kaupunginhallitus	2019	2020	2021	2022
Koneteknologiakeskuksen tuen lakkauttaminen	-100	-100	-300	-600
Koulutustuen haun tehostaminen valtiolta	100	100	200	200
Paavo Nurmi Games -tuki	-100	-100	-100	-100
Tuottavuuden parantaminen	-390	-390	-390	-390
Turkuhalli Oy -tuki	-200	-200	-200	-200
Varaus, lomapalkkavelan muutos (lomarahaleikkauksen päättyminen)	5 000			

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kaupunginhallitus	2019	2020	2021	2022
Avustusmäärärahoihin kertaluontoinen lisäys, joka voidaan harkinnan mukaan käyttää mm. kolmannen sektorin ruuanjakelutoiminnan toiminnan turvaamisen avustuksiin sekä suurtapah- tumien harkinnanvaraisiin avustuksiin. Määrärahojen lisääminen on tarkoitettu kertaluon- teiseksi ja seuraavina vuosina avustusten kokonaistaso on sovitettava vuoden 2018 tasolle avustusmäärärahoja uudelleen kohdentamalla ja avustusjärjestelmää jatkuvasti kehittämällä.	200			
Omaisuuksienmyyntitulojen tavoitteen lisääminen. (tulot)	1 200			
Työmarkkinatuen kuntaosuuteen tehdyn varauksen pienentäminen.	-500			

2.4 Muut investoinnit (kh)

	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointihankkeet	11 062 900	5 961 000	5 961 000	5 961 000
Uus- ja laajennusinvestoinnit	7 482 400	5 961 000	5 961 000	5 961 000
Muut pitkävaikutteiset menot	7 482 400	5 961 000	5 961 000	5 961 000
Varaus Suomen Joutsenen kunnostusta varte	150 000			
IT-palvelukehitys	1 450 000			
Toiminnanohjauksen kehittäminen	1 869 900			
Talouden ja henkilöstöhallinnon ohjauksen kehittäminen	2 122 500			
Digitaalinen palvelukehitys	1 890 000			
Muut pysyvien vastaavien hankinnat	580 500			
Koneet ja kalusto	580 500			
KH/Asiakaspalvelupiste	580 500			
Sijoitukset	3 000 000			
Osakkeet ja osuudet	3 000 000			
Osakkeet ja osuudet, varaus	3 000 000			

2.5 Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet (kv)

Käyttötalousosa

1.000 €	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupunginhallitus, omarahoitusosuudet						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	18 194	18 952	18 914	18 500	18 500	18 500
Toimintakate	-18 194	-18 952	-18 914	-18 500	-18 500	-18 500
Muutos-%		4,2 %	-0,2 %	-2,2 %	0,0 %	0,0 %

2.6 Kaupunginhallituksen omarahoitussuudet kohteittain (kh)

€	TA 2018	Talousarvio 2019			Muutos eur	Muutos %
		Toimintatuotot	Toimintamenot	Toimintakate		
Omarahoitusosuudet	-18 951 993	0	18 914 380	-18 914 380	-34 613	-0,2 %
Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos	-13 328 791	0	13 654 218	-13 654 218	325 427	2,4 %
Maaseutuelinkeinoasiat	-22 000	0	22 000	-22 000	0	0 %
UBC	-220 000	0	280 000	-280 000	60 000	27,3 %
Eläkkeet	-5 381 202	0	4 958 162	-4 958 162	-423 040	-7,9 %

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

Henkilötyövuodet (htv) ja kustannukset (1.000€)	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kh yhteensä (htv)	426,0	524,5	534,7	534,7	534,7	534,7	523,7
Kh, palkat ja palkkiot (€)	18 768	24 451	25 844	25 844	26 232	26 730	26 463
Konsernihallinto (htv)	201,0	305,0	316,0	316,0	316,0	316,0	305,0
Konsernihallinto, palkat ja palkkiot €	9 146	14 620	15 401	15 401	15 632	15 866	15 543
Palvelukeskukset (htv)	225,0	219,5	218,7	218,7	218,7	218,7	218,7
Palvelukeskukset, palkat ja palkkiot (€)	9 622	9 831	10 443	10 443	10 600	10 759	10 920

Lisätietoja:

Työvoiman käyttöä koskevista luvuista on eliminoitu ensi vuonna yhtiötettävän Työterveyshuollon ja valtiolle siirtyvän Velkaneuvonnan luvut kaikilta vuosilta.

TA 2018: Kasvu vuoteen 2017 selittyy Tilapalvelukeskuksen perustamisella ja Kaupunkiympäristötoimialalta hallintopalveluiden uudistamisen yhteydessä tapahtuneiden henkilösiirtojen johdosta.

TAE 2019: Kasvu edelliseen vuoteen selittyy määräaikaisen hanke- ja projektihenkilöstön lisäyksellä Smart and Wise Turku -kärkihankkeeseen (+11htv).

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet, konsernihallinto	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	6 953	9 886	7900	7900	7900	7900	7900
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	6 953	9 886	7900	7900	7900	7900	7900
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	1 344 938	1 625 444	1 756 310	1 756 310	1 756 310	1 756 310	1 756 310

Lisätietoja:

Hankinta ja logistiikkakeskus siirtyi vuoden 2018 alusta palvelukeskuksesta konsernihallinnon ryhmäksi. Vaikutus + 947 m² ja vuosivuokra + 148 886 €/v.

Työllisyyspalvelukeskus muutti vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsiyöläiskatu 10. Käsiyöläiskatu 10 tilat ja vuokrat huomioitiin kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuokra- ja neliömäärissä 2018. 2019 suurin osa kohteesta on Työllisyyspalvelukeskuksen vuokra- ja neliömäärissä.

Käytössä olevat tilat ja alueet, palvelukeskukset	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	15 651	12 796	15 046	15 046	15 046	15 046	15 046
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	15 651	12 796	15 046	15 046	15 046	15 046	15 046
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	1 917 060	1 919 010	2 018 326	2 018 326	2 018 326	2 018 326	2 018 326

Lisätietoja:

Hankinta ja logistiikkakeskus siirtyi vuoden 2018 alusta palvelukeskuksesta konsernihallinnon ryhmäksi. Vaikutus - 947 m² ja vuosivuokra - 148 886 €/v.

Perustettu Tilapalvelukeskus lisäsi vuoden 2018 alusta palvelukeskusten neliömäärää 997 m² ja vuosivuokraa 143 508 €.

Työllisyyspalvelukeskus muutti vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsiyöläiskatu 10. Käsiyöläiskatu 10 tilat ja vuokrat huomioitiin kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuokra- ja neliömäärissä 2018. 2019 suurin osa kohteesta on Työllisyyspalvelukeskuksen vuokra- ja neliömäärissä.

Vuosien 2017 ja 2018 luvuista on eliminoitu Työterveys, joka yhtiötetään ja Velkaneuvonta, joka siirtyy valtiolle.

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Kärkihanke 1: Keskustan kehittäminen	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.2 Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään laajalla yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Visiotyö valmis	Toteutus	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Keskustan kehittämisen kärkihankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman ja ympärivuotisen vetovoiman vahvistaminen.</p> <p>Kärkihankkeen tavoitteena on tuottaa pitkän aikavälin visio keskustan kehittämiseksi, määritellä ja toimeenpanna tarvittavat toimenpiteet lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin kehittämiselle sekä luoda keskustan kehittämisen toimintamalli yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa.</p> <p>Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2019 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Toimintasuunnitelma laaditaan kaupunginhallituksen hyväksyttävä kärkihanke-esityksen. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.</p>							

Kärkihanke 2: Turun kampus ja tiedepuisto	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.3, 3.3.7, 3.3.10			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Masterplan valmis ja toteutus käynnistetty	Toteutus	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Kampus - Tiedepuistolla toteutetaan uutta kaupunkirakennetta, joka toimii samalla innovaatioalustana maankäytön, asumisen, palveluiden, liikenteen ja elinkeinojen kehittämiseksi. Kehittämiskokonaisuus kytkee seudullisesti merkittävät MALPE-hankkeet; Tunnin Juna, Liikenne on palvelu (MaaS) ja sujuvat matkaketjut, Last Mile Service, asemanseutujen kehittämishankkeet sekä muiden Kampusalueiden kehittämishankkeet.</p> <p>Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2019 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Toimintasuunnitelma laaditaan kaupunginhallituksen hyväksyttävä kärkihanke-esityksen. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.</p>							

Kärkihanke 3: Smart and Wise Turku	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku Strateginen linjaus: 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.2 Tulokellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
		Alkuvuodesta hankkeen toteutuksen käynnistyminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Smart and Wise Turku-kärkihankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantaa toiminnan tuottavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa.</p> <p>Kaupunki tekee laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa ja luo samalla uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kasvatamme Turun kansainvälistä kiinnostavuutta.</p> <p>Hankkeella on kuusi painopistealuetta: 1) hiilineutraalius ja resurssiviisaus, 2) asiakkuuksien ja palvelujen hallinta, 3) turvallisuus, 4) kaupunkisuunnittelu, 5) liikenne ja liikkuminen ja 6) syrjäytymisen ehkäiseminen. Painopistealueet hyödyntävät yhteisiä kyvykkyyksiä, joita ovat alustatalouden toimintamalli sekä tiedon hyödyntämisen toimintamalli.</p> <p>Kärkihankkeen toimintasuunnitelma vuodelle 2019 tulee Konsernihallinnon strategisen sopimuksen liitteeksi. Toimintasuunnitelma sisältää keskeiset toimenpiteet ja mittarit kärkihankkeen etenemisen seurantaan. Toimintasuunnitelma laaditaan kaupunginhallituksen hyväksytyä kärkihanke-esityksen. Kärkihankkeen ohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.</p>							

Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 (kv 11.6.2018 § 142)	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
		Ilmastosuunnitelman hyväksyntä (kv), EU-rekisteröinti, ja käynnistys	Ilmastosuunnitelman toteuttaminen	Ilmastosuunnitelman toteuttaminen	Ilmastosuunnitelman toteuttaminen	Turun alueen kasvihuonekaasupäästöt - 50% v. 1990 tasosta sekä EU-raportointi	Ilmastosuunnitelman päivitys ja toteuttaminen
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029. Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 on valmisteltu Euroopan Unionin yhteisen mallin (SECAP, Sustainable Energy and Climate Action Plan) mukaisesti ja se sisältää ilmastopolitiikan toimintalinjat ja välitavoitteet vuosille 2021, 2025 ja 2029. Suunnitelma käsittää sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että sopeutumisen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi suunnitelman yksimielisesti 11.6.2018 ja päätti, että suunnitelma on huomioitava ohjaavasti toimialojen ja konserniyhteisöjen toiminnan ja talouden suunnittelussa ja toteutuksessa vuosittain. Päämääränä on toteuttaa yhdessä kaupunkistrategian asettama tavoite hiilineutraalista kaupunkialueesta 2029 sekä vahvistaa Turun asemaa ilmatoratkaisujen kansainvälisenä edelläkävijänä. Suunnitelma sisältää myös perustelut, miksi ja miten hiilineutraaliuden tavoite saavutetaan.</p>							

Historian museo	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.5 Turkuä kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.6, 2.3.7			
Arviointikriteeri 2019: Hankkeen edistyminen tavoitteiden mukaisesti	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
		Alkuvuodesta hankkeen to- teuksen käyn- nistyminen	Tarkennetun toimintasuunni- telman toteut- taminen	Tarkennetun toimintasuunni- telman toteut- taminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Turun kaupunginvaltuusto päätti 18.4.2017 § 63 Turun kaupungin Suomen itsenäisyyden juhluvuoden juhlapäätöksestä ja juhluvuoden toteuttamisesta. Juhlapäätöskokonaisuuden yhtenä osana päätettiin toteuttaa Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi historian museo Turkuun. Päätöksen mukaisesti valtion kanssa käynnistetään asiaa koskeva neuvottelu, museon hankesuunnitelman valmistelu ja vuoden 2018 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan vuosille 2018-2020 varattiin tarvittavat määrärahat hankkeen suunnitelman toteuttamiseksi.</p> <p>Historian museo Turkuun -hankkeen jakaantuu ajallisesti kolmeen perättäiseen vaiheeseen, joista ensimmäinen, esiselvitysvaihe on päättynyt kaupunginvaltuuston juhlapäätöksen myötä. Vuoden 2018 alussa alkanut toinen vaihe keskittyy jatkovalmisteluun ja suunnitteluvaiheeseen, ja kolmas viimeinen vaihe konkreettiseen toteutukseen. Hanke jakaantuu tila-projektiin sekä konseptin ja sisältöjen suunnittelun projektiin, joiden molempien osalta tehdään Historian museon esiselvitykseen pohjautuva tarkennettu toimintasuunnitelma.</p>							

Hallintopalveluiden uudistaminen	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku Strateginen linjaus: 3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.6			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Hankkeen to- teuksen käyn- nistyminen	Toimintasuunni- telman toteut- taminen	Toimintasuunni- telman toteut- taminen	Toimintasuunni- telman toteut- taminen			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Mikäli sote-uudistus toteutuu lakiluonnoksissa esitetystä aikataulusta, tulee kaupungilla olemaan 2021 alusta lukien vain kolme toimialaa; sivistys, vapaa-aika ja kaupunkiympäristö. Tätä muutosta silmällä pitäen on tarkoituksenmukaista arvioida hallintopalveluiden tuottaminen ja organisointi koko kaupungin näkökulmasta. Uudistuksen toimintasuunnitelmassa hallintopalveluiden palvelukuvausten ja esitys organisaatiosta tulisi olla valmiina 31.12.2019.</p>							

Linnakaupunki/satama	Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.5, 3.1.3, 3.1.5, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.7, 3.3.10			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Hankkeen toteutuksen käynnistyminen	Kehittämissuunnitelman toteuttaminen	Kehittämissuunnitelman toteuttaminen ja kantasatama-alueiden esiselvitys	Kehittämissuunnitelman toteuttaminen ja kantasatama-alueiden esiselvitys			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Linnakaupungin osayleiskaavan mukainen kaupunkirakenteen muutos etenee ja kokonaisuudessa on eri vaiheissa (esiselvitys, suunnittelu ja toteutus) olevia alueita. Kaupunki mahdollistaa infrainvestoineilla asuntojen ja palveluluiden rakentumisen alueelle. Tavoitteena on turvata keskustamaisen kaupunkirakenteen laajentuminen kohti merta.</p> <p>Linnakaupungin kokonaisuuteen liittyvän kantasatama-alueen kehittämisen esiselvityksen laadinta ja toimenpidesuunnitelman laadinta 2019 aikana. Satama-alueiden esiselvityksellä varmistetaan alueella toimivien yritysten toimintaedellytykset sekä tuetaan merellisen kaupunginosan syntymistä. Merkittävässä asemassa tulee olemaan alueen logistiikka ja liikkumiskyky.</p>							

Blue Industry Park	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki Strateginen linjaus: 3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista ase-maa ja logistiikkapalveluja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	Hankkeen toteutuksen käynnistyminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen	Toimintasuunnitelman toteuttaminen		
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Blue Industry Parkista (BIP) tavoitellaan Euroopan mittakaavassa johtavaa meri- ja valmistavan teollisuuden tuotanto- ja innovaatiokeskittymää. Sen tehtävänä on vastata Turun seudun meri- ja valmistavan teknologiateollisuuden kasvutarpeisiin ja edistää alan tulevaisuuden kilpailukykyä. Elomatic Oy toteutti suunnittelutyön Turku Science Park Oy:n toimeksiannosta syksyn 2017 aikana. Vuonna 2019 hankkeen toteutus etenee suunnitellusti ja rakennustyöt alkavat suunnitellusti.</p>							

Turun Ratapiha-hankkeen toteuttaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki Strateginen linjaus: 3.3.2 Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään laajalla yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Hankkeeseen liittyvän kehitysvaiheen kumppanuussopimuksen edistäminen.	Hankkeeseen liittyvän kehitysvaiheen kumppanuussopimuksen edistäminen.			
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Turun ratapihahankkeen tavoitteena on toteuttaa osaltaan keskustavisiota. Hankkeen sisältönä on luoda ratapiha-alueelle kaupunkikehityskonsepti, jossa huipputeknologia ja palvelu-design yhdistyvät synnyttämään mittavan elämys ja tapahtumakeskittymän.</p> <p>Kaupunginhallitus on käynnistänyt hankkeen kehitysvaiheen 2017 kumppanuussopimuksella. Sopimuksella on sovittu kehitysvaiheen tehtävistä sekä alueen kaavoituksen edistämisestä. Sopimukseen kirjattuna tavoitteena on saada asemakaavamuutos kaupunginvaltuuston käsittelyyn viimeistään vuoden 2019 loppuun mennessä.</p>							

Kaupunkikehitystä tukeva joukkoliikennejärjestelmä ja sen kehittäminen	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.7 Ympäristön kannalta kestävää ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä			Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1, 3.3.2, 3.3.4			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen	Päätösten mukainen eteneminen
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Korkealaatuisella joukkoliikenteellä voidaan tukea Turun ja seudun pitkäjänteistä kehittämistä joukkoliikenteeseen tukeutuen. Kaupunkikehityshankkeena toteutettavan raitiotie- tai superbussiratkaisun tarkoituksena on kehittää kokonaisvaltaisesti ja kustannustehokkaasti kaupunkirakennetta, liikennejärjestelmää sekä alueen vetovoimaa ja houkuttelevuutta. Suunniteltujen reittien varrella on paljon maankäytön kehittämispotentiaalia. Turun Tiedepuiston ja keskustan kehittämisen kärkihankkeet sijoittuvat reittien varrelle.</p> <p>Mikäli kaupunginvaltuustossa päätetään vuonna 2018 käynnistää toteutusvaihe, niin mm. asemakaavamuutosten ja toteutus suunnitelmien laadinnan jälkeen rakentaminen voisi alkaa nopeimmillaan noin vuonna 2021.</p>							

Ammatillisen koulutuksen kampus	Strateginen teema: Osaava ja oppiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.2.6 Kasvatuksen ja opetuksen palveluverkkoa uudistetaan sivistystoimialan ja Ammattikorkeakoulun toimipisteverkkoja tiivistämällä			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ammatillisen koulutuksen toimipisteverkko tiivistetään soveltuvin osin uudisrakennuksena toteutettavaan kampukseen.			Tilatarveselvityksen laatiminen	Tilatarveselvityksen laatiminen	Hankesuunnitelman laatiminen	Hankkeen suunnittelu ja kilpailutus	Hankkeen suunnittelu ja kilpailutus
Tavoitteen kuvaus: Ammatillisen koulutuksen toimipisteverkon kehittämiseksi selvitetään toimintojen keskittämistä kahteen toimipisteeseen Kupittaa/Itäharjulle ja Peltolaan. Sijoittuminen Kupittaa/Itäharjulle edellyttää uudisrakennushanketta, josta tullaan laatimaan tarveselvitys ja hankesuunnitelma. Myöhemmässä vaiheessa otettaisiin käsittelyyn Peltolan ammatti-instituutin ja Juhannuskukkulan ratkaisut.							

Lähiöohjelman täytäntöönpano	Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla			Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1, 2.3.1, 1.3.4, 2.3.5			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimintasuunnitelman laatiminen	Toimintasuunnitelman laatiminen	Toteutus	Toteutus	Toteutus
Tavoitteen kuvaus: Asuinalueiden kehittämistä toteutetaan laaja-alaisten yhteistyöverkostojen kanssa, joille aluetyön malli luo pohjan. Alueiden kehittämisessä tunnistetaan alueiden vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat, joiden pohjalta kehittämistoimenpiteitä lähdetään suunnittelemaan ja toteuttamaan. Kehittämisen teho perustuu mittareihin, resurssointiin ja vaikuttavuuteen.							
<ol style="list-style-type: none"> Asuinalueiden hyvinvoinnin lisääminen ja alueellisen eriytymisen ennaltaehkäisy. Hyvinvointi perustuu aktiiviseen elämään, osallisuuden kokemukseen ja mahdollisuuksiin vaikuttaa sekä hyvin saavutettaviin palveluihin. Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto. Osallistavalla budjetoinnilla luodaan asukkaille mahdollisuus itse vaikuttaa asuinalueensa kehittämiseen ja näin tukea yhteisöllisyyden tunteen vahvistumista sekä yksilön halua toimia osallisena. Lisätään monipuolisia ja ajanmukaisia asumisvaihtoehtoja. Kaupunkisuunnittelussa huomioidaan omistuspohjan, rakennuskannan ja asumismuotojen monimuotoisuus sekä ympäristön viihtyvyys, turvallisuus ja elävöittäminen. 							

Kansainvälinen koulu ja englanninkielinen varhaiskasvatus	Strateginen teema: Osaava ja oppiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.2.4 Kansainvälisyyden edellytykset turvataan tukemalla asukkaiden ja henkilöstön valmiuksia toimia kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kansainvälisen koulun ja englanninkielisen varhaiskasvatustoiminnan kasvattaminen sekä sijoittuminen keskustan tuntumaan.			Hankesuunnitelman laatiminen	Hankesuunnitelman laatiminen			
Tavoitteen kuvaus: Kansainvälisen koulun toiminnalle ja englanninkieliselle varhaiskasvatukselle varmistetaan toimitilat keskustan tuntumasta ja mahdollistetaan toiminnan kasvattaminen tulevaisuudessa.							

Kiinteän omaisuuden arvon hallinta	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva turku Strateginen linjaus: 3.2.7 Tilojen käyttöä tehostetaan uudistamalla toimintamalleja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupungin Infran korjausinvestointitason tulee vastata vähintään poistoja			100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Kaupungin tilojen korjausinvestointitason tulee vastata vähintään poistoja			100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Tavoitteen kuvaus: Korjausvelan hallinta							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Hyvinvointi ja aktiivisuus, kaupungin yhteiset tavoitteet

Terveiden elämäntapojen edistäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä					Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7	
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus							
<ul style="list-style-type: none"> 4-vuotiaat 	Lukujen saata- vuutta selvitetään	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
<ul style="list-style-type: none"> 5 lk 	Lukujen saata- vuutta selvitetään	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
<ul style="list-style-type: none"> 8 lk 	16,5 %	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat. Tavoitearvot: Turku/Suomi, alin kolmannes.							
<ul style="list-style-type: none"> 20 m viivajuoksu 	Tytöt 31/36 %, pojat 38/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> vauhditon viisiloikka 	Tytöt 34/32 %, pojat 52/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> yläkartalon kohotus 	Tytöt 32/40 %, pojat 43/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> Etunojapunnerrus 	Tytöt 30/22 %, pojat 23/20 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
<ul style="list-style-type: none"> Heitto-kiinniottoyhdistelmä 	Tytöt 40/38 %, pojat 37/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiagnoosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	9358	määrä laskee	Laskee	Laskee			
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vs. kansallinen taso)	Kyselyä ei toteutettu 2017	osuus kasvaa	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa			

Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4		
	Arviointikriteerit:	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus % (ATH)								
<ul style="list-style-type: none"> 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> +75-vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee				
Ei yhtään läheistä ystävää % oppilaista (Kouluterveyskysely 2017)								
<ul style="list-style-type: none"> 8-9lk (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	8 %/8,5%	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	8,2 %/7,2%	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	6,4% / 7,4%	Laskee	Laskee	Laskee				
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely 2017)								
<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vs. kansallinen ka.) 	6,3 %/5,8 %	Laskee	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vs kansallinen ka.) 	1,0 %/1,1 %	Laskee	Laskee	Laskee				
Tavoitteen kuvaus: Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin.								

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.4 Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistoimintaa ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyskäytäntöjä				Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Nuorisotyöttömien osuus	11,98 %	11,5 %	10 %	10 %			
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus							
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä 	2043	4000	3000	3000			
<ul style="list-style-type: none"> Kokonaisasiakasmäärä 	2901	7500	4500	4500			
<ul style="list-style-type: none"> Uusien asiakkaiden määrä 	2221	4500	3000	3000			
<ul style="list-style-type: none"> Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivointitoimiin 	1336	1300	1500	1500			
<ul style="list-style-type: none"> Aktivointiaste * 	70 %	50 %	70 %	70 %			
Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.							
* Asiakkuuden lopettamisyyneä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).							

Vanhemmuuden tuki	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.2 Lisätään tuottavuutta tekemällä ehkäisevästä työstä kaiken toiminnan kivijalka				Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus ikäryhmästä	6,8% / ?	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikko-kuntien keskiarvon			

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Ohjelma valmisteltu	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.							

Toimialan omat tavoitteet

Uuden toimintamallin luominen sote- ja maakuntauudistuksen jälkeiseen aikaan hyvinvoinnin edistämiseen, työllisyyteen ja kotouttamiseen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.1.3 Luodaan parempia palveluita kehittämällä vaikuttavia asiakaskeskeisiä palveluprosesseja			Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1. ja 3.1.4.			
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Arviointikriteeri 2019: Toimintamallin luominen ja toimeenpano			Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen	Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen			
Tavoitteen kuvaus: Varaudutaan mahdollisen sote- ja maakuntauudistuksen jälkeiseen aikaan luomalla uusi toimintamalli hyvinvoinnin edistämiseen, työllisyyteen ja kotouttamiseen. Käynnistetään ja toteutetaan toimintamallin mukainen toiminta.							

Teknillisen alan korkeakoulutuksen ja vetovoiman vahvistaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.6 Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan			Muut toteutettavat linjaukset:			
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Arviointikriteeri 2019:			Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen	Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen			
Tavoitteen kuvaus: Teknologia kampus Turun toiminnan käynnistäminen, STEAM -toiminnan käynnistäminen. Laaja-alainen ja monitieteinen tekniikan alan osaamiskeskittymä tukee tulevaisuuden teknologioiden kehittymistä Turun alueella. Teknologia kampus Turku toteuttaa osapuolille yhteiset infrastruktuurit tekniikan koulutuksen ja tutkimuksen tueksi ja optimoi opetusyhteistyön oppilaitosten välillä kaikilla koulutusasteilla. Osaamiskeskittymässä ylläpidetään yhteistä tutkimusstrategiaa, joka huomioi laajasti alueen teollisuuden tutkimus- ja tuotekehitystarpeita.							
STeAM Turku tarjoaa perusopetuksen ja toisen asteen yhdistävän tiede- ja teknologiapolun, jonka kautta eri-ikäisille lapsille ja nuorille aukeaa laaja mahdollisuus oppia tieteitä ja teknologiaa, erikoistua tekniikan eri alojen jatko-opiskeluun ja työharjoitteluun.							

Tutkimus- ja kehitysinfrastruktuurin vahvistaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.1 Turun alueen kilpailukyvyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen	Toimintasuunnitelman laatiminen ja toteutuksen käynnistäminen			
Tavoitteen kuvaus: Investointien ja ulkoisen rahoituksen määrä t&k -infrastruktuureihin, KTK Turku Oy:n strategian uudistaminen.							

Positiivisen rakennemuutoksen tukeminen / teollisuuden sijoittumisen helpottaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.2 Yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan uudistamalla Turun kaupungin tarjoamia yrityspalveluja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Tarjotaan yrityksille positiiviseen rakennemuutokseen liittyviä palveluita Turun kaupungin asiantuntijaryhmän kautta. Näitä palveluita ovat. mm. liikkumiseen, asumiseen, viestintään ja vetovoimaan, tilastotietoon, osaamisen varmistamiseen, kaavoitukseen, päivähoitoon tai kouluihin liittyvät asiat.							

Turun logistisen aseman vahvistaminen	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja			Muut toteutettavat linjaukset:			
Arviointikriteeri 2019:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
			Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti			
Tavoitteen kuvaus: Logistista asemaa vahvistetaan seuraavilla toimenpiteillä: Tunnin juna- hankkeen edistäminen, Turun ja Tukholman yhteyksien vahvistaminen sekä Turun roolin vahvistaminen Pohjoisella kasvuvyöhykkeellä. Hankkeet etenevät toimintasuunnitelman mukaisesti.							

4.3 Strategiset hankkeet (KH)

Hanke	Hyötytavoite	Strategiakytökös
Uusien työ- ja tilankäyttökonseptien kehittäminen	Tilankäyttöä tehostetaan kaikissa kaupungin toimistoissa siten, että tilamitoitus on enintään 15-18 m2/hlö (uudiskohteissa 15 m2 ja peruskorjatuissa kohteissa 18 m2). Samalla voidaan osittain luopua myös nimetyistä työpisteistä. Tätä kautta voidaan vähentää jopa noin 10 000 m2 toimistotiloja. Säästöpotentiaali tilakustannuksissa näiden toimenpiteiden seurauksena on vuositasolla 0,5 - 1,5 M€.	3.2.7 Tilojen käyttöä tehostetaan uudistamalla toimintamalleja
Työllisyyden edistämisen toimintamallin kehittäminen	6aika Digipore: Vastataan positiiviseen rakennemuutokseen ja haetaan uusi toimintamalli nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen. 6aika Duunipolku: Hankkeen tavoitteena on kehittää motivoivan haastattelun formaattia Turun seudun työvoima- ja elinkeinokokeiluun. Lisäksi hanke kehittää mentorointimallin, jolla tuetaan vaikeasti työllistyvien palvelupolkua kohti työllistymistä. Työvoimahautomot: Hanke synnyttää työvoimahautomot. Ne tuottavat aitoa kumppanuutta, jonka tuloksena työttömät saavat joustavan reitin päästä oman osaamis- tai potentiaaliansa työtehtäviin. Syntyy reaaliaikaista ammattitaitoa ja osaamista.	3.1.4 Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistointia ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä
Turun keskustan kehittäminen	Tavoitteena on parantaa ympärivuotista houkuttelevuutta sekä varmistaa vilkkaan kulttuurielämän ja vireän tapahtumatoiminnan edellytykset kaupungin keskustatilassa. Tavoitteena on parantaa julkisia kaupunkitiloja ja vahvistaa kaupallisen keskustan elinvoimaa sekä palauttaa usko keskustaan kohdistuviin investointeihin. Tavoitteena on lisätä keskustan asukas- ja työpaikkamääriä, yhtenäistää keskustan toiminnallisuutta, ja varmistaa keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla.	3.1.5 Turkuä kehitetään merkittävänä matkailu-, kongressi- ja tapahtumakaupunkina
Turun kaupungin hallinnon kehittämishanke	1. Hallinnon laadun parantaminen toimintatapoja kehittämällä 2. Tehtävänkuvien selkeyttäminen ja osaamisen varmistaminen riskien hallinnan näkökulmasta. 3. Hallinnon tiivistäminen - tuottavuuden lisääminen.	3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä
Turun kampus ja tiedepuisto	Kasvuedellytysten luominen ja turvaaminen. Kehitysalustojen luominen. Luodaan mahdollisuuksia uusien työpaikkojen syntymiselle. Kampus - Tiedepuiston alue herättää seudullista, kansallista ja kansainvälistä mielenkiintoa. Alueen kaupunkirakenteen tiivistämisellä tuetaan Turun kaupungin hiilineutraali Turku vuonna 20xx tavoitetta.	3.1.1 Turun alueen kilpailukyvyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla
Toiminnan ja talouden ohjauksen kehittäminen (SAP)	Nykyisen toiminnanohjauksen ja henkilöstöhallintajärjestelmän päivitys. Tavoitteena on raportoinnin tehostuminen, kustannuslaskennan kehittäminen ja laadukkaamman tiedon tuottaminen päätöksenteon tueksi.	3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä
Tietohallintostrategian toimeenpano	Kaupungin IT-palvelujen kehittämisvisio tiivistyy kuuteen tavoitteeseen. Visio kuvaa miten IT-palvelujen tulee toimia, jotta toiminta parhaiten vastaa asiakkaiden ja henkilöstön odotuksia sekä kaupungin strategisia päämääriä.	3.2.6 Kaupungin perustoimintaa tuetaan parantamalla tukipalvelujen laatua ja kustannustehokkuutta

Smart and Wise Turku/Turvallisuus	Turvallisuus-painopistealueen tavoitteena on kasvattaa turvallisuuden tilannetietoisuutta paremman tiedonhallinnan ja data-analytiikan keinoin sekä tehostaa sitä kautta viranomaisyhteistyötä. Erityisen huomion kohteena on yhteiskunnan toimintojen kannalta kriittisen infrastruktuurin suojaaminen kyberrikollisuudelta.	3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla
Smart and Wise Turku/Syrjäytymisen ehkäiseminen	Syrjäytymisen ehkäiseminen-painopistealueen tavoitteena on tukea erityisesti 15-29 -vuotiaiden nuorten, nuorten aikuisten ja perheiden syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä hyödyntäen laaja-alaisesti kohderyhmään ja asuinalueisiin liittyviä mittareita, data-analytiikkaa ja tutkimustuloksia. Lisäksi suunnittelemme ja toteutamme syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä erikseen valituille asuinalueille.	3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla 2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laaja-alaisella yhteistyöllä
Smart and Wise Turku/Liikenne ja Liikkuminen	Liikenne ja liikkuminen-painopistealueen tavoitteena on kuvata tulevaisuuden älykäs, eri liikennemuotoja yhdistävä, liikenne- ja liikkumisjärjestelmä sekä kasvattaa käytännön toteutuksiin liittyvää osaamista ja ymmärrystä innovatiivisten kokeilujen kautta.	3.3.7 Ympäristön kannalta kestävä ja turvallista liikennettä ja liikkumista edistetään eheää kaupunkirakennetta hyödyntämällä
Smart and Wise Turku/Kaupunkisuunnittelu	Kaupunkisuunnittelu-painopistealueen tavoitteena on kehittää ja automatisoida kaupunkiympäristön suunnitteluun, rakennuttamiseen ja ylläpitoon liittyviä prosesseja ja luoda niitä tukevia digitaalisia ratkaisuja.	3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä
Smart and Wise Turku/Hiilineutraalius ja resursivisaus	Kaupungin elinvoiman ja kasvun tulee rakentua ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle perustalle. Toteutamme päästöttömyyteen, jätteenkäytön ja kestäväan luonnonvarojen käyttöön liittyvät resursivisausperiaatteet vuoteen 2040 mennessä.	3.3.6 Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029
Smart and Wise Turku/Asiakkuuksien ja palveluiden hallinta	Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta -painopistealueen tavoitteena on asiakaslähtöisten ja vaikuttavien palvelujen kustannustehokas järjestäminen uudistamalla kaupungin toimintatapoja ja hyödyntämällä digitalisaation ja sen tuottaman datan mahdollisuuksia.	3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä
Pohjoinen kasvuyöhyke (PKV)	Pohjoinen kasvuyöhyke on alusta ennakkoluulottomille digitaalisten palvelukonseptien kokeiluille ja piloteille sekä kansainvälisesti houkutteleva elinkeinoelämän toimintaympäristö. Se tarjoaa kehitysalustan innovaatioille, Suomen edelleen kansainvälistymiselle ja uusiin, digitaalisiin sovelluksiin perustuvien ratkaisujen kokeiluille ja kaupallistamiselle. Pohjoisen kasvuyöhykkeen strategiset painopisteet vuosina 2015-2018 ovat elinkeinoelämän kannalta keskeisten kuljetusketjujen ja logistiikkaratkaisujen kehittäminen yli hallinnollisten tai alueellisten rajojen, tavoitteena kitkattomat ja sujuvat logistiset tavaravirrat. Pohjoisen kasvuyöhykkeen kehittämisen kärjet kohdistetaan sisäisen saavutettavuuden parantamiseen kotimaan ja kansainvälisen tavaraliikenteen solmukohdissa. Yritysten asioinnin ja tavaravirtojen tehokkuus ja niiden saavutettavuus yöhykkeellä perustuu siihen kuinka hyvin satamat, lentoasemat ja tavaraliikenteen rajanylityspaikat toimivat koko yöhykkeellä, sekä siihen kuinka yöhykkeen sisäiset virrat toimivat logistiikkakeskusten, väylien ja logistiikkapalvelujen markkinoiden varassa.	3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja

Kasvusopimus Sinisen ja vihreän teollisuuden symbioosit	<ul style="list-style-type: none"> • Korkeakoulu-yritysyhteistyö ja opiskelijayrittäjyys • Työllistymisen polku maahanmuuttajille • Cleantech toimialan keskeinen klusteri alueellamme on Smart Chemistry Park. Se on Tiivis clean-tech, bio- ja kiertotalouden yritysverkosto, joka kasvaa ja kehittyy alueellamme, vahvistaa Turun kaupunkiseudun roolia vientituotteiden ja ratkaisujen tuottajana maailmanlaajuisesti puhtaamman, resurssi- ja ympäristöystävällisemmän teollisuustuotannon ja elinympäristön puolesta. Korkeakoulut ja yliopistot tuot-tavat toimialalle osaajia ja opetus sekä tutkimus ovat korkeatasoisia alueella myös jatkossa. Valmistuneet osaajat työllistyvät alueen cleantech ja teollisuusyrityksiin, jotka mahdollistavat bio- ja kiertotalouden toteutumisen. Alue houkuttelee osaajia ympäri Suomea ja klusterin kasvu luo uusia työpaikkoja. Alueella on vilkas startup toiminta ja uudet yritykset saavat tukea alueella olevasta korkeakoulu- ja yritysverkostosta. Alueella kehitettyjä cleantech alan tuotteita ja palveluita otetaan käyttöön paikallisesti ja niistä tehdään myös vientituotteita. Kotimaan pilotointi / referenssi vaiheen jälkeen tuotteita ja palveluita lähdetään viemään maailmalla. Cleantech ala on vientiala, mikä tukee alueen talouskasvua. Cleantech toimiala tuottaa uusia teknologioita, palveluita, tuotteita mitkä mahdollistavat kestävä kehityksen toteutumisen Varsinais-Suomessa ja samalla tarjoten ratkaisuja myös globaalisti. 	<p>3.1.6 Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan</p> <p>3.1.4 Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistointia ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä</p> <p>3.1.1 Turun alueen kilpailukykyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla</p>
Kasvusopimus Innovaatioympäristön ja tiedepuistoalueen rakentaminen osaamisen hyödyntämiseksi ja kaupallistamiseksi	<p>Kilpailukykyisen av-alan ekosysteemin kehittäminen Turun kaupunkiseudulla</p> <p>Korkeakoulu-yritysyhteistyö ja opiskelijayrittäjyys</p> <p>Työllistymisen polku maahanmuuttajille</p>	<p>3.1.6 Turun asemaa Suomen vetovoimaisimpana yliopisto- ja opiskelijakaupunkina vahvistetaan</p>
DiPaKe 2018-2019	<p>Tavoitteena on, että kaikki vahvaa tunnistamista ja maksamista omaavat sovellukset käyttävät keskitettyä ratkaisua (linjaus), jolloin tulevaisuudessa tapahtumat voidaan mm. esittää asiakkaan MunTurku-tilillä.</p>	<p>3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä</p>
Aurajoen rannat	<p>Luodaan Aurajoen tarinasta kaupungin kokonaisbrändiä tukeva markkinointi ja viestintä keino. Yhdistetään pirstaleinen tekeminen osaksi isompaa kokonaisuutta ja mahdollistetaan ulkoisten kehittämishankkeiden ja rahoituskanavien tuominen osaksi kaupungin kehittämistä. Mahdollistetaan projektien tarkoituksenmukainen aikataulutus ja priorisointikeino.</p>	<p>3.3.9 Kaupungin vetovoimaisuutta lisätään korostamalla veden ja kaupunkiluonnon saavutettavuutta sekä ekologista laatua</p>
Asiakirjahallinnan kokonaisuuden kehittäminen	<p>Kaupungin tiedonhallinnan ratkaisut vastaavat niitä vaatimuksia, jotka julkishallinnon tulee täyttää tietosuojan sekä sähköisen tiedon, rekisteritiedon ja asiakirjallisen tiedon elinkaaren hallinnassa ja käsittelyssä. Samalla käyttöön saadaan prosessien digitalisoinnin sähköisesti säilytettävän tiedon ja hyödyt: tiedon parantunut löydettävyys, yhdistely-, jatkokäyttö- ja jalostusmahdollisuudet sekä tietopalvelun tehostuminen. Digitaalisia aineistoja ja asiakirjalista tietoa voidaan jatkossa käyttää ja säilyttää pelkästään sähköisessä muodossa, jolloin paperiaineiston arkistointiin tarvittava arkistotilarave ei enää kasva.</p>	<p>3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla</p>

Asiakaspalvelun uudistaminen	Asiakaslähtöisyyden parantamisen lisäksi tavoitellaan kustannustehokkuutta. Toimenkuvat selkeytyvät ja ovat tarkoituksenmukaisempia kun asiantuntijoiden ja asiakaspalvelijoiden tehtäväkenttää ja työnjakoa pystytään selkeyttämään. Lisäksi erotetaan mahdollisuuksien hallinnollinen työ. Näin olleen henkilöstöresurssit ovat tehokkaammin käytössä ja osaamista pystytään hyödyntämään paremmin.	3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä
IT-palvelukehitys	IT-palvelukehitystä tehdään tietohallintostrategian mukaisesti. Kaupungin työntekijöille luodaan digitaalinen työympäristö, jonka avulla työn tuottavuuden kasvu mahdollistetaan ajasta ja paikasta riippumattomasti. Kaupungin tärkeimpiä sovelluksia jaetaan tietoturvallisesti käytettäväksi myös ulkoverkosta ja ulkoisista työasemista. Työympäristöön tuodaan lisää uusia pilvipalveluja jotka tuovat kaupungin työntekijöiden käyttöön yhä uusia ja innovatiivisia työn tekemisen välineitä. Käyttövaltuushallintaa kehitetään automatisoimalla käyttäjävaltuushallintaa. Mobiilityöskentelyä tuetaan ja mahdollistetaan yhdessä muiden hankkeiden kanssa ja näiden tarpeita kuunnellen (mm. Byråbo). IT-palveluiden kustannuksien läpinäkyvyyttä parannetaan ja mahdollistetaan käyttäjille ajantasainen tieto palveluiden käyttäjämääristä ja hinnoista rakentamalla IT-palveluiden oma raportointiportaali asiakkaiden käyttöön. Työasemaympäristön modernisointia jatketaan Windows10 -päivityksillä ja alustaratkaisuja kehitetään strategian mukaan tukemaan yhä laajemmin kaupungin järjestelmiä.	3.2.2 Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä 3.2.4 Parempaa johtamista ja päätöksentekoa tuetaan tiedonhallintaa parantamalla 3.2.6 Kaupungin perustoimintaa tuetaan parantamalla tukipalvelujen laatua ja kustannustehokkuutta

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite 2018-2021	Toimialan tavoite TA 2019	Toimialan toimenpiteet tavoitteen edistämiseksi
Työ lisää hyvinvointia	1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	1.A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista: <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntämällä koulutusta • antamalla tukea • luottamalla omiin alaisiin 	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee johtamista ja työyhteisöjen toimintaa
	2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti	2.A. Työkyvyn hallinta 2.B. Vaarojen ja haittojen arviointi / riskien arviointi 2.C. Kunta 10 - tuloksien pohjalta tehdyt kehittämissuunnitelmat koskien työpaineita 2.D. Asiakasväkivallan kokemus	A) Jokaisella vastuualueella analysoidaan kunta 10-tulokset ja tehdään kehittämistoimenpiteitä kehityskeskusteluiden yhteydessä. B) Jokaisella vastuualueella analysoidaan kunta 10-tulokset ja tehdään kehittämistoimenpiteitä kehityskeskusteluiden yhteydessä. C) Jokaisella vastuualueella analysoidaan 10 -tulokset läpi ja etsitään ratkaisuja työpaineiden vähentämiseksi. D) Jokaisella vastuualueella analysoidaan kunta 10-tulokset ja tehdään kehittämistoimenpiteitä kehityskeskusteluiden yhteydessä.
	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3.A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee perustehtävää.
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	4. Osaamisen turvaaminen muutoksessa	4.A. Osaamisprofiilien ajan tasalla pitäminen 4.B. Osaamisen johtamisen vuosikellon toteuttaminen	Strateginen HR -vastuualue tekee suunnitelman Osaamisen johtamisen vuosikellon toteuttamisesta ja osaamisprofiilien ajan tasalla pitämisestä.
	5. Toimintakyvyn ja tavoitteellisuuden säilyttäminen muutoksessa	5.A. Muutoksen kokeminen työssä 5.B. Työyhteisön tavoitteiden ymmärtäminen ja niiden saavutettavuus	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee johtamista ja työyhteisöjen toimintaa. B) Vastuualueet jalkauttavat toimialan strategisen ja operatiivisen sopimuksen tavoitteet osaksi oman toiminnan tavoitteita.
	6. Uudistamiskyky	6.A. Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	Vastuualueet kehittävät jatkuvasti omia prosessejaan kehittämismallin mukaisesti.

Parempi johtaminen	7. Päätöksenteko ja johtaminen koetaan oikeuden mukaiseksi	7.A. Tavoitteiden selkeys ja avoimuus päätöksenteon perusteissa	A) Päätöksenteko tehdään tietoon perustuen ja tavoitteet jalkautuvat vastualueiden esimiesten kautta yksikön toimintaan.
	8. Laadukas esimiestyö	8.A. Esimiehelle riittävä tuki tavoitteiden saavuttamisessa	A) Hallinnon uudistamisen läpivieminen niin, että tukee esimiestyötä.
	9. Yhteistoiminta ja osallistaminen	9.A. Yhteistoiminta toimialoilla kunnossa 9.B. Työpaikan tiedonkulun varmistaminen 9.C. Strategisesti ohjatut kehityskeskustelut	A) Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia, huolehditaan kahdensuuntaisesta viestinnästä. B) Sähköisten työkalujen käyttöönotto sisäisessä viestinnässä mahdollisuuksien mukaan C) Kehityskeskustelut ohjeistetaan keskitetysti strategisen HR:n toimesta.

6.1 Tunnusluvut (kh)

Tiedoksi annettavat Konsernihallinnon tunnusluvut

Tunnusluku	Tunnusluvun tyyppi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019
Konsernihallinto, ryhmät. Tunnuslukuina käytetään sopimuksessa olevia taloudenpidon ja resurssien käytön mittareita sekä niistä laskettuja suhdelukuja:					
Toimintamenot (1.000 €)	T/T	18 976 (+0,9 %)	18 767 (-1,1 %)	27 005 (+43,9 %)	27 835 (+3,1 %)
Toimintamenojen osuus kaupunkiemion toimintamenoista (%)	T/T	1,30 % (18976/1457854)	1,30 % (18767/1441373)	1,84 % (27005/1467246)	1,87 % (27835/1489721)
Työvoiman käyttö (htv)	T/T	200,0	201	305	316
Palkat ja palkkiot (1.000 €), muutos -% edellisestä vuodesta	T/T	8 663 (+1,0 %)	8 497 (-1,9 %)	12 303 (+23,9 %)	12 785 (+3,9 %)
Palkat ja palkkiot henkilötyövuotta kohti (€/htv)	T/T	41 515 (-9,9 %)	42 274 (+1,8 %)	40 338 (-4,6 %)	40 459 (+0,3 %)
Tilojen käyttö (m ²) - Huoneiden pinta-ala pl. käytävät yms.	T/T	2 117	2 117	2 117	2 117
Tilojen käyttö henkilötyövuotta kohti (m ² /htv)	T/T	10,6	10,5	6,9	6,7

T/T = tuottavuus ja taloudellisuus

Kaupungin palvelurakentamisen tilainvestointiohjelman jako

Tunnusluku	2019	2020	2021	2022
Korjausinvestoinnit	10 016 765	8 487 770	7 560 000	7 000 000
Uudisrakentaminen	13 469 500	7 865 500	9 479 000	5 130 000
Kohdistamattomat alle 1 milj. euron investoinnit	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000
Hankkeiden suunnitteluvaraus	600 000	600 000	600 000	600 000
Yhteensä	32 089 295	24 953 270	25 639 000	20 730 000

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Turun kaupungin asunto- ja maapolitiikan periaateasiakirja	Asiakirjan valmistelun käynnistämispäätös, Kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaosto 29.1.2018 § 12. Asiakirjan valmistelu ja päätöksenteko vuoden 2018 aikana.
6Aika - Avoimet ja älykkäät palvelut	6Aika - Avoimet ja ketterät kaupungit on kestävä kaupunkikehityksen strategia, jossa ovat mukana Suomen suurimmat kaupungit, ns. kuutoskaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere ja Turku. Strategia on kansallisesti erittäin merkittävä: mukana olevissa kaupungeissa asuu 30 % maamme väestöstä. Suurimpien kaupunkiseutujen käyttö uusien innovaatioiden kehitysympäristönä vahvistaa Suomen kilpailukykyä, koska kokonaisuus on riittävän suuri maa-ilmanluokan referenssikohteeksi. Strategiassa myös parannetaan kaupunkien palveluprosesseja ja niiden yhteen toimivuutta yli kuntarajojen. Toimenpiteet lisäävät sekä osallistujakaupunkien että koko maan julkisen sektorin tuottavuutta, koska uudet toimintamallit ovat kaikkien kaupunkien ja kuntien käytävissä.
Elinkeino- ja innovaatio-sopimus	<p>Turun kaupungin tavoitteena on omalla toiminnallaan sekä yhteistyössä yliopistojen ja muiden kumppanien kanssa kehittää toimintaympäristöä ja palveluja, jotka tukevat uusien yritysten käynnistämistä, innovatiivisten yritysten syntyä ja yritysten kasvua sekä uudistumista Saattamalla alueen toimijat ja palvelut yhteen voidaan työtä tehdä yhdessä ja saavuttaa toiminnan parempaa vaikuttavuutta sekä synergiaetuja, jotka syntyvät nykyistä paremman työnjaon kautta. Asiakkaan näkökulmasta palvelukokonaisuudet ovat helpommin saavutettavissa ja palveluprosessit muodostuvat saumattomiksi kokonaisuuksiksi, jossa palvelut tuottaa yhteistyössä eri toimijat.</p> <p>Sopimuksen lähtökohtana on innovaatio- ja elinkeinopalvelujen tuottaminen yhteisissä toimitiloissa nykyisessä ICT-talossa. Tilajärjestelyistä vastaa Teknologiateollisuus Oy. Sopimukseen pohjautuen ICT-taloon sijoitetaan Turun Yliopiston, Åbo Akademin, Turun Ammattikorkeakoulun innovaatiopalvelut sekä Turku Science Parkin ja Turun Seudun Kehittämiskeskuksen (mukaan lukien Potkuri) palvelut. Edelleen ICT-talossa aloitetaan uusien innovatiivisten yritysten syntyä ja käynnistymiseen tähtäävää AH-JO-toimintaa. Sopimukseen sisältyy myös yrityshautomo- ja kiihdyttämöpalvelujen kokoaminen yhteen paikkaan. Turun Seudun Kehittämiskeskuksen muuttamisen johdosta avautuu uusia mahdollisuuksia tilajärjestelyihin kaupunkikonsernissa.</p> <p>Sopimuksen ansiosta innovaatio- ja elinkeinopalvelut ovat nykyistä helpommin saavutettavissa. Asiakkaan on mahdollista saada lähes kaikki yritystoimintaan liittyvät palvelut saman katon alta riippumatta siitä, kuka on palvelun tuottaja. Sopimus luo edellytykset myös nykyistä parempaan tehtävien jakamiseen kumppanien kesken ja resurssien tehokkaamman kohdentamisen. Mielikuva yritysmuutoksesta kirkastuu ja vahvistuu.</p>
FinnwayLearning-sopimus	<p>Turun kaupunki, Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu ja Turun Aikuiskoulutuskeskus käynnistivät vuonna 2012 valmistelun alueellisen koulutusviennin kokoamiseksi ja toimintamallin luomiseksi. Yhteistyösopimus allekirjoitettiin syyskuussa 2013.</p> <p>Konsortio käsittää koko suomalaisen koulutustaiteen perusopetuksesta aina korkeakoulujen huippututkimukseen ja aikuiskoulutukseen. Yhteisenä tavoitteena on edistää Suomen ja Turun alueen koulutusvientä kansainvälisillä markkinoilla.</p>
Itämerihaasteen toimenpideohjelma	Ohjaa ja koordinoi Turun kaupungin Itämeritoimenpiteitä vuosina 2014-2018
Kaupunkitutkimusohjelma	Kaupunkikehitystä koskevan tutkimusyhteistyön kohdistaminen.
Kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma	Kuntien maanhankinta, maankäyttösopimusten periaatteet, tontinluovutus, asemakaavojen toteutumisen edistäminen, haja-asutusalueelle rakentaminen, asuntotuotannon määrälliset ja laadulliset tavoitteet vuoteen 2025 asti.
Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus 2016-2019	<p>Sopimus perustuu Sipilän hallituksen ohjelmaan 29.5.2015, jonka mukaisesti hallitus solmii asumista, maankäyttöä ja liikummista yhteen sovittavan ja asuntotuotantoa sekä kasvua vauhdittavan sopimuksen suurimpien kaupunkiseutujen kanssa.</p> <p>Aiesopimus kuvaa Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion yhteistä tahtotilaa ja tulevaisuuden kehityssuuntia.</p>

	<p>Sopimuksella edistetään hallitusohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden, valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja kansallisten ilmasto- ja energiatavoitteiden toteutumista Turun kaupunkiseudulla, seudun kuntien yhteisesti hyväksytyjen strategioiden, suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista.</p> <p>Sopimusmenettelyn avulla vahvistetaan Rakennemallin 2035 sitovuutta ja konkretisointia, edistetään sopimuksen tarkoitusta tukevien seudullisesti merkittävien ohjelmien ja hankkeiden toteutusta sekä edistetään Pohjoisen kasvuyöhykkeen (Tukholma-Turku-Helsinki-Pietari) kehittymistä tukevien hankkeiden toteutusta.</p> <p>Sopimus sisältää yhteensä 37 toimenpidettä, jotka on jaoteltu kolmeen teemaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Elinvoimainen seutu, jonka toimenpiteet kohdistuvat Pohjoisen kasvuyöhykkeen vahvistamiseen ja matkailun edistämiseen. •Vahvat yhdyskunnat, jonka toimenpiteet kohdistuvat keskuksien, asemanseutujen ja joukkoliikenteeseen tukeutuvien alueiden elinvoiman lisäämiseen. •Sujuva arki, jonka toimenpiteet kohdistuvat asuntotuotannon monipuolistamiseen, palveluiden saavutettavuuteen ja turvallisiin matkoihin.
Maakuntakaava	Turun kaupunkiseudun maankäyttö ja kehittäminen.
Maakuntastrategia	Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma valmistellaan samanaikaisesti, jolloin ne muodostavat Varsinais-Suomen maakuntastrategian. Varsinais-Suomen maakuntasuunnitelma sisältää maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet. Maakuntaohjelma 2014-2017 sisältää yksilöidyt tavoitteet, keskeisimmät hankkeet ja muut kehittämistoimenpiteet sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi.
RSGT / Opiskelukaupunki Turku -yhteistyösopimus	Turun kaupunki, kaupungissa toimivat korkeakoulut ja opiskelijajärjestöt vahvistavat omalla toiminnallaan ja yhteisesti sovittavilla toimenpiteillä Turun asemaa opiskelukaupunkina.
Turun kaupungin ja Sitran yhteistyösopimus / Kestävän kehityksen kumppanuus 2015-2018	<p>Osapuolten yhteisenä tavoitteena on vahvistaa tietopohjaa sekä luoda, toteuttaa ja tehokkaasti viestiä kestävän kehityksen mukaisia kaupunkikehitysratkaisuja, joiden avulla luodaan Suomeen hiilineutraalia ja resurssiviisasta tulevaisuutta sekä sitä palvelevaa innovaatio- ja yritystoimintaa.</p> <p>Erityisenä tavoitteena on em. kehityksen ja ratkaisujen referenssialueiden kehittäminen Turun seudulle sekä Turun kaupungin kehittäminen kestävän kaupunkikehityksen kansainväliseksi mallialueeksi.</p> <p>Em. tavoitteiden toteuttamiseksi osapuolet toteuttavat yhdessä hankkeita, joihin kumpikin osapuoli kohdistaa tarvittavan asiantuntemuksen ja muut resurssit sekä kantaa vastuunsa toteutuksesta mahdollisimman tuloksellisesti ja laadukkaasti.</p>
Turun kaupungin kaavoitus- ja toimenpideohjelma rakennemallin toteuttamiseksi	Kaavoitusohjelma ja valmiiden asemakaavojen varanto, arvio rakentuvista asunnoista ja asukkaiden määrästä, arviot rakentuvista työpaikka-alueista.
Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035	Kaupunkiseudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistäminen, väestö- ja työpaikkatavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen vuoteen 2035 asti.
IT-strategia	<ul style="list-style-type: none"> - Resurssien tehokkaampi käyttö yhteisen IT-ohjauksen kautta - IT-ratkaisujen parempi uudelleen käytettävyys ja päällekkäisten investointien välttäminen yhteisellä kehittämissuunnittelulla ja kokonaisarkkitehtuureilla - Kaupunkitason skaalaetujen hyödyntäminen noudattamalla yhteistä linjaa infrastruktuuriratkaisuissa ja IT-tuen järjestämisessä - Kustannustehokkuuden parantaminen hoitamalla toimittajahallinta ja IT-hankinnat yhtenäisellä tavalla - IT:n vaikuttavuuden parantaminen panostamalla systemaattisesti henkilöstön osaamisen kehittämiseen strategian mukaisilla osaamisalueilla.
Tilastrategia	Kaupungin tilojen käyttö
Turku Future Technologies -sopimus	Sopimuksella palvellaan valmistavan teknologiateollisuuden monialaisia teknologia- ja osaamistarpeita. TFT:ssä korkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan osaamista ja palveluja myydään ja markkinoidaan ensisijaisesti Turun ja Lounais-Suomen yrityksille, toiminnallisena painopisteenä Turun ja Rauman talusalueet, mutta myös muualle. Sopimuksessa ovat mukana Aalto Yliopisto, Lappeenrannan Teknillinen Yliopisto, Oulun Yliopisto, Tampereen Teknillinen Yliopisto, Turun Ammattikorkeakoulu, Turun Yliopisto, Yrkeshögskolan Novia/Aboa Mare ja Åbo Akademi.

Pohjoisen kasvuyöhykkeen Verkostoyhteistyösopimus	Verkostoyhteistyösopimuksen valmistelu ja päätöksenteko vuoden 2018 aikana. Tavoitteena jatkaa Pohjoisen kasvuyöhykkeen toiminnallisen kokonaisuuden kokonaisvaltaista kehittämistä siten, että kasvuyöhyke linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita. Tavoitteena lisäksi kytkeytyä entistä paremmin osaksi EU:n ydinverkkokäytävää.
Turun ilmastosuunnitelma 2029	Kaupunginvaltuuston päätös 11.6.2018 § 142. Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 on valmisteltu Euroopan Unionin yhteisen mallin (SE-CAP, Sustainable Energy and Climate Action Plan) mukaisesti ja se sisältää ilmastopolitiikan toimintalinjat ja välitavoitteet vuosille 2021, 2025 ja 2029. Suunnitelma käsittää sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että sopeutumisen. Päämääränä on toteuttaa yhdessä kaupunkistrategian asettama tavoite hiilineutraalista kaupunkialueesta 2029 sekä vahvistaa Turun asemaa ilmatoratkaisujen kansainvälisenä edelläkävijänä. Suunnitelma sisältää myös perustelut, miksi ja miten hiilineutraaliuden tavoite saavutetaan.

LIITTEET

Keskustan kehittäminen -kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Turun Tiedepuisto -kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Smart and Wise Turku -kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Aluepelastuslaitoksen strateginen sopimus 2019

Liite 1 Keskustan kehittäminen

1. Kuvaus kärkihankkeen sisällöstä

Keskustan kehittäminen -kärkihanke on kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän työkalu kaupunkistrategian keskustaan koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi. Strategian linjausten mukaan kaupungin ydin on näköiskuva kaupungin menestyksestä, hyvinvoinnista ja kilpailukyvyistä, ja siksi sen on koko ajan kyettävä uudistumaan. Kokonaisvaltaiseen kaupunkikehittämiseen tähtäävällä kärkihankkeella tavoitellaan Turun keskustan kilpailukyyn ja vetovoiman vahvistamista niin liiketoiminnan ja matkailun kuin asumisen näkökulmista.

Yhtäältä tavoitteena on vahvistaa elinvoimaisen kaupunkikeskustan asemaa kaupunkilaisten yhteisenä viihtyisänä ympäristönä parantamalla julkisia kaupunkitiloja, lisäämällä ympärivuotista houkuttelevuutta sekä varmistamalla vilkkaan kulttuurielämän ja vireän tapahtumatoiminnan edellytykset kaupungin keskustatilaissa. Toisaalta halutaan löytää keinoja kaupallisen keskustan elinvoiman vahvistamiseen ja uskon palauttamiseen keskustaan kohdistuviin investointeihin. Tavoitteena on lisäksi varmistaa, että keskusta on tulevaisuudessakin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla niin kansainvälisesti, kansallisesti kuin seudullisesti.

Kärkihankkeen rakenne

Keskustan kehittämisen kärkihanke koostuu kolmesta tavoitteellisesta painopistealueesta, jotka luovat pohjan elävän ja vetovoimaisen kaupunkikeskustan kehittämiselle:

- Saavutettava ja helposti kuljettava keskusta: Turun keskusta on kaikkien yhteisenä kaupunginosana saavutettavuudeltaan ainutlaatuinen, ja sen liikkumisympäristön ilme on esimerkillisen viihtyisä ja vetovoimainen ympäri vuoden.
- Kaupallisesti houkutteleva keskusta: Turun keskusta on Läntisen Suomen tärkein ja pohjoisen Itämeren kiinnostavin talouden, kaupan ja työssäkäynnin keskittymä.
- Viihtyisä ja elävä kohtaamisten keskusta: Turun keskusta on eurooppalainen asumisen, kulttuurin ja matkailun keskittymä, joka sykkii elämää ympäri vuoden.

Kärkihankkeen toteuttamisohjelma ja hankkeen vaikuttavuutta kuvaavat mittarit rakentuvat näiden painopistealueiden varaan.

Kärkihankkeen toimenpidekokonaisuudet 2018 - 2021

Keskustan kehittäminen -kärkihanketta toteutetaan käynnistämällä kaupunginvaltuuston päättämät kymmenen toimenpidekokonaisuutta (kv 14.5.2018 § 92). Toimenpiteet on täsmennetty alla painopistealueittain.

Turun keskusta on kaikkien yhteisenä kaupunginosana saavutettavuudeltaan ainutlaatuinen, ja sen liikkumisympäristön ilme on esimerkillisen viihtyisä ja vetovoimainen ympäri vuoden.

- Keskustaliikenteen kehittäminen: Valmistelemme keskustan kokonaisvaltaista liikennesuunnitelmaa osana Yleiskaava 2029 -työtä. Vahvistamme ydinkeskustaa ympäröivien pääkatujen roolia keskustan ohi suuntautuvassa sekä syöttöliikenteessä ja edistämme keskusta-alueen rauhoittamista tarpeettomalta auto-, huolto- ja jakeliikenteeltä. Sopeutamme eri liikennemuotojen ajonopeuksia ydinkeskustassa. Järjestämme hyvin valmisteltuja, keskustaliikenteen uudelleenjärjestelyyn liittyviä kokeiluja rajatuissa kohteissa ydinkeskustassa. Lisäksi edistämme opastamisen kehittämistä ja pysäköintipalveluiden uudistamista yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (Ohjauksen päävastuutaho: kaupunkiympäristötoimiala)
- Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen: Kehitämme yhtenäistä kävely- ja pyöräilyverkostoa läpi kaupunkikeskustan, ja parannamme reittien turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Muutamme uusia katuosuuksia asteittain kävely- ja pyöräilypainotteiseksi. Varaudumme molempien rantakatuja autottomuuteen myöhempiä kehitysvaiheita koskevilla suunnitelmissa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Joukkoliikenteen järjestelyt: Käynnistämme Matkakeskus-hankkeen osana kokonaisvaltaista liikennejärjestelmää ja Aninkaisten alueen kehittämistä. Kevennämme Kauppatorin roolia joukkoliikenteen solmupisteenä uudelleenjärjestelemällä keskustan bussireittejä. Vahvistamme joukkoliikenteen etuisuuksia ja sujuvuutta. Edistämme joukkoliikenteen käyttöä kehittämällä digitaalisia ratkaisuja ja liikkuminen palveluna -mallia yhteistyössä Civitas Eccentric / Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. Lisäksi järjestämme hyvin valmisteltuja kokeiluja joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi ja vesiliikenteen edistämiseksi. (kaupunkiympäristötoimiala)

Kaupallisesti houkutteleva keskusta

Turun keskusta on Läntisen Suomen tärkein ja pohjoisen Itämeren kiinnostavin talouden, kaupan ja työssäkäynnin keskittymä.

- Keskustan kauppakeskus: Laadimme yhteistyössä Ydinkeskustayhdistys ry:n sekä keskustan kaupallisten toimijoiden kanssa Keskustan kauppakeskuksen konseptin, joka tähtää Kauppatoria ympäröivien kaupallisten kortteleiden kehittämiseen sekä markkinoinnin ja tapahtumatoiminnan yhteistoiminnan vahvistamiseen. Lisäämme Kauppatorin monikäyttöisyyttä ja tapahtumallisuutta sekä parannamme sen viihtyisyyttä istutuksiin ja pysyviin, toiminnallisuutta tukeviin rakenteisiin. Tapahtumatoiminnan edellytyksiä tuemme suosimalla torin ympäristössä tilojen ja rakennusten käyttötarkoituksia, jotka ovat sopusoinnussa vilkkaan urbaanin tapahtumallisuuden kanssa. Edistämme turvallisten ja ympärivuotisesti sujuvien yhteyksien rakentamista kaupallisten kortteleiden väleille. (kaupunkikehitysryhmä)
 - Kauppahallin korttelin kehittäminen: Laadimme kokonaisvaltaisen suunnitelman Kauppahallin korttelin potentiaalin hyödyntämiseksi ja monipuolisten toimintojen mahdollistamiseksi. Edistämme kehittämissuunnitelman toteutumista kumppanuuskeinoin. Kytkeimme korttelin kehittämistä koskevan suunnitelman osaksi Keskustan kauppakeskuksen kokonaisuutta. (kaupunkikehitysryhmä)
 - Turun Merikeskus: Suunnitellamme ja toteutamme yhteistyössä merellisten toimijoiden kanssa Turun Merikeskuksen, joka mahdollistaa saariston ja merellisen tunnelman ja elämyksien kokemisen saariston pääkaupungissa. Parannamme merellisen Turun ja saariston palveluiden ja elämysten saavutettavuutta, merellisten palvelutuotteiden laatua ja määrää sekä merellisen Turun ja saariston yleistä houkuttelevuutta aiempaa laajemmalla yhteistyöllä. Edistämme myös merellisen osaamisen näkyvyyttä sekä Itämeren suojelua. (kaupunkikehitysryhmä)
-

Viihtyisä ja elävä kohtaamisten keskusta

Turun keskusta on eurooppalainen asumisen, kulttuurin ja matkailun keskittymä, joka sykkii elämää ympäri vuoden.

- Vanhankaupungin kehittäminen ja brändäys: Luomme konseptin elävän ja vetovoimaisen Vanhankaupungin kehittämisestä laajana kokonaisuutena aina Piispankadulta Fortuna-kortteliin saakka tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kesken. Brändäämme Turun Vanhankaupungin erityiseksi ja arvokkaaksi vetovoimakohteeksi, ja vahvistamme sen houkuttelevuutta tuomalla merkittävä vetovoimatoiminto alueelle. Edistämme Vanhan Suurtorin alueen elävöittämistä, viihtyistämistä ja toiminnallista monipuolistamista sekä alueen tilojen ja palveluiden avautumista kaupunkilaisien ja matkailijoiden käyttöön tilapäisin ja pysyvin toiminnoin. (kaupunkikehitysryhmä)
- Aninkaisen alueen kehittäminen: Laadimme suunnitelman Ratapiha-alueen, Matkakeskuksen, Puutorin, Konserttitalon ja Ammatti-instituutin alueen kokonaisvaltaisesta kehittämisestä. Edistämme alueen asumismahdollisuuksia kunnianhimoisesti. (kaupunkikehitysryhmä)
- Keskustavalaistuksen kokonaisvaltainen kehittäminen: Luomme periaatteet keskustan valaistukselle ja laadimme kokonaisvaltaisen suunnitelman keskustavalaistuksen kehittämiselle yhteistyössä keskustatoimijoiden kanssa. Määrittelemme valaistuksen kohdealueet sekä pysyvien, sesonki-luonteisten ja tilapäisten/vaihtuvien valaistusratkaisujen kohteet, roolit ja niiden vaatimat infra- ym. panostukset. Käynnistämme valmistelut keskustan valofestivaalin toteuttamiseksi. (kaupunkikehitysryhmä)

Kaikkia edellä kuvattuja keskustan kehittämisen painopistealueita tuemme kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti seuraavin toimenpitein:

- Järjestämme innovaatiokilpailun Keskustavisio 2050:n toimeenpanon edistämiseksi monipuolisin kumppanuuksin. (kaupunkikehitysryhmä)
- Kehitämme Turku Future Forumia pysyvänä yhteiskehittämisen toimintamallina yhteistyössä Ydinkeskustayhdistys ry:n ja muiden sidosryhmien kanssa. (kaupunkikehitysryhmä)
- Huomioimme keskustan kärkihankkeen mukaisen kehityksen Turun yleiskaava 2029:n valmistelussa. (kaupunkiympäristötoimiala)

2. Toteutusaikataulu

Edellä esitellyt keskustan kehittämisen painopistealueet toimenpidekokonaisuuksineen muodostavat kärkihankkeen toimenpideohjelman rungon vuosina 2018 - 21. Keskustan kehittäminen on jatkuva prosessi, ja siihen liittyvät toimenpiteet täsmennetään vuosittain sopimusohjausprosessin mukaisella menettelyllä. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa keskustan kehittämiseen liittyen. Pitkäjänteisellä ja kokonaisvaltaisella kaupunkikeskustan kehittämisellä tuetaan Turun kaupungin kasvua, vahvistetaan sen brändiä ja parannetaan sen asemaa kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa asukkaista, osajista ja investoinneista.

3. Kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Painopistealue	Tuotos
Saavutettava ja helposti kuljettava keskusta	Yleiskaava 2029 hyväksytty. Keskustan liikennejärjestelmän kehittäminen etenee kärkihankkeen KH-päätöksen mukaisesti. KH vastuuttanut Kaupunkikehitysryhmän ohjaamaan yleiskaavatyötä.
	Satama-alueen kehittämisen arkkitehtikilpailu käyty ja alueen kehittämisen suunnittelu käynnissä.
Kaupallisesti houkutteleva keskusta	Keskustan kauppakeskuksen konsepti on laadittu yhteistyössä Ydinkeskusta ry:n ja keskustan kaupallisten toimijoiden kanssa ja konseptin toteuttamissuunnittelu on aloitettu.
	Kokonaisvaltainen kehittämissuunnitelma Kauppahallin korttelin (Olympia-kortteli) potentiaalin hyödyntämiseksi ja monipuolisten toimintojen mahdollistamiseksi on valmis.
	Turun Merikeskus-hanke käynnissä yhteistyössä Forum Marinumin ja muiden kumppaneiden kanssa.
Viihtyisä ja elävä kohtaamisten keskusta	Yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa tuotettu Vanhankaupungin kehittämiskonsepti on valmis ja käytännön toimenpiteiden suunnittelu alueen elävöittämiseksi, viihtyistämiseksi ja toiminnallisuuksien monipuolistamiseksi käynnistetty.
	Matkakeskus-hanke on käynnistynyt. Aninkaisen alueen kehittämiseen tähtäävän kokonaisvaltaisen kehittämissuunnitelman työstäminen on aloitettu.
	Kokonaisvaltainen suunnitelma keskustavalaistuksen kehittämiseksi on valmis ja suunnitelman toteuttaminen aloitettu. Suunnittelu valon hyödyntämisestä keskustan julkisessa kaupunkitilassa pidettävien tapahtumien yhteydessä on aloitettu.

Liite 2 Turun Tiedepuisto

1. Kuvaus kärkihankkeen sisällöstä

Kärkihankkeen tavoite

Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävin kasvua tukeva kaupunkikehityskohde. Tiedepuisto-kärkihanke on puolestaan kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän työkalu kaupunkistrategian tiedepuistoaluetta koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi. Kärkihankkeella tavoitellaan alueen kehittymistä kansainvälisesti kiinnostavana ja rohkean kokeilevana osaamiskeskittymä, joka on toiminnoiltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen. Tiedepuiston kärkihankkeen mukaisella kehittämisellä tähdätään ennen kaikkea siihen, että Tiedepuiston sijainnin poikkeukselliset lähtökohdat ja monipuolisen osaamiskeskittymän luoma potentiaali saadaan mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntämään kokonaisvaltaista kehitystä.

Kärkihankkeen suunnittelua ja toteuttamista ohjaavat periaatteet

Tiedepuisto-kärkihankkeen suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti seuraavat periaatteet:

1. Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävin kehityskohde.
2. Turun Tiedepuiston kaupunkirakennetta monipuolistetaan kärkihankkeen tavoitteiden ohjaamalla tavalla. Ensisijaisena painopisteenä on työpaikkoihin ja osaamiseen perustuvan vetovoiman kasvu.
3. Turun Tiedepuiston kehittämisellä tuetaan tunnin junan täysimääräistä hyötyä valtakunnallisen ja seudun kasvun hyväksi.
4. Turun Tiedepuistossa liikkuminen on fiksua.
5. Turun Tiedepuisto on hyvinvoinnin kaupunginosa.
6. Turun Tiedepuistossa investoidaan innovatiivisesti.
7. Turun Tiedepuiston julkinen kaupunkitila on korkeatasoista.
8. Turun Tiedepuistoa kehitetään yhteistyössä ja kumppanuuksin Triple Helix -toimintamallin mukaisesti, julkisen ja yksityisen sektorin sekä yliopisto- ja korkeakoulumaailman jatkuvalla yhteistyöllä.
9. Turun Tiedepuiston kehittäminen ohjelmoidaan kunnianhimoisesti ja isojen kokonaisuuksien kautta.
10. Tiedepuisto -kärkihanke ohjaa yleiskaavoitusta käynnissä olevalla yleiskaavakierroksella kaupunkikehityksen uudistumisen painopisteen sijoittuessa Itä-harjun puolelle.

Kärkihankkeen rakenne

Tiedepuisto -kärkihanke rakentuu kuvan 1 mukaisista painopistealueista. Tiedepuiston kehittämisen painopistealueet toimivat kärkihankkeen toteuttamisohjelman pohjana. Toteuttamisohjelma sisältää painopistealuekohtaiset toteuttamissuunnitelmat, tavoitteet ja mittarit.

Kuva 1. Tiedepuisto -kärkihankkeen painopistealueet

Kehittämisen painopistealueet luovat pohjan alueen kilpailukyyn ja vetovoiman vahvistamiselle paitsi monipuolisena koulutus- ja tutkimuskeskittymänä myös kansainvälisesti merkittävänä osaamisintensiivisen yritystoiminnan keskuksena ja vetovoimaisena asuinympäristönä. Konkreettiset alueen kilpailukykyä ja vetovoimaa vahvistavat toimenpiteet sekä niistä kertova kohderyhmälähtöinen viestintä edesauttavat myös kansainvälisesti kiinnostavan Turun Tiedepuisto (engl. Turku Science Park) -brändin rakentumista.

Kärkihankkeen toimenpidekokonaisuudet 2018 - 2021

Rohkeasti kokeileva innovaatio- ja osaamiskeskittymä

Turun Tiedepuisto profiloituu kansainvälisesti merkittävänä ja rohkean kokeilevana innovaatio- ja osaamiskeskittymänä, ja luo kilpailukyisen toiminta- ja kasvuympäristön osaamisintensiiviselle tutkimus- ja yritystoiminnalle.

- Innovaatio- ja kokeilualustojen kehittäminen: Kehitämme määrätietoisesti temaattisia innovaatio- ja kokeilualustoja ja tuemme alueen toimijoiden kansainvälistymistä ja kasvua. Hyödynnämme kumppanuuksia ja ulkoisen rahoituksen mahdollisuuksia kehittämistoimenpiteiden rahoittamisessa. (Ohjauksen päävastuutaho: Turku Science Park Oy)
- Toimijoiden välinen yhteistyö: Kehitämme Tiedepuiston toimijoiden välisiä yhteistoimintatapoja, -verkostoja ja -alustoja tavoitteellisesti Triple Helix -toimintamallin pohjalta alueen kilpailukyyn, vetovoiman ja kokonaisvaltaisen kaupunkikehityksen vahvistamiseksi. Järjestämme temaattisia Turku Future Forum -tilaisuuksia tavoitteellisen ja tulevaisuussuuntautuneen vuoropuhelun aktivoimiseksi alueen yritysten, opiskelijoiden, asukkaiden ja muiden toimijoiden välillä. (kaupunkikehitysryhmä)
- Tiedepuiston tunnettuus ja brändi: Luomme Turun Tiedepuistolle alueen omaleimaiseen identiteettiin ja keskeisiin kilpailukykytekijöihin pohjautuva aluebrändi ja sen päälle rakentuva markkinoinnillinen ja myynnillinen kokonaisuus, jotka edesauttavat alueen kehittymistä merkittäväksi investointi-

ja rahoituskohteeksi. Edistämme uusien toimijoiden sijoittautumista alueelle aktiivisella markkinoinnilla ja ennakoivalla tonttipolitiikalla, ja vahvistamme business-to-business myynnin resursointia yhdessä Turku Science Parkin kanssa. (kaupunkikehitysryhmä)

Logistisesti vetovoimainen fiksun liikkumisen keskus

Turun Tiedepuisto on logistisesti vetovoimainen fiksun liikkumisen keskus, jossa saumattomasti toisiinsa kytkeytyvät kestävä liikumisen muodot ja niitä tukevat palvelut tekevät arjesta sujuvaa.

- Alueen sisäisen liikkumisen parantaminen: Kehitämme alueen liikkumisen kulkumuotojakaumaa kestävien liikkumismuotojen suuntaan. Parannamme kevyen liikenteen yhteyksiä sekä kävely- ja pyöräilyväylien viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Edistämme robottibussikokeilua alueen sisäisessä liikkumisessa yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Pysäköinti: Edistämme parkkitalojen rakentamishankkeisiin liittyviä kaavahankkeita kehittämissuunnitelmassa osoitetun pysäköintiverkoston mukaisesti. Laadimme selvityksen pysäköinnin nykytilasta Tiedepuiston alueella. Selvityksen pohjalta laadimme pysäköinnin kehittämissuunnitelman yhdessä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tavoitteena joustava, tilaa tuhlailmaton ja rakenteellinen pysäköintiratkaisu, joka tukee kärkihankkeen tavoitteita. Edistämme pysäköintipalveluiden uudistamista uuden toimintamallin ja sitä tukevan digitaalisen alustan pohjalta yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Joukkoliikennesyhteyksien ja -palveluiden kehittäminen: Parannamme Tiedepuiston saavutettavuutta ja joukkoliikennesyhteyksiä runkolinjastoa uudistamalla ja kehärunkolinjaa kehittämällä. Edistämme joukkoliikenteen käyttöä kehittämällä digitaalisia ratkaisuja ja liikkuminen palveluna -mallia yhteistyössä CIVITAS ECCENTRIC / Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Itäharjun pääliikenneväylät: Suunnittelemme Itäharjun liikenneverkon osana alueen yleis- ja asemakaavoitusprosesseja. Tuomme Itäharjun pääliikenneväylien (joukkoliikennekatu ja Hippoksentien ja Kalevantien yhdistävä katu) täsmälliset rajaukset erikseen päätettäväksi kaupunginhallitukseen. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Kupittaaan liikenneterminaali: Kehitämme Kupittaaan liikenneterminaalia eri liikennevälineet toisiinsa saumattomasti kytkevänä liikkumisen keskuksena ja olennaisena osana seudullista liikennejärjestelmää. Avaamme liikenneterminaalin yhteyteen liikkumispisteen, joka yhdistää yhteiskäyttöiset kaupunkipyörät ja yhteiskäyttöautot sekä julkisen joukkoliikenteen. Laadimme suunnitelman Kupittaaan asemanseudun kehittämisestä palvelemaan laajasti tulevaisuuden liikenne-, logistiikka-, ja palvelutarpeita sekä Tunnin junaa. (kaupunkiympäristötoimiala)

24/7/365 elävä kohtaamisten keidas

Turun Tiedepuisto on ympäri vuorokauden elävä ja viihtyisä kohtaamisten keidas, jossa hyvinvointia ja terveyttä edistävät alustat, ratkaisut ja palvelut nivoutuvat luontevaksi osaksi alueen asukkaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden arkea.

- Kupittaaan kansi: Käynnistämme Itäharjun kytkeytymisen osaksi Tiedepuistoa kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä tukevan kulkuyhteyden, Kupittaaan kannen, toteutuksen kilpailutuksella. Kehitämme Kupittaaan kantta paitsi viihtyisänä, urbaanina kaupunkitilana myös toiminnallisena innovaatioalustana kumppanuuksin. Yhdessä tai samanaikaisesti kilpailun kanssa synnyttämme Itäharjun kärjen alueelle kärkihanketta vahvistavia korttelialueita. (kaupunkiympäristötoimiala)
-

-
- Alueen toimivuuden ja julkisten kaupunkitilojen kehittäminen: Parannamme Kupittaaan työpaikkakesittymän infran ja julkisen tilan toimivuutta ja viihtyisyyttä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Painotamme viihtyisyyden merkitystä uusien kaupunkitilojen, kuten Kupittaaan kannen suunnittelussa. Itäharjun kehittämisen osalta varmistamme, että viherrakentaminen ja lähipuistojen lisääminen ovat tärkeässä roolissa. Lisäämme puistoalueita ja kaupunkivihreää Tiedepuiston alueella. (kaupunkiympäristötoimiala)
 - Tapahtumatoiminta ja palvelut: Järjestämme yhteisöllisyyttä vahvistavia ja alueen toimijoita aktivoivia tapahtumia sekä asukkaille, opiskelijoille että työntekijöille Tiedepuistossa. Tuemme palvelutarjonnan monipuolistamista alueella. Edistämme vapaakaupunki-ajattelun mukaisia kokeiluita Kupittaaan puistoalueella (joogaa, puistokonsertteja, piknik-tapahtumia). (kaupunkikehitysryhmä)
 - Hyvinvoinnin referenssikaupunginosa: Kehitämme erilaisia hyvinvointia ja terveyttä edistäviä alustoja, ratkaisuja ja palveluja, jotka nivoutuvat luontevaksi osaksi asukkaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden arkea sekä monipuolista innovaatio- ja liiketoimintaa. (TSCP/vapaa-aikatoimiala)

Kestävästi kasvava kaupunginosa

Turun Tiedepuisto on kaupungin energiatehokkain rakennettu alue, jonka kehittämisessä painottuvat laadukkaan perusinfran lisäksi älykkään ja kestäväen kaupungin ratkaisut ja teknologiat.

- Älykäs rakentaminen ja energiatehokkuus: Haemme alueen kehittämiseen liittyvissä kilpailutuksissa kokeiluita, jotka tukevat energiatehokkuutta ja hiilineutraaliutta. Hyödynnämme huippunopean 5G-verkon mahdollisuuksia ja uusia teknologioita (IoT, sensorit, jne.) älykkään rakentamisen, yritystoiminnan ja tutkimus- ja testiympäristöjen kehittämisen tukena. Laadimme suunnitelman verkostokoulun toteuttamisesta Tiedepuiston alueelle tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohjetta uudella tavalla soveltaen. Edistämme hybridirakentamista kaavoituksen avulla. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Yhdyskuntasuunnittelu: Edistämme alueen kehittymistä kehittämissuunnitelmassa ohjeellisesti määriteltyjen isojen kokonaisuuksien kautta. Ohjelmoimme Itäharjun kolmion asemakaavoituksen ja liikenneverkon rakentamisen KH-päätöksen (18.6.2018 § 265) liitteessä 2 esitetyn vaiheistuksen mukaisesti. Tuemme myös rajatumpien, alueen kehittämisen kokonaistavoitteita tukevien kehittämiskohteiden ketterää edistämistä. Tarkempi aikataulus määrätään normaalin ohjausjärjestelmän mukaisesti. (kaupunkiympäristötoimiala)
- Jakamistalouden ratkaisut: Kehitämme jakamistaloutta tukevia alustoja, ratkaisuja ja palveluita. Edistämme autojen ja pyörien yhteiskäyttöä alueella yhteistyössä Smart & Wise Turku -hankkeen kanssa. (kaupunkikehitysryhmä)

2. Toteutusaikataulu

Edellä esitellyt Tiedepuiston kehittämisen painopistealueet toimenpidekokonaisuuksineen muodostavat kärkihankkeen toimenpideohjelman rungon vuosina 2018 - 21. Tiedepuisto-alueen kehittäminen on jatkuva prosessi, ja siihen liittyvät toimenpiteet täsmennetään vuosittain sopimusohjausprosessin mukaisella menettelyllä. Kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa Tiedepuiston kehittämiseen liittyen. Pitkäjänteisellä ja kokonaisvaltaisella alueen kehittämisellä tuetaan Turun kaupungin kasvua, vahvistetaan sen brändiä ja parannetaan sen asemaa kiristyvässä kansainvälisessä kilpailussa asukkaista, osaajista ja investoinneista.

3. Kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Painopistealue	Tuotos
Rohkeasti kokeileva innovaatio- ja osaamiskeskittymä	Selvitys olemassa olevista innovaatio- ja kokeilualustoista valmis ja niiden edelleen kehittäminen käynnissä. Uusien alustojen ja verkostojen kehittäminen käynnissä.
	Yhteistyössä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tuotettu Tiedepuiston innovaatiotoiminnan yhteistoimintamalli valmis ja aktiivisessa käytössä.
	Tiedepuiston brändi-identiteetti ja markkinoinnin sisältöstrategia määritelty yhteistyössä alueen keskeisten toimijoiden kanssa ja sen päälle rakentuva alueen aktiivinen markkinointi ja myynti käynnissä.
Logistisesti vetovoimainen fiksun liikku- misen keskus	Itäharjun liittymän asemakaavaehdotus valmis ja infran suunnittelu käynnissä.
	Itäharjun joukkoliikenneverkon ja siihen liittyvän infran suunnittelu käynnissä.
	Kestäviä liikkumismuotoja tukeva alueen sisäinen liikkumisen suunnittelu käynnissä.
	Yhdessä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tuotettu pysäköinnin kehittämissuunnitelma valmis ja kehittämistoimenpiteet käynnissä.
24/7/365 elävä kohtaamisten keidas	Kupittaa kannen ja siihen kytkeytyvän Itäharjun kärjen alueen suunnittelukilpailutus käyty ja siihen liittyvän infran suunnittelu käynnissä.
	Tiedepuisto-alueen infran ja julkisten kaupunkitilojen laadun parantamisen hanke käynnissä.
	Tapahtuma- ja palvelutoiminnan monipuolistamiseen tähtäävät toimenpiteet käynnissä.
	Tiedepuistoalueen tilaterveysstrategia valmis, hyvinvointia ja terveyttä edistävien konseptien suunnittelu käynnissä.
Kestävästi kasvava kaupunginosa	Itäharjun kärjen korttelialueiden kaavoitus käynnissä.
	Strategisen maankäytön suunnittelun mukaiset toimenpiteet käynnissä.

Liite 3 Smart and Wise Turku

1. Kuvaus kärkihankkeen sisällöstä

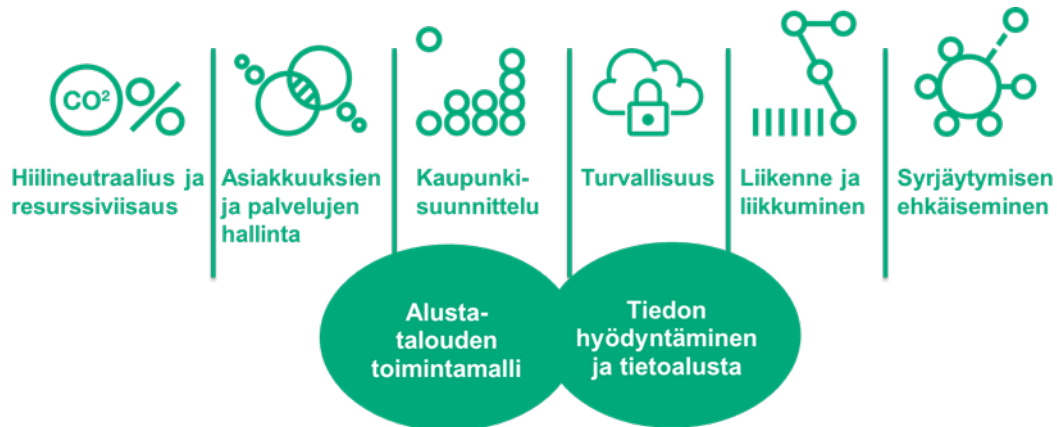
Kaupunginvaltuusto (14.5.2018 § 90) päätti merkitä Smart and Wise Turku kärkihankkeen tiedoksi ja totesi samalla, että kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa.

Kaupunginhallitus (18.6.2018 § 249) päätti Smart and Wise Turku -kärkihankkeen etenemistä ja tuotosten vaikuttavuutta seuraavista mittareista.

Hanke kestää vuoden 2021 loppuun asti.

Smart and Wise Turku-kärkihanke toteuttaa laaja-alaisesti kaupungin strategiaa. Hankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantamaan toiminnan tuottavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa. Tekemällä laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen kanssa.

Kärkihankkeen kuusi painopistealuetta ja niiden tavoitteet:

1. Hiilineutraalius ja resurssiviisaus

Kaupungin elinvoiman ja kasvun tulee rakentua ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväälle perustalle. Toteutamme päästöttömyyteen, jätteettömyyteen ja kestävään luonnonvarojen käyttöön liittyvät resurssiviisauden periaatteet vuoteen 2040 mennessä.

- Suunnitelma kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi: Kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi laadimme vaiheistetun suunnitelman, jonka mukaisesti Turun alueen kasvihuonepäästöjä vähennetään vuoteen 2029 mennessä vähintään 80 prosentilla vuoden 1990 tasoon verrattuna. Toteutamme suunnittelun eurooppalaisen SECAP-mallin (Sustainable Energy and Climate Action Plan) mukaisesti.
- Turkulaisten energiakäännö: Yhteistyössä kaupungin kumppanien kanssa sitoutamme kaupunkilaisia ja kaupungin sidosryhmiä lähtemään mukaan hiilineutraaliustavoitteen toteuttamiseen. Samalla luomme ja otamme käyttöön toimintamallin kaupungin tekemien investointien ja hankintojen ympäristö- ja elinkaarivaiikutusten arviointiin.
- Resurssiviisauden tiekartta: Päivitämme Turun kaupungin resurssiviisauden tiekartan, joka tähtää päästöttömyyteen, jätteettömyyteen ja kestävään luonnonvarojen kulutukseen vuonna 2040.

2. Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta

Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta-painopistealueen tavoitteena on asiakaslähtöisten ja vaikuttavien palvelujen kustannustehokas järjestäminen uudistamalla kaupungin toimintatapoja ja hyödyntämällä digitalisaation ja sen tuottaman datan mahdollisuuksia.

- Asiakastietojen hallinnan kehittäminen: Yhtenäistämme asiakas- ja toimijatietojen käsittelytavat kaupunkitasolla tietosuojavaatimukset huomioiden ja otamme käyttöön niitä tukevan tietojärjestelmäratkaisun. Tunnistamme keskeiset asiakassegmentit, joille on mahdollista määrittää palvelukokonaisuuksia.
 - Palvelujen hallinnan kehittäminen: Jatkamme palvelujen tuotteistusta. Otamme lisäksi käyttöön tuotetiedon hallintaa tukevan tietojärjestelmäratkaisun. Kehitämme kustannuslaskentaa niin, että kykenemme kohdistamaan palvelujen tuotantokustannukset tuoterakenteille ja sitä kautta parantamaan palvelutuotannon johtamista. Otamme käyttöön tuoteportfolion hallintamallin, jonka kautta kykenemme seuraamaan palvelujen käyttöä ja kannattavuutta niiden koko elinkaaren ajan.
 - Toimitusketjujen hallinta: Luomme konseptin palvelujen toimitusketjujen hallintaan. Tämä mahdollistaa asiakkaiden tarvitsemien palvelujen ennakkoinnin ja palvelujen järjestämisen siten, että kustannusvaikuttavuus on parhaalla tasolla.
 - Asiakasohjauksen kehittäminen: Luomme ja otamme käyttöön yhteisen kaupunkitason toimintamallin asiakasohjaukseen. Toimintamalli perustuu käytettävissä olevan tiedon laajamittaiseen hyödyntämiseen.
-

3. Turvallisuus

Turvallisuus-painopistealueen tavoitteena on kasvattaa turvallisuuden tilannetietoisuutta paremman tiedonhallinnan ja data-analytiikan keinoin sekä tehostaa sitä kautta viranomaisyhteistyötä. Erityisen huomion kohteena on yhteiskunnan toimintojen kannalta kriittisen infrastruktuurin suojaaminen kyberrikollisuudelta.

- Turvallisuuden tilannekuva: Suunnittelemme ja toteutamme turvallisuuden tilannekuvajärjestelmän, joka tarjoaa kaupungin, pelastuslaitoksen ja poliisin johdolle näkymän kaupungin turvallisuustilanteesta. Myös kaupungin asukkaille voidaan julkaista näkymä soveltuvin tiedoin. Ensimmäisessä vaiheessa koostamme tietoa ensisijaisesti julkisista tietolähteistä.
- Kaupunkilaisten osallisuus: Luomme kaupunkilaisille kanavan turvallisuusasioihin vaikuttamiseen ja viestimiseen esimerkiksi kaupungin palautepalvelun kautta. Määritämme ja otamme käyttöön prosessin palautteen käsittelemiseksi.
- Turvallisuuteen liittyvän data-analytiikan kehittäminen: Kokeilemme erilaisia menetelmiä, joiden tavoitteena on löytää laajoista tietomassoista turvallisuuden kannalta merkityksellisiä havaintoja. Teemme kokeilut yhteistyössä kaupungin kumppanien kanssa.
- Kyberturvallisuuden kasvattaminen: Tunnistamme ja luokittelemme kriittisen kaupunki-infrastruktuurin ja sen toiminnan kannalta keskeiset tietojärjestelmät. Luomme tunnistetuille tietojärjestelmille tavanomaista korkeamman turvallisuusluokituksen edellyttämät hallinnolliset tietoturvakäytännöt. Toteutamme tietoturvakäytäntöjen mukaiset muutokset tietoliikenneverkkoihin ja otamme käyttöön tietoturvan valvontapalvelun, joka mahdollistaa nykyistä paremman kyvyn vastata kaupungin kohtaamiin kyberuhkiin.

4. Kaupunkisuunnittelu

Kaupunkisuunnittelu-painopistealueen tavoitteena on kehittää ja automatisoida kaupunkiympäristön suunnitteluun, rakennuttamiseen ja ylläpitoon liittyviä prosesseja ja luoda niitä tukevia digitaalisia ratkaisuja.

- Ennakoiva kaupunkisuunnittelu: Luomme kaupunkiympäristön kehittämistä tukevan tiedolla johtamisen toimintamallin, jonka keskiössä on väestönkehitykseen pohjautuva palvelutarpeiden ennakointi. Lisäksi määritämme ja otamme käyttöön indikaattorit, joilla voidaan seurata alueiden profiloitumista ja tunnistaa keinoja vaikuttaa eriytymiskehitykseen.
 - Digitaalinen kaupunkimalli: Kuvaamme prosessit digitaalisen kaupunkimallin hallinnalle. Ulotamme kaupunkimallin myös maanalaiseen kaupunki-infrastruktuuriin ja kokeilemme uusia tapoja kerätä tietoa infrastruktuurin tilasta.
 - Älykäs rakentaminen: Laadimme mallin kaupungin omistaman korjausvajeen arviointiin hyödyntäen käytettävissä olevaa tietoa. Luomme tietomalliin perustuvan tavan seurata ja arvioida toteutuneiden rakennusprojektien ja suunnitelmien vastaavuutta. Päivitämme kaupungin rakennuttamisohjeet soveltuvin osin niin että niissä huomioidaan riittävästi ympäristöystävällisen ja älykkään rakentamisen sekä tietoliikenteen vaatimukset.
-

5. Liikenne ja liikkuminen

Liikenne ja liikkuminen-painopistealueen tavoitteena on kuvata tulevaisuuden älykäs, eri liikennemuotoja yhdistävä, liikenne- ja liikkumisjärjestelmä sekä kasvattaa käytännön toteutuksiin liittyvää osaamista ja ymmärrystä innovatiivisten kokeilujen kautta.

- Tulevaisuuden liikkumisjärjestelmä: Luomme vision tulevaisuuden liikenne- ja liikkumisjärjestelmästä, joka tukee kaupungin ilmastopoliittisten tavoitteiden toteuttamista sekä vastaa yhteiskunnassa tapahtuviin teknologisiin ja elämäntapoihin liittyviin muutoksiin. Laadimme suunnitelman vision toteuttamiseksi.
- Älykäs sähköinen joukkoliikenne: Kehitämme edelleen bussien maksujärjestelmiä ja kytkemme ne tiiviimmin asiakkuuksien hallintaan. Kokeilemme robottibussia valitulla kaupunkialueella. Otamme käyttöön bussien liikennevaloetusjärjestelmän.
- Citylogistiikan uudet ratkaisut: Kehitämme yhdessä logistiikka-alan yritysten kanssa ympäristöä säästäviä, viihtyvyttä lisääviä ja kustannustehokkaita logistiikkaratkaisuja, jotka tarjoavat yrityksille mahdollisuuksia kehittää ja testata uusia liiketoimintamalleja.
- Pysäköintipalvelujen uudistaminen: Luomme uuden toimintamallin ja sitä tukevan digitaalisen alustan, joka tuo julkis- ja yksityisomisteiset pysäköintipalvelut yhtenäisellä tavalla kaupunkilaisten ulottuville. Helpotamme pysäköintipaikan löytämistä digitaalisten sovellusten avulla ja vähennämme samalla parkkipaikan etsimisestä aiheutuvaa turhaa ympäristöä kuormittavaa ajamista.
- CIVITAS ECCENTRIC: Olemme ainoana suomalaisena kaupunkina mukana liikkumisen edelläkävijäkaupunkien CIVITAS-verkostossa. Osana ECCENTRIC-hanketta kehitämme sähköistä liikennettä, autojen ja pyörien yhteiskäyttöä sekä liikkuminen palveluna -mallia. Edistämme hankkeella ympäristöystävällisten liikennevälineiden ja joukkoliikenteen käyttöä muun muassa kehittämällä digitaalisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat paikallisten palveluiden liittämisen osaksi liikenteen ja liikkumisen palvelutarjontaa.

6. Syrjäytymisen ehkäiseminen

Syrjäytymisen ehkäiseminen-painopistealueen tavoitteena on tukea erityisesti 15-29 -vuotiaiden nuorten, nuorten aikuisten ja perheiden syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä hyödyntäen laaja-alaisesti kohderyhmään ja asuinalueisiin liittyviä mittareita, data-analytiikkaa ja tutkimustuloksia. Lisäksi suunnittelemme ja toteutamme syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäviä toimenpiteitä erikseen valituille asuinalueille.

- Syrjäytymisen ehkäisemisen toimintamallit: Kuvaamme jo käytössä olevat toimintamallit syrjäytymisen ehkäisemisessä ja luomme seuranta- ja arviointimalleja niiden hyötyjen mittaamiseen. Hyödynnämme aihealueesta tehtyjä tutkimuksia toimintamalliemme kehittämisessä.
 - Toimenpide-ehdotukset ja pilotointi: Laadimme toimenpide-ehdotukset syrjäytymisen ehkäisemisen tehostamiseksi yhdistämällä tutkimustuloksia ja muita tietolähteitä henkilöstön ja sidosryhmien asiantuntemukseen sekä nuorten ja asuinalueiden asukkaiden omiin näkemyksiin. Kokeilemme uusia toimintamalleja ja arvioimme niiden vaikutuksia. Arvioinnin ja kokeilujen keskiössä ovat vaikutukset tunnistettuihin syrjäytymisen riskitekijöihin kuten työttömyys, heikko koulutus, harrastusten puute, mielenterveysongelmat sekä yksinäisyys ja kiusaaminen. Lisäksi paneudumme ajankohtaiseen digisyryjäytymisen ehkäisemiseen.
-

-
- Alueelliseen eriytymiskehitykseen vaikuttaminen: Yhdistämme aluekohtaisia profiilitietoja muihin käytettävissä oleviin tietoaineistoihin riskitekijöiden tunnistamisessa.

Painopistealueille yhteiset kyvykkyydet

Painopistealueilla tehtävä työ kasvattaa kaupungin hallinnassa olevan tietovarannon kokoa ja tuottaa useita yhteiskehittämiseen soveltuvia alustoja. Tietoon perustuvan johtamisen kehittäminen sekä toimiminen alustatalouden edelläkävijänä ovat molemmat kaupungin strategisia tavoitteita.

Edistämme Smart and Wise Turku-kärkihankkeessa tiedon horisontaalista integraatiota yli organisaatio- ja tietojärjestelmärajoiden luomalla yhteisiä toimintatapoja ja toteuttamalla digitaalisen tietoalustan datan toimitusketjun hallintaan. Syksyllä 2017 käynnistynyt yhteistyö Turun yliopiston kanssa on tässä keskeisellä sijalla.

Luomme lisäksi toimintamallin kaupungin tarjoamien alustojen hyödyntämiselle ja hyödyntämiseen perustuvalla arvонуonnille. Kaupunki haluaa toimia datan hyödyntämiseen perustuvan digitaalisen alustatalouden kansainvälisessä kärjessä.

Alustatalouden toimintamalli

Alustat voivat olla fyysisiä, digitaalisia tai palvelujen muodostamia ympäristöjä, joissa kaupunki ja sen toimijat voivat yhdessä ratkoa erilaisia kaupungin toimintaan liittyviä ongelmia ja samalla edistää uusien innovaatioiden ja liiketoiminnan syntymistä.

Alustojen varaan on mahdollista muodostaa arververkostoja ja ekosysteemejä, jotka hyödyntävät Turun alueen huippuosaamista ja tutkimustoimintaa. Arververkostot ja ekosysteemit eivät kuitenkaan synny itsestään tai yksittäisten irrallisten toimenpiteiden kautta, vaan niiden kehittyminen edellyttää orkestrointia eli eri toimijoiden yhteistyötä, luottamusta, tiedonkulkua ja avoimuutta vahvistavia toimia.

Alustatalouden edistämiseksi kuvaamme ja otamme käyttöön Turku PDSP-toimintamallin, joka kertoo

- minkälaisia alustoja kaupunki tarjoaa,
 - minkälaiset toimijat alustoja voivat hyödyntää ja millä pelisäännöillä
 - miten arvomuodostus tapahtuu eri toimijoiden näkökulmasta,
 - miten toimijoiden välistä vuorovaikutusta edistetään ja tuetaan,
 - mitkä ovat kaupungin ja muiden toimijoiden roolit ja vastuut,
 - miten kaupunki organisoii ja rahoittaa alustoihin liittyvät palvelut ja tuen.
-

Turku PDSP-toimintamallin muodostamisessa ja toteuttamisessa hyödynnämme kaupungin elinkeinoyhtiö Turku Science Park Oy:n osaamista ja verkostoja.

Tiedon hyödyntäminen ja tietotalusta

Digitalisaation myötä syntyvän datan voidaan hyvällä syyllä sanoa olevan tulevaisuuden älykkään kaupungin tärkein hyödyke. Sen avulla ohjataan ja parannetaan kaupungin tarjoamia palveluita, ratkaistaan päätöksentekoon liittyviä ongelmia ja luodaan uutta liiketoimintaa.

Kaupunki omistaa ainutlaatuisia Turun seutua koskevaa dataa kaikilta elämän osa-alueilta. Kierrättämällä ja uudelleenkäyttämällä dataa uusien ongelmien ratkaisuun kykenemme moninkertaistamaan kaupungin tieto-omaisuuden tuottaman arvon. Smart and Wise Turku-kärkihankkeen tärkeänä tavoitteena on täten edistää datan kiertotaloutta.

Datan kiertotalouden edistämiseksi perustamme Turku Data Officen (TDO), joka vastaa tiedon keräämisen, jalostamisen ja jakelun edellyttämän digitaalisen alustan kehittämisestä ja ylläpidosta sekä kumppani- ja yhteistyöverkostojen muodostamisesta. Datan kiertotalouden digitaalinen alusta tarjoaa standardoituja palveluja, joiden kautta ihmiset, organisaatiot ja lait-teet kykenevät vaihtamaan ja hyödyntämään dataa. Jalostamalla dataa yhteistyössä kumppaniemme kanssa lisäämme yhteistä ymmärrystämme asioiden ja ilmiöiden taustalla olevista mekanismeista. Samalla kykenemme tuottamaan arvokasta informaatiota päätöksenteon ja toiminnan kehittämisen tueksi.

TDO hallinnoi lisäksi kaupungin tieto-omaisuutta, huolehtii sen arvon kasvattamisesta ja tarjoaa kaupungin johdon tarvitsemia tiedolla johtamisen palveluita. TDO:n perustamisesta tehdään kevään 2018 aikana erillinen suunnitelma, josta päättää kaupunginjohtaja. Suunnitelma sisältää arvion TDO:n toiminnan organisoinnista, kustannuksista ja tietotalustan vaatimista investoinneista.

2. Kärkihankkeen toimintasuunnitelma 2019

Painopistealue	Tuotos
Hiilineutraalisuus ja resurssiviisaus	Suunnitelma kaupunkilaisten ja kaupungin sidosryhmien sitouttamiseksi ilmastotavoitteisiin on laadittu ja suunnitelman toteuttaminen on aloitettu.
Turvallisuus	Turvallisuuden tilannekuvajärjestelmä on toteutettu ja otettu käyttöön yhteistyössä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa osana kaupungin riskienhallinnan kehittämistä
Turvallisuus	Kriittisen kaupunki-infrastruktuurin ja sen toiminnan kannalta keskeiset tietojärjestelmät on tunnistettu ja niille on luotu tarvittavat tietoturvakäytännöt
Tiedon hyödyntäminen ja tietoaalusta	Kaupungin tietoaalusta on toteutettu ja otettu käyttöön
Hiilineutraalius ja resurssiviisaus	Resurssiviisauden tiekartta on päivitetty
Turvallisuus	Tietoturvan valvontapalvelu on otettu käyttöön
Liikenne ja liikkuminen	Visio ja suunnitelma erilaisia liikkumismuotoja yhdistelevästä, ilmastoystävällisestä tulevaisuuden liikennejärjestelmästä on luotu
Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta	Asiakkaiden segmentointimalli on luotu ja valituille asiakkassegmenteille on määritetty palvelukokonaisuuksia
Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta	Uusi toimintamalli resurssivarausten tekemiseen ja tätä tukeva tietojärjestelmä on otettu käyttöön
Kaupunkisuunnittelu	Alueellista eriytymiskehitystä kuvaavat indikaattorit on määritetty ja otettu käyttöön osana kaupungin johtamista
Liikenne ja liikkuminen	Citylogistiikan uudet ratkaisut -hankkeen nopeat kokeilu on toteutettu
Tiedon hyödyntäminen ja tietoaalusta	Kaikille toimialoille yhteiset tiedot (talous, henkilöstö) sekä toimialojen toimintaa kuvaavat mittarit on määritetty ja koottu samaan tietovarastoon

Strateginen sopimus 2019, aluepelastuslaitos

1. LÄHTÖKOHDAT

1.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta (kh)

Laadukkaat pelastustoiminta-, turvallisuus- ja ensihoitopalvelut tuotetaan Varsinais-Suomessa ammattitaitoisesti, tasapuolisesti ja nopeasti kaikkina vuorokauden aikoina.

Aluepelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palveluja Varsinais-Suomen maakunnan 27 kunnan alueella Aluepelastuslautakunnan hyväksymän palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Aluepelastuslaitos tuottaa lisäksi ensihoitopalveluja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa allekirjoitetun yhteistoimintasopimuksen ja sairaanhoitopiirin päättämän ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisesti.

1.2 Toimintaympäristön muutos (kh)

Pelastustoimen palvelutasopäätös koskee vuosia 2017-2020. Suunnitelmakauden luvut on tehty sillä oletuksella, että nykyinen palvelutaso säilyy.

Myös ensihoitopalveluiden suunnitelmakauden luvut 2020-2022 on tehty oletuksella, että 2019 toiminnan laajuus ensihoitopalveluiden osalta säilyy 2018 tasolla.

Vuokratuissa paloasemakiinteistöissä on merkittävästi ns. korjausvelkaa. Turun kaupungissa sijaitsevien paloasemakiinteistöjen osalta käynnistettiin tilatarveselvitykset vuonna 2016 käytyjen keskustelujen perusteella. Tilatarveselvitykset koskevat Turun keskuspaloasemaa, Kärsämäen paloasemaa, Maarian, Paattisten, Jäkärän ja Kaks Kerran sopimuspalokuntien paloasemia. Turun kaupungin osalta tilatarvesuunnittelu on keskeytetty Turun kaupungin päätöksellä. Muun maakunnan alueella sijaitsevien kiinteistöjen peruskorjausten ja uudisrakentamisen esisuunnittelua toteutetaan paloasemaverkkopäätöksen mukaisesti ja vuokratustannusten nousuun vaikuttavat toteutuneet peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeet. Hankkeet hyväksytään hallintosäännön (johtosäännön) mukaisesti.

Edellämainittujen tekijöiden sekä päätettyjen linjausten ja strategioiden lisäksi talousarvio 2019 taloudelliset luvut tulevat perustumaan viimeisimpään 2017 tilinpäätökseen ja kuluvan talousarviovuoden puolivuotiskauden toteumaan. Muut tekijät, jotka saattavat osaltaan vielä ohjata tai muuttaa talousarviolukuja, ovat meneillään olevaan maakuntauudistukseen liittyvät lakimuutokset ja muut sen valmistelun aikana ilmenevät muutostarpeet. Myös Ensihoidon palvelutuotannon taso tultaneen säilyttämään 2018 tasolla sekä resurssien tarpeen että määrärahojen suhteen.

1.3. Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Palvelutasopäätöksessä on määritelty suunnitelmakauden kehittämissuunnitelma.

Strategiset painopistealueet:

- Osaava, motivoitunut ja toimintakykyinen henkilöstö
 - Osaavat, motivoituneet ja toimintakykyiset sopimuspalokunnat
 - Toimiva ja kattava paloasemaverkosto
 - Tyytyväiset asiakkaat ja kuntaomistajat
 - Toiminnan edellyttämät riittävät taloudelliset resurssit.
-

2. TALOUDELLISET TAVOITTEET

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2017	TA 2018 yhteensä	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Turku							
Toimintatulot	43 531	43 706	44 746	44 746	45 160	45 567	46 062
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	41 275	41 930	42 746	42 746	43 160	43 567	44 062
Toimintakate	2 256	1 776	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Muutos-%		-21,2 %	12,5 %	12,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Investointimenot	3 315	3 597	3 836	3 836	3 094	3 634	2 284
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	1 058	1 426	1 663	1 663	923	1 463	113
Pysyvien vastaavien luovutustulot		171	173	173	171	171	171
NETTO	-2 257	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Muutos-%		-11,4 %	-100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	2019	2020	2021	2022
Ei muutoksia.				

Kaupunginhallitus

1.000 €, Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	2019	2020	2021	2022
Ei muutoksia.				

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta	2019	2020	2021	2022
Ei muutoksia.				

Johtokunta (suunnitteluraamiin vaikuttavat muutosesitykset)

1.000 €, aluepelastuslautakunta	2019	2020	2021	2022
Ei muutoksia.				

3. RESURSSIEN KÄYTTÖ

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

Henkilötyövuodet (htv)	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Aluepelastus	534	549	548	548	548	548	548
Palkat ja palkkiot (tiedoksi, 1000 €)	22 575	22 492	23 366	23 366	23 550	23 760	24 040

Lisätietoja: Palvelutasopäätöksessä, joka on voimassa vuosina 2017 - 2020, on määritelty vakanssien määräksi 549. Tämän pohjalta lopullinen henkilötyövuosina mitattu tilinpäätöksen mukainen toteutuma on palvelutuotantarpeen mukainen keskimääräinen työvuosina tehty tulos, josta lasketaan myös henkilöstökustannukset euroina.

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Toimialan käytössä olevat	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ² , Turun alueella)	11.200	11.200	11.200	11.200	11.800	11.800	11.800
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ² , koko maakunnan alueella)	57.000	57.000	58.000	58.000	59.000	59.000	60.000
Muut tilat (m ²)	-	-	-	-	-	-	-
Alueet yhteensä (ha)	-	-	-	-	-	-	-
Sisäinen vuokra yhteensä (€) (tiedoksi)	5.222.346	5.400.000	5.700.000	5.700.000	6.000.000	6.400.000	6.500.000

Lisätietoja: Varsinais-Suomen aluepelastuslautakunta on lähettänyt aikaisempina vuosina Turun kaupungin konsernihallinnon Strategisen tilojen ohjauksen vastuualueelle ehdotukset peruskorjaushankkeesta (keskuspaloasema) ja uudisrakennushankkeista. Puheenjohtajiston strategisen sopimuksen neuvottelutilaisuudessa on sovittu, että Turun kaupungin alueella sijaitsevista paloasemakiinteistöistä laaditaan tilatarveselvitykset. Pelastuslaitos on käynnistänyt valmistelun ja käynyt lisäkeskustelua mm. Turun kaupungin tilaliikelaitoksen kanssa. Muiden kiinteistöjen, kuin Turun kaupungin alueella olevat paloasemakiinteistöt, osalta suunnittelua toteutetaan paloasemaverkkopäätöksen ja johtosäännön mukaisesti sen kunnan kanssa, jossa paloasemakiinteistö sijaitsee. Hankkeiden toteutuessa vaikutuksia syntyy talousarviomäärärahoihin (vuokrat).

4. TOIMINNALLISET TAVOITTEET

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Tavoite 1	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Toimintavalmiusaika (%)	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TA 2021	TS 2022
	85 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %	80 %
Tavoitteen kuvaus: Kiireellisten tehtävien toimintavalmiusaikaprosentti. Riskialueiden mukaan määrittyvät aikarajat.							

Tavoite 2	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Tarkastusmäärät (%)	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %	90 %
Tavoitteen kuvaus: Tarkastusmäärien tavoitteiden prosentuaalinen toteutuma.							

Tavoite 3	Varsinais-Suomen pelastuslaitos/ Palvelutasopäätös 2017-2020			Muut toteutettavat linjaukset: -			
Kustannusvertailu (€/as.)	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	70 €	71 €	72 €	72 €	73 €	74 €	75 €
Tavoitteen kuvaus: Toimialan maakunnalliset vuosikustannukset euroa per asukas (pl. ensihoito).							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Projekti	Tavoite ja tulokset	Alku	Loppu	Lisätietoja
CASCADE	Community And Safety Action for supporting Climate Adaption and Development	<ul style="list-style-type: none"> - Yksi keskeinen tavoite on kehittää riskien arviointimenetelmiä liittyen ilmanstonmuutokseen. - Toinen päätavoite on lisätä ilmastonmuutosasiantuntijoiden ja pelastustoimen asiantuntijoiden yhteistyötä. - Asiantuntijoiden yhteistyötä pyritään näin hyödyntämään yhteiskunnan paikallisilla tasoilla. Hanke on EU-rahoitteinen ja partnereita on useasta Itämeren alueen maasta. 	1.1.2019	31.12.2020	torbjorn.lindstrom@turku.fi

5. HENKILÖSTÖN TYÖHYVINVOINTI JA TYÖELÄMÄN LAATU

5.1 Kaupungin yhteiset työhyvinvointitavoitteet (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite 2018 - 2021	Toimialan TAE 2019	Toimialan toimenpiteet tavoitteen edistämiseksi
Työ lisää hyvinvointia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista 2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti 	<p>1.A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntämällä koulutusta • antamalla tukea • luottamalla omiin alaisiin <p>2.A. Työkyvyn hallinta</p> <p>2.B. Vaarojen ja haittojen arviointi / riskien arviointi</p> <p>2.C. Kunta 10 - tuloksien pohjalta tehdyt kehittämissuunnitelmat koskien työpaineita</p> <p>2.D. Asiakasväkivallan kokemus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Työkalujen tiedostaminen ja käytön hallinta (kehityskeskustelut, kyselyt) • Mittaukset ja systemaattinen seuranta, esimieskysely ja palautteen hyödyntäminen sekä reagointi • Annetaan tarvittaessa täydennyskoulutusta esimiehille • Työyhteisötaitojen tunnistaminen ja kehittäminen • Varhaisen välittämisen mallin jalkauttaminen • Kuntotestit koko henkilöstölle säännöllisin väliajoin, kehitetään ensihoidon palveluyksikön kuntotestausta • Ikäohjelma +55 • Perheen ja työn yhteensovittaminen • Uudelleenjärjestelyt työkyvyn muuttuessa • Varhaisen välittämisen keskustelu, kun huomataan henkilön työkyvyssä muutoksia ilman sairauspoissaoloja • Jatkuva työn sujuvuuden ja henkilöstön hyvinvoinnin seuranta ja kehittäminen

	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3.A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Turvallisuus- ja ensiapukoulutusten organisointi koko henkilöstölle PERAn kokonaisvaltainen hallinta (prosessikuvaus) Asetettujen tavoitteiden seuranta ja arviointi yhteisissä palavereissa
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	4. Osaamisen turvaaminen muutoksessa	4.A. Osaamisprofiilien ajan tasalla pitäminen	<ul style="list-style-type: none"> Osaamisen hallintaan liittyvien prosessien luominen <ul style="list-style-type: none"> osaamisen tunnistaminen osaamisvajeiden tiedostaminen täydennyskoulutusten järjestäminen Osaamisen varmistaminen testauksilla (OKA, ensihoidon tentit ym.) Mentorointi- ja (kummi)toiminnan kehittäminen henkilöstön ammattitaidon ja osaamisen turvaamiseksi Päivitetään ja toteutetaan koko henkilöstölle yhdenmukainen perehdytysohjelma Läpinäkyvää ja ajantasaista viestintää Yhteisten pelisääntöjen ja prosessien tunteminen ja noudattaminen Kehittämistyötä tehdään yhdessä työntekijöiden kanssa (Kehry tai vastaava)
	5. Toimintakyvyn ja tavoitteellisuuden säilyttäminen muutoksessa	4.B. Osaamisen johtamisen vuosikellon toteuttaminen	
	6. Uudistamiskyky	5.A. Muutoksen kokeminen työssä	
		5.B. Työyhteisön tavoitteiden ymmärtäminen ja niiden saavutettavuus	
		6.A. Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	
Parempi johtaminen	7. Päätöksenteko ja johtaminen koetaan oikeuden mukaiseksi	7.A. Tavoitteiden selkeys ja avoimuus päätöksenteon perusteissa	<ul style="list-style-type: none"> Perustellut päätökset Esimiestyön laatua tuetaan tarvittaessa täydennyskoulutuksella Henkilöstön yhteistoiminnan suunnittelu ja tukeminen (YT-kokoukset) Yhteistyön lisääminen eri yksiköiden välillä <ul style="list-style-type: none"> yhteiset hankkeet taukotilat Tiedonkulun varmistaminen ja avoimuus (Dotku, asemamestarit)
	8. Laadukas esimiestyö	8.A. Esimiehelle riittävä tuki tavoitteiden saavuttamisessa	
	9. Yhteistoiminta ja osallistaminen	9.A. Yhteistoiminta toimialoilla kunnossa	
		9.B. Työpaikan työpaikan tiedonkulun varmistaminen	
		9.C. Strategisesti ohjatut kehityskeskustelut	

6. TUNNUSLUVUT

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	TOT 2016	TOT 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tuottavuus ja taloudellisuus							
Pelastetut henkilöt	257	250	-	-	-	-	-
Pelastettu omaisuus (1 000 €)	82 923	144 761	-	-	-	-	-
Ensihoitoyksiköiden käyttöaste-%	40,2	39,5	-	-	-	-	-
Valtakunnallinen kustannusvertailu €/as.	78	79	80	81	81	82	82
V-S aluepelastus kustannukset €/asukas	70,7	70	71	72	73	74	75

7. MUU KAUPUNKITASOINEN OHJAUS

7.1 Muut kaupunkitasoiset ohjausasiakirjat (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Johtosäntö	Määrittää toimivaltuudet.
Toimintasäntö	Määrittää organisaation.
Palvelutasopäätös	Aluepelastuslautakunta määrittää pelastustoimen palvelutason, resurssit ja kehittämisen valtuustokaudeksi.
Ensihoidon sopimus	Määrittää Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ensihoidon palvelutasopäätöksen mukaisen palvelutuotannon.

Valvontasuunnitelma

Määrittää riskienhallinnan toiminnan resurssien kohdentamisen.
--

Strateginen sopimus 2019, hyvinvointitoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Hyvinvointitoimialan palvelut

Hyvinvointitoimiala tuottaa ja järjestää perhe- ja sosiaalipalveluiden palvelualueella avohuollon- ja sijaishuollon sosiaalityön palveluja, sosiaalipäivystyksen, perheiden varhaisen tuen, neuvolan (äitiys-, lasten- ja ehkäisy-), koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä psykososiaalisia palveluja ja asumis- ja päihdepalveluita. Lisäksi palvelualue järjestää tulkki- ja käännöspalvelua sekä riita- ja rikosasiain sovittelua. Terveyspalveluiden palvelualue vastaa sairauksien hoidon, suun terveydenhuollon palveluiden, polikliinisten palveluiden, sairaalapalveluiden sekä mielenterveyspalveluiden (psykiatrista sairaanhoitoa lukuun ottamatta) järjestämisestä. Vanhus- ja vammaispalveluiden palvelualue vastaa vanhusten kotona asumista tukevien palveluiden (omaishoito, kotihoito, tukipalvelut) sekä ympärivuorokautisenhoidon palveluista sekä vammais- ja kehitysvammahuollon palveluista.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Turun työttömyysaste oli helmikuussa 2018 12,6 %. Työttömyysaste on laskenut vuodesta 2016 ja suunta näyttää edelleen hyvältä. Koko maan työttömyysaste on 10,5 %. Kymmenen suurimman kaupungin vertailussa Turun työttömyysaste on viidenneksi matalin. Pitkäaikais- ja nuorisotyöttömien määrä on laskussa. Työllisyystilanne näyttää kehittyvän suotuisasti. Ulkomaalaisväestön työttömyysaste oli Turussa kuitenkin neljänneksi korkein (26,3 %) kymmenen suurimman kaupungin vertailussa. Turun ja sen ympäryskuntien välisen työttömyysasteen ero on suuri (5,6 %) ja vertailussa Helsingin, Tampereen, Oulun, Jyväskylän ja Kuopion kaupunkien sekä näiden ympäryskuntien väliseen työttömyysasteen eroon kaikista suurin.

Suurten kuntien palvelutuotantoon haasteita lisäävät mm. väestön ikääntyminen sekä maahanmuutto. Eläkkeelle siirtyminen tulee kiihtymään: yli 60 % kuntien työvoimasta siirtyy eläkkeelle vuoteen 2030 mennessä. Samanaikaisesti väestön ikääntymisestä ja elinajanodotteen kasvamisesta johtuen palvelujen tarve kasvaa. Väestön ikääntymisen merkitystä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeiden kysynnän kannalta kuvaa esimerkiksi se, että yli 75-vuotiaista alle 10 % on ilman yhtäkään pitkäaikais sairautta ja 85 vuotta täyttäneistä yli 50 % on vanhushuolteen piirissä.

Turun väestönkehityksen merkittävin muutos on 1990-luvun alusta alkaen ollut ulkomaalaisperäisen väestön (muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvia eli muunkielisiä) osuuden nopea

nousu 0,8 %:sta vuonna 1990 vuoden 2016 lopun 10,6 %:iin (19 877 henkilöä). Vuoden 2017 ennakkotietojen mukaan muunkielisten osuus ylittää 20 000 henkeä. Muunkieliset keskittyvät Turussa voimakkaasti muutamille alueille (Varissuo, Lauste, Pansio It, halinen, Pansio Länt ja Vaala). Vuonna 2015 Suomeen ja Turkuunkin tuli ennätyksellinen määrä turvapaikanhakijoita. Turvapaikkapäätöksiä on edelleen keväällä 2018 tekemättä tai päätökset ovat muutoksenhakuprosessissa. Ulkomaalaistoimiston asiakasmäärä on kasvanut, mutta ei odotetussa määrin. Uusi haaste ovat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet ja laittomasti Suomeen jääneet, ns paperittomat henkilöt ja heille kunnan velvoitteena olevien palvelujen järjestäminen. Kesällä 2018 käynnistettiin yhteistyössä SPR:n kanssa paperittomien hätämajoitus. Myös paperittomien palvelujen tarve on ollut toistaiseksi vähäistä. Turussa on raskaana olevilla ja alle 18-vuotiailla paperittomilla oikeus myös kiireettömiin julkisiin terveyspalveluihin valtuuston vuonna 2016 tekemän päätöksen mukaisesti. Näitä henkilöitä on tullut palvelujärjestelmän piiriin satunnaisesti vaikka heitä asiantuntija-arvioiden perusteella jo kaupungissa oleskeleekin. Muunkielisten henkilöiden määrä ja väestöosuus on edelleen kasvussa, myös kaupungin suotuisa talouskehitys vauhdittaa tätä.

Vanhusten palveluiden haasteena on vanhushuoltosuhteen heikkeneminen ja vanhusten lukumäärän kasvu. Vanhushuoltosuhte (kuvaa yli 65-vuotiaiden prosenttiosuutta työikäisestä 15-64v. väestöstä) oli Turussa v.2016 30,3 %, joka on kunnan suurimman kaupungin vertailussa (Kuusikko) suurin. Pienin oli Espoossa, jossa vastaava arvo oli 21,3 %. Vuoden 2017 lopussa yli 85 -vuotiaita oli

5595 henkilöä (lisäystä vuoteen 2016 nähden 122 henkilöä) ja lukumäärä on hitaasti kasvamassa vuoteen 2020 saakka, jonka jälkeen kasvu kiihtyy. Yli 65 vuotiaiden määrä lisääntyy aikavälillä 2019-2022 arviolta 1748 henkilöllä. Näiden ikäihmisten osalta haasteena on oman toimintakyvyn tukeminen, aktiivisuuden lisääminen sekä ehkäisevän työn onnistuminen.

Turun ominaispiirteisiin on kuulunut 0-14 -vuotiaiden lasten ja heidän 25-44 -vuotiaiden vanhempiensa ja työelämässä olevien poismuutto Turusta. Turkuun muuttaa 15- 24 -vuotiaita nuoria mm. opiskelijoita, työvoimaan kuulumattomia, työttömiä, tuntemattoman taustan omaavia sekä vieraskielisiä. Pääasiallinen muuttotappio syntyy lapsiperheistä ja työllisestä työvoimasta. Turulle muuttoliike on ollut epäedullinen jo pitkään. Turun suhteellinen asema heikkenee muuttoliikkeen rakenteen vuoksi, mikä vaikuttaa erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistuvien palvelujen tarpeeseen.

THL:n tekemän alueellisen terveys- ja hyvinvointitutkimuksen mukaan turkulaiset pärjäävät yleisesti hyvin, mutta hyvinvoinnissa on suuria alueellisia eroja. Suurimmat haasteet liittyvät hyvinvointierojen kaventamiseen eri sosiaaliryhmien välillä. Yksinäisyyden kokemus (erityisesti yksinasuvilla), ylipaino ja liikkumattomuus ovat ATH:sta esille nousevia huolta herättäviä tuloksia. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin suurimmat haasteet liittyvät eriarvoistumiskehitykseen, joka alkaa jo raskausaikana ja joka liittyy vahvasti perheiden sosiaaliseen asemaan. Lastensuojelun tukea tarvinneiden 0-17 vuotiaiden lasten väestöosuus kääntyi laskuun vuonna 2016, mutta vuoden

2017 aikana asiakasmäärät kääntyivät uudelleen kasvuun. Varhaista tukea ja tukipalvelujaperheille on lisätty, niin lastensuojelun avohuollon kuin sosiaalihuoltolain mukaisestikin. Huostaan otettujen lasten kokonaismäärä on laskenut. Merkittävä panostus perheiden tukemiseen avohuollon keinoin on nostanut hienoisesti lastensuojelun kokonaiskustannuksia. Turkulaisten lapsiperheiden ongelmista kertoo edelleen kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17 vuotiaiden korkea väestöosuus, 2,20 % v. 2016 (Kuusikon ka 1,60). Sijoituksista aikaisempaa suurempi osuus on avohuollon sijoituksia. Suurin osa huostaan otetuista ja myös kii-reellisesti sijoitetuista on viime vuosina ollut nuoria, 13-17-vuotiaita. Huostaan otetuista pienet lapset ja pääosin alle 12-vuotiaat voidaan sijoittaa perheisiin, ja myös murrosikäisten perhesijoituksia on pystytty jonkin verran tekemään. Perhehoidon osuus sijoituksista kasvoi vuonna 2017 yli 3 % yksiköllä ollen kokonaisuudessaan 49,9%. Turun lastensuojelu on sijaishuoltoon painottuvana ollut kallista: kustannukset lapsiväestöön suhteutettuna ovat suurten kaupunkien korkeimmat. Kustannusrakenne on edelleen ongelmallinen, vaikkakin sijaishuollon osuus on edellisestä vuodesta pienentynyt ja ostopalvelujen osuutta on pystytty selvästi vähentämään. Omien lastenkotien käyttöä on tehostettu ja sijaishuollon toimintatapoja kehitetty. Avohuoltoon käytetään määrärahoista 16,8 % ja sijaishuoltoon 83,2 %.

Turussa pienituloisten osuus on ollut selvästi korkeampi kuin Kuusikon-vertailukaupungeissa. Turkulaisten tulojen jakautuminen on samaisessa vertailussa kolmanneksi epätasaisinta. Turun väestörakenne selittää osittain asiaa, sillä Turussa on maan korkein yhden hengen asuntokuntien osuus

(vuonna 2016: 51,4 % vrt maan keskiarvo 42,6 %) ja yksinhuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä (27,5%) on toiseksi korkein Kuusikkokuntiin verrattuna.

THL:n sairastavuusindeksillä mitataan eri sairausryhmien merkitystä väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta. Tuoreimman sairastavuusindeksin (vuodelta 2014) perusteella Turun kokonaisindeksi on laskenut selvästi (96,4) ja alittanut ensimmäistä kertaa koko maan keskiarvon. Aivo- ja verisuonitaudeissa, tuki- ja liikuntaelinsairauksissa, tapaturmissa sekä dementian osalta kehitystä on tapahtunut positiiviseen suuntaan. Mielen-terveysindeksissä on tapahtunut merkittävää positiivista kehitystä. Indeksiksi laski ensimmäistä kertaa seurantajakson aikana maan keskiarvoon. Syöpäindeksi on hiukan laskenut ja se on hieman maan keskiarvon yläpuolella (108,5). ATH-kyselyllä mitatussa turkulaisten koetussa terveydessä on tapahtunut hiukan positiivista kehitystä, mutta tilanne oli suurten kaupunkien vertailussa heikoin. Työikäisistä työkykynsä heikentyneeksi koki 28,4 %. Tulos ylitti kansallisen keskiarvon (26,6 %). Elintapoihin liittyvät sairaudet ovat enenevässä määrin haasteena liikkumattomuuden ja epäterveellisten ruokailutottumusten sekä päih-teiden käytön myötä.

Suoran valinnan palvelujen (tulevien sote-keskusten, nykyisten terveysasemien) kilpailuky-vyn turvaamiseksi tarvitaan erityisen tiukkoja toimenpiteitä, koska nykyinen hoitopääsytilan-ne on vaikea. Julkisen tuotannon toimintakyvyn ylläpitäminen ja kilpailukyvyyn parantaminen on kaupungin etu myös tulevaisuudessa.

Sote- ja maakuntauudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia, mitä Suomessa on tehty. Muutos koskettaa satojen tuhansien ihmisten työtä ja kaikkien kansalaisten palveluja. Muutokset koskevat myös sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta, ohjausta ja verotusta.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia säännöksiä on useissa eri laeissa, joista osa koskee nyt kunnallista, kuntien ja kuntayhtymien järjestämää toimintaa, osa yksityistä toimintaa ja osa sekä kunnallista että yksityistä toimintaa. Julkista sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien lakien suures-ta lukumäärästä johtuen lähes kaikkiin lakeihin joudutaan uudistuksen yhteydessä tekemään viittaukset ehdotettaviin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiin ja maakunnan valtiosuus-lakiin. Käytännössä jo aiemmin valmistelussa olleetkin lainsäädäntöhankkeet ovat alisteisia tälle laajalle reformille.

Säädöksen sujuvoittaminen eli ns. norminpurku on ollut hallituksen yksi kärkihankkeista. Hankkeen tavoitteena on ollut helpottaa yritysten toimintaa ja kansalaisten arkea sääntelyä keventämällä ja uudistamalla. Hankkeen tosiasiallisia vaikutuksia vielä odotellaan.

Turkuun kohdistuvat ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit, haavoittuvuudet ja vaikutukset analysoitiin Ilmastosuunnitelman 2029 valmistelussa. Muuttuvien sääilmioiden ja lämpenemisen aiheuttamat riskit ovat merkittäviä ja kohdistuvat hyvinvointiin, rakennettuun ympäristöön sekä ekosysteemeihin ja ruuantuotantoon. Ilmastonmuutokseen varautuminen vaatii laajaa yhteistyötä, toimintatapojen muutosta ja investointeja.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kysyntä/tarve									
75-vuotta täyttäneiden määrä	16 218	16 470	16 465	17 014	17 047	17 269	17 717	18 553	19 511
<i>85-vuotta täyttäneiden määrä</i>	4960	5164	5249	5362	5413	5405	5384	5443	5496
Vammaispalveluiden asiakkaiden osuus väestöstä (Kuusikko)	Turku 2,23% / Kuusikko ka 2,18%	Turku 2,07% / Kuusikko ka 2,11%	Turku 1,98 % / Kuusik- ko 2,02 %	Turku 1,93 % / Kuusik- ko 1,97 %					

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kannalta oleellista on pystyä vastaamaan kuntalaisten palvelutarpeisiin luomalla puitteet hyvinvoinnille, lisäämällä tuottavuutta ja ehkäisevää työtä sekä parantamalla palveluiden kohdentuvuutta ja vaikuttavuutta asiakaskesteisten ja tarvelähtöisten palveluprosessien kautta. Tämä vaatii uudenlaista ja laajempaa yhteistyötä kaupungin toimijoiden, kolmannen sektorin, yksityisten palveluntuottajien sekä kuntalaisten kesken. Oman palvelutuotannon osalta keskitytään ehkäisevän työn lisäämiseen sekä tuottavuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Kuntalaisten omaa aktiivisuutta tuetaan sekä osallistumista omien palveluidensa suunnitteluun lisätään. Hyvinvointitoimialan toiminnan strategiset painopisteet ovat:

Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön

Vuoden 2015 lopussa toteutetun laajan hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen kyselyn tuloksista nousi vahvasti esille tarve enenevästi siirtää sosiaali- ja terveyspalveluiden painopistettä ehkäisevään työhön. Ehkäisevällä työllä voidaan vähentää kuntalaisten palvelutarpeita, joten panostaminen tähän on sekä inhimillisesti että taloudellisesti perusteltua. Tämä on myös yksi keskeisistä tavoiteista valtakunnallisessa SoTe-uudistuksessa.

Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön tarkoittaa mm. perustason palveluiden vahvistamista ja hyvää saavutettavuutta, varhaista puuttumista, varhaisempaa hoidon aloitusta, kuntoutuksen kehittämistä, palveluohjauksen kehittämistä, oikea-aikaisia ja oikein kohdentuvia palveluita, fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn tukemista ja ihmisten oman aktiivisuuden tukemista. Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön ei kuitenkaan ole pelkästään resurssikysymys, vaan se vaatii myös yhteistyön syventämistä, osaamisen ja työtapojen kehittämistä sekä ennen kaikkea asenteiden ja toimintakulttuurin muutosta.

Lisätään korjaavien palveluiden tuottavuutta, tehokkuutta ja vaikuttavuutta

Hyvin toimiva ehkäisevä työ ei kuitenkaan poista korjaavien sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta. Tehokkuuden parantamista jatketaan mm. hyvin käynnistyneessä lastensuojelun rakennemuutoksessa. Mittavat rakennemuutokset ovat tämän lisäksi käynnissä vanhus- ja vammaispalveluissa sekä päihde- ja mielenterveyspalveluissa. Sairaalan, terveysasemien ja suunterveydenhuollon kehittämistyötä jatketaan. Hoitoketjujen kehittämiseksi pyritään mm. vähentämään VSSHP:n siirtoviiheväpäivien määrää. Oman kotihoidon kehittäminen jatkuu ja vertailukehittämisessä käytetään hyväksi kilpailutetun alueen tietoja.

Tuottavuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantaminen vaatii lisäksi tiedolla johtamisen kehittämistyön jatkuvaa edistämistä. Myös organisaation toimintakulttuuria viedään määrätietoisesti rohkeamman kokeilukulttuurin suuntaan.

Hyvinvointitoimiala on antanut asiakkailleen palvelulupauksen:

- Lupaamme palvella asiakkaita niin, että he tulevat nähdyiksi, kuulluiksi ja kohdatuiksi.
- Lupaamme kehittää palveluita asiakkaidemme kanssa tasavertaisina.
- Lupaamme luoda asiakkaidemme kanssa yhdessä palveluita, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan.

Palvelulupauksen toimeenpano on alkanut vuonna 2018 ja se jatkuu vuoden 2019 ajan.

Hallituksen kärkihankkeet STM:n alaisuudessa

- Palvelut asiakaslähtöisiksi (sisältää Omat digiajan hyvinvointipalvelut ODA/Omaohjauksen hankkeen)
- Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta
- Toteutetaan lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma
- Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omahoitoa
- Osatyökykyisille väyliä työhön

Hyvinvointitoimiala koordinoi maakunnallista ikäihmisten kotihoidon ja kaiken ikäisten omahoidon kehittämishanketta (KomPassi). Lisäksi toimiala on kumppanina lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa sekä ohjelman alueellisessa toteutuksessa (Lupa auttaa).

1.4 Lausekkeet

Kaupunginvaltuusto

Lausekkeet
Syksyllä 2019 aloitetaan maksuttoman ehkäisyn tarjoaminen alle 25-vuotialle. Palvelu toteutetaan hyvinvointitoimialan talousarvion puitteissa.
Hyvinvointitoimialla edistetään kynnyksettömien mielenterveyspalveluiden järjestämistä walk in -tyyppisenä ratkaisuna. Lisäksi parannetaan sosiaalitoimen jalkautumista neuvoloihin, varhaiskasvatukseen ja kouluihin varhaisen puuttumisen ja perhetyön kehittämiseksi perheiden, lasten ja nuorten ongelmissa. Osana kaupungin syrjäytymisen ehkäisytyötä tehdään suunnitelma asunnottomuuden poistamiseksi Turussa.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2017	TA 2018 yhteensä	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Hyvinvointitoimiala							
Toimintatulot	71 073	68 305	68 305	67 805	69 830	71 347	73 243
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	658 923	671 919	676 268	670 398	679 736	691 471	706 748
Toimintakate	-587 850	-603 614	-607 963	-602 593	-609 907	-620 124	-633 505
Muutos-%		2,7 %	0,7 %	-0,2 %	1,2 %	1,7 %	2,2 %
Investointimenot	302	1 000	2 500	2 500			
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustulot							
NETTO	-302	-1 000	-2 500	-2 500			
Muutos-%		231,5 %	150,0 %	150,0 %	-100,0 %	0,0 %	0,0 %

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Terveyspalvelut	19 540	114 146	94 606
Perhe- ja sosiaalipalvelut	9 603	101 054	91 451
Vanhus- ja vammaispalvelut	35 205	193 987	158 782
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri		226 000	226 000
Toimialan hallinto ja yhteiset palvelut	3 457	35 211	31 754

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Sosiaali- ja terveyslautakunta	2019	2020	2021	2022
Terveyspalveluiden avoterveydenhuollon avosairaanhoidollisten palvelujen asiakasmaksuja ei oteta käyttöön. Peruuttamattomista käynneistä voidaan kerätä maksu. (tulot)	-800			

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Sosiaali- ja terveyslautakunta	2019	2020	2021	2022
Asiakasmaksujen uudelleen arviointi (tulot)	300	500	700	900
Palveluketjujen arviointi	-300	-300	-1 100	-2 100
Tuottavuuden parantaminen	-970	-970	-970	-970
VSSH:n kustannusten hillitseminen, EPLL	-2 200	-2 700	-3 200	-3 700
VSSH:n kustannusten hillitseminen, siirtoviive	-2 000	-2 300	-2 300	-2 300
Lautakunnan ehdotus alle 25-vuotiaiden maksuttomasta ehkäisystä ei sisälly	-400			
Suunnitelmavuosien tarkistaminen		-6 770	-8 270	-9 970

Lautakunta (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnittelulukuun)

1.000 €, Sosiaali- ja terveyslautakunta	2019	2020	2021	2022
Terveyspalveluiden tulojen vähennys (korjaa suunnitteluluvun pohjan vääristymää v.2015 satunnaistulojen, pakolaiskorvaukset, johdosta)	-1 414			
VSSH-pmaksuosuuden korotus 4% (sairaanhoidopiirin esityksen mukaan)	5 156			
Määrärahavaraus toimialan hallintoon mm. <ul style="list-style-type: none"> - kotihoidon 20 vakanssin lisästarve (0,757 milj.) - 20 paikan lisäys vanhuspalveluiden ympärivuorokautiseen hoitoon (1 milj.) - asiakaspalveluiden ja palveluiden lisäostoihin vastaamaan palvelukysynnän kasvuun perhe- ja sosiaalipalveluissa (1,9 milj.) 	4 000			
Suunnitteluluvun kasvua (1,6%) suurempiin palkankorotuksiin (2,3%)	1 185			
Lautakunnan päättämä lisäys maksuttomasta ehkäisystä alle 25-vuotiaille	400			

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TAE 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Henkilötyövuodet (htv)	4.319,2	4.259,6	4.260,0				
Palkat ja palkkiot (€)	162.527.034	160.284.318	160.095.404				

Lisätietoja:

Kohdassa TA 2018 htv -luvussa otettu huomioon 1.5.2017 toteutetun psykiatrian siirron vaikutus vuonna 2018. Tämän lisäksi luvussa on huomioitu Hyton henkilöstösuunnitelmaan 2018 kirjatut htv -lisäykset/vähennykset yhteensä +32,56 sekä lisäksi + 17,0 htv:n lisäys kotihoitoon uusien tarpeiden myötä.

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2020
Tilat yhteensä (m ²)	147 461	147 323	164 355		164 355	164 355	164 355
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	146 524	146 323	163 355		163 355	163 355	163 355
Muut tilat (m)	937 m2 121 018 €/v	1 000	1 000 m2 121 018 €/v		1 000 m2 121 018 €/v	1 000 m2 121 018 €/v	1 000 m2 121 018 €/v
Alueet yhteensä (ha)	-	-	-		-	-	-
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	27 047 495	26 096 117	27 643 962		27 643 962	27 643 962	27 643 962

Lisätietoja:

TAE 2019 luvut perustuvat 23.8.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2019 tila- ja vuokramääristä. Tämän lisäksi TAE 2019 lukuun ovat vaikuttaneet seuraavat kohteet:

Kulkurin valsin peruskorjauksen valmistumisen jälkeen vapautuvat tilat (arvio 9/2019). Oheinen järjestys on Tilapalvelukeskuksen ilmoittama, mutta toiminnallisesti siirtojärjestys on toinen, joten asia on arvioitava uudestaan.

- o Mäntykoti (Räntämäki)
- o Mäntykoti (Yli-Maaria)
- o Sävelkoti

Vuokkokodin uudisrakennuksen valmistumisen jälkeen vapautuvat tilat (arvio 6/2019) Oheinen järjestys on Tilapalvelukeskuksen ilmoittama, mutta toiminnallisesti siirtojärjestys on toinen, joten asia on arvioitava uudestaan.

- o Kutomokoti
- o Kurjenpesä
- o Mansikkapaikka ja Pohjantähti

Lisäksi 5/2018 alkaen Medisiina D:n vuokratila.

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Tavoite 1: Painopisteen siirtäminen ehkäisevään työhön	Strateginen linjaus: 2.1.2		Muut toteutettavat linjaukset:				
Avohuollon lastensuojelun asiakkaana olevien 0-17-vuotiaiden määrä ja osuus ikäryhmästä *määritelmä muuttunut vuonna 2015	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
	1600/ 5,5 %	osuus ikäryhmästä laskee	osuus ikäryhmästä laskee				
Neuvolapalveluiden, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sähköisen asiointin lisääminen							
- neuvolaikäisten puolesta-asiointisopimusten osuus	28,8%	50 %	50 %				
- peruskouluikäisten puolesta-asiointisopimusten osuus	5,4%	50 %	50 %				
Lihavien lasten ja nuorten osuus							
- 4- vuotiaat	..	laskee	laskee				
- 8 lk.	..	laskee	laskee				
Suun terveydenhuolto: dmf-indeksi (kariuksen esiintyvyyttä tutkitussa populaatiossa)							
- 5-vuotiaat	..	0,3	0,3				
- 12-vuotiaat	..	1,2	1,1				
Rokotuskattavuus (neuvolat)							
- 3-vuotiaiden rokottamattomien osuus ikäluokasta	0,39%	0 %	0 %				
Kumppanuus kolmannen sektorin kanssa lisääntyä ja tiivistyy:							
1. Tilojen luovutuksen yhteistyösopimusten määrä	33	kasvava	40				
2. Vakiintuneiden yhteistyökumppaneiden kanssa tehdyt avustusyhteistyösopimukset (min. 2 vuoden ajaksi)	15	tavoite tarkentuu	15				
3. Toiminnallisten kumppanuussopimusten määrä (sis. RAY:lle ja OPM:lle ym. ulkopuolisille rahoittajille annetut lausunnot ja aiesopimukset)	35	kasvava	40				
Kotona asuvien +75-vuotiaiden osuus ja lukumäärä kasvaa	90,7 % / 15664	90,6 %/15 646	91,0% / 16.123				
Säännöllisten palveluiden piirissä olevien 75-vuotta täyttäneiden määrän muutos/75-vuotta täyttäneiden turkulaisten määrän muutos.	74/86	(väestölaskenta puuttuu vielä)	377/477				
- kotihoito	36		kasvava				
- omaishoidon tuki	43	laskeva	kasvava				

- ympärivuorokautinen pitkäaikaishoito (sis. Kaskenlinnan palliatiivisen hoidon asiakkaat)	-5	kasvava laskeva				
Omaishoidon tukeminen, Omaishoidon tukea saavien määrä (poikkileikkaus)						
-0-17	171	tasainen	tasainen			
-18-74	483	tasainen	Tasainen			
- 75 vuotta täyttäneet	579	kasvava	kasvava			
Tilapäishoidon hoitojaksojen määrä	3727	kasvava	kasvava			
Hoitojakson pituus ympärivuorokautisen hoidon piirissä						
Yhteensä						
- palliatiivisessa	1077,4	laskeva	laskeva			
- asumispalveluissa	1132,2	laskeva	laskeva			
Tavoitteen kuvaus: Ajoissa annetut ja hyvin kohdennetut peruspalvelut ovat hyvää ehkäisevää työtä. Oikea-aikainen ja oikean tasoinen palvelu vähentää korjaavien ja erityispalveluiden tarvetta.						

Tavoite 2: Lisätään korjaavien palveluiden vaikuttavuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta	<i>Strateginen linjaus: 2.1.3</i>		<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>				
Jatkohoitojonojen lyheneminen sairaanhoitopiiristä	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
- siirtoviivepäivien määrä /kk	276	<50	<50				
- korotetun maksun osuus siirtoviivepäivistä	46 %	<20 %	<20 %				
Vuoden aikana huostassa olleiden lasten määrä (kum.) ja väestöosuus	434 / 1,5 %	laskeva	laskeva				
Perhehoitoon sijoitettujen lasten osuus huostassa olevista lapsista.	49,9 %	+4 %-yksikköä	+3,5 % yksikköä				
Päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantuminen ja avohoitopainotteisuuden lisääntyminen:							
- mielenterveys- ja päihdekuntoutujien kotiin vietävien palvelujen lisääminen (tuetun asuminen osuus palveluasumisesta)	40,0 %	kasvava	kasvava				
Kuntoutusjaksojen vaikuttavuus: sairaalahoitojaksojen määrä	Mittari ei vielä saatavilla						
- 2kk kuntoutusjakson jälkeen	..	vähenevä	vähenevä				
- 6kk kuntoutusjakson jälkeen	..	vähenevä	vähenevä				
Toimintakyvyn paraneminen hoidon seurauksena							

(FIM) muutos osastojen ka	14,4	kasvava	kasvava				
Kuntoutuksen tehokkuus: FIM/hoitajaksojen pituuden suhde	..	kasvava	kasvava				
Kiireettömän lääkäri vastaanoton jonotusaika lyhennee terveyskeskuksessa	3-4 viikkoa	2 viikkoa	2 viikkoa				
Terveysasemien asiakkaat/ työvoima	414,1						
- asiakkaat/lääkäri työvoima	959,1	kasvava	kasvava				
- asiakkaat/hoitajatyövoima	492,2	kasvava	kasvava				
Palveluiden vaikutus: palvelu parantanut asiakkaan elämäntilannetta (vastausten ka asteikolla 1-5)							
• Vammaispalvelut*	4,3	kasvava	kasvava				
• Vanhusten avopalvelut*	4,3	kasvava	kasvava				
• Vanhusten asumispalvelut*	4,1	kasvava	kasvava				
• Sairaalapalvelut	4,3	kasvava	kasvava				
• Polikliiniset palvelut	4,7	kasvava	kasvava				
• Avohuollon sosiaalityö	4,4	kasvava					
• Neuvolapalvelut	..	kasvava					
• Koulu - ja opiskeluterveydenhuolto	..	kasvava					
• Kasvatus- ja perheneuvola	..	kasvava					
• Sijaishuolto (kaupungin lastenkodit ja vastaanottokodit)	3,8	kasvava					
Suun terveydenhuollon asiakkaat/työvoima	253,3	kasvava	kasvava				
Hoitoonpääsy (T3) (aika yhteydenotosta siihen kun tutkimus toteutuu) alueiden mediaanin ka	76	90	70				
Laitoshoidossa olevia ympärivuorokautisessa hoidossa olevista			vähenevä				
- +75 vanhusten määrä ja %-osuus	502 / 31,3 %	vähenevä	vähenevä				
- kehitysvammaisten %-osuus	4,1 %	6%					
Korvattujen potilasvahinkojen määrä (vuoden 2016 korvatut vahingot vrs. viiden viimeisen vuoden 2011-2015 ka)	12/11	laskeva	laskeva				

Tavoitteen kuvaus: Korjaavat palvelut tuotetaan tehokkaasti ja vaikuttavasti. Asiakas saa tarvettaan vastaavat palvelut oikea-aikaisesti.

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Hyvinvointi ja aktiivisuus

Terveiden elämäntapojen edistäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7</i>		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus							
<ul style="list-style-type: none"> 4 vuotiaat 	Lukujen saata- vuutta selvitte- tään	Osuus laskee	Osuus laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 5 lk 	Lukujen saata- vuutta selvitte- tään	Osuus laskee	Osuus laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 8 lk 	16,5 %	Osuus laskee	Osuus laskee				
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat. Tavoitearvot: Turku/Suomi, alin kolman- nes.							
<ul style="list-style-type: none"> 20 m viivajuoksu 	Tytöt 31/36 %, pojat 38/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> vauhditon viisiloikka 	Tytöt 34/32 %, pojat 52/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> ylävirtalon kohotus 	Tytöt 32/40 %, pojat 43/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> Etunojapunnerrus 	Tytöt 30/22 %, pojat 23/20 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> Heitto-kiinniottoyhdistelmä 	Tytöt 40/38 %, pojat 37/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiag- noosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	9358	Määrä laskee	Määrä laskee				
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vs. kansallinen taso)	Kyselyä ei to- teutettu 2017	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa				

Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4</i>		
Arviointikriteerit:	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (ATH)							
<ul style="list-style-type: none"> 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> +75-vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee				
Ei yhtään läheistä ystävää, % oppilaista (Kouluterveyskysely 2017)							
<ul style="list-style-type: none"> 8-9 lk (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8 %/8,5%	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8,2 %/7,2%	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,4 %/7,4%	Laskee	Laskee				
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely 2017)							
<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,3 %/5,8 %	Laskee	Laskee				
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vs kansallinen ka) 	1,0 %/1,1 %	Laskee	Laskee				
Tavoitteen kuvaus: Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin.							

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	<i>Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.1.4</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7</i>		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Nuorisotyöttömien osuus	11,98 %	11,5 %	10 %				
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus							
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä 	2043	4000	3000				
<ul style="list-style-type: none"> Kokonaisasiakasmäärä 	2901	7500	4500				
<ul style="list-style-type: none"> Uusien asiakkaiden määrä 	2221	4500	3000				
<ul style="list-style-type: none"> Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivoititoimiin 	1336	1300	1500				
<ul style="list-style-type: none"> Aktivointiaste * 	70 %	50 %	70 %				
<p>Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.</p> <p>* Asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).</p>							

Vanhemmuuden tuki	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1</i>		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus, % ikäryhmästä	6,8% / ?	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon				
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Ohjelma valmisteltu	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti				
<p>Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.</p>							

Toimialan omat

SoTe-uudistukseen valmistautuminen (2017-2018)	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2 ja 2.1.3</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>			
Hanke/projekti:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Mittari: Valmistautumiseen liittyvät kehittämissuunnitelmat ja toimenpiteet etenevät		Toimenpiteet käynnissä	Toimenpiteet käynnissä				
Lisätietoa tavoitteesta/hyötytavoite: Hyvinvointitoimiala toteuttaa kehittämistoimenpiteitä, joilla turvataan SoTe-palveluiden kilpailukyky sekä varmistetaan rakennemuutosten eteneminen.							

5 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite TA 2019	Keinot	Mittarit	Toimialan tavoitearvot mittareille
	1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	1.A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista: hyödyntämällä koulutusta antamalla tukea luottamalla omiin alaisiin	1.A.1. Työyhteisötaidot <ul style="list-style-type: none"> Auttaminen ja huomaavaisuus (K10) Ajan tasalla pito ja tiedon jakaminen (välikysely) 1.A.2. Työyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Työpaikan ilmapiiri (K10) Arvostus työhöni (Välikysely) Luottamus työkavereihin (Välikysely) 1.A.3. Työyhteisön tuki esimiestyölle <ul style="list-style-type: none"> Työyhteisön tuki esimiestyölle (K10/Välikysely) 	<p>>= 3,62 >=2,10</p> <p>>= 3,59 >=2.0 >=2.1</p> <p>>= 3,52</p>
	2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti	2.A. Työkyvyn hallinta 2.B. Vaarojen ja haittojen arviointi / riskien arviointi 2.C. Kunta 10 - tuloksien pohjalta tehdyt kehittämissuunnitelmat koskien työpaineita 2.D. Asiakasväkivallan kokemus	2.A.1. Henkilömäärä, jolla ei poissaoloja terveydellisistä syistä (vakituiset) 2.B.1. Kuinka monta vaarat ja haitat - arvioita / riskiarvioita on tallennettu 2.C.1. Työpaineiden ja hallinnan suhde <ul style="list-style-type: none"> Työpaineita paljon, hallintaa vähän (K10) Työmäärän lisääntyminen (Välikysely) 2.D.1. Asiakasväkivallan kokemus <ul style="list-style-type: none"> Henkinen väkivalta (K10/Välikysely) Fyysinen väkivalta tai sen uhka (K10/Välikysely) 	<p>Henkilöiden osuus lisääntyy</p> <p>Kai<=25% hyvinvointitoimialan perusyksiköistä/vuosi/</p> <p>Pien < edellinen vuosi < 44,4 %</p> <p><33,8 % <21.7 %</p>

	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3.A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet	3.A.1. Kokemus työn mielekkyydestä ja merkityksellisyydestä <ul style="list-style-type: none">• Koen työni mielekkääksi (K10/Välikysely)• Koen tekeväni merkityksellistä työtä (K10/Välikysely)	>= edellinen vuosi 2016: 4,76 % 2016: Kyllä-vastauksia 75 %
--	---	--	--	---

Terveysasemien peittävyys	40,7 %	40,9%	41,9 %	41,6 %					
Suun terveydenhuollon peittävyys	32,24 %	31%	31 %	32 %					
Laatu/asiakastyytyväisyys									
Tyytyväisyys asuinkunnan (indeksi):									
• sosiaalipalveluihin	2,80	3,08	2,84						
• terveyspalveluihin	3,54	3,67	3,62						
Palvelutyytyväisyys, (vastaajien %-osuus, jotka pitävät palveluita hyvin hoidettuina):									
• Terveyskeskuksen lääkäripalvelut (vertailukunnat ka 47%)	53%	57%	58%						
• Terveyskeskuksen vuodeosasto (vertailukunnat ka 10%)	11%	12%	15%						
• Sairaalapalvelut (vertailukunnat ka 53%)	55%	58%	56%						
• Hammaslääkäripalvelut (vertailukunnat ka 35%)	29%	34%	33%						
• Äitiys- ja lastenneuvola (vertailukunnat ka 30%)	24%	27%	29%						
• Perheneuvola (vertailukunnat ka 16%)	11%	13%	14%						
• Sosiaalityö (vertailukunnat ka 15%)	10%	16%	16%						
• Toimeentulotuki (vertailukunnat ka 12%)	10%	11%	12%						
• Vanhusten kotihoito (vertailukunnat ka 12%)	12%	17%	17%						
• Vanhusten asumis- ja laitoshoitopalvelut (vertailukunnat ka 12%)	11%	13%	12%						
• Vammaispalvelut (vertailukunnat ka 11%)	7%	10%	11%						

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Turun kaupungin vanhuspalvelusuunnitelma vuosille 2014 - 2016	
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	
Varsinais-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelma 2017-2018	

Strateginen sopimus 2019, sivistystoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Sivistystoimialan tavoitteena on toteuttaa korkeatasoisia ja laadukkaita kasvatus- ja opetuspalveluja kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti. Laadukkaan kasvatuksen perustana on henkilöstö, joten sen osamista vahvistetaan ja osaamisen kehittämiseen kohdennetaan resursseja.

Varhaiskasvatusta järjestetään kaupungin omissa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimena varhaiskasvatustoimintana. Kaupungin ohjaamaa ja valvomaan yksityistä varhaiskasvatusta hankitaan pääsääntöisesti palvelusetelillä. Yksityiset palveluntuottajat tuottavat päiväkotihoidon, ryhmäperhepäivähoitoa, perhepäivähoitoa sekä leikkitoimintaa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja kouluissa. Esiopetusta ostetaan myös yksityisiltä palveluntuottajilta.

Perusopetusta järjestetään perusopetuslain ja opetussuunnitelman mukaisesti oppivelvollisille. Turun kaupungissa on erikoisluokkatointia mm. kielissä, matematiikassa, liikunnassa, musiikissa ja kuvataiteessa. Kaupungin koulujen lisäksi Turussa perusopetusta tarjoavat myös Turun normaalikoulu sekä Turun Steiner-koulu.

Lukiokoulutusta järjestetään lukiolain ja opetussuunnitelman mukaisesti. Lukiokoulutusta annetaan suomenkielisenä Turun kaupungin viidessä päivälukiossa sekä Turun iltalukiossa, ruotsinkielisenä Katedralskolan i Åbossa ja englanninkielisenä Turun kansainvälisessä koulussa. Kaupungin lukioiden lisäksi Turussa lukiokoulutusta tarjoavat myös Turun normaalkoulun lukio sekä Turun Steiner-koulun lukio. Erityinen koulutustehtävä Turun lukioilla on Kerttulin lukiossa (urheilu- ja ICT-linjat), Puolalanmäen lukiossa (musiikkilinja), Turun klassillisessa lukiossa (ilmaisulinja) ja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukiossa (meri- ja luonnontiedelinjat) sekä lisäksi Turun Normaalkoulussa (IB-linja).

Ammatillinen koulutus tarjoaa perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutusta sekä niiden osia ja muuta koulutusta suomeksi. Ruotsiksi tarjotaan kahta perustutkintokoulutusta. Lisäksi tarjotaan ammatilliseen koulutukseen valmentavaa koulutusta, valmentavaa opetusta, aikuisten perusopetusta ja vankilaopetusta. Palvelualue on myös seudun suurin oppisopimuskoulutusten solmija.

Turun työväenopistoissa tarjotaan vapaan sivistystyön lain mukaisesti opetusta suomeksi ja muilla kielillä Turun suomenkielisessä työväenopistossa ja Åbo svenska arbetarinstitutissa ruotsinkielellä.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Perusopetusta rahoitetaan kaupungin omin varoin ja valtionosuuksilla. Peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaaminen, erillisavustusten väheneminen ja toisen asteen yksikköhintojen aleneminen ovat heikentäneet Turun kaupungin taloudellista tilannetta. Talouden tasapainotus edellyttää myös sivistystoimialalla toimintojen sopeuttamista. Taloudellisten resurssien riittävyyden ja kohdentamisen lisäksi haasteina sivistystoimialan palveluja järjestettäessä ovat kaupunginosien eriarvoistuminen ja väestörakenteen muutos.

Kaupungin asukasluku kasvaa noin 2000 asukkaalla vuodessa. Tämä lisää myös sivistystoimialan palveluiden kysyntää. Työllisyyden parantuminen lisää varhaiskasvatuksen kysyntää osallistumisastetta nostamalla, mutta toisaalta ikäluokkien pieneneminen alentaa sitä. Kokonaisuutena varhaiskasvatuksen kysyntä kasvaa hyvin hitaasti tai ei lainkaan vuonna 2019.

Myös muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien määrä on edelleen nopeassa kasvussa. Työperäinen maahanmuutto kasvattaa Turun kansainvälisen koulun kysyntää.

Oppilaitoksia ja päiväkoteja peruskorjataan laajasti. Merkittävä peruskorjauskohde on tarkastelujaksolla Puolalan koulu. Uutena koulu- ja päiväkotiyksikkönä vuoden 2019 alussa aloittaa toimintansa Yli-Maarian monitoimitalo.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat lainsäädäntö ja valtakunnallinen ohjeistus sekä kuntien omat ohjausasiakirjat. Kaupunginhallitus päätti 18.4.2016 § 154, ettei subjektiivista oikeutta rajata tai ryhmäkokoja kasvateta. Lainsäädäntö, kaupungin omat tavoitteet ja palvelujen kysynnän muutokset antavat reunaehdot varhaiskasvatuksen palvelujen järjestämiselle ja kehittämiselle.

Turku kokeilee 5-vuotiaiden lasten osittaista maksutonta varhaiskasvatusta. Kokeilu on alkanut elokuussa 2018.

Perusopetuksessa oppilasmäärät kasvavat edelleen. Oppilasmäärän kasvun arvioidaan käytävissä olevan tiedon mukaan olevan noin 360. Heti 2020-luvun alussa opiskelijamäärä kasvaa myös nuorisoasteen koulutuksessa. Ammatillisen koulutuksen kysyntään vaikuttaa lisäksi voimakkaasti käynnissä oleva rakennemuutos.

Hallitusohjelmassa on kiinnitetty huomiota digitalisointiin. Sivistystoimiala on hankkinut uudet päätelaitteet vuosiluokille 4 ja 7. Laitteet tulevat oppilaille henkilökohtaisiksi kolmen vuoden käyttöajalla. Siten kaikilla 4.-9. -luokkalaisilla on päätelaite 1.8.2019 lukien. Varhaiskasvatuksessakin digitalisaatiota edistetään mahdollisuuksien mukaan.

Nuorisotakuu edellyttää, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu- opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen

kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. Turku toteuttaa nuorisotakuuta myös erityisen vaativan tuen tarpeessa olevien oppilaiden kohdalla takaamalla jatko-opiskelu- tai työpaikan myös fyysisen tai psyykkisen toimintarajoitteen omaaville nuorille. Sivistystoimiala huolehtii osaltaan koulutustakuun toteuttamisesta siten, että kaikille opinhaluisille tarjotaan opiskelupaikka.

Positiivisen rakennemuutoksen seurauksena osiaan työvoiman kysyntä on kasvanut merkittävästi Varsinais-Suomessa. Sivistystoimialan ja erityisesti ammatillisen koulutuksen tulee tehokkaasti vastata tähän kysyntätarpeeseen.

Erityisesti tarvetta alueella on tekniikan alan osajista, ja yhtenä pitkän tähtäimen toimenpiteenä on käynnistetty STEAM Turku -konsepti, jonka tavoitteena lisätä lasten ja nuorten kiinnostusta matematiikan ja luonnontieteiden oppimiseen. STEAM Turku toteutetaan kaikilla toimialan palvelualueilla.

Maakuntaudistukseen liittyen on linjattu, että koulupsykologitoiminta on siirtymässä hyvinvointitoimialalta sivistystoimialalle. Asia ei ole ajankohdainen vuonna 2019.

Kansainvälisyys otetaan aikaisempaa voimakkaammin huomioon koko toimialalla: varhaiskasvatuksen kielirikasteisuutta lisätään, kansainvälisen koulun laajentaminen käynnistetään, englanninkielen opetus aloitetaan jo perusopetuksen ensimmäisellä luokalla ja englannin kielen ammatillisen koulutuksen aloittaminen selvitetään.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Kehittämistyön keskiössä ovat nuorisotakuun toteuttaminen erityisesti koulutustakuun osalta, osallisuus ja koulutuksellinen tasa-arvo, vieraskielisen väestön suomen ja ruotsin osaamisen kehittäminen sekä hyvinvoinnin lisääminen. Kehittämistyössä tehdään tiivistä yhteistyötä kaupunkitasolla, seudullisesti, maakunnallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin.

Kaupunkistrategiassa linjataan, että Turussa puututaan alueiden kielteiseen eriytymiskehitykseen ja pyritään vähentämään huono-osaisuuden lisääntymistä. Sivistystoimialan osalta tämä tarkoittaa, että koulujen välisten erojen kaventamista jatketaan osana kaupungin sisäisen eriarvoisuuden vähentämistä.

Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen pyritään siirtämällä toiminnan painopistettä entistä enemmän aikuisten kouluttamisen suuntaan.

Erityisesti oppilaitoksissa terveyden edistämisen painopiste on kansallisen kärkihankkeen eli Liikkuva Koulu -projektin toteuttamisessa yhdessä vapaa-aikatoimialan kanssa. Lisäksi kehitetään päiväkotien ja oppilaitosten kalusteita uusien oppimisympäristöjen ja paremman ergonomian edellyttämällä tavalla. Päiväkotien ja oppilaitosten tarjottavia aterioita viedään entistä terveellisempään suuntaan.

Yksinäisyyden vähentämiseksi tuetaan edelleen kiusaamisen vastaista toimintaa sekä lasten ja nuorten osallisuuden lisäämistä päiväkodeissa ja kouluissa ja kiinnittymistä ryhmiinsä. Lisäksi koulutuksien nivelvaiheissa panostetaan entistä tehokkaampaan ryhmäyttämiseen.

Vanhemmuuden tukeminen on sivistystoimialan perustoimintaa kaikilla palvelualueilla.

Opettajien pedagogista osaamista, tieto- ja viestintätekniikan valmiuksia sekä työelämäyhteyksiä vahvistetaan. Oppimisympäristöjä arvioidaan ja niitä kehitetään ottamalla huomioon opetuksen ja varhaiskasvatuksen digitalisaation mukana tuomat uudistukset sekä opetussuunnitelmien mukainen toimintakulttuurin kehittäminen.

Perusopetuksen ja lukioiden palveluverkko on toimiva. Em. palveluiden koulurakennuksista osa on peruskorjauksen tarpeessa. Varhaiskasvatuksen palveluverkko on muotoutunut aikanaan ilman kokonaissuunnitelmaa. Rakennukset ovat tyydyttävässä kunnossa ja palveluverkko vaatii tarkastelua useissa kaupunginosissa. Myös ammatillisen koulutuksen käytössä olevat rakennukset ovat peruskorjauksen tarpeessa vuoteen 2030 mennessä. Ennen peruskorjauksiin ryhtymistä tulee selvittää yksiköiden määrän vähentäminen ja oppimisympäristöihin tulevat muutokset.

Oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta ja tasa-arvoisuutta vahvistetaan.

Sivistystoimiala on aktiivisesti mukana tiedolla johtamisen kehittämishankkeissa, jolla pyritään saamaan tietoa eri järjestelmistä aiempaa nopeammin ja tehokkaammin.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvioesityksessä ei ole voitu varautua toimintoihin, joiden osalta puuttuvat valtion päätökset ja joiden rahoittamiseen on saatavissa valtionosuuksia. Tällä sopimuksella kaupunginvaltuuston on sitouduttava talousarviovarauksiin, joiden toteutuminen edellyttää lisätalousarviota ja muulla tavoin huomioon ottamista, jos valtio tekee näiden rahoittamiseksi positiiviset päätökset.

Turku on maailmanlaajuisesti ilmastopolitiikan edelläkävijä. Kestävän ilmaston ja energian toimintasuunnitelma (kv 11.6.2018 § 142) ohjaa kaupunkikonsernin toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja varautumiseksi. Sivistystoimiala toteuttaa ilmastosuunnitelman tavoitteita ja luo valmiuksia kestäväan elämäntapaan ja vähähiiliseen talouteen.

1.4 Lausekkeet

Lausekkeet Kv

Tasa-arvorahan jakoperusteita tarkastellaan ja selvitetään positiiviseen diskriminaatioon tarkoitetun tuen vaikuttavuutta sekä mahdollisuuksia kohdistaa raha entistä vaikuttavammin haasteellisimmassa asemassa oleviin kouluihin.

Kielikylpytoiminnan laajentamisesta palvelutarvetta ja kysyntää vastaavaksi valmistellaan esitys syysyksi 2019.

Selvitetään Lauttarannan kevyen liikenteen kulkuyhteys vuoden 2019 aikana. Tavoitteena on aikaistaa Lauttarannan kävelyn ja pyöräilyyn tarkoitetun siltainvestoinnin tai muun näitä liikennemuotoja palvelevan kulkuyhteyden hankesuunnitelmaa, jotta saarelta pääsisi keskustaan sujuvasti kävellen ja pyöräillen.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kh)

	TOT 2017	TA 2018 yhteensä	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Sivistystoimiala							
Toimintatulot	26 767	23 321	25 176	25 176	25 097	25 573	26 187
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	315 006	321 332	332 884	331 334	328 945	335 249	343 365
Toimintakate	-288 240	-298 011	-307 708	-306 158	-303 848	-309 676	-317 178
Muutos-%		3,4 %	3,3 %	2,7 %	-0,8 %	1,9 %	2,4 %
Investointimenot	1 144	4 111	2 466	2 466	1 545	1 110	1 515
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustulot							
NETTO	-1 144	-4 111	-2 466	-2 466	-1 545	-1 110	-1 515
Muutos-%		259,2 %	-40,0 %	-40,0 %	-37,3 %	-28,2 %	36,5 %

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Yhteiset toiminnot	5 027	51 926	-46 899
Yhteinen hallinto	558	7 067	-6 509
Varhaiskasvatus	5 883	65 610	-59 727
Perusopetus	5 925	117 431	-111 506
Ruotsinkielinen kasvatus ja opetus	2 499	16 011	-13 513
Lukiokoulutus	1 182	24 699	-23 517
Ammatillinen koulutus	4 101	48 589	-44 488

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kasvatus- ja opetuslautakunta	2019	2020	2021	2022
Maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua jatketaan lukukaudelle 2019-2020, jotta nähdään, miten kokeilu on vaikuttanut lasten eriarvoistumiskehitykseen. Tehdään kertaluontoisesti lisäys kasvatus- ja opetuslautakunnan budjettiin.	400			

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kasvatus- ja opetuslautakunta	2019	2020	2021	2022
5-vuotiaisen maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun päättäminen	-400	-800	-800	-800
Kähärin koulun hallinnollinen yhdistäminen Raunistulan kouluun	-20	-40	-40	-40
Kärsämäen koulun hallinnollinen yhdistäminen Lyseon kouluun	-20	-40	-40	-40
Muu palveluverkon tiivistäminen uusien tilojen myötä varhaiskasvatuksessa	-260	-410	-410	-410
Ruokapalvelusopimusten 4. vaiheen kilpailutus	-200	-400	-400	-400
Tuottavuuden parantaminen	-400	-400	-400	-400
Varhaiskasvatuksen täyttöasteen nosto	-350	-500	-500	-500
Perusopetuksen tarpeen tarkistaminen vastaamaan 20.9. tilastointia	-300	-300	-300	-300
Suunnitelmavuosien tarkistaminen		-2 890	-2 890	-2 890

Lautakunta (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnittelulukuun)

1.000 €, Kasvatus- ja opetuslautakunta	2019	2020	2021	2022
Sivistystoimiala, käyttötalous	5 503			
Sivistystoimiala, investoinnit	1 111	275	-160	

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	315 734	325 772	335 397	348 386	336 317	337 329	340 044
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	315 734	325 772	335 397	348 386	336 317	337 329	340 044
Muut tilat (m)							
Alueet yhteensä (ha)							
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	50 394 938	51 801 656	56 060 628	56 829 124	56 957 614	57 505 648	58 083 553

Lisätietoja:

Huom! 1.8.2018 alkaen ruoto-sopimuksen piiriin kuuluneet sivistystoimen keittiötilat siirtyivät konsernihallinnolta sivistystoimialan vuokraukseen. Vaikutus vuonna 2019 781 543 € ja 2 554 m².

TAE 2019 luvut perustuvat 13.3.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2019 tila- ja vuokramääristä. Tämän lisäksi TAE 2019 lukuun ovat vaikuttaneet seuraavat kohteet:

Hepokullan ABC-koulun peruskorjaus 8/2018

Pallivahan koulun peruskorjaus 1/2019

Puopellon koulun peruskorjaus 1/2019

Tommilankadun koulutalosta luopuminen 1/2019

Sofiankadun nykyisestä päiväkodista luopuminen 8/2019

Väistöpäiväkodin hankinta 8/2019

Arviot vuosien TS 2020-2022 tila- ja vuokramääristä pohjautuvat TAE 2019-lukuun sekä olettamukseen, että seuraavat tilahankkeet toteutuvat:

TS 2020:

Puolalan koulun peruskorjauksen valmistuminen 8/2020 ja luopuminen Sepänkatu 2 väistötiloista.

Viinämäenkadun päiväkodin uudisrakentaminen 1/2020 ja samalla luopuminen Lanantien esiopetustiloista.

TS 2021:

Niitunniskantien päiväkodin korvaavat tilat 1/2021

Runosmäen monitoimitalo 8/2021

TS 2022:

Sirkkalan koulu, Kärnhuset korvaavat tilat 8/2022

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Tavoite 1: Palveluverkon tarkastelu	Strateginen teema: Osaava ja oppiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.2.6.				Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.2, 2.2.8.		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelu ja toimenpiteiden toteutus.	Selvitetään Jäkärän ja Varissuon sekä ruotsinkielisten varhaiskasvatuksen tarpeet	Selvitetään Länsikeskuksen alueen, Skanssin ja saarten varhaiskasvatuksen tarpeet	Toteutetaan palveluverkon tarkastelu vuonna 2018 hyväksytyyn palveluverkko-päätöksen mukaisesti		Toteutetaan palveluverkon tarkastelu vuonna 2018 hyväksytyyn palveluverkko-päätöksen mukaisesti, laaditaan uusi palveluverkko-selvitys	Toteutetaan palveluverkon tarkastelu vuonna 2020 hyväksytyyn palveluverkko-päätöksen mukaisesti	Toteutetaan palveluverkon tarkastelu vuonna 2020 hyväksytyyn palveluverkko-päätöksen mukaisesti, laaditaan uusi palveluverkko-selvitys
Ammatillisen koulutuksen palveluverkon tarkastelu ja toimenpiteiden toteutus.	-	-	(Tämä asia riippuu siitä, mikä kanta vuonna 2018 otetaan TAI-kampushankkeeseen)		(Tämä asia riippuu siitä, mikä kanta vuonna 2018 otetaan TAI-kampushankkeeseen)	(Tämä asia riippuu siitä, mikä kanta vuonna 2018 otetaan TAI-kampushankkeeseen)	(Tämä asia riippuu siitä, mikä kanta vuonna 2018 otetaan TAI-kampushankkeeseen)
Tavoitteen kuvaus: Seurataan varhaiskasvatuksen ja Ammatti-instituutin palveluverkkojen uudistamista. Varhaiskasvatukseen pitää saada pysyvä väistöilapäiväkoti.							

Tavoite 2: Uusien digitaalisten toimintaympäristöjen omaksuminen	Strateginen teema: Osaava ja oppiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.2.2				Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.1, 3.2.3		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Siirytään perusopetuksen 4.-9.-luokilla uudenlaiseen oppimisympäristöön ja toteutetaan laaja opettajien koulutusohjelma	Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4. ja 7.-luokkalaisilla	Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4.-5. ja 7.-8.-luokkalaisilla	Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4.-9.-luokkalaisilla		Henkilökohtaiset päätelaitteet kaikilla 4.-9.-luokkalaisilla, tavoitteen seuranta päättyy		

Tavoitteen kuvaus: Luodaan malli henkilökohtaisten päätelaitteiden hankintaan kaikille oppilaille 4.-9.luokilla. Tuetaan oppimisympäristöjen kehittämistä projekteilla, opettajien koulutuksella ja vertaistueella. Panostetaan myös varhaiskasvatuksen toimintaympäristön digitalisointiin.

Tavoite 3: Toteutetaan ammatillisen koulutuksen reformi	<i>Strateginen teema: Osaava ja oppiva turkulainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.2.8</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7., 2.2.1.</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Uudistetaan ammatillinen nuorten ja aikuisten koulutus reformin mukaisesti ottaen samalla huomioon alueen positiivinen rakennemuutos		Palvelualueiden yhdistäminen toteutunut ja yhdistettyjen tiimien toimintaa kehitetään	Uusien tutkintojen perusteiden mukaiset koulutukset tuoteistettu		Reformin uudistukset näkyvät keskeisissä laatumittareissa: keskeyttäminen vähennee, tutkintojen ja tutkinnon osien suorittaminen lisääntyy	Uudistusten toteutumisen itsearviointi toteutetaan ja toimintaa kehitetään tulosten pohjalta, reformin seuranta päättyy	
Tavoitteen kuvaus: Yhtenäistetään toimintaohjeet ja otetaan käyttöön, luodaan ja otetaan käyttöön joustavat oppimispolut ja mahdollistetaan yksilöllinen opintojen eteneminen, lisätään työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja kehitetään oppimisympäristöjä. Lisätään ammatillisen koulutuksen määrää haettavalla ulkoisella määrärahalla, suunnataan koulutusta kasvualueille, tarjotaan osatutkintoja ja nopean työllistymisen mahdollistavia opintopolkuja.							

Tavoite 4: Positiivisen rakennemuutoksen toteutumisen tuki koulutuksen keinoin	<i>Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.1.6</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.1.1, 2.2.8, 2.2.1</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tuetaan positiivisen rakennemuutoksen toteutusta koulutuksen keinoin.		Kehitetään uusia koulutusmalleja ja oppimisympäristöjä yhdessä yritysten kanssa. Lisätään työvoimapulasta kärsivien alojen vetovoimaisuutta.	Uudet oppimisympäristöt ja koulutusmallit on kuvattu ja juurrutettu. Työvoimapulasta kärsivien alojen vetovoimaisuus on lisääntynyt. STEaM Turku on käynnissä.		Parhaat toimitamallit on vakinaistettu ja eri alojen vetovoimaisuus on kasvanut. Työvoimapula on vähentynyt. STEaM Turku toiminta arvioidaan ja vakinaistetaan.	Uudet kehittämistoimet käynnissä. Aiemmin juurrutettujen toimintamallien vaikuttavuuden arviointi. STEaM Turku toiminta vakinaistettu. Ulkopuolinen	

		Aloitetaan STEaM Turku-hanke. Hankitaan ulkopuolista rahoitusta kehittämistyön tueksi (tavoite vähintään 1,0 M€/vuosi).	Jatkosuunnitelmat tehty. Ulkopuolinen rahoitus vuoden 2018 tasolla.		Ulkopuolinen rahoitus vuosien 2018 ja 2019 tasolla. Arviointi ja uusien kehittämistoimien suunnittelu.	rahoitus riittäväällä tasolla.	
--	--	---	---	--	--	--------------------------------	--

Tavoitteen kuvaus: Turun kaupungin sivistystoimialan eri palvelualueilla toteutettava koulutus- ja kehittämistoiminta tukee positiivisen rakennemuutoksen toteutumista sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä tämä tapahtuu eri alojen vetovoimaisuutta lisäämällä sekä kehittämällä erilaisia joustavia ja uudenlaisia, yhdessä yritysten kanssa toteutettavia koulutusmalleja sekä uusia oppimisympäristöjä. Pitkällä aikavälillä tämä tarkoittaa uusien toimintamuotojen kehittämistä korkeakoulujen, yritysten ja julkisten toimijoiden välille nostamaan tekniikan koulutuksen vetovoimaa, tutkimuksen tasoa ja vahvistamaan alueellista kehitystä. Lisäksi STEaM Turku -toiminnalla edistetään lasten ja nuorten kiinnostumisra matematiikasta ja luonnontieteistä.

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Terveiden elämäntapojen edistäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.1.1				Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7		
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus							
<ul style="list-style-type: none"> 4 vuotiaat 	Lukujen saata- vuutta selvite- tään	Osuus laskee	Osuus laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 5 lk 	Lukujen saata- vuutta selvite- tään	Osuus laskee	Osuus laskee				
<ul style="list-style-type: none"> 8 lk 	16,5 %	Osuus laskee	Osuus laskee				
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat. Tavoitearvot: Turku/Suomi, alin kolmannes.							
<ul style="list-style-type: none"> 20 m viivajuoksu 	Tytöt 31/36 %, pojat 38/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> vauhditon viisiloikka 	Tytöt 34/32 %, pojat 52/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> ylävartalon kohotus 	Tytöt 32/40 %, pojat 43/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> Etunojapunnerrus 	Tytöt 30/22 %, pojat 23/20 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
<ul style="list-style-type: none"> Heitto-kiinniottoyhdistelmä 	Tytöt 40/38 %, pojat 37/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa				
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiagnoosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	9358	Määrä laskee	Määrä laskee				
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vs. kansallinen taso)	Kyselyä ei toteutettu 2017	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa				
Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.							

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4		
	Arviointikriteerit:	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (ATH)								
<ul style="list-style-type: none"> 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee					
<ul style="list-style-type: none"> 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee					
<ul style="list-style-type: none"> +75-vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee					
Ei yhtään läheistä ystävää, % oppilaista (Kouluterveyskysely 2017)								
<ul style="list-style-type: none"> 8-9 lk (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8 %/8,5%	Laskee	Laskee					
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8,2 %/7,2%	Laskee	Laskee					
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,4 %/7,4%	Laskee	Laskee					
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely 2017)								
<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,3 %/5,8 %	Laskee	Laskee					
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vs kansallinen ka) 	1,0 %/1,1 %	Laskee	Laskee					
Tavoitteen kuvaus: Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin.								

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.4					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7		
	Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Nuorisotyöttömien osuus	11,98 %	11,5 %	10 %					
Työllisysmäärärahan vaikuttavuus								
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä 	2043	4000	3000					

• Kokonaisasiakasmäärä	2901	7500	4500				
• Uusien asiakkaiden määrä	2221	4500	3000				
• Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivointitoimiin	1336	1300	1500				
• Aktivointiaste *	70 %	50 %	70 %				

Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.

* Asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).

Vanhemmuuden tuki	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2				Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1			
	Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus, % ikäryhmästä	6,8% / ?	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon					
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Ohjelma valmisteltu	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti	Toimeenpanosuunnitelman mukaisesti					

Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Projekti	Vaihe	Tavoite ja tulokset	Alku	Loppu	Strategia-kytkös
	Tulevaisuuden älykkäät oppimisympäristöt	P3 Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe)	Tavoitteena on vahvistaa oppimiseen sekä erilaisiin älykkäisiin fyysisiin ja virtuaalisiin oppimisympäristöihin liittyviä palveluja, tuotteita ja teknologioita kehittäviä ja tarjoavien yritysten (startup- ja pk-yritykset sekä veturiyritykset) liiketoimintamahdollisuuksia.	1.9.2017	31.12.2019	2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä
Positiivisen rakennemuutoksen tukeminen	Useita projekteja palvelualueilla	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Hankkeen tavoitteena on positiivisen rakennemuutoksen toteuttamisen tuki, seuranta ja koordinointi. Hanke kokoaa yhteen sivistystoimialan keskeiset projektit ja tukee niiden tavoitteiden saavuttamista sekä edistää projektien välistä yhteistyötä.	1.5.2018	31.12.2019	3.1.1 Turun alueen kilpailukyyn ja työllisyyden kasvua vauhditetaan alueellisia elinkeino- ja innovaatiopalveluja uudistamalla
Sito/Terveiden elämäntapojen edistäminen	Liikkuva koulu 2018	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Koulupäivän aikaisen aktiivisuuden edistäminen ja istumisen vähentäminen (aktiivinen ja toiminnallinen oppiminen, koulupäivän rakenne, liikkumaan aktivoiva harraste-toiminta aamu- ja iltapäivissä sekä lasten, nuorten, henkilökunnan ja huoltajien osallistaminen, liikkumaan aktivoivien olosuhteiden luominen)	1.8.2017	30.6.2019	2.1.1 Luodaan puitteet hyvinvoinnille laajalaisella yhteistyöllä
Sito/Tieto- ja viestintäteknologian opetus- ja ohjauksen kehittäminen	Perusopetuksen päätelaiteprojekti	P4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetuksessa ja oppimisessa on luontevaa, kun päätelaitteet ovat aina saatavilla, kun niitä tarvitaan. Oppilaiden taito hyödyntää digitaalisia välineitä paranee merkittävästi. Kouluissa voidaan vähentää OPAS-työasemien määrää ja vapauttaa suurin osa perusopetuksen tietokonealuokkatiloista muuhun käyttöön. Digitaalisten oppimateriaalien hyödyntäminen mahdollistuu.	31.8.2016	31.7.2020	2.2.2 Turun seudulla monipuoliset sivistyspalvelut saadaan esteettömästi kaikkien ulottuville hyödyntämällä uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia ja alueellista yhteistyötä

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite TA 2019	Keinot	Mittarit	Toimialan tavoitearvot mittareille
Työ lisää hyvinvointia	1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	1.A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista: hyödyntämällä koulutusta antamalla tukea luottamalla omiin alaisiin	1.A.1. Työyhteisötaidot Auttaminen ja huomaavaisuus (K10) Ajan tasalla pito ja tiedon jakaminen (välikysely) 1.A.2. Työyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Työpaikan ilmapiiri (K10) Arvostus työhöni (Välikysely) Luottamus työkavereihin (Välikysely) 1.A.3. Työyhteisön tuki esimiestyölle <ul style="list-style-type: none"> Työyhteisön tuki esimiestyölle (K10/Välikysely) 	Mahdollistetaan ja seurataan koulutuksiin osallistumista hyödyntämällä tietovarastosta saatavaa tietoa Analysoidaan Kunta10-kyselyn tulokset ja yhdessä henkilöstön kanssa suunnitellaan tarvittavat korjaavat toimenpiteet Hyödynnetään johtamisessa tiedolla johtamista kaikilla tasoilla ja tuetaan itsensä johtamista
	2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti	2.A. Työkyvyn hallinta 2.B. Vaarojen ja haittojen arviointi / riskien arviointi 2.C. Kunta 10 - tuloksien pohjalta tehdyt kehittämissuunnitelmat koskien työpaineita 2.D. Asiakasväkivallan kokemus	2.A.1. Henkilömäärä, jolla ei poissaoloja terveydellisistä syistä (vakituiset) 2.B.1. Kuinka monta vaarat ja haitat - arvioita / riskiarvioita on tallennettu 2.C.1. Työpaineiden ja hallinnan suhde <ul style="list-style-type: none"> Työpaineita paljon, hallintaa vähän (K10) Työmäärän lisääntyminen (Välikysely) 2.D.1. Asiakasväkivallan kokemus <ul style="list-style-type: none"> Henkinen väkivalta (K10/Välikysely) Fyysinen väkivalta tai sen uhka (K10/Välikysely) 	Tuetaan aktiivisesti kaikkien työntekijöiden työssä jaksamista ja käytetään varhaisen puuttumisen toimintamallia Järjestetään tarvittaessa koulutusta ja tehostetaan tiedottamista työhön liittyvistä vaaroista ja haitoista Ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin havaittujen riskien hallitsemiseksi. Varmistetaan henkilökunnan määrän riittävyys suhteessa työmäärään. Työyksiköittäin käydään esimiehen johdolla läpi työn vaativuus. Kehityskeskustelut toteutetaan suunnitelmien mukaisesti. Toimitaan väkivaltatilanteisiin liittyvien toiminta-

				ohjeiden mukaan. Perehdytetään uudet työntekijät systemaattisesti ohjeisiin.
	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3.A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet	3.A.1. Kokemus työn mielekkyydestä ja merkityksellisyydestä <ul style="list-style-type: none"> • Koen työni mielekkääksi (K10/Välilyse) • Koen tekeväni merkityksellistä työtä (K10/Välilyse) 	pidetään työpaikkakokoukset säännöllisesti henkilöstö osallistetaan yhteiseen kehittämiseen ja vaikuttamiseen työyksiköittäin /tiimeittäin

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2020
Volyymi									
Lukiokoulutuksen koulutuspaikat	3828,6	3836,7	3818	3812					
Ammatillisen koulutuksen koulutuspaikat	5802,9	5865,4	5900	5636					
Työväenopistojen toteuttama opetus h/vuosi	23 703	23 829	23 000	25 035					
Laatu ja vaikuttavuus									
Ammatillisen koulutuksen läpäisy	71,9 %	70,6 %	70 %	70,8 %					
Ammatillisen koulutuksen keskeyttäminen (negatiivinen)	4,9 %						
Tyytyväisyys päivähoitoon	3,87	3,96	3,96	3,96					
Tyytyväisyys peruskouluun	3,94	4,01	4,09	4,08					
Tyytyväisyys lukiokoulutukseen	3,99	4,10	4,14	4,13					
Tyytyväisyys ammatilliseen nuorten koulutukseen	3,81	3,96	3,97	3,03					
Tyytyväisyys aikuisten ammatilliseen koulutukseen	3,80	3,90	3,82	3,96					
Tyytyväisyys työväenopistot	3,98	4,05	3,97	4,15					
Saatavuus ja peittävyys									
Varhaiskasvatuspalvelujen piirissä olevat* (vuoden lopussa, määrä/%)	9413/78,7	9776/81	9906/82,2	10357/86					
Koulukuljetusten piirissä olevat peruskoululaiset 20.9. (määrä/%)	2568/19,8	2461/18,8	2237/17,1	2167/16,2					
Tuottavuus ja taloudellisuus									
Eri palvelumuotojen kustannukset kuudessa suurimman kaupungissa (kallein=1/6)									
kunnallinen päiväkotihoido	2/6	yli keskitason	yli keskitason	yli keskitason					
perusopetus	2/6	yli keskitason	keskitasolla	keskitasolla					

lukiokoulutus	4/6	alle keskitason	keskitasolla	keskitasolla					
ammattillinen koulutus (käyttökustannukset sis. poistot suhteessa saatuun valtionosuuteen, %)	99,9	101,1							

*Lapsia kunnan järjestämässä ja tukemassa päivähoidossa.

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
KuntaKesu	

Strateginen sopimus 2019, vapaa-aikatoimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Laissa ja asetuksissa, kaupungin strategiassa ja ohjelmissa ja hallintosäännössä säädetyllä tavalla vapaa-aikatoimiala ja sen lautakunnat edistävät asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kaupungin kilpailukykyä ja kestäväää kehitystä.

Kulttuurilautakunnan tehtäväalueena on laissa yleisistä kirjastoista(1490/2016), museo-laissa(729/1992, 877/2005), kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (728/1992), teatteri- ja orkesterilaissa(730/1992, 1066/2007, 342/2014) ja taiteen perusopetuksesta annetussa laissa(633/98) säädetyt huolehtia kulttuuripalvelujen kehittämisestä ja järjestämisestä sekä edistää ja tukea kaupungissa harjoitettavaa kulttuuritoimintaa.

Kuntien kulttuuritoiminnasta annettu laki (728/1992): Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Laissa kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

Laki yleisistä kirjastoista(1492/2016) määrittelee kunnan tehtäväksi yleisen kirjaston toiminnan järjestämisen. Yleiset kirjastot ovat maksuttomina perus- ja lähipalveluja. Kirjaston omien aineistojen käyttö, lainaus ja varaaminen sekä ohjaus ja neuvonta on maksutonta. Kunta voi periä myöhässä palautetuista aineistoista, varatun aineiston nouta-

matta jättämisestä ja muista suoritteista kohtuullisen maksun. Kunta voi järjestää yleisen kirjaston toiminnan itse taikka yhteistyössä toisten kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan yleisiä kirjastoja koskevista keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (410/2015) 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden viranomaisten, kirjastoalan toimijoiden ja muiden yhteisöjen kanssa.

- Kirjastopalvelut huolehtii tieto- ja kulttuurisisältöjen tarjoamisesta sekä niihin liittyvistä hakuvälineistä ja opastuspalveluista, ylläpitää kirjastoja sekä tarjoaa edellytyksiä asukkaiden oman tiedon ja kulttuurin tuottamiseen ja kansalaistoimintaan. Kirjastopalvelut koordinoi Vaski-yhteistyötä ja toimii Lounais-Suomen alueellisena kehittämiskirjastona opetus- ja kulttuuriministeriön erillisen rahoituksen voimin.

Museolaki (729/1992, 877/2005): Museotoiminnan tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa.

- Museopalvelut huolehtii kulttuuri- ja taideperinnön, luonnontieteellisen aineiston sekä niihin liittyvä tiedon keräämisestä, säilyttämisestä, välittämisestä ja tutkimuksesta. Museopalvelut toimii Varsinais-Suomen maakuntamuseona opetus- ja kulttuuriministeriön määräämällä tavalla.

Teatteri- ja orkesterilaki (730/1992, 1066/2007, 342/2014): Teatteri- ja orkesteritoiminnan tavoitteena on taiteellisista lähtökohdista tuottaa teatteri- ja orkesteripalveluja ja edistää niiden alueellista saatavuutta sekä saavutettavuutta eri väestöryhmille.

- Turun Kaupunginorkesteri (TFO) tehtävänä on musiikkikulttuurin vaaliminen, edistäminen ja julkisten konserttien järjestäminen (sekä mahdollistaa ulkopuolisten järjestäjien erilaiset esitykset ja tapahtumat tilavuokrauksen keinoin).
- Yhtiöksi vuonna 2014 muuttuneen Turun kaupunginteatteri Oy:n tehtävänä on näyttämötaiteen tuottaminen, kehittäminen, edistäminen ja teatteriesitysten tuottaminen. Kulttuurilautakunta on solminut Turun kaupunginteatteri Oy:n kanssa toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Sopimuksessa on määritelty yhtiön teatteripalveluiden tavoitteet ja kaupungin osoittaman avustuksen suuruus, jotka vahvistetaan vuosittain.

Liikuntalaki(390/2015) asettaa kunnan tehtäväksi yleisten edellytysten luomisen liikunnalle paikallistasolla. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

- 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;
- 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa; sekä
- 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Laissa painotetaan eri toimialojen yhteistyötä sekä paikallisen, kuntien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Asukkaita tulee kuulla liikuntaa koskevista keskeisistä päätöksistä osana kuntalain (410/2015) 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista. Lisäksi kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

- Liikuntapalvelut luo edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Nuorisolain(1285/2016) mukaan nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Kunnan tulee em. tehtävää hoitaessaan olla tarpeen mukaan yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisovaltuustojen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Lisäksi nuorisolautakunnan tehtäväalueena on toteuttaa lastensuojelulain (417/2007) 3 a §:ssä tarkoitettua tukea ja erityistä tukea.

Nuorten mahdollisuudesta osallistua ja vaikuttaa nuorisovaltuustossa tai vastaavassa nuorten vaikuttajaryhmässä säädetään kuntalain (410/2015) 26 §:ssä. Sen lisäksi, mitä nuorisolaissa tai muualla laissa säädetään, kunnan tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevista asioista.

- Nuorisopalvelut tukee nuorten kasvua ja itenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Taustaa

Nykyisessä hallitusohjelmassa (Sipilä) vapaa-ajatoimialan kannalta oleellisia asioita ovat palvelujen (mm. taide, kulttuuri, liikunta) saavutavuuden parantaminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Kaikki Turun strategiset tavoitteet, erityisesti hyvinvoinnin edistämisen ja sosioekonomisen tasa-arvoisuuden teemat, löytyvät ohjelmasta. Kohderyhmistä se nostaa lapset ja nuoret sekä teemoista esim. digitaalisuuden edistämisen.

Valtioneuvoston selonteossa kulttuurin tulevaisuudesta "Kulttuuri vuonna 2035" nostetaan keskeisimmiksi mahdollisuuksiksi kestävä kulttuuri, kulttuurinen moninaisuus ja luovuus. Tärkeiksi toiminnan alueiksi kuvataan taide-, kulttuuriperintö - ja kirjastopolitiikka. Tutkimuksen "Nuoret luukulla" (THL ja nuorisotutkimusverkosto, 2015) mukaan suomalainen palvelujärjestelmä ei vastaa hankalimmassa asemassa olevien nuorten tarpeisiin. Nuorten alentunut toimintakyky ja passiivinen elämänsäsenne ovat yhteydessä heikkoihin elämäntaitoihin.

Maakunta- ja soteuudistus

Hallitus linjasi 5.4.2016 käymissään neuvotteluissa, että maakunnille vuoden 2019 alusta lukien kuuluvat mm. sosiaali- ja terveydenhuolto, alueelliset kehittämistehtävät sekä maakunnallisen kult-

tuurin edistäminen. Kunnat ovat paikallisen osallistumisen, demokratian, sivistyksen ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä (yleinen toimiala) ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä. Kunnat vastaavat jatkossakin työllisyyden hoidosta ja edistämisestä, osaamisen ja sivistyksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä, liikunta-, kulttuuri- ja muista vapaa-ajan palveluista sekä nuorisotoimesta. Vastuu sosiaali- ja terveystalouksista tulee olemaan eri organisaatiolla kuin vastuu muista lapsille ja nuorille tärkeistä palveluista. Kunnan ja maakunnan välille syntyä rajapinta, joka on tarpeen huomioida palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Eriarvoistuminen(asuinalueet ja väestöryhmät)

Kaupungistumista Turussa, Helsingissä ja Tampereella selvittävän Urmi -hankkeen raportin mukaan tulotason mukainen eriytyminen on voimistunut Turun (ja Tampereen) seuduilla. Etninen eriytyminen on voimakkainta Turussa. Lasten osalta etninen eriytyminen on vahvempaa kuin työikäisten(Sosiaalinen kestävyys, THL raportti 2/2018).

Alueelliset kehitysnäkymät -katsauksessa(ELY-keskus ja keskeiset aluekehittäjät) syksyllä 2017 ennakoidaan, että positiiviseen suuntaan kääntynyt talouskehitys jatkuu. Myös työttömyys laskee ja työpaikkoja avautuu aiempaa enemmän. Haasteena Turun seudulla on maahanmuuttajien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden verrattain laaja työttömyys. Työvoiman kysynnän piristymi-

sen johdosta keskustelu osaavan työvoiman saataavuudesta tulee korostumaan.

Turussa alimpaan tuloluokkaan kuuluvien osuus oli isoista kaupungeista suurin(15,1%/ 2016). Pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18 -vuotiaiden henkilöiden(=lasten) osuus kaikista alueella asuvista alle 18 -vuotiaista on korkeampi kuin muissa isoissa kaupungeissa (Sotkanet 2016). Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on myös Turussa suurempi kuin keskimäärin Suomessa (ATH 2014).

Liikkumattomuus

Vähäinen fyysinen aktiivisuus, liikkumattomuus, aiheuttaa lisäkustannuksia terveydenhuollon suorissa kustannuksissa sekä tuottavuuskustannuksissa menetettyjen työpanosten osalta. Lisäksi aiheutuu ikääntyneiden koti- ja laitoshoidon ja syrjäytymisen kustannuksia sekä sosiaalietuuksien lisäkustannuksia. Liikkumattomuuden vuosittaiset yhteiskunnalliset kustannukset ovat useita miljardeja euroja ja kustannukset kasvavat vuosittain suomalaisen väestön ikääntymisen ja sairastavuuden kasvun takia(Liikkumattomuuden kustannukset, UKK -instituutti, VNK, raportti huhtikuu 2018).

Eniten yksinäisyyttä kokevat 18 -29 -vuotiaat, passiiviset liikkujat ja satunnaisesti liikkuvat. Elämänlaatunsa huonoimmiksi arvioivat passiiviset liikkujat, silloin tällöin yhteisöjen toimintaan osallistuvat ja 50 -64 -vuotiaat. (FCG/Kapa 2017). Lihavien aikuisten osuus (kehon painoindeksi vähintään 30 kg/m², %) nousi Turussa vuonna 2014 yli valtakunnallisen keskiarvon.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Yhteiset									
Asukasluku	183 824	185 908	187 604	189 396	191 213	193 060	194 938	196 810	200 803
0 - 9 -vuotiaiden määrä	16 356	16 730	16 782	16 734	16 662	16 574	16 535	16 587	16 670
10 - 18 -vuotiaiden määrä	13 794	13 761	13 727	13 814	13 920	14 054	14 345	14 550	14 763
19 - 28 -vuotiaiden määrä	35 384	35 939	36 757	35 787	37 762	38 340	38 748	38 999	39 227
29-64 -vuotiaiden määrä	81 818	82 117	82 337	82 659	83 587	84 254	85 126	85 958	87 063
yli 65 vuotiaat	36 472	37 361	38 001	38 851	39 723	40 264	40 707	41 347	41 910
Alueiden eriarvoistuminen: Muunkielisten osuus suurin/pienin (pienalue) (yli 100 asukkaan pienalueet)	Varissuo 42,3 %/ Kurjenmäki läntinen 0 %	Varissuo 43,9 %/ Maanpää 0 %	Varissuo 46,2 %/ Maanpää 0 %	Varissuo 48,4 %/ Maanpää 0 %					
Alueiden eriarvoistuminen: Työttömät suurin/pienin (pienalue) (Pienalueet, joissa työvoiman määrä yli 100)	Varissuo 34,7 % / Papinsaari 4,9 %	Lopulliset tiedot saa- daan syksyl- lä 2017	Pansio It. 36,6 %* / Toijainen 4,0* % *=ennakkoti eto	Varissuo 29,0 %* / Ispoinen 3,5* % *=ennakkoti eto					
Kulttuuri									
Kulttuurin harrastamisen aktiivisuus 18 -79 v. Aktiivisten osuus %, FCG/Kapa		16,2 %	17 %	14 %					
Liikunta									
Liikunnan harrastamisen aktiivisuus, 18 - 79 v. Aktiivisten osuus % FCG/Kapa	40 %	44 %	41 %	49 %					
Nuoriso									
Alle 25 -vuotiaiden työttömien määrä	2095 (1/2015)	2013 (1/2016)	1873 (1/2017)	1522 (1/2018)					

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Vapaa-aikatoimiala toteuttaa Turku 2029 kaupunkistrategiasta erityisesti seuraavia kohtia: Turku on eurooppalainen kulttuurikaupunki, joka tunnetaan myös vahvana urheilu- ja tapahtumakaupunkina. Keskeisenä tavoitteena on kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja aktiivisuuden sekä elinkeinoelämän kilpailukyvyä edistäminen kestäväällä tavalla. Järjestämme palvelut nykyaikaisen monituottajamallin mukaan asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti sekä hyvässä kumppanuudessa yritysten ja järjestöjen kanssa. Hyvinvoinnille keskeistä on aktiivinen elämäntapa, johon kannustamme turkulaisia. Etsimme ja kokeilemme toimintamalleja, joilla kavennetaan hyvinvointieroja ja ehkäistään syrjäytymistä. Strategian lisäksi on kaksi strategista ohjelmaa. Hyvinvointi ja aktiivisuus -ohjelman pääteemat ovat: 1) Terve ja hyvinvoiva turkulainen, 2) Osaava ja oppiva turkulainen ja 3) Aktiivinen turkulainen. Kilpailukyky ja kestävä kasvu -ohjelman pääteemat ovat: 1) Yrittävä ja osaava kaupunki, 2) Vaikuttava ja uudistuva kaupunki sekä 3) Rakentuva kaupunki ja ympäristö. Vapaa-aikatoimiala toteuttaa sopimuksissa eritellyillä tavoilla kummankin ohjelman linjauksia.

Aktiivinen turkulainen -osioon on valittu seuraavat strategiset linjaukset, joita toimialan lautakunnat ja palvelualueet toteuttavat:

- Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle
- Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa

- Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asukas- ja asiakastietoa
- Vahvistetaan aluenäkökulmaa asuinalueiden ominaispiirteitä hyödyntämällä
- Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa
- Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuuriin osallistumisen muotoja
- Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi.

Vapaa-aikatoimiala

Perustehtävä: Tarjoamme turkulaisten arkeen ja juhlaan iloa, elämyksiä, liikettä, tietoa ja taitoa.

Tahtotila: Hyvän elämän Turku.

Painopisteet:

- Yhdenvertaisuuden edistäminen ja eriarvoisuuden kaventaminen,
- Osallisuuden, aktiivisuuden ja monialaisen yhteistyön edistäminen sekä
- Vahvistuva kumppanuus kolmannen sektorin kanssa.

Edellä kuvattuja linjauksia ja painopisteitä toteutetaan yhteisissä, strategisissa tavoitteissa:

- Aktiivisuus mahdollisimman monen turkulaisen elämäntavaksi,
- Kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti
- Mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut sekä
- Edistetään asukkaiden kansalaistaitoja.

Kukin lautakunta on hyväksynyt painopisteet.

Kulttuurilautakunta

Painopisteet:

- Eriarvoistumisen poistaminen - kaikkien yhteinen Turku,
- Sisäisen ja ulkoisen yhteistyön vahvistaminen, Vetovoimainen Kulttuuri -Turku sekä
- Digitaaliset palvelut - moderni ja historiallinen Turku.

Toimintaperiaatteina ovat kriittinen ja rohkea oman toiminnan tarkastelu sekä työntekijöiden hyvinvointi.

Liikuntalautakunta

Painopisteet:

- Liikkuvat lapset ja nuoret - Kaikki lapset ja nuoret omaksuvat liikunnallisen elämäntavan,
- Aktivoiva ympäristö ja olosuhteet luovat edellytykset liikunnalliseen elämään,
- Liikunta innostavana kumppanina elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämisessä sekä
- Liikunta- ja urheiluseurojen ja liikuntaa järjestävien yhdistysten kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen turkulaisten liikunnan lisäämiseksi.

Nuorisolautakunta

Painopisteet:

- Yhdenvertaisuuden edistäminen ja eriarvoistumisen vähentäminen,
- Digitalisaation ymmärtäminen osana nuorten elämää,
- Kestävän hyvinvoinnin edistäminen,
- Osallisuus ja usko omiin vaikutusmahdollisuuksiin ja aktiivinen kansalaisuus sekä
- Avarakatseinen kansainvälisyys ja moninaisuuden arvostaminen sekä vaaliminen.

Toimintaperiaatteina ovat innovatiivisuus, vuoropuhelu ja monialainen yhteistyö.

Kaupungin omat kulttuuripalvelut mahdollistavat kulttuurin perustarjonnan, jota vapaa kenttä täydentää. Matalan kynnyksen kulttuuripalvelujen lisäksi tarvitaan vetovoimaisia huipputuotantoja, jotka kasvattavat kaupungin matkailullista kiinnostavuutta ja kilpailukykyä. Liikuntapalvelut toteutetaan paikallisella ja alueellisella yhteistyöllä, luomalla terveyttä edistävän liikunnan mahdollisuuksia, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja ja järjestämällä liikuntaa erityisesti passiivisille ja erityisryhmille. Lapsille ja nuorisolle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua tasavertaisesti kulttuuri-, liikunta ja vapaa-ajan toimintaan sekä nuorisopalveluihin ja palveluiden suunnitteluun. Ennaltaehkäisevät palvelut ja virikkeellinen toiminta ylläpitävät lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä.

Turku on maailmanlaajuisesti ilmastopolitiikan edelläkävijä. Kestävän ilmaston ja energian toimintasuunnitelma (kv 11.6.2018 § 142) ohjaa kaupunkikonsernin toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja varautumiseksi. Vapaa-aikatoimiala toteuttaa ilmastosuunnitelman tavoitteita ja luo valmiuksia kestäväan elämäntapaan ja vähähiiliseen talouteen.

1.4 Lausekkeet (kv)

Lausekkeet kv	Lausekkeet kh	Lausekkeet kj
		-
		-
		-

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

1.000 €						
Kulttuurilautakunta	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	4 855	3 855	4 060	4 201	4 309	4 509
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	37 472	39 827	40 809	41 109	41 575	42 455
Toimintakate	-32 617	-35 972	-36 749	-36 908	-37 267	-37 946
Muutos-%		10,3 %	2,2 %	0,4 %	1,0 %	1,8 %

1.000 €						
Kulttuurilautakunta	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	485	875	940	540	540	540
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0	0
NETTO	-485	-875	-940	-540	-540	-540
Muutos-%		80,3 %	7,4 %	-42,6 %	0,0 %	0,0 %

1.000 €						
Liikuntalautakunta	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	3 980	4 045	4 045	4 106	4 184	4 284
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	22 836	24 693	24 981	25 254	25 733	26 349
Toimintakate	-18 856	-20 648	-20 936	-21 148	-21 549	-22 065
Muutos-%		9,5 %	1,4 %	1,0 %	1,9 %	2,4 %

1.000 €						
Liikuntalautakunta	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	964	450	200	200	200	200
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0	0
NETTO	-964	-450	-200	-200	-200	-200
Muutos-%		-53,3 %	-55,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

1.000 €							
Nuorisolautakunta	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	
Toimintatulot	1 175	879	905	918	935	957	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	
Toimintamenot	8 974	9 063	9 120	9 309	9 486	9 713	
Toimintakate	-7 800	-8 184	-8 216	-8 391	-8 551	-8 756	
Muutos-%		4,9 %	0,4 %	2,1 %	1,9 %	2,4 %	

1.000 €							
Nuorisolautakunta	TOT 2017	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	
Investointimenot	103	120	120	120	120	120	
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0	0	
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0	0	
NETTO	-103	-120	-120	-120	-120	-120	
Muutos-%		16,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

1.000 €			
Palvelu- tai tulosalue	Toimitatulot	Toimintamenot	Toimintakate
Vapaa-aikatoimialan hallinto	0	12 418	-12 418
Projektit	0	58	-58
Kaupunginteatteri (nettoyksikkö)	0	0	0
Kaupunginork. ja kons.talo (nettoyks.)	862	5 819	-4 957
Turun kaupunginkirjasto	753	11 673	-10 920
Museokeskus (nettoyksikkö)	2 445	10 841	-8 396

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2019	2020	2021	2022
Kolmannen sektorin ja vapaan taidekentän kulttuuriavustuksiin tehdään korotus kulttuurilautakunnan budjettiin	300			

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2019	2020	2021	2022
Hallinnon uudistaminen ja kehittäminen, hallinto			-40	-80
Lippuhintojen tarkistaminen, orkesteri (tulot)		50	50	120
Teatterin sopimus, hallinto			-80	-160
Tietojärjestelmämuutokset, kirjasto			-190	-190
Tuottavuuden parantaminen	-50	-50	-50	-50
Palvelu- ja pääsymaksujen tarkistaminen, museo (tulot)	20	50	80	110
Lautakunnan ehdotus avustusmääräahojen lisäämisestä ei sisälly	-300			
Suunnitelmavuosien tarkistaminen		-150	-490	-710

1.000 €, Liikuntalautakunta	2019	2020	2021	2022
Tuottavuuden parantaminen	-20	-20	-20	-20
Suunnitelmavuosien tarkistaminen		-20	-20	-20

1.000 €, Nuorisolautakunta	2019	2020	2021	2022
Tuottavuuden parantaminen	-10	-10	-10	-10
Suunnitelmavuosien tarkistaminen		-10	-10	-10

Lautakunta (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnittelulukuun)

1.000 €, Nuorisolautakunta	2019	2020	2021	2022
Ypsilonin sisäisestä vuokrasta nuorisopalvelujen osuutta vastaavan määrärahan 51 000 euron siirtäminen kulttuurilautakunnalle (jää pohjiin)	-51			

1.000 €, Liikuntalautakunta	2019	2020	2021	2022
Hirvensalon laskettelurinteen maa-alueella sijaitsevat rakennukset siirretään Turun kaupungin liikuntapalveluiden vastuulle 1.1.2019 alkaen (jää pohjiin)	52			

1.000 €, Kulttuurilautakunta	2019	2020	2021	2022
Ypsilonin sisäisestä vuokrasta nuorisolautakunnalta kulttuurilautakunnalle 51 000 euroa(jää pohjiin)	51			
Turun linnan vuokran korotuksen kompensatio (jää pohjiin)	253			
Avustusmäärärahan korottaminen 300.000 eurolla kohdennettuna kulttuurin vapaan kentän avustuksiin (jää pohjiin)	300			

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Henkilötyövuodet (htv)	597,2	614,5	618,5	618,5	618,5	618,5	618,5
Palkat ja palkkiot	20 609 452	20 848 753	21 473 873	21 472 520	21 795 980	22 210 105	22 743 147
Kulttuurilautakunta (htv)	398	406	407	407	407	407	407
Kulttuurilautakunta (palkat ja palkkiot)	13 819 093	13 833 337	14 184 215	14 178 257	14 396 978	14 670 521	15 022 613
Liikuntalautakunta (htv)	94,9	101	102	102	102	102	102
Liikuntalautakunta (palkat ja palkkiot)	3 338 137	3 458 225	3 492 434	3 492 434	3 544 820	3 612 172	3 698 864
Nuorisolautakunta (htv)	104,3	107,5	109,5	109,5	109,5	109,5	109,5
Nuorisolautakunta (palkat ja palkkiot)	3 452 220	3 557 191	3 797 224	3 801 829	3 854 182	3 927 412	4 021 670

Lisätietoja:

TA2018 Palkat ja palkkiot (€) ovat toimintasuunnitelman 2018 mukaiset oikaistut luvut.

TA 2018 liikuntapalveluiden henkilötyövuosien kasvu johtuu palloiluhallista ja sivistystoimialalta siirtyneestä henkilöstöstä sekä hallintopalvelujen hyvinvointitoimialalta siirtyneestä kulttuurikoordinaattorista

TA 2019 nuorisopalveluiden htv-kasvu johtuu Syvälahden monitoimitalon nuorisotyöntekijöistä (2 htv), kirjastopalveluiden erikoiskirjastovirkailijasta (1 htv) ja liikuntapalveluiden organisaatiouudistukseen kytkeytyvästä liikuntapalvelupäälliköstä (1 htv).

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Vapaa-aikatoimiala yhteensä

Käytössä olevat tilat ja alueet	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	137 528	143 025	142 379	142 379	142 162	142 162	142 162
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	137 528	143 025	142 379	142 379	142 162	142 162	142 162
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	222,3	222,3	222,3	222,3	222,3	222,3	222,3
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	20 027 302	21 392 559	23 309 520	23 004 161	23 309 520	23 309 520	23 309 520
Lisätietoja: Kts. lautakuntakohtaiset erittelyt.							

Kulttuurilautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	48 868	49 514,5	49 247	49 247	49 530	49 530	49 530
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	48 868	49 514,5	49 247	49 247	49 530	49 530	49 530
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	28,3	28,3	28,3	28,3	28,3	28,3	28,3
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	7 361 771	7 314 430	7 954 706	7 827 706	7 954 706	7 954 706	7 954 706

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 13.3.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä, sekä tulevaisuuden seuraavien tilahankkeiden toteutumiseen:

- Aunelan kirjasto- ja nuorisotilan uudisrakentaminen ja luopuminen nykyisestä Jyrkkälän nuoriso- ja kirjastotilasta 8/2020.

Liikuntalautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	77 200	77 272	77 251	77 251	77 251	77 251	77 251
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	77 200	77 272	77 251	77 251	77 251	77 251	77 251
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	130	130	130	130	130	130	130
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	10 441	11 894 328	12 197 417	13 019 690	12 197 417	12 197 417	12 197 417

Lisätietoja:

TAE 2018 luvut perustuvat 13.3.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä, sekä tulevaisuuden seuraavien tilahankkeiden toteutumiseen:

- Ei tiedossa olevia uusia tilahankkeita.

Nuorisolautakunta

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	16 461	16 238,5	15 882	15 882	15 382	15 382	15 382
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	16 461	16 238,5	15 882	15 882	15 382	15 382	15 382
Muut tilat (m ²)							
Alueet yhteensä (ha)	64	64	64	64	64	64	64
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	2 253 630	2 183 801	2 156 765	2 156 765	2 156 765	2 156 765	2 156 765

Lisätietoja:

Nuorisopalvelujen alueissa lisäksi 1 ha (Inari) ja 23 vesiha (Tippsund).

TAE 2018 luvut perustuvat 13.3.2018 hetken ennusteeseen vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä, sekä tulevaisuuden seuraavien tilahankkeiden toteutumiseen:

- Aunelan kirjasto- ja nuorisotilan uudisrakentaminen ja luopuminen nykyisestä Jyrkkälän nuoriso- ja kirjastotilasta 8/2020.
- Moision nuorisotilasta luopuminen 1/2019.

	uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja						
	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Sopimuksen tehneiden(kulttuuriavustukset) kävijämäärä	700 000	601 200	601 000	601 000	601 000	601 000	601 000
Avustuksia saaneiden urheiluseurojen harrastajamäärä	59 685 (hakeneiden)	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Avustuksia saaneiden nuorisoyhdistysten ja nuorten toimintaryhmien määrä	105	103	105	105	110	115	115
Tavoitteen kuvaus: Palveluissa tarkastellaan tuottamistapoja kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotetaan niitä enenevästi kumppanuudella. Yhteistyötä tehdään kaupungin toimijoiden varmistamana niin, että kansalais- ja järjestötoiminta on vahvasti mukana ja vastuussa. Tuotetaan toimialat ja muut toimijat ylittäviä palvelupolkuja. Sekä kaupungin omassa toiminnassa että vapaalla kentällä toteutetaan uudenlaisia kulttuuritoiminnan muotoja ja kaupunkikulttuuritapahtumia.							

Tavoite 3: Mahdollistetaan digitaalisuuden kautta monikanavaiset ja vuorovaikutteiset palvelut	Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku Strateginen linjaus: 3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.3 Aktiivista elämäntapaa edistävät palvelut kohdennetaan hyödyntämällä paremmin asiakas- ja asukastietoa 2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edelläkävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja			
	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2020
Verkkokirjastokäynnit	1,8 milj.	1,7 milj.	1,1 milj.	1,1 milj.	1,1 milj.	1,1 milj.	1,1 milj.
Kirjaston e-aineistojen käyttökerrat	37 759	38 000	105 000	105 000	115 000	127 000	140 000
Museon Digitaalisesti saavutettavien objektien määrän lisäys /vuosi	+ 11 975	+ 4 500	+ 4 500	+ 4 500	+ 4 500	+ 4 500	+ 4 500
Some-ajokortti koulutuksen käyneiden suhteellinen osuus (%) henkilökunnasta (koulutuskokonaisuus rakennetaan 2018 ja täysimittaisena käynnissä 2019)	-	10 % (uusi mittari)	30 %	30 %	70 %	100 %	100%
Tavoitteen kuvaus: Kaupungin palvelukanavia kehitetään ja palveluja digitalisoidaan laajamittaisesti parhaita käytäntöjä ja valtakunnallista yhteistyötä hyödyntäen. Digitaalisuutta hyödynnetään uudenlaisissa kulttuuriin osallistumisessa. Digitaalisia palveluja kehitettäessä sekä tietojen avoimuutta ja yhteiskäyttöä lisättäessä tietoturvan eri näkökulmat otetaan huomioon.							

Tavoite 4: Edistetään asukkaiden kansalais-taitoja	Strateginen teema: Aktiivinen turkulainen Strateginen linjaus: 2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle			Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.5 Osallisuutta lisätään ottamalla se osaksi suunnittelua, toteuttamista ja päätöksentekoa 2.3.6 Turun asemaa eurooppalaisena kulttuurikaupunkina ja kaupunkikulttuurin edellä kävijänä vahvistetaan kehittämällä uudenlaisia kulttuurin osallistumisen muotoja			
	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TP 2022
Kävijät orkesterin lastentapahtumissa, maahanmuuttajatapahtumissa ja yleisökasvatustapahtumissa yhteensä	20 751	17 700	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Museon neuvontapalvelujen käyttötapaukset	6 439	3 500	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Kirjaston käyttäjäkoulutuksen osanottajamäärä	12 751	12 000	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500
Ohjatut nuoret (9-18 -vuotiaat nuoris- ja kausikorttilaiset ja harrastekursseille osallistuneet sekä 15 - 29 -vuotiaat Fendarissa, Starttipajassa ja seinättömässä pajatoiminnassa sekä etsivässä nuorisotyössä olleet)	Tekemällä oppiminen: 2 910 (9 - 18v.) Ohjaus ja tuki: 2 100 (15 - 19v.)	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1315 (Työllisyyden kuntakokeilu tuo asiakasvirtaa)	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1185 (kokeilu päättynyt)	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1185 (kokeilu päättynyt)	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1190	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1200	Tekemällä oppiminen: 2100 Ohjaus ja tuki: 1200
Tavoitteen kuvaus: Aktiivisuuden lisäämisessä olennaisia osatekijöitä ovat omatoimisuuden ja itsepalvelun mahdollistaminen ja palveluohjauksen kohdistaminen passiivisiin asukkaisiin. Osallisuus on hyvinvoinnin tärkeä osatekijä, jonka tulee näkyä asukkaille konkreettisenä tekemisen mahdollisuutena erityisesti asukkaiden omilla asuinalueilla. Korostetaan luovuutta ja innovatiivisuutta kaupungin toiminnassa ja palvelutuotannossa sekä tuodaan kulttuuria eri muodoissaan asukkaiden arkeen ja vapaa-aikaan.							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Kaupungin toimialojen yhteiset

Hyvinvointi ja aktiivisuus

Terveiden elämäntapojen edistäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva turkulainen Strateginen linjaus: 2.1.1					Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7	
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus							
• 4 vuotiaat	Lukujen saata- vuutta selvite- tään	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
• 5 lk	Lukujen saata- vuutta selvite- tään	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
• 8 lk	16,5 %	Osuus laskee	Osuus laskee	Osuus laskee			
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat. Tavoitearvot: Turku/Suomi, alin kolman- nes.							
• 20 m viivajuoksu	Tytöt 31/36 %, pojat 38/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
• vauhditon viisiloikka	Tytöt 34/32 %, pojat 52/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
• ylävartalon kohotus	Tytöt 32/40 %, pojat 43/44 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
• Etunojapunnerrus	Tytöt 30/22 %, pojat 23/20 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
• Heitto-kiinniottoyhdistelmä	Tytöt 40/38 %, pojat 37/39 %	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa	Toimintakyky kasvaa			
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiag- noosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	9358	Määrä laskee	Määrä laskee	Määrä laskee			

Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vs. kansallinen taso)	Kyselyä ei toteutettu 2017	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa	Osuus kasvaa			
Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena turkulaisten perheiden kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikkumista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.							

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4	
Arviointikriteerit:	TP 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (ATH)							
<ul style="list-style-type: none"> 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee			
<ul style="list-style-type: none"> 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee			
<ul style="list-style-type: none"> +75-vuotiaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	Kyselyä ei toteutettu	Laskee	Laskee	Laskee			
Ei yhtään läheistä ystävää, % oppilaista (Kouluterveyskysely 2017)							
<ul style="list-style-type: none"> 8-9 lk (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8 %/8,5%	Laskee	Laskee	Laskee			
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	8,2 %/7,2%	Laskee	Laskee	Laskee			
<ul style="list-style-type: none"> Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,4 %/7,4%	Laskee	Laskee	Laskee			
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely 2017)							
<ul style="list-style-type: none"> 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vs. kansallinen ka) 	6,3 %/5,8 %	Laskee	Laskee	Laskee			
<ul style="list-style-type: none"> Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vs kansallinen ka) 	1,0 %/1,1 %	Laskee	Laskee	Laskee			
Tavoitteen kuvaus: Lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin.							

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	Strateginen teema: Yrittävä ja osaava Turku Strateginen linjaus: 3.1.4					Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7	
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Nuorisotyöttömien osuus	11,98 %	11,5 %	10 %	10 %			
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus							
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä 	2043	4000	3000	3000			
<ul style="list-style-type: none"> Kokonaisasiakasmäärä 	2901	7500	4500	4500			
<ul style="list-style-type: none"> Uusien asiakkaiden määrä 	2221	4500	3000	3000			
<ul style="list-style-type: none"> Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjaus aktivointitoimiin 	1336	1300	1500	1500			
<ul style="list-style-type: none"> Aktivointiaste * 	70 %	50 %	70 %	70 %			
<p>Tavoitteen kuvaus: Nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.</p> <p>* Asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).</p>							

Vanhemmuuden tuki	Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen Strateginen linjaus: 2.1.1 ja 2.1.2					Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.1	
Arviointikriteerit:	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Lastensuojelun piirissä olevien 0-17 v osuus, % ikäryhmästä	6,8% / ?	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon			
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuminen	Ohjelma valmisteltu	Toimeenpano suunnitelman mukaisesti	Toimeenpano suunnitelman mukaisesti	Osuus pysyy alle Kuusikkokuntien keskiarvon			
<p>Tavoitteen kuvaus: Vanhemmuutta tukemalla luodaan edellytyksiä perheiden itsenäiselle selviämiselle ja ehkäistään ongelmien kasautumista ja muuttumista vaikeammaksi. Perhe kokonaisuutena ja vanhemmuus huomioidaan kaikissa palveluiden järjestämisessä.</p>							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Hyötytavoite	Tuotostavoite	Ensisijainen strategiakytkös	Lisätietoja
Vapa: Kumppanuudet	Kumppanuuksien kautta mahdollistetaan kaupunkilaisille parempaa palvelua, kattavampia palvelupaketteja ja ajassa kiinni olevia sisältöjä. Kumppanuuksien kehittäminen parantaa resurssien käyttöä. Jaetun asiantuntijuuden ja moniammatillisen yhteistyön kautta myös oman henkilökunnan osaaminen kasvaa. Tavoitteena monialainen osaaminen ja monipuolinen palvelutuotanto sekä uudistuva avustustoiminta.	Vähenevien resurssien ja yhä monialaisempaan osaamiseen liittyvien vaatimusten kasvaessa vapaa-aikatoimialan palvelualueiden tulee panostaa kumppanuuksien kehittämiseen. Kumppanuuksien kautta saatavien uusien oivalluksien ja niiden pohjalta syntyvän paremman palvelun tavoitteena on kaupunkilaisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen.	2.3.2 Toteutetaan palveluja yhteistyöllä kansalais- ja järjestötoiminnan kanssa	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: NIK: Harrastemenu / palvelupaletti, Kultk / NIK: Monitoimitalojen yhteistoiminnan kehittäminen, Kultk: Yliopistoyhteistyön toimintamallin kehittäminen, Liikl: Liikunta- ja urheilutapahtumat -toimintamallin suunnittelu, Liikl: Lasten liikunnan laatutekijöiden edistäminen seuroissa, Hall: Hallintopalvelut koordinoi ja tukee toimialan yhteistyötä ja kumppanuuksia kehittäviä yhteisiä projekteja.
Vapa: Kansalaistaidot ja saavutettavuus	Vapaa-aikatoimialan jokaisella palvelualueella on oma selkeä osaamisenalueensa ja vastuunsa kansalaistaitojen edistämiseksi, aina uimaopetuksesta medialukutaidon vahvistamiseen. Yhteiskunnalle on kannattavaa, että kaupunkilaisten kansalaistaidot ja elämänhallintataidot ovat hyvällä tasolla. Tämä heijastuu koettuun hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen, ja toteuttaa tavoitetta paremman elämän Turusta.	Vapaa-aikatoimialan tulee saavutettavasti tarjota kaupunkilaisille mahdollisuuksia osallistua palveluihin sekä edistää heidän kansalaistaitojaan. kunkin palvelualueen osaamisen mukaisesti.	2.3.1 Tuetaan aktiivista elämäntapaa luomalla edellytyksiä omatoimiselle aktiivisuudelle	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: NIK: OBU - Nuorisopalveluiden osallistuva budjetointi, Kultk: Uudet lukutaitoa tukevat toimintamalli, tKultk: Pääkirjaston toiminnallisuuden parantaminen, Kultk: Vuoro vaikutussuunnitelman jalkauttaminen ja henkilökunnan osaamisen kehittäminen, Liikl: Liikkuva koulu -hanke, Hall: Omatoimisuutta ja osallisuutta edistäviä yhteisiä projekteja työstetään.
VaPa: Digitaalisten medioiden hyödyntäminen	Digitaalisuuden kautta mahdollistuvat monikanavaiset palvelut ja saavutettavuuden parantaminen. Keskiöön nousevat käyttäjälähtöinen suunnittelu ja palveluihin liittyvä sisältövuoro vaikutus ja datan kerääminen. Palvelujen yksilöllistämisen ja kohderyhmäfokusoinnin kautta voidaan palveluille paremmin tavoitella pitkäkestoisia vaikutuksia.	Uudet digitaaliset kanavat tarjoavat myös mahdollisuuksia uusien asiakkaiden tavoittamiseen; mennään sinne, missä asiakkaat ovat. Palvelujen yksilöllistämisen ja kohderyhmäfokusointi.	3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: NIK: Some-ajokortti, Kultk: Paikannus ja suosittelu (Näkymätön näkyväksi), Kultk: TFOVirtual, Kultk: Kuvaselaus- ja myyntijärjestelmä museon valokuva-arkistolle, Kultk: Uuden kokoelmahallintajärjestelmän käyttöönotto, Liikl: Asiakastietojen keruu, Liikl: Liikuntatilojen käytön tehostaminen ja vuorojaon kehittäminen, Kultk/Liikl/NIK: Uuden avustusjärjestelmän käyttöönotto, Hall: Harrastuskalenterin kehittäminen, Hall: Palvelujen digitaalisuutta parantavien projektien yhteistyötä lisätään.
Vapa: Aktiivisuuden edistäminen	Toimialan kaikkien palvelualueiden yhteistyöllä luodaan uusia keinoja passiivisten tavoittamiseen. Tunnistetaan vapaa-ajallaan passiivisia kohderyhmiä sekä heidän haasteitaan ja tarpeitaan. Niihin vastataan aktiivisuutta edistäville kehittämisprojekteilla, joiden seurauksena kaupunkilaisten aktiivisuus lisääntyy.	Aktiivointia edistäviä projekteja valmistellaan ja toteutetaan hallinnon ja palvelualueiden yhteistyönä. Projektien tuotoksena syntyy aktiivisuutta edistäviä palveluja ja toimintatapoja huomioiden myös kohderyhmät ja asuinalueet.	2.3.7 Hyvän elämän Turku luodaan ottamalla aktiivisuus elämäntavaksi	Toteuttaa toimialan strategista tavoitetta. Operatiivisten sopimusten projektit 2019: Kultk: Lähikirjastojen toimintakonseptin kehittäminen, Kultk: Yksinäisyyden torjunta, Liikl: Liikuntaneuvonnan palveluketju, Liikl: Voimaa vanhuuteen tutuksi ja tavaksi, Liikl: Aktiivoin ympäristö ja olosuhteet, Hall: Aktiivisuuden edistäminen kokeiluilla ja projekteilla, Hall: Aktiivointityö ja sen viestintä: koordinaatio ja tuki
Vapa, muut				Operatiivisten sopimusten hankkeet/projektit 2019: Kultk: Historian museo -hanke, Kultk: Luostarinmäen käsityöläismuseon kehittämisprojekti, NIK: Nuorisopalvelujen organisaation kehittäminen

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite TA 2018	Toimialan tavoite TA 2019 (suluissa tavoitteen omakseen valinnut palvelualueet)	Toimialan toimenpiteet tavoitteen edistämiseksi
Työ lisää hyvinvointia	1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	1A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista (liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, orkesteri): <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntämällä koulutusta • antamalla tukea • luottamalla omiin alaisiin 	- Pyritään parantamaan työpaikan ilmapiiriä - Tavoitellaan sairauspoissaolojen määrän laskua - Pyritään tehokkaasti priorisoimaan töitä ja kehitetään myös itsensä johtamista.
	2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti	2A. Työkyvyn hallinta (museopalvelut)	- Työkyvyn hallintamalli on käytössä ja sitä käydään läpi säännöllisesti. - Järjestetään työkykyä edistävää koulutusta. - Lisätään organisaatituntemusta ja selkiytetään vastuita.
	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet (kirjastopalvelut, nuorisopalvelut, hallinto)	- Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia. - Seurataan sovittujen toimintatapojen ja tavoitteiden toteutumista. - Huolehditaan työn mielekkyydestä.
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	5. Toimintakyvyn ja tavoitteellisuuden säilyttäminen muutoksessa	5A. Muutoksen kokeminen työssä (nuorisopalvelut, orkesteri, hallinto)	- Pyritään selkeään muutosviestintään ja joustaviin toimintatapoihin. - Kannustetaan avoimeen työkuultuuriin.
	6. Uudistamiskyky	6A. Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa (kirjastopalvelut, museopalvelut, orkesteri, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut)	- Osallistetaan työntekijöitä laajasti kehittämistyöhön. - Ymmärryksen lisääminen työntekijöiden vastuusta omasta työstään sekä työyhteisön hyvinvoinnista.
	7. Päätöksenteko ja johtaminen koetaan oikeuden mukaiseksi	7A. Tavoitteiden selkeys ja avoimuus päätöksenteon perusteissa (kirjastopalvelut, orkesteri, nuorisopalvelut, hallinto)	- Etsitään ratkaisuja avoimesti keskustelemalla. - Pyritään perustelemaan ratkaisut ja päätökset selkeästi.
Parempi johtaminen	9. Yhteistoiminta ja osallistaminen	9B. Työpaikan tiedonkulun varmistaminen (museopalvelut, liikuntapalvelut, orkesteri)	- Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia, huolehditaan kahdensuuntaisesta viestinnästä.

			- Sähköisten työkalujen käyttöönotto sisäisessä viestinnässä mahdollisuuksien mukaan
--	--	--	--

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	2014	2015	2016	2017
PALVELUJEN VOLYYMI				
Kulttuuri				
Aktiivisten kirjastokortin käyttäjien osuus väestöstä, (käyttäneet kirjastokorttiaan Turun kirjastoissa / asukasluku)	-	39,4 %	39,3 %	38,6
Kulttuuripalveluja (teatteri, musiikki- ja taide) ed. 12 kk:n aikana käyttäneet 18 - 79 v % (FCG/Kapa)	79 %	80 %	79,1 %	83 %
Kirjastopalveluja ed. 12 kk:n aikana käyttäneet 18-79 v % (FCG/Kapa)	76 %	77 %	72 %	74 %
Museopalveluja ed. 12 kk:n aikana käyttäneet 18 - 79 v (FCG/Kapa)	64 %	66 %	57 %	69 %
Liikunta				
Liikuntapaikkojen kävijämäärät: kaikki yleisölle avoinna olevat tilat yhteensä	1 089315	1 235 538	1 022 035	1 193 983
Nuoriso				
Nuorisopalvelujen toimipisteiden ja palvelujen käyntikerrat(oma toiminta)		laskenta- tapa uudistettiin	248 500	222 196
PALVELUJEN LAATU JA VAIKUTTAVUUS				
Kulttuuri				
Asukkaiden 18 - 79 v., tyytyväisyys kirjastopalveluihin, ast. 1-5, FCG/Kapa	4,29	4,38	4,39	4,48
Asukkaiden, 18 - 79 v., tyytyväisyys museoihin, ast. 1-5, FCG/Kapa	4,16	4,26	4,25	4,29
Asukkaiden 18-79 v tyytyväisyys kulttuuripalve-	3,89	3,90	4,20	4,22

luihin (teatteri, musiikki, taide), ast. 1-5, FCG/Kapa				
Kulttuurilautakunnan avustuksilla tuettujen tuotantojen määrä	-	254	302	330
Liikunta				
TEA-viisari(terveyttä ja hyvinvointia edistävä liikunta ja sen edellytysten luominen, itsearviointi) asteikko 0-100	85	Tieto parillisina vuosina	86	Tieto parillisina vuosina
Asukkaiden 18-79 v tyytyväisyys liikuntaolosuhteisiin (kentät, uimahallit ja -rannat, salit), ast. 1-5, FCG/Kapa	3,91	3,94	3,90	3,97
Kuntalaisten 18-79 v tyytyväisyys liikuntapalveluista tiedottamiseen, ast. 1-5 (FCG/Kapa)	3,78	3,71	3,67	3,63
PALVELUJEN TUOTTAVUUS JA TALOUDELLISUUS				
Kulttuuri				
Kulttuurin avustusten määrä/asukas	7,16	7,25	7,05	7,99
Kirjaston nettomenot/asukas	59,99	57,00	58,33	57,21
Museoiden nettomenot/asukas	39,51	40,16	43,54	41,38
Orkesterin ja konserttitalon nettomenot/ asukas	28,96	28,64	27,44	26,97
Liikunta				
Liikunnan nettomenot/asukas	97,98	95,64	98,29	99,35
Liikunnan avustusten määrä/asukas	7,64	7,59	7,8	7,59
Nuoriso				
Nuorison nettomenot/ 0 -28 v.	126,10	125,13	120,54	115,03
Nuorison avustusten määrä/0 -28 v.	4,6	4,6	6,6	6,65

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
6Aika - Avoimet ja älykkäät palvelut	Kirjasto-, museo- sekä muut palvelut: Parannetaan toimialan palveluprosesseja ja niiden yhteen toimivuutta yli kuntarajojen.
Hankintastrategia	Toimialan kaikki palvelut:
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	Nuoriso-, liikunta-, kirjasto- ja muut palvelut : Lastensuojelulain ja nuorisolain edellyttämä monialainen yhteistyö, jolla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointityötä.
Maahanmuuttajien kotouttamisohjelma	Toimialan kaikki palvelut: Edistetään maahanmuuttajien hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kavennetaan hyvinvoinnin ja terveyden eroja ehkäisevällä työllä kohdentamalla palveluja erityisesti tarvitseville väestöryhmille ja alueille. Kannustetaan maahanmuuttajia aktiiviseen elämäntapaan.
Tietohallintostrategia	IT-palvelujen kehittäminen, jotta ne tukevat toimialan toimintaa.
Tilastrategia	Tulevaisuudessa tilaresurssit toimialan toiminnan tukena.
Turvallisuussuunnitelma	Toimialan kaikki palvelut ::Sujuvan ja turvallisen arjen tukeminen mm. saavutettavilla palveluilla sekä turvallisilla ja esteettömillä toimitiloilla ja -alueilla. Erytistoimenpiteitä nuoriso- ja liikuntapalveluissa.
Rakennusperintöohjelma	Museopalvelut: Kulttuuriympäristön historiallisen kerroksisuuden edistäminen ja siihen liittyvän tiedon saatavuuden parantaminen.
Yhdenvertaisuussuunnitelma	Toimialan kaikki palvelut: Edistetään yhdenvertaisuutta sekä ehkäistään ja puututaan syrjintään.

TOIMIALAN HANKINTASUUNNITELMA VUOSILLE 2019 – 2020												
Toimiala		Hankinnan arvo, € (täyttö 21.9.18 mennessä)							Päätyvät sopimukset ja optokaudelle siirtyvät sopimukset 2019			
Käyttöomaisuuden hankinnat	Kohde / Tarve	Euromäärä on sopimuskauden arvo. Mikäli sopimuskautta ei tiedetä käytetään neljä (4) vuotta.	Kilpailutus 2019 (HUOM. Täyttö innovatiivisten hankintojen osalta 28.3.18 mennessä, muut 21.9.18)									
			Suunniteltu hankintakuukausi vuodelle 2019		Tavoite (korvaava K, uushankinta U, prosessimuutos PM, innovatiivinen hankinta IH)		Tavoite (korvaava K, uushankinta U, prosessimuutos PM, innovatiivinen hankinta IH)		dnro	Sopimus	Päätymispvm	Yhteyshenkilö
Perustelu	Hankinnan arvioitu kokonaisarvo €	Vaikutukset TA2019 käyttötalouteen €	Vaikutukset käyttöomaisuuteen TA2019€	Tammikuu - Joulukuu	K, U, PM, IH	€						
Koneet ja kalusto												
Pääkirjaston uudistamistoimenpiteet	Pääkirjaston eri osastoilla tehdään toimenpiteitä toiminnallisuuden parantamiseksi, huomioidaan digitaalisiaatio, lisätään lukupaikkoja.		240 000									
Monitoimitalon kalustaminen	Aunela 2019		85 000									
Leirialueiden varusteiden uusiminen	Erityisesti Ahtelan leirialueen välineistö on kovassa käytössä ja kuluu nopeasti		30 000									
Monitoimitalon ensikertainen kalustaminen	Aunela 2019		60 000									
Soittimien ja äänentoistolaitteiston hankinta orkesterille	Orkesterin omistamia sivusoittimia vaskiryhmälle 2019 (PA-laitteiston kaitinjärjestelmä 2020 110.000 €)		20 000					110 000				
Pääsyyvuoreen tai muualle sijoittuvan kokoelmakeskuksen säilytysjärjestelmän hankinta	Suunnitelmallisen säilytysjärjestelmän myötä tilan tarve vähenee		30 000					20 000				
Turun linnan pohjoisen näyttelyhallin näyttelykalusteet ja -tekniikka	Museopalveluiden näyttelytekniikan uudistaminen ja yhdenmukaistaminen nykyaikaiselle tasolle		20 000					20 000				
Toimintonaalysin perusteella tehtävät muutostyöt Luostarinmäellä	Toimintoja siirretään ja tilojen käyttötarvikkeet määritellään asiakaspalvelun näkökulmasta nykypäivälle. Kalusteiden hankintaa.		30 000					70 000				
Valokuvaus- ja videokaluston hankinta	Valokuvien ja videomateriaalin käyttö lisääntyy ja tekniikka uudistuu		30 000									
Turun linnan juhlerokoksen kalustuksen täydentäminen	Turun linnan ravintola ja edustustilana toimivan juhlerokoksen kalusto vaatii säännöllistä korjaamista ja täydentämistä							80 000				
IT-hankinnat												
Viestintäpajan varustaminen	Viestintäpajan välineistö vanhenee ja kuluu nopeasti, it-alan välineistö ja ohjelmistot myös kehittyvät erittäin nopeasti		30 000									
Ajoneuvokalusto ja liikkuvat työkonet												
Uuden konseptin kirjastoauto	Uusi auto loppuun käytetyn tilalle		400 000									
Raskaat koneet ja laitteet												
Muu käyttöomaisuus												
Kulttuurihistoriallisen esinekokoelman täydentäminen	Museopalveluiden perustehtävään kuuluu kokoelmien täydentäminen		25 000					25 000				
Kuvataidekokoelman täydentäminen	Museopalveluiden strategiaan kuuluu turkulaisen taiteen kokoelmien kartuttaminen. Suurin osa hankinnoista talletetaan julkisiin tiloihin.		90 000					100 000				
Parkin keinoarvon uusinta	Käyttöikänsä loppussa		200 000									
Kupittaan keinoarvuri								180 000				
Yhteensä			0	1 260 000	0			605 000				
			Käyttö-taloutta yhteensä	Käyttö-omaisuutta yhteensä								
				1 260 000				850 000				

Strateginen sopimus 2019

Kaupunkiympäristötoimiala

1 Lähtökohdat

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Kaupunkiympäristötoimiala vastaa toimintaedellytysten luomisesta ja järjestämisestä vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiselle, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Tavoitteena ovat hyvinvointia edistävä ympäristö ja sujuvat liikkumiskäytännöt.

Toimiala vastaa myös kaupungin rakennetusta infraomaisuudesta, laadukkaan kaupunkiympäristön toteuttamisesta ja ylläpidosta sekä terveellisten tilojen toteuttamisesta. Lisäksi toimiala vastaa ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista, ympäristönsuojelusta, seudullisista jätehuollon viranomaispalveluista sekä seudullisista joukkoliikennepalveluista.

Kaupunkiympäristötoimialalla toimii viisi palvelu- aluetta.

- Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus vastaa kaupungin maankäytön ja liikenteen suunnittelusta, kaavoitustoimesta, tonttituotannosta sekä kaupungin maaomaisuuden hallinnasta.
- Kaupunkirakentaminen vastaa katujen, puistojen ja muiden yleisten alueiden toteutussuunnittelusta, rakennuttamisesta

ja ylläpidosta sekä kaupungin toimitilojen suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

- Paikkatieto ja kaupunkimittaus vastaa tonttijaoista, kiinteistönmuodostuksesta ja kiinteistörekisterin pidosta, paikkatietoaineistojen tuottamisesta ja ylläpidosta, paikkatietojärjestelmistä sekä toimialan asiakaspalvelusta.
- Luvat ja valvonta vastaa rakentamisen ja pysäköinninvalvonnan viranomaistehtävistä, ympäristön- ja luonnonsuojelun, ympäristöterveyden sekä seudullisen jätehuollon viranomaistehtävien valmistelusta sekä palvelualueen tehtäviin liittyvästä neuvonnasta, ohjauksesta, valvonnasta ja asiantuntijapalveluista.
- Seudullinen joukkoliikenne tuottaa Turun kaupunkiseudun Föli-kunnissa kaikille avoimet joukkoliikennepalvelut.

Kaupunkiympäristötoimialan toimintaa ohjaavat seuraavat luottamuselimet:

- Kaupunkiympäristölautakunta vastaa kaupungin maankäytön, liikenteen ja yleisten alueiden suunnittelusta, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan seurannasta, kaupungin maaomaisuuden hallinnasta sekä katujen ja muiden yleisten alueiden rakennuttamisesta ja ylläpidosta sekä tilojen rakennuttamisesta, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
- Rakennus- ja lupalautakunta vastaa kaupunkiympäristötoimialan viranomaistehtävistä, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle.

- Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota seudullisena joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Turun, Kaarinan, Liedon, Naantalın, Raision sekä Ruskon kuntien alueella.
 - Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota jätelain mukaisena 17 kunnan seudullisena jätehuoltoviranomaisena.
-

1.2 Toimintaympäristön muutokset (kh)

Toimintaympäristössä voimakkaasti vaikuttavia trendejä ovat mm. ilmastonmuutos, kaupungistuminen, väestönkasvu, positiivinen rakennemuutos, väestön ikääntyminen, maahanmuutto, hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus, digitalisaatio sekä lainsäädännön muutokset.

Kaupungit kasvavat ja kehittyvät ennennäkemättömällä vauhdilla. Suomessa kaupunkiseuduilla asuu jo 70 % väestöstä.

Turun kaupungin väestönkasvu on 2010-luvulla ollut ennakoitua nopeampaa. Varsinais-Suomessa on käynnissä positiivinen rakennemuutos, jonka myötä teollisuuden työpaikat ovat voimakkaassa kasvussa. Kaupunki varautuu kasvu-uran jatkumiseen.

Suomen väestö ikääntyy kuten muissakin kehittyneissä maissa. Turussa yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan n. 17 %:lla vuoteen 2030 mennessä. Samaan aikaan alle 15-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan vain n. 8 %:lla. Alle 15-vuotiaiden määrä on poikkeuksellisen alhainen koko maassa.

Turun väestö	TOT2017	ENN2030	ENN2050
Alle 15 vuotiaita	25 920	27 966	32 594
15-64 vuotiaita	126 417	141 653	168 803
Yli 65 vuotiaita	38 851	45 408	53 227
YHTEENSÄ	191 188	215 027	254 624

Työikäisten osuus Suomen väestöstä pienenee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan nykyisestä 64 prosentista 59 prosenttiin vuoteen 2030 ja 57 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä.

Väestön ja työpaikkojen määrän kasvu sekä väestön ikääntyminen asettavat haasteita koko seutukunnalle mm. asuntojen, koulutuksen, palvelujen ja liikenteen suhteen. Positiivinen rakennemuutos ja työpaikkojen määrän voimakas kasvu edellyttää asuntotuotannon määrän nopeaa kasvattamista. Tarvetta on erityisesti pienille asunnoille. Kasvulla on vaikutuksia maankäytön suunnitteluun, palveluverkkoon, liikkumiseen, infrastruktuurin ja tilojen rakennuttamiseen, ylläpitoon ja valvontaan. Väestön ikääntyminen ja sen myötä yksinasumisen lisääntyminen vaikuttaa palvelujen järjestämiseen. Kaupungin kasvuun on varauduttava riittävien resurssien.

Kaupungistumiseen liittyy monia mahdollisuuksia. Kaupungistumisprosessien kiihtyessä on löydettävä uudenlaisia liikkumisen ratkaisuja niin kaupunkien sisällä kuin kaupunkien välillä. Tiivis kaupunkirakenne mahdollistaa kustannustehokkaan ja infrastruktuurin ja liikenneverkon järjestämisen. Suuret kaupunkiseudut pystyvät tarjoamaan asukkailleen monipuolisia palveluita, vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja yrityksille osaavaa työvoimaa. Väestökeskittymät tarjoavat hyvät edellytykset kiertotaloudelle, jossa kulutus perustuu omistamisen sijasta palveluiden käyttämiseen: jakamiseen, vuokraamiseen sekä kierrättämiseen ja materiaalien jalostamiseksi uusiksi tuotteiksi.

Kaupungistuminen tuo mukanaan myös monia ongelmia. Kaupungit kuluttavat yli 2/3 maailman energiatuotannosta ja tuottavat 70 % maapallon hiilidioksidipäästöistä. Väestön keskittyminen lisää melua ja liikenneuhkia ja alueellisesti jätteiden määrää. Erilaiset sosiaaliset ongelmat kuten syrjäytyminen sekä turvattomuuden tunne uhkaavat

lisääntyä. Asuntojen kysynnän kasvaessa niiden hinnat nousevat erityisesti halutuimmilla alueilla, mikä saattaa syventää alueiden välistä eriytymiskehitystä. Turussa alueiden tulotason mukainen ja etninen eriytyminen on voimistunut.

Turun kaupungin tavoitteena on edetä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä kohti hiilineutraaliutta jo vuoteen 2029 mennessä. Tähän päästään mm. kestävää energiajärjestelmää sekä kestävää ja vähähiilistä liikkumisjärjestelmää kehittämällä. Energiajohtamisen toimenpideohjelmalla parannetaan kiinteistökannan energian käyttöä.

Rakennetulla ympäristöllä on huomattava vaikutus taloudelliseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Rakennetulla ympäristöllä on myös suuri painoarvo kestävä kehityksen edistämässä koko yhteiskunnan tasolla. Ilmastonmuutoksen edetessä on myös sen vaikutuksiin aiempaa vahvemmin varauduttava.

Hyvinvointiyhteiskunnan rahoituksen ja ylläpidon kustannusten jäädessä yhä harvempien vastuulle kaupungin on vakavasti mietittävä, miten palvelutuotannon jatkuvuus saadaan turvattua. Kasvaan palvelujen kysyntään on kyettävä vastaamaan entistä pienemmillä taloudellisilla resursseilla. Ratkaisuna on joko työnteon määrän kasvattaminen tai työn tuottavuuden parantaminen. Koska väestöennusteiden perusteella näyttää epätodennäköiseltä, että työvoiman määrää kyettäisiin lisäämään riittävästi, tuottavuuden kasvattaminen on välttämätöntä. Tuottavuus voi kasvaa ainoastaan toimintatapoja muuttamalla, ja siksi organisaation kyky uudistaa jatkuvasti on avainasemassa. Tuottavuus kasvaa uudistamalla toimintatapoja ja hyödyntämällä teknologisia innovaatioita. Digitalisaatio mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattomien palvelujen tuottamisen ja kaupungin oman toiminnan tuottavuuden parantamisen.

Sote- ja maakuntauudistuksen ratkaisut ovat edelleen kesken, Uudistukset tulevat tämänhetkisen tiedon mukaan voimaan 2021, mikä vaikuttaa mm. tilojen käyttöön. Uudistuksiin liittyen on ollut esillä ympäristöterveyden tai jonkin sen osaluheen (esim. elintarvikevalvonta, eläinlääkintähuolto) siirtäminen maakunnalle. Sote- ja maakuntauudistus tuonee jo vuonna 2019 lakimuutoksia, jotka koskevat ympäristöterveydenhuoltoa. Aiemmin suunnitelmassa olleesta rakennusvalvonnan seudullistamisesta sen sijaan on luovuttu.

Lainsäädännön uudistuksia on tulossa edelleen. Normien purkaminen kohdistunee ainakin maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä ympäristönsuojelulakiin. Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudis-

tus on käynnistynyt v. 2018. Uuden lain voimaantulo siirtynee 2020-luvun alkupuolelle.

Laki kolmiulotteisesta kiinteistönmuodostuksesta on voimassa 1.8.2018 alkaen. 3D-kiinteistöjen muodostamisen hyötynä on mm. suurten ja monitasoisten rakennushankkeiden toteuttamista mahdollistamalla kiinteistöjen jakaminen myös korkeussuunnassa. Lakimuutoksesta johtuvia vaikutuksia on vielä vaikea arvioida.

Laki liikenteen palveluista on voimassa 1.7.2018 alkaen. Tämä laki on ensimmäinen osa kolmivaiheista liikennekaari -nimistä hanketta, jolla pyritään uudistamaan laajasti liikennealan sääntelyä.

Tieliikennelain uudistus puolestaan tuo mahdollisesti kunnille lisävelvoitteita.

Kaupungin ja lähialueen neuvottelemat sopimukset valtiovallan kanssa linjaavat kaupunkiseudun kehitystavoitteet. Näitä sopimuksia ovat mm. kasvusopimus, kasvukäytäväsopimus ja MAL-sopimus. Sopimusten tavoitteet ohjaavat myös Kaupunkiympäristötoimialan toimintaa.

Palvelujen tarvetta kuvaavat tunnusluvut	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Asukasluku (31.12.) ja väestönkasvu edellisestä vuodesta	182.072 1.847	183.824 +1.752	185.908 +2.084	187.604 +1.696	189.669 +2.065	+2.500	+2.500	+2.500	+2.500	+2.500
Työpaikkojen määrä	95.201 -1.611	93.943 -1.255	95.421 +1.478	+1.400	+1.400	+1.400	+1.400	+1.400	+1.400	+1.400
Infrapalvelujen ylläpidettävä pinta-ala, ha	3.757	3.867	3.944	3.878	3.916	3.955	3.995	4.035	4.035	4.035

Väestö- ja työpaikkatavoitteet perustuvat kh 22.5.2017 § 219 Yleiskaavan 2029 tarkistettuihin tavoitteisiin, joiden mukaan vuonna 2029 Turussa on 220 000 asukasta ja 115 000 työpaikkaa. Infra-palveluiden ylläpidettävä pinta-ala perustuu asiantuntija-arvioon valvontakohteiden määrän kasvusta.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Turun kaupungin väestönkasvu on ollut ennakoitua nopeampaa ja kaupungistumisprosessi jatkuu edelleen. Tähän vaikuttaa mm. Turun seudulla käynnissä oleva positiivinen rakennemuutos. Samaan aikaan myös alueiden eriytyminen on voimistunut. Kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää energiatehokkaan ja resurssiviisaan toimintatavan ulottamista kaikkeen toimintaan.

Toimialalla hyödynnetään digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia toiminnan kehittämisessä. Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin. Asukkaille ja asiakkaille tämä tarkoittaa aikaisempaa parempia mahdollisuuksia käyttää kaupungin palveluja ajasta ja paikasta riippumatta. Uudistamalla palveluja laajalla innovaatioyhteistyöllä avoimuuden periaatteita noudattaen kaupunki edistää myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja palvelumuotojen syntymistä.

Kaupunkiympäristötoimiala toimii aktiivisesti käynnissä olevassa muutoksessa. Tavoitteena on luoda hyvän elämän mahdollisuuksia ja kasvua niin yrittäjille kuin kansalaisillekin.

Kaupunkiympäristötoimiala toteuttaa Turku 2029 kaupunkistrategiasta erityisesti seuraavia kohtia: Turku kasvaa kestävästi ja Turku lisää kilpailukykyä. Strategisista ohjelmista toimiala toteuttaa erityisesti pääteemoja 3.3 rakentuva Turku ja ympäristö sekä 3.2 vaikuttava ja uudistuva Turku.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kolme kärkihanketta: Keskustan kehittäminen, Turun tiedepuisto ja Smart and Wise Turku (SAWT). Kaksi ensimmäistä kärkihanketta toteuttavat lähinnä strategian pääteemaa Rakentuva Turku ja ympäristö. SAWT -kärkihankkeeseen toteuttaa strategian pääteemoja Rakentuva Turku ja ympäristö sekä Vaikuttava ja uudistuva Turku. SAWT -kärkihankkeen painopistealueina ovat:

- Hiilineutraalius ja resurssiviisaus
- Asiakkuuksien ja palvelujen hallinta
- Turvallisuus
- Kaupunkisuunnittelu
- Liikenne ja liikkuminen
- Syrjäytymisen ehkäiseminen

SAWT -kärkihankkeen painopistealueet ovat vahvasti mukana kaupunkiympäristötoimialan kehittämisessä ja painopisteissä.

Kaupunkiympäristötoimiala noudattaa kaupungin kehittämismallia (Kh 29.9.2014 § 368) kaikessa kehittämisessä. Kehittämismalli yhtenäistää kehittämiseen liittyvät työtavat.

Rakentuva Turku ja ympäristö

- Kasvun edellytyksiä ja kestäväää kaupunkirakennetta edistetään laajoilla yhdyskuntarakennetta ja liikennejärjestelmää koskevilla suunnitelmilla ja kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina.
- Kaupunkirakenteen toimivuutta ja elinvoimaa vahvistetaan täydennysrakentamisella. Kaupungin kasvun painotus suunnataan keskustaan ja sitä kehystävälle kaupunki-uudistusalueille ja joukkoliikenteen kehityskäytävälle. Kaupunkirakenteen painopistettä laajennetaan kaupunkirakenteen kehittämisen myötä kohti merta.

- Keskustan kehittämisen sekä Turun tiedepuiston kärkihankkeita edistetään sopimuksen mukaan strategisilla maankäytön hankkeilla (luku 4.4), asemakaavoitusohjelmalla (luku 4.5) sekä investointiohjelmilla.
- Kaupungin kärkihankkeiden lisäksi edistetään muita strategisia maankäytön hankkeita mm. Linnakaupunki, Skanssi, Halistenväylä, Lo-gicity ja Blue Industry Park.
- Turun logistista asemaa solmukohtana pohjoisessa kasvukäytävässä kehitetään mm. edistämällä Turun ja Helsingin välistä nopeaa junayhteyttä, Matkakeskusta sekä Turun kehätie -hankkeita.
- Monipuoliset ja vetovoimaiset asumisvaihtoehdot ovat työpaikkojen rinnalla keskeinen kilpailukykytekijä houkuteltaessa osajia ja asukkaita kaupunkiin. Asemakaavoituksella ja infran toteutuksella varmistutaan monipuolisesta ja riittävästä tonttivarannosta, jolla turvataan riittävä ja kohtuuhintainen vuokra-, asumisoikeus- ja omistusasuntotuotanto. Monimuotoisella asuntotuotannolla huolehditaan eri asuntotyypeistä uusillekin asuinalueille.
- Lähiöiden täydennysrakentamisella elävöitetään asuinalueita, turvataan kestävä palvelurakenne ja kavennetaan alueiden välistä eriarvoisuutta.
- Turun kaupungin ilmastosuunnitelmassa 2029 (kv 11.6.2018 § 412) on päätetty tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla edetään kohti kaupunkialueen hiilineutraaliutta 2029 ja varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Kaupunkiympäristötoimiala osallistuu vahvasti sekä ilmastonmuutoksen hillinnän että varautumisen toimenpiteisiin ja seurantaan.

- Kaupungin liikenteen kehittämisessä painopisteet ovat kävelyssä ja pyöräilyssä, seudullisessa joukkoliikenteessä ja uusien ympäristö- ja ilmastoystävällisten teknologioiden käytön laajentumisen tukemisessa. Älykkään liikenteen ratkaisut ovat vahvasti mukana liikenteen kehittämisessä.
- Terveitä elämäntapoja edistetään kaavoittamalla lyhyiden etäisyyksien kaupunkia ja rakentamalla tällä kantakaupunkialueella koulu- ja työmatkareitistöä kävelijöille ja pyöräilijöille.
- Joukkoliikennettä kehitetään vastaamaan kasvavien yritysten työpaikkaliikkumisen tarpeita.
- Palvelujen järjestämisen kustannustehokkuus paranee, kun voidaan tukeutua olemassa olevaan palveluverkkoon. Kunnallistekniikan investointien hyödyntäminen tehostuu, liikenteen päästöt vähenevät ja kaupunkilaisten aikaa säästyy liikkumisessa. Eheän kaupunkirakenteen ansiosta sujuva liikkuminen on Turulle vetovoimatekijä.
- Hyvinvoinnin edistämiseksi monimuotoisuudessaan ainutlaatuisen luonnonympäristön säilymistä tuetaan ja luonnon kokemisen mahdollisuuksia edistetään kestävin tavoin.
- Historiallisesti ainutlaatuinen kulttuuriympäristö ja siihen liittyvä innovatiivinen rakennusten uudiskäyttö edistävät Turun nousemista kansainvälisesti johtavaksi esikuvaksi kaupunkirakentamisessa.
- Tiivistävillä kaupunkialueilla korostetaan rakennetun kaupunkiympäristön laatua. Tiivistävyssä kaupungissa panostetaan monipuoli-

siin julkisiin kaupunkitiloihin sekä viherrakentamiseen.

- Ilmastonmuutokseen varautuminen huomioidaan kaikessa suunnittelussa ja rakentamisessa erityisen huomion ollessa hulevesissä sekä ekologisten riskien torjumisessa.
- Kaupunki toimii aloitteellisesti Itämeren suojelussa Itämerihaasteen mukaisin toimenpitein, joiden tavoitteena on parantaa vesistöjen, pienten vesien ja rannikkovesien tilaa.
- Huolehdimme asuin- ja elinympäristöjen siisteydestä ja turvallisuudesta.

Vaikuttava ja uudistuva Turku

- Tuloksellisuutta parannetaan hyvällä johtamisella, uusilla toimintatavoilla ja niitä tukevilla työvälineillä. Läpinäkyvällä tietoon perustuvalla johtamisella varmistetaan että tehdään oikeita asioita oikeaan aikaan kustannustehokkaasti. Tietojärjestelmiä kehitetään siten, että toiminnan tiedot saadaan yhdistettyä ajantasaiseen taloustietoon.
- Kaupunkikehitysryhmä huolehtii yhteistyössä kaupunkiympäristötoimialan kanssa aktiivisesti kiinteistöomaisuuden kehittämisestä sekä arvosta. Kaupungin kiinteän omaisuuden luovutuksia tehostetaan kehittämällä omaisuutta houkuttelevammaksi kaavoituksella ja kumppanuusyhteistyöllä.
- Tila- ja infraomaisuuden hallinta perustuu suunnitelmallisuuteen, jossa hyödynnetään korjausvelkalaskentaa. Omaisuuden arvosta huolehtiminen edellyttää riittäviä investointeja.

- Kaupungin palvelurakennusinvestoinnit perustuvat hyväksytyihin palveluverkkosuunnitelmiin.
- Rakennuskannan energiatehokkuutta ja rakennusten älykkyyttä parannetaan ja priorisoidaan investointiraamin puitteissa. Kestävät investointiperiaatteet ja laatutaso määritellään hankesuunnitelmissa.
- Toimintaa tehostetaan nopeuttamalla tonttutuotantoprosessia kaavoituksesta, kaupunkinfran rakentamiseen ja tontinluovutukseen.
- Tuottavuutta lisätään hankintamenettelyillä, kumppanuuksilla ja kilpailuttamisella. Tekeillä asioita yhdessä kumppanien kanssa ja rohkeasti kokeilemalla toiminta uudistuu.
- Toimintaa kehitetään asukas- ja asiakaslähtöisesti.
- Palvelujen digitalisoinnilla tehostetaan toimintoja ja parannetaan ajasta ja paikasta riippumattomia itsepalvelu- ja osallistumismahdollisuuksia.
- Pysäköintitoiminnan järjestämistä kehitetään kokonaisuudistuksella, joka käynnistetään vuoden 2018 aikana.
- Osaava ja motivoitunut henkilöstö on kaupungin keskeinen voimavara. Henkilöstön työhyvinvoinnista ja osaamisesta huolehtiminen on tärkeää, jotta palvelutaso säilyy hyvänä. Henkilöstön koulutukseen ja osaamisen ennakointiin panostetaan.
- Laadukkaat tukipalvelut pitää olla mitoitettu oikealle tasolle siten, että päivittäinen työskentely on sujuvaa.

Innovatiiviset hankinnat

Tuottavuutta ja uudistumiskykyä kasvatetaan edistämällä innovaatioita. Suunnittelemalla toiminnan kehittämistä ja hankintoja laajalla yhteistyöllä luodaan samalla markkinoita ja kasvualustaa uusille ratkaisuille.

- Keskustan kunnossapidon alueurakointi. Hankinta toteutetaan muista alueurakoinneista poikkeavalla tavalla, koska palveluntuottajan palvelun laadulle ja yhteistyökyvykkyydelle laitetaan tavanomista suurempi paino.
 - Älyvesi/Älyföri. Autonominen vesialusliikennöinti välille Forum Marinum-Korppoolaismäki (konseptisuunnittelu, laiturirakenteet ja liikennöinnin kilpailutus). Toteutetaan osana Smart and Wise kärkihanketta.
 - Pysäköintitoiminta. Pysäköintitoimintaa kehitetään sujuvammaksi niin asiakkaan kuin kaupunginkin näkökulmasta. Lisätään digitaalisia palveluja ja toimintoja. Toteutetaan osana Smart and Wise kärkihanketta.
-

1.4 Lausekkeet (kv)

Lausekkeet Kv

Selvitetään Lauttarannan kevyen liikenteen kulkuyhteys vuoden 2019 aikana. Tavoitteena on aikaistaa Lauttarannan kävelyyn ja pyöräilyyn tarkoitettun siltainvestoinnin tai muun näitä liikennemuotoja palvelevan kulkuyhteyden hankesuunnitelmaa, jotta saarelta pääsisi keskustaan sujuvasti kävellen ja pyöräillen.

Selvitetään yhdessä Kaarinan kanssa Katariinanlaakson, Lemunniemen ja Rauvolanlahden luonnonsuojelualueiden liittämistä Turun kansalliseen kaupunkipuistoon. Laaditaan suunnitelmia Turun ja Kaarinan yhteisen luontoalueen saavutettavuuden parantamisesta sekä tehdään alueen luonnolle hoitosuunnitelma.

--

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

Käyttötalousosa

1.000 €					
Kaupunkiympäristötoimiala	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	74 365	76 963	78 775	80 023	80 926
Valmistus omaan käyttöön	1 610	1 110	1 110	1 110	1 110
Toimintamenot	103 935	105 691	107 652	109 502	111 173
Toimintakate	-27 961	-27 618	-27 767	-28 369	-29 136
Muutos-%		-1,2 %	0,5 %	2,2 %	2,7 %

1.000 €					
Kaupunkiympäristölautakunta	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	36 980	37 842	39 201	39 949	40 652
Valmistus omaan käyttöön	1 610	1 110	1 110	1 110	1 110
Toimintamenot	49 862	49 532	50 521	51 530	52 559
Toimintakate	-11 272	-10 580	-10 210	-10 471	-10 797
Muutos-%		-6,1 %	-3,5 %	2,6 %	3,1 %

1.000 €					
Rakennus- ja lupalautakunta	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	101	100	100	100	100
Toimintakate	-101	-100	-100	-100	-100
Muutos-%		-0,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

1.000 €					
Turun kaupunkiseudun joukkoliikenneltk	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	37 322	39 014	39 500	40 000	40 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	53 909	55 952	56 957	57 797	58 439
Toimintakate	-16 587	-16 938	-17 457	-17 797	-18 239
Muutos-%		2,1 %	3,1 %	2,0 %	2,5 %

1.000 €					
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	64	107	74	74	74
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	64	107	74	74	74
Toimintakate	0	0	0	0	0
Muutos-%		-100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Investointiosa

1.000 €					
Kaupunkiympäristöimiala	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	710	1 500	1 500	1 000	1 000
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	176	176	176	176	176
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	-534	-1 324	-1 324	-824	-824
Muutos-%	62,6 %	148,1 %	0,0 %	-37,8 %	0,0 %

1.000 €					
Kaupunkiympäristölautakunta	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	210	1 000	1 000	500	500
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	-210	-1 000	-1 000	-500	-500
Muutos-%	0,0 %	376,2 %	0,0 %	-50,0 %	0,0 %

1.000 €					
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelk	TAM 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Investointimenot	500	500	500	500	500
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	176	176	176	176	176
Pysyvien vastaavien luovutustulot	0	0	0	0	0
NETTO	-324	-324	-324	-324	-324
Muutos-%	-1,4 %	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Myyntitulot (kh)

Kh:n palvelutilaus*	TAM 2018	TAE 2019	TA2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Maanmyyntitulot,	22 500 000	22 500 000	23 700 000	22 500 000	22 500 000	22 500 000
josta myyntivoiton osuus	18 000 000	18 000 000	19 200 000	18 000 000	18 000 000	18 000 000
Maankäyttösopimuskorvaukset	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	3 000 000

* Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51000 KH/maaomaisuus kaupunkiympäristöimialalle.

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginjohtaja

1.000 €, Kaupunkiympäristölautakunta	2019	2020	2021	2022
Maanvuokra-alennuksista luopuminen (kv 15.12.1986 § 29 päätöksen kumoaminen) (tulot)		800	780	700
Tuottavuuden parantaminen	-75	-75	-75	-75
Suunnitelmavuosien tarkistaminen		-875	-855	-775

1.000 € Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta				
Luovutaan Fölin painettujen aikataulukirjojen postittamisesta	-70	-70	-70	-70
Palvelulinjaliikenteen tarkistaminen ja kokeilut	-110	-110	-110	-110
Seutuliihenkustannusten jakotavan muuttaminen	-300	-420	-420	-420
Tuottavuuden parantaminen	-85	-85	-85	-85
Työsuhdematkalippu (tulot)	500	500	500	500
Suunnitelmavuosien tarkistaminen		-1 185	-1 185	-1 185

Lautakunnat (muutos kaupunginvaltuuston vahvistamaan suunnittelulukuun)

1.000 €, Kaupunkiympäristölautakunta	2019	2020	2021	2022
Kaupunkiympäristölautakunnan alla olleet joukkoliikenteen henkilöstökustannukset ja htv:t siirretään kaupunkiympäristölautakunnan alta joukkoliikennelautakunnan alle.	-953	-953	-953	-953
Kaupunkiympäristötoimialan investoinnit (netto)	-1 000	-1 000	-500	-500

1.000 €, Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	2019	2020	2021	2022
Kaupunkiympäristölautakunnan alla olleet joukkoliikenteen henkilöstökustannukset ja htv:t siirretään kaupunkiympäristölautakunnan alta joukkoliikennelautakunnan alle.	953	953	953	953

2.4 Infran investointiohjelma (kh)

KH palvelutilaus*	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Strategiset maankäytön hankkeet	6 658 387	20 927 000	22 970 000	23 420 000	23 811 000	20 110 000	18 980 000
Tuloa tuottavat	2 458 305	3 840 000	4 010 000	4 010 000	2 980 000	1 790 000	2 180 000
Toimintoja tukevat	756 149	1 270 000	280 000	280 000	230 000	230 000	230 000
Korjausvelkaa alentavat	13 790 325	13 661 000	13 171 000	13 171 000	12 815 000	13 215 000	14 085 000
Liikenteen toimivuus ja turvallisuus	1 962 985	6 500 000	2 700 000	2 250 000	1 755 000	2 800 000	2 200 000
Asukasviihtyisyyttä parantavat	1 920 673	1 766 000	1 815 000	1 815 000	2 225 000	2 415 000	2 010 000
	27 546 824	47 964 000	44 946 000	44 946 000	43 816 000	40 560 000	39 685 000

*Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51002 KH/infraomaisuus toimialalle

Strategiset maankäytön hankkeet (kh sitovat)	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Keskustan kehittäminen	3 833 282	13 417 000	12 110 000	15 510 000	15 300 000	12 350 000	3 150 000
Linnakaupunki	10 026	1 650 000	3 060 000	2 210 000	3 250 000	4 900 000	4 500 000
Turun Tiedepuisto	829 366	1 840 000	2 000 000	2 000 000	1 100 000	-	450 000
Skanssi	719 327	350 000	2 270 000	1 020 000	1 596 000	1 200 000	1 700 000
Halistenväylä	39 981	1 050 000	1 350 000	500 000	850 000	100 000	100 000
Blue Industry Park	202 055	2 000 000	1 300 000	1 300 000	465 000	-	-
LogiCity	1 024 350	570 000	-	-	500 000	-	-
Runkobussilinjasto	-	50 000	880 000	880 000	750 000	1 560 000	1 180 000
	6 658 387	20 927 000	22 970 000	23 420 000	23 811 000	20 110 000	18 980 000*

*Strategisiin maankäytön hankkeisiin varattu määrärahaa ei ole vuoden 2022 osalta vielä kohdennettu yksittäisiin kohteisiin.

Investointiprojektit ovat tarkemmin operatiivisessa sopimuksessa.

2.5 Toimitilojen investointiohjelma (kh)

KH Palvelutilaus*: sitovat tilahankkeet (kh)

*Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51001 KH/tilaomaisuus toimialalle

Tilainvestointiohjelma 1.000 €	Vaihe	Kustannus- arvio	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Valmistumis- vuositavoite
Peruskorjauskohteet								
Sivustoimiala								
Katedralskolanin liikuntarakennuksen peruskorjaus	Käynnissä	2 730 000	1 946 795	1 946 795				2019
Puolalan koulu peruskorjaus	Käynnissä	14 800 000	6 000 000	6 000 000	5 644 770			2020
Pansion koulu peruskorjaus	KV 16.11.2015 § 197 (Pansion monitoimitalon tarveselvitys 2018)							2023
Ruiskatu 8, muutostyöt ja tekniset korjaukset	KV 28.5.2018 § 130 (hankesuunnitelma 2018)	4 000 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000			2020
Runosmäen monitoimitalo	Kh 24.4.2017 § 169 (hankesuunnitelma 2019)	10 300 000	700 000	700 000	4 349 000	4 349 000		2021
Hannuniitun koulutilojen tekniset ja toiminnalliset mt:t	Kh 8.1.2018 (hankesuunnitelma 2018)	1 700 000	570 000	570 000	570 000	560 000		2023
Juhana Herttuan koulutalon peruskorjaus	Kh 18.9.2017 (hankesuunnitelma 2018)	14 773 000			773 000	7 000 000	7 000 000	2023
Uudisrakennuskohteet								
Sirkkalan koulu, Kärnhuset korvaava uudisrakentaminen	Kh 18.12.2017 (hankesuunnitelma 2018)	11 200 000			600 000	5 130 000	5 130 000	2023
Viinamäenkadun päiväkotiki	Käynnissä	6 969 000	5 753 000	5 753 000				2019
Tommitankadun päiväkotiki	KhKeh 9.4.2018 (hankesuunnitelma 2018)	6 032 000	2 916 500	2 916 500	2 916 500			2020
Vapaa-aikatoimiala								
Aunelan kirjasto- ja nuorisotila uudisrakentaminen	Käynnissä	2 396 000	2 246 000	2 246 000				2019
Aluepelastuslaitos								
Kaksokerran/Satavan paloasema uudisrakentaminen	Käynnissä	1 864 000	1 814 000	1 814 000				2 019
Muut								
Taloussuunnittelukauden hankkeiden suunnitteluvaraus			640 000	640 000	600 000	600 000	600 000	
Pienet hankkeet <1 M€			8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000	8 000 000	
Tilainvestoinnit yhteensä			32 086 295	32 086 295	24 953 270	25 639 000	20 730 000	

2.6 Muut investoinnit (kh)

	TOT 2017	TAM 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Muut investoinnit (ohjelmistot ym.)	78 000	210 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Joukkoliikenteen investoinnit		500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Pysäköintimittareiden uusiminen			500 000	500 000	500 000		
Yhteensä		710 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 000 000	1 000 000

Kh palvelutilaus*	TOT 2017	TAM 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kiinteän omaisuuden hankinnat	17 109 099	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Yhteensä		3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000	3 500 000

*Talousarviomäärärahan kohdentaminen kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan kustannuspaikalta 51000 KH/maaomaisuus toimialalle

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

	TOT 2017	TAM 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kaupunkiympäristötoimiala, yhteensä							
- Henkilötyövuodet (htv)	208,9 (Kila) 164,4 (Yto)	320	331	331	330	330	330
- Henkilötyövuodet, ulkoinen rahoitus (htv) ***	15	14,6	15	15	15	15	15
- Palkat ja palkkiot, yhteensä (1000 eur)*	8 923 (Kila) 7182 (Yto)	13 874	15 074	15 074	15 362	15 653	15 951
- Palkat ja palkkiot, ulkoinen rahoitus (1000 eur) ****	652	641	630	630	630	630	630
Kaupunkiympäristölautakunta							
- Henkilötyövuodet (htv) **			303	303	302	302	302
- Henkilötyövuodet, ulkoinen rahoitus (htv) ***			7	7	7	7	7
- Palkat ja palkkiot (1000 eur)			13 807	13 807	14 083	14 365	14 652
- Palkat ja palkkiot, ulkoinen rahoitus (1000 eur) ****			315	315	315	315	315
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta							
- Henkilötyövuodet (htv)			28	28	28	28	28
- Henkilötyövuodet, ulkoinen rahoitus (htv) ***			8	8	8	8	8
- Palkat ja palkkiot, yhteensä (1000 eur)			1 149	1 149	1 160	1 170	1 180
- Palkat ja palkkiot, ulkoinen rahoitus (1000 eur) ****			315	315	315	315	315

Lisätietoja:

*Rakennus- ja lupalautakunnan ja Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan palkat ja palkkiot sisältyvät kaupunkiympäristötoimialan lukuun.

**Kaupunkiympäristölautakunnan alaisuudessa toimialan henkilötyövuodet lukuun ottamatta joukkoliikennettä (palkkakustannuksineen Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalla 2019-2022).

***Kaupunkiympäristötoimialan henkilötyövuosista ulkoisella rahoituksella noin 15 htv (n. 4,5 %).

****Ulkoinen rahoitus:

Luvat ja valvonta:

- Kunnat ja teollisuus maksavat 70 % ilmanlaadun tarkkailusta (2,1 htv).
- Lounais-Suomen Jätehuolto Oy maksaa jätehuoltoviranomaisen tehtävistä 3 htv (100 %).
- Jätehuoltolautakunnan kokouspalkkiot laskutetaan Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:ltä.
- Valtio maksaa valvontaeläinlääkärin palkkakustannukset (100 %, 1 htv).
- Sopimuskunnat maksavat 20-50 % eläinhoitolan palkkakustannuksista (1,1-1,2 htv).

Seudullinen joukkoliikenne:

- Muut Föli-kunnat maksavat yhteensä 8 htv (muut henkilöstökustannukset paitsi palvelutoimiston henkilöstökustannukset jaetaan kuntien kesken asukasluvun mukaisesti).

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tilat yhteensä (m ²)	14 840 (kito) 6 974 (yto)	20 687	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	14 840 (kito) 6 974 (yto)	20 687	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)	20 023,5 (muu Kyto) 384,5 (Joukkoliikenne)
Muut tilat (m)							
Alueet yhteensä (ha)	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	Kitolla ei sis.vuokria 1 125 864 (yto)	-	2 324 420 (muu Kyto) 144 301 (Joukkoliikenne)	2 324 420 (muu Kyto) 144 301 (Joukkoliikenne)	2 324 420 (muu Kyto) 144 301 (Joukkoliikenne)	2 324 420 (muu Kyto) 144 301 (Joukkoliikenne)	2 324 420 (muu Kyto) 144 301 (Joukkoliikenne)
Lisätietoja:							
Alueissa ovat mukana Saramäen ja Itäharjun varastoalueet sekä Röntämäen, Ovakon ja Lauttarannan lumensijoitusalueet.							
Tilamäärissä ja vuokrissa ei ole huomioitu hallintotoimintojen siirtymistä konsernihallintoon.							
Huom. Puolalankatu 5 ja Puutarhakatu 1 vuokrasopimukset päättyvät 2022. Vaikutuksia ei vielä kyetä arvioimaan.							

4 Toiminnalliset tavoitteet

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

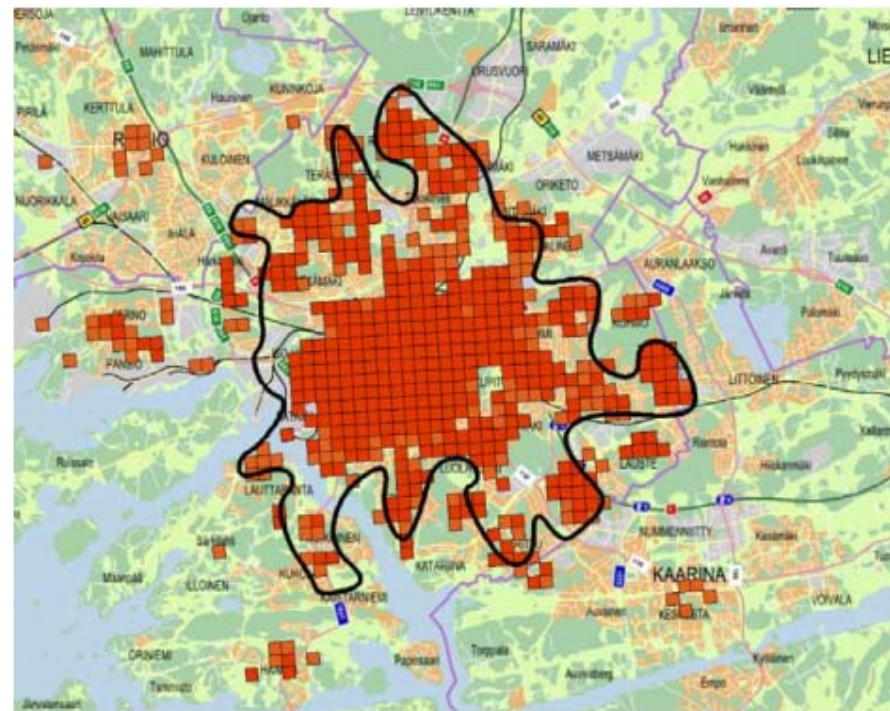
Kaupunkiympäristölautakunta kaikkien osalta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta ** osalta

Tavoite KV1: Monipuolinen ja riittävä tontti- varanto	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.5</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.8, 3.3.9</i>			
Toteuttamiskelpoinen tonttireservi	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
- Pientalo- ja rivitalotontit	4 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen
- Kerrostalotontit	4 v tarpeeseen	1v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen
- Elinkeinotontit	4 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen	3 v tarpeeseen
Tavoitteen kuvaus: Asemakaavoja laatimalla kasvatetaan kaavavarantoa, joka mahdollistaa toteutuksen ajoittamisen paremmin kysyntää vastaavasti. Kuntien tavoitteena on ylläpitää riittävää tonttivarantoa siten, että tontteja on tarjottavana nopealla toimitusajalla. Tonttivaranto pyritään kuitenkin realisoimaan kohtuullisessa ajassa. Kolmen vuoden varantotavoite perustuu rakennemallin toteuttamiseksi laadittuun seudulliseen asunto- ja maapoliittinen ohjelmaan, joka on hyväksytty valtuustossa 26.1.2015 ohjeellisena noudatettavaksi. Monipuolisella ja riittävällä tonttivarannolla edistetään kaupungin kasvua.							

Tavoite KV2: Kestävä yhdyskuntarakenne	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.4, 3.3.10, 3.3.7</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Hyväksytyjen asemakaavojen asuinkeuhkujen sijoittuminen tiivistävälle kestävästä kaupunkirakenteesta vyöhykkeelle	51 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %	Vähintään 85 %

Tavoitteen kuvaus:

Rakentamista ohjataan keskuksista, asuintiivistymistä, kestävästä liikkumisesta ja lähipalveluista muodostuvalle kaupunkirakenteesta vyöhykkeelle. Näin luodaan puitteet maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen kehittämiseksi taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla (3.3.1, 3.3.2, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.9, 3.3.10). Luodaan edellytyksiä kehittää kilpailukykyä ja kestävä kasvua huolehtien mahdollisuuksista turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön.

Kuva. Tiivistävä kestävästä kaupunkirakenteesta vyöhyke. Vyöhyke perustuu 250*250 metrin ruuduille tehtyyn analyysiin Turun kaupunkirakenteesta, jossa on otettu huomioon kestävä liikkuminen, lähipalvelut ja alueen asukastiheys. Ominaisuudet pisteytettiin seuraavasti: kävelyetäisyys keskustan palveluista 1 piste, pyöräilyetäisyys keskustasta 15 minuuttia 1 piste, mahdollisuus joukkoliikenteeseen: runkobussilinjat 300 metrin etäisyys linjasta tai 600 metrin etäisyys raitiotie/superbussilinjasta 1 piste, asukas/työpaikka oleva tai tuleva tiheys yli 20 asukasta/ha 1-3 pistettä, kauppa 500 metrin päässä 1 piste, päiväkotit 500 metrin päässä 1 piste ja koulu 500 metrin päässä 1 piste. Oikeanpuoleisessa kuvassa näkyy luokitellut ruudut, jotka ovat saaneet enemmän kuin 4 pistettä.

Tavoite KV3: Vähähiilinen kestävä liikkuminen **	Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö Strateginen linjaus: 3.3.7				Muut toteutettavat linjaukset: 2.3, 3.3.6, 3.3.10		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
- Tie- ja kaupunkiliikenteen kasvihuonekaasupäästöt (vähenee 50 % v. 2015 - 2029)	-	-	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee
- Jalankulun määräindeksi *, indeksi 2017=100	100,0	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta
- Pyöräilyn määräindeksi *, indeksi 2017=100	100,0	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta	kasvaa 3 % edellisestä vuodesta
- Autoliikenteen määräindeksi *, indeksi 2017=100 *	100,0	ei nouse edellisestä vuodesta	vähenee tai ei nouse edellisestä vuodesta	vähenee tai ei nouse edellisestä vuodesta	vähenee tai ei nouse edellisestä vuodesta	vähenee tai ei nouse edellisestä vuodesta	vähenee tai ei nouse edellisestä vuodesta
- Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät, indeksi 2017=100 **	100,0	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta	kasvaa 2 % edellisestä vuodesta

Tavoitteen kuvaus:

Kaupunkistrategian (kv 16.4.2018 § 72) hiilineutraaliustavoitteen 2029 saavuttamiseksi Turku luo aktiivisesti kestävästä liikkumiskulttuurista ja parantaa kestävästä liikkumisesta edellytyksiä. Tavoitteena on vähentää Turun tie- ja katuliikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 50 % vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä (Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029, kv 11.6.2018 § 142). Turun kaupungin Ilmasto- ja ympäristöohjelman (kv 26.10.2009 § 239) sekä Turun kaupunkiseudun rakennemallin 2035 yhteydessä on hyväksytty ja Yleiskaavan 2029 (kh 30.9.2013 § 399) sekä Ilmastosuunnitelman 2029 (kv 11.6.2018 § 142) yhteydessä vahvistettu tavoitteeksi kasvattaa kestävien kulkutapojen kulkumuoto-osuutta Turun kaupungissa yli 66 % tasolle vuoteen 2030 mennessä nykyisestä noin 52 %:sta.

Vuoden 2019 aikana lasketaan, millaisia vuotuisia tavoitteita kunkin kulkumuodon osalta vaaditaan, jotta saavutetaan kaupunginvaltuuston asettama kestävien kulkumuotojen osuus yli 66 % vuoteen 2030 mennessä. Vuotuisia tavoitteita tarkistetaan selvityksen valossa tuleville vuosille (Kylk 25.9.2018 § 385).

Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuksien edistäminen mm. vähentää liikenteen tilantarvetta, parantaa turvallisuutta ja viihtyisyyttä sekä vähentää päästöjä. Kattavia tietoja liikkumismuotojen kulkutapajakaumasta saadaan 5-10 vuoden välein liikennetutkimuksista (laadittu Turun seudulla 2017, 2008 ja 1997). Liikkumismuotojen kehitystä lyhyemmällä aikavälillä seurataan kulkutapakohtaisen määraindeksin perusteella. Määräindeksi ei kerro suoraan kulkutapajakaumakehitystä, mutta näyttää kuitenkin kehityksen suuntaa. Tavoitteena on, että määraindeksissä autoliikenteen määrä vähenee tai ei kasva ja muiden kulkutapojen määrät kasvavat vuosittain vähintään 3 %.

*Jalankulun, pyöräilyn ja autoliikenteen määraindeksit perustuvat liikennemäärätietoihin ns. Aurajoen laskentalinjalla (Föri, Martinsilta, Myllysilta, Teatterisilta, Auransilta, Kirjastosilta, Tuomiokirkkosilta, Tuomaansilta, Rautatiesilta, Halistensilta).

**Kaupunkiympäristölautakunta ja Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta hyväksyvät tavoitteen.

Tavoite KV4: Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja seuranta	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.6</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Kasvihuonekaasupäästöjen muutos % vuoden 1990 tasosta	-25 % (ennakkotieto)	vähenee	vähenee	vähenee	vähenee	-50 %	vähenee
Tavoitteen kuvaus: Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä (Ilmastosuunnitelma 2029, kv 11.6.2018 § 142) edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2029. Kaupunkiympäristötoimiala pyrkii vähentämään erityisesti yhdyskuntarakenteen ja rakennetun ympäristön sekä liikkumisen aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä ja vahvistamaan Turun alueen hiilinieluja. Ympäristönsuojeluyksikkö tuottaa kaupungin kasvihuonekaasupäästöjen laskennan ja kehittää hiilinielujen laskentaa. Turun CO2-raportin mukaiset kasvihuonekaasupäästöt sisältävät seuraavat sektorit: kauko-, sähkö- ja erillislämmitys, maalämpö, kuluttajien ja teollisuuden sähkönkulutus, tieliikenne ja muut liikennemuodot, teollisuus ja työkonet, maatalous ja jätehuolto. Lämmityksen päästöt on normeerattu vastaamaan ilmastollisen vertailukauden 1981 - 2010 keskimääräistä lämmitystarvetta. Sähkönkulutuksen päästöt on normeerattu käyttäen päästökertoimena viiden vuoden liukuvaa keskiarvoa. Laskennassa eivät ole mukana yksityisen tai julkisen sektorin hankintojen välilliset päästövaikutukset. Ilmastosuunnitelmassa 2029 on asetettu välitavoitteet kasvihuonekaasupäästöjen osalta vuosille 2021, 2025 ja 2029.							

Tavoite KV5: Liikenneturvallisuus	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.10</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1, 2.3, 3.3.7</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä viiden vuoden aikana (henkilöä)	2013-2017: 975	vähenee 1 % vuosien 2013- 2017 kaudesta	vähenee 3 % vuosien 2013- 2017 kaudesta	vähenee 3 % vuosien 2013- 2017 kaudesta	vähenee 4 % vuosien 2013- 2017 kaudesta	vähenee 9 % vuosien 2013- 2017 kaudesta	vähenee 13 % vuosien 2013- 2017 kaudesta
Tavoitteen kuvaus: Vähennetään liikenneonnettomuuksissa loukkaantuvien määrää kaikkia toimialoja koskevilla toimenpiteillä. Tavoitteena on, että loukkaantuneiden määrä vähenee keskimäärin noin 5 % vuodessa. Liikenneonnettomuuksien määrää verrataan satunnaisvaihteluiden vuoksi viisivuotisjaksoissa. Vertailukohtana on vuosien 2013-2017 viisivuotisjakso.							

4.2 Strategiset tavoitteet (kh)

Tavoite KH1: Monipuolinen ja riittävä tontti-varanto	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.5</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i> <i>3.3.4, 3.3.8, 3.3.9</i>		
Tavoitteet kerrosalan lisäykselle (lautakunta)	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
- Asuinpientalot (AO, AP, AR), kem ²	5.405	23.200	23.300	23.300	23.500	23.600	23.800
- Asuinkerrostalot (AK), kem ²	355.885	131.300	132.200	132.200	133.000	133.900	134.900
- Kaupungin maalle sijoittuvan asuinkerros-alan osuus	75 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %	>20 %
- Työpaikkatontit, kem ²	298.970	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000
- Kaupungin sekä konserniyhtiöiden maalle kaavoitettava ja konserniyhtiöille osoitettava asuinkerrosala, kem ²	80.695	16.000	20.000	25.000	25.000	25.000	25.000
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Kerrosalan lisäystavoitteet perustuvat kh 22.5.2017 § 219 Yleiskaavan 2029 tarkistettuihin tavoitteisiin, joiden mukaan vuonna 2029 Turussa on 220 000 asukasta ja 115 000 työpaikkaa. Väestönkasvun osalta oletetaan, että Turun asukasluku kasvaa tasaisesti noin 2500 asukasta/vuosi. Lisäksi trendikasvun mukainen väljyykasvu lisää rakentamista noin 0,208 kem²/as/v. Rakentamisesta tavoitellaan kohdistuvan 85 % asuinkerrostaloihin ja 15 % asuinpientaloihin. Pitkällä aikavälillä (v2040 asti) työpaikkatonttien kem² arvioidaan Newsecin 2015 selvityksen ja päivitettyjen yleiskaavatavoitteiden mukaan jakautuvan seuraavasti: vuosittain 33.500 kem² toimistotilaa, 12.500 kem² liiketilaa ja 18.000 kem² teollisuutta.</p> <p>Asemakaavoja laatimalla kasvatetaan kaavavarantoa, jolla edistetään monipuolisten asumis- ja elinkeinojen harjoittamismahdollisuuksia. Kaavavarannon kasvattaminen mahdollistaa toteutuksen ajoittamisen paremmin kysyntää vastaavasti. Asuntotuotannosta vähintään 20 % tulee sijoittua kaupungin omistamille tonteille, mikä mahdollistaa kaupungin tonttutuotannon ja valtion tukeman (ARA) kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteuttamisen. Kaupungin ja konserniyhtiöiden omistamalle maalle kaavoitettavasta asuinkerrosalasta osoitetaan kaupungin tuotantoyhtiöille (TVT, TYS, Vaso) 300 asunnon tuotantotavoitteen mahdollistava n. 25.000 kem², joka tarkoittaa 5-7 luovutettavaa tonttia/vuosi. Tällä edistetään osaltaan kaupungin konserniyhtiöiden asuntotuotantotavoitteiden toteutumista. Pientalojen asuntotuotantoa tuetaan niin, että tonttireservi vastaa kolmen vuoden asuntotuotantotarvetta.</p>							

Tavoite KH2: Konserniyhtiöille luovutettavat kerrostalotontit	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.5</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.3.4</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
TVT (luovutettavat tontit; kohde, k-m ²)	7700	Puutarhakatu 41, 6500 k-m ² , Pääskyvuori 2300 k-m ²	Kirstinpuisto 5000 k-m ² , Turku Energia 2500 k-m ² Pääskyvuori 2300 k-m ²	Kirstinpuisto 5000 k-m ² , Turku Energia 2500 k-m ² Pääskyvuori 2300 k-m ²	Turku Energia 5000 k-m ² , Herttuankulma 6000 k-m ² , Mäntymäki	Ruusukortteli, Kirstinpuisto 5000 k-m ²	Turku Energia 2000 k-m ² , Herttuankulma
Vaso (luovutettavat tontit; kohde, k-m ²)			Pääskyvuori 2300 k-m ²	Pääskyvuori 2300 k-m ²		Herttuankulma	Herttuankulma
TYS (luovutettavat tontit; kohde, k-m ²)	300	Tyyssija 10.000 k-m ²	Tyyssija 10.000 k-m ²	Tyyssija 10.000 k-m ²	Uhrimäki		Kuikkulankenttä
Tavoitteen kuvaus: Kaupunki pyrkii mahdollisimman monipuolisiin asuntoalueisiin niin asuntotyyppien kuin hallintamuotojenkin osalta. Tässä työssä konserniyhtiöille luovutettavat tontit ovat avainasemassa. Toimenpiteellä tuetaan myös TVT Asunnot Oy:n tavoitetta säilyttää yhtiön asuntokannan suhteellinen osuus Turun asuntokannasta kaupungin kasvaessa.							

Tavoite KH3: Maankäytön ja kiinteistökehityksen kumppanuusyhteistyö	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.1, 3.3.4, 3.3.5</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Konsulttitöinä valmistettavien asemakaavojen osuus (kv hyväksymisvuoden mukaan)	22 %	15 %	25 %	25 %	25 %	25 %	25 %
Tavoitteen kuvaus: Yhteistyöllä tehostetaan kaupungin laadukasta kehittämistä ja kaupungin kiinteän omaisuuden kehittämistä houkuttelevammaksi. Joustavoitetaan kaavoitusta hyödyntäen kumppanien ja konsulttien asiantuntijuutta ja resursseja nykyistä laajemmin. Tavoitteena on tehostaa kaupungin kiinteän omaisuuden luovutuksia ja nopeuttaa kohteen rakentumista.							

Tavoite KH4: Infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnittelun toimintamalli	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.2</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.4</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnittelun toimintamalli			Toimintamalli kuvattu ja käytössä uusien hankkeiden osalta laadittaessa talousarviota vuodelle 2020	Toimintamalli kuvattu ja käytössä uusien hankkeiden osalta laadittaessa talousarviota vuodelle 2020	Käytössä uusien hankkeiden osalta laadittaessa talousarviota vuodelle 2021	Käytössä kaikkien hankkeiden osalta	Käytössä kaikkien hankkeiden osalta

Tavoitteen kuvaus: infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnittelun toimintamalli on kuvattu ja käyttöön otettavissa uusien hankkeiden osalta laadittaessa talousarviota vuodelle 2020. Käyttöönotto laajenee vuosittain siten, että ohjeet ovat käytössä kaikkien hankkeiden osalta laadittaessa talousarviota vuodelle 2021. Toimintamalli perustuu kaupunginvaltuuston 26.2.2018 § 36 hyväksymään Infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnittelun menettelyohjeeseen. Toimeenpano on kirjattu Talousarvion ja strategisten/ operatiivisten sopimusten laadintaohjeeseen 2019. Ohjeet koskevat kaikkia infran investointiohjelman mukaisia investointikohteita.

Tavoitteeseen liittyi, että keväällä 2019 valmistellaan investointiohjelma siten, että merkittävä osa vuoden 2020 hankkeista voidaan hyväksyä jo kesäkuun kaupunginvaltuustossa. Tällä tavoitellaan sitä, että osa vuoden 2020 hankkeista voidaan suunnitella vuoden 2019 aikana, jolloin urakoiden ajoitusta voidaan tarvittaessa aikaistaa alkamaan heti vuoden 2020 alussa.

Tavoite KH5: Palvelusopimusten kilpailutus	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.6</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toteutuksen vaihe:	Käynnissä	Käynnissä	Valmis	Valmis	Valmis	Valmis	Valmis
Kilpailutusten eteneminen	60	80	100	100	100	100	100

Tavoitteen kuvaus: Kaupungin omistamien tuotantoyhtiöiden määräaikaisten palvelusopimusten kilpailuttaminen asteittain siten, että vuoden 2018 jälkeen kaupungin omistamilta tuotantoyhtiöiltä ei tilata palveluita ilman kilpailutusta.

Tavoite KH6: Otetaan käyttöön muitakin toteutusmuotoja kuin jaettu/ kokonaisurakka	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.1</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Muita urakkamuotoja käynnissä/vuosi, lkm	3	3	2	2	2	2	2

Tavoitteen kuvaus: Toimitilojen rakennuttamisen-, kaupunkiympäristön rakennuttamisen- ja kaupunkiympäristön kunnossapidon rakennuttamisprojekteissa otetaan käyttöön muitakin toteutusmuotoja kuin perinteinen jaettu-/kokonaisurakka. Muita toteutusmuotoja voivat olla esim. projektinjohtototeutus, suunnitte ja toteuta malli tai yhteistyömalleihin perustuvat toteutusmuodot, joista käytetään nimitystä allianssi- tai IPT-toteutus (IPT = integroitu projektitoteutus). Tavoite sisältää myös kaupungin yhtiömuotoisina toteutukseen tulevat tilaratkaisut.

Tavoite KH7: Hyvä kaupunkiympäristö Tyytyväisyys (1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä):	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.10</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
liikennealueiden ylläpito * (vertailukunnat v2004-2017: 3,31) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,37)	3,37	3,34 (Turku 2016)	3,37 (Turku 2017)	3,37 (Turku 2017)	3,37	3,37	3,37
puistojen hoitoon * (vertailukunnat v2004-2017: 3,41) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,37)	3,50	3,51 (vertailukunnat 2016)	3,53 (vertailukunnat 2017)	3,53 (vertailukunnat 2017)	3,53	3,53	3,53
rakennetun ympäristön viihtyisyyteen ja kauneuteen ** (vertailukunnat v2005-2017: 3,46) (Turku keskiarvo v2005-2017: 3,56)	3,77	3,57 (Turku 2016)	3,77 (Turku 2017)	3,77 (Turku 2017)	3,77	3,77	3,77
asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen sijoitteluun ** (vertailukunnat v2005-2017: 3,37) (Turku keskiarvo v2005-2017: 3,31)	3,53	3,34 (vertailukunnat 2016)	3,53 (Turku 2017)	3,53 (Turku 2017)	3,53	3,53	3,53
rakennetun ympäristön valvontaan ** (vertailukunnat v2005-2017: 3,28) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,26)	3,37	3,35 (vertailukunnat 2016)	3,37 (Turku 2017)	3,37 (Turku 2017)	3,37	3,37	3,37
liikenneoloihin jalankulkijan kannalta ** (vertailukunnat v2017: 3,90)	3,96	3,91 (vertailukunnat 2016)	3,96 (Turku 2017)	3,96 (Turku 2017)	3,96	3,96	4,00
liikenneoloihin pyöräilijän kannalta ** (vertailukunnat v2017: 3,74)	3,24	3,73 (vertailukunnat 2016)	3,74 (vertailukunnat 2017)	3,74 (vertailukunnat 2017)	3,74	3,74	3,74
liikenneoloihin autoilijan kannalta ** (vertailukunnat v2005-2017: 3,82) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,79)	3,88	3,89 (Turku 2016)	3,89 (Turku 2016)	3,89 (Turku 2016)	3,89	3,89	3,89
julkisen liikenteen hoitoon ** (vertailukunnat v2005-2017: 3,60) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,96)	4,16	4,11 (Turku 2016)	4,16 (Turku 2017)	4,16 (Turku 2017)	4,16	4,16	4,16
ilman laadun hoitoon ** (vertailukunnat v2005-2017: 3,53) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,46)	3,87	3,69 (vertailukunnat 2016)	3,87 (Turku 2017)	3,87 (Turku 2017)	3,87	3,87	3,87
luonnonsuojelun hoitoon ** (vertailukunnat v2005-2017: 3,54) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,55)	3,80	3,67 (Turku 2016)	3,80 (Turku 2017)	3,80 (Turku 2017)	3,80	3,80	3,80

Tavoitteen kuvaus: Tavoitteena suurempi seuraavista luvuista 1) vertailukuntien keskiarvo tai 2) Turun luku viimeiseltä vuodelta. * Yhdyskuntatekniset palvelut -kysely (FCG) ** Kaupunki- ja kuntapalvelut -kysely (FCG)

Tavoite KH8: Luonnonarvojen säilyminen ja kehittäminen	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus:3.3.9</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Luonnonarvojen säilymistä ja kehittämistä koskevan ohjelman valmistelun eteneminen			Valmistelun käynnistäminen	Valmistelun käynnistäminen	Ohjelman hyväksyminen		
Kaupungin metsäsuunnitelman valmistelun eteneminen ja suunnitelman toteuttaminen	Valmistelu käynnistettiin	Valmistelu	suunnitelma valmistuu	suunnitelma valmistuu	toteutus	toteutus	toteutus
<p>Tavoitteen kuvaus: Kaupunkiympäristötoimiala valmistele luonnonympäristön arvojen säilymistä ja kehittämistä koskevan ohjelman vuonna 2019. Ohjelman tavoitteena on turvata kaupungin alueella olevat luonnonoloiltaan arvokkaat alueet, lisätä luonnon monimuotoisuutta kaupungin alueella sekä kehittää ja hoitaa alueita niin että niiden arvo lisääntyy tai säilyy. Kaupungin metsäsuunnitelman (kh 5.6.2017 § 241) uudistamisessa vahvistetaan hiilinieluja ja viherverkostoa (Ilmastosuunnitelma 2029, kv 11.6.2018 § 142)</p>							

Tavoite KH9: Itämeren suojelu	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus:3.3.9</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Itämerihaasteen 100 toimenpiteen toteutumisen seuranta (toteutuneet toimenpiteet)	70	75	Tavoitteiden toteuttamisen aloitus ja seuranta	Tavoitteiden toteuttamisen aloitus ja seuranta	Tavoitteiden toteutus ja seuranta	Tavoitteiden toteutus ja seuranta	Tavoitteiden toteutus ja seuranta
<p>Tavoitteen kuvaus: Kaupunki toimii aloitteellisesti Itämeren suojelussa Itämerihaasteen ja muiden kokonaisuuksien mukaisin toimenpitein. Kaupunkiympäristötoimialan ympäristönsuojelu koordinoi Itämerihaasteen (Kh 22.10.2018 § 402) toteuttamista kaupungin organisaatiossa ja seuraa toimenpideohjelmassa vuosille 2019 - 2023 esitettyjen 100 toimenpiteiden toteutumista kaupunkiorganisaatiossa. Luku kertoo käynnissä olevien ja valmiiden toimenpiteiden lukumäärän.</p>							

Tavoite KH10: Rakennusvalvonnan palvelulupa	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.2</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.1</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TOT 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Rakennusvalvonnan kaikkien lupien keskimääräinen käsittelyaika (80 %), vrk	34 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista	max 30 vrk 80 % luvista
Sijoittuminen kymmenen suurimman kaupungin rakennusvalvonnan asiakastytyväisyyskyselyssä	-	Asiakastytyväisyys vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväisyys vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväisyys vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväisyys vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväisyys vähintään kaupunkien keskiarvo	Asiakastytyväisyys vähintään kaupunkien keskiarvo
Tavoitteen kuvaus: Lyhyellä käsittelyajalla pyritään palvelemaan asiakkaita mahdollisimman hyvin. 80 % keskimääräistä käsittelyaikaa käytetään indikaattorina 10 suurimman kaupungin osalta.							

Tavoite KH11: Digitaaliset palvelut	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Joukkoliikenteen lippujen EMV-maksaminen			otetaan käyttöön	otetaan käyttöön	käyttömäärä kasvaa	käyttömäärä kasvaa	käyttömäärä kasvaa
Joukkoliikenteen lippujen nettिलाusten määrä	258 190	kasvaa	kasvaa	kasvaa			
Sähköisten lupahakemusten osuus (%) kaikista lupahakemuksista rakennusvalvonnassa	29 %	35 %	75 %	75 %	100 %	100 %	100 %
Tavoitteen kuvaus: Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä. Vahvistetaan sähköisen asioinnin osuutta kaupunkiympäristötoimialan palveluissa-							

Tavoite KH12: Terveellinen ja turvallinen elinympäristö	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.2</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Ympäristöterveyden suunnitelmallisten tarkastusten osuus vastaavista toteutuneista tarkastuksista	53 %	55 %	57 %	57 %	60 %	63 %	65 %
Elintarvikevalvonnan valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (%)	35 %	40 %	45 %	45 %	50 %	55 %	60 %
Terveydensuojelun valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (%)	78 %	80 %	85 %	85 %	90 %	90 %	90 %
Tavoitteen kuvaus: Keskeisenä tavoitteena on toiminnan suunnitelmallisuus sekä toiminnan kattavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen. Suunnitelmallisuus parantaa laatua lisäämällä kattavuutta, tarkastusten yhdenmukaisuutta ja toimijoiden tasapuolisuutta. Toiminnassa on kuitenkin huomioitava ja varattava resurssit suunnitelman ulkopuolisille tarkastuksille (erilaiset valitukset ja toimenpitepyynnöt).							

Tavoite KH13: Materiaalikierrätys ja jätteen hyötykäyttö	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.6</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Yhdyskuntajätteestä hyödyntämiseen yhteensä	98,2 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %	vähintään 98 %
Yhdyskuntajätteestä materiaalihyödyntämiseen	19,6 %	kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa	kasvaa
Tavoitteen kuvaus: Jätehuollon yhteistyöalueella tavoitteena on minimoida jätteen loppusijoitus ja edistää materiaalikierrätystä sekä jätteen hyötykäyttöä. Tiedot hyödyntämistä saadaan kerran vuodessa. Laskelmassa huomioidaan vain Lounais-Suomen jätehuolto Oy:n vastaanottoaikoille päätyvät yhdyskuntajätteet, ei esim. tuottajien järjestämää hyötyjätteen keräystä. Tavoite-taso kertoo hyödyntämisen määrän vain LSJH Oy:n vastaanottoaikoille päätyvien yhdyskuntajätteen osalta, eikä se pidä sisällään esim. tuottajien järjestämää hyötyjätteen keräystä.							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Kaupungin kärkihankkeet

KESKUSTAN KEHITTÄMINEN Kaupunkiympäristötoimialan toimenpiteet.	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1, 3.3.6, 3.3.7</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Saavutettava ja helposti kuljettava keskusta							
<ul style="list-style-type: none"> - Keskustaliikenteen kehittäminen. Valmistelemme keskustan kokonaisvaltaista liikennesuunnitelmaa osana Yleiskaava 2029 -työtä. Vahvistamme ydinkeskustaa ympäröivien pääkatujen roolia keskustan ohi suuntautuvassa sekä syöttöliikenteessä ja edistämme keskusta-alueen rauhoittamista tarpeettomalta auto-, huolto- ja jakeliikenteeltä. Sopeutamme eri liikennemuotojen ajonopeuksia ydinkeskustassa. Järjestämme hyvin valmisteltuja, keskustaliikenteen uudelleenjärjestelyyn liittyviä kokeiluja rajatuissa kohteissa ydinkeskustassa. Lisäksi edistämme opastamisen kehittämistä ja pysäköintipalveluiden uudistamista yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. 				Yleiskaavaehdotus 2029 hyväksytty. Keskustan liikennejärjestelmän kehittäminen etenee kärkihankkeen KH-päätöksen mukaisesti.	Keskustan liikennesuunnitelma ja Yleiskaava 2029 hyväksytty.		
<ul style="list-style-type: none"> - Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen. Kehitämme yhtenäistä kävely- ja pyöräilyverkostoa läpi kaupunkikeskustan, ja parannamme reittien turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Muutamme uusia katuosuuksia asteittain kävely- ja pyöräilypainotteiseksi. Varaudumme molempien rantakatujen autottomuuteen myöhempiä kehitysvaiheita koskevissa suunnitelmissa. 				Infrainvestoinnit kaupunkikeskustan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen yhteensä 2,2 milj. euroa.	Infrainvestoinnit kaupunkikeskustan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen yhteensä 1,2 milj. euroa	Infrainvestoinnit kaupunkikeskustan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen yhteensä 1,9 milj. euroa	Infrainvestoinnit kaupunkikeskustan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen yhteensä 1,9 milj. euroa
<ul style="list-style-type: none"> - Joukkoliikenteen järjestelyt. Käynnistämme Matkakeskus-hankkeen osana kokonaisvaltaista liikennejärjestelmää ja Aninkaisten alueen kehittämistä. Kevennämme Kauppatorin roolia joukkoliikenteen solmupisteinä uudelleenjärjestelemällä keskustan bussireittejä. Vahvistamme joukkoliikenteen etuisuuksia ja sujuvuutta. Edistämme joukkoliikenteen käyttöä kehittämällä digitaalisia ratkaisuja ja liikkuminen palveluna -mallia yhteistyössä Civitas Eccentric / Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa. Lisäksi järjestämme hyvin valmisteltuja kokeiluja joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi ja vesiliikenteen edistämiseksi 				Päätökset keskustan joukkoliikenteestä v. 2021, bussien runkolinjaston toteuttamisesta, Fölläreiden vakinaistamisesta ja suuresta joukkoliikenne-ratkaisusta. Bussien runkolinjaston sekä jouk-			

				koliikennekaistojen, -etuuksien ja pysäkkien suunnittelu. EMV-maksamisen käyttöönotto joukkoliikenteessä.			
--	--	--	--	---	--	--	--

Muut toimenpiteet

- Yleiskaava 2029				Keskustan kärkihankkeen mukainen kehitys huomioidaan yleiskaavan valmistelussa.	Yleiskaava on hyväksytty.		
- Maankäytön strategiset hankkeet (kohta 4.4)				Eteneminen suunnitelman mukaan.	Eteneminen suunnitelman mukaan.	Eteneminen suunnitelman mukaan.	Eteneminen suunnitelman mukaan.
- Asemakaavoitusohjelma (kohta 4.5)				Keskusta-alueella on 8 asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa	Keskusta-alueella on 10 asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa	Keskusta-alueella on 15 asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa	Keskusta-alueella on 11 asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa
- Infran investointiohjelma (kohta 2.4)				Infra-investoinnit 15,51 milj. euroa.	Infra-investoinnit 15,3 milj. euroa.	Infra-investoinnit 12,35 milj. euroa.	Infra-investoinnit 3.15 milj. euroa.

Tavoitteen kuvaus:

Saavutettava ja helposti kuljettava keskusta on yksi kaupunginvaltuuston 14.5.2018 § 92 hyväksymistä kärkihankkeen toimenpidekokonaisuuksista 2018 - 2021. Tavoitteena on, että Turun keskusta on kaikkien yhteisenä kaupunginosana saavutettavuudeltaan ainutlaatuinen, ja sen liikkumisympäristön ilme on esimerkillisen viihtyisä ja vetovoimainen ympäri vuoden.

TURUN TIEDEPUISTO Kaupunkiympäristötoimialan toimenpiteet	<i>Strateginen teema: Rakentuva Turku ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.3, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.10</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Logistisesti vetovoimainen fiksun liikkumisen keskus: Turun Tiedepuisto on logistisesti vetovoimainen fiksun liikkumisen keskus, jossa saumattomasti toisiinsa kytkeytyvät kestävän liikkumisen muodot ja niitä tukevat palvelut tekevät arjesta sujuvaa.							
- Alueen sisäisen liikkumisen parantaminen: Kehitämme alueen liikkumisen kulkumuotojakamaa kestävien liikkumismuotojen suuntaan. Parannamme kevyen liikenteen yhteyksiä sekä kävely- ja pyöräilyväylien viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Edistämme robottibussikokeilua alueen sisäisessä liikkumisessa yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa.				Kestäviä liikkumismuotoja tukeva alueen sisäisen liikkumisen suunnittelu on käynnissä. Itäharjun liittymän asemakaava-ehdotus valmis ja infran suunnittelu käynnissä.	Itäharjun liittymän asemakaava valmis	Itäharjun kannen ja voimakadun asemakaavat valmiit	
- Pysäköinti: Edistämme parkkitalojen rakentamishankkeisiin liittyviä kaavahankkeita kehittämissuunnitelmassa osoitetun pysäköintiverkoston mukaisesti. Laadimme selvityksen pysäköinnin nykytilasta Tiedepuiston alueella. Selvityksen pohjalta laadimme pysäköinnin kehittämissuunnitelman yhdessä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tavoitteena joustava, tilaa tuhlailmaton ja rakenteellinen pysäköintiratkaisu, joka tukee kärkihankkeen tavoitteita. Edistämme pysäköintipalveluiden uudistamista uuden toimintamallin ja sitä tukevan digitaalisen alustan pohjalta yhteistyössä Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa.				Yhdessä alueen keskeisten toimijoiden kanssa tuotettu pysäköinnin kehittämissuunnitelma on valmis ja kehittämistoimenpiteet käynnissä.			
- Joukkoliikenneyhteyksien ja -palveluiden kehittäminen: Parannamme Tiedepuiston saavutettavuutta ja joukkoliikenneyhteyksiä runkolinjastoa uudistamalla ja kehärunkolinjaa kehittämällä. Edistämme joukkoliikenteen käyttöä kehittämällä digitaalisia ratkaisuja ja liikkuminen palveluna -mallia yhteistyössä CIVITAS ECCENTRIC / Smart and Wise Turku -hankkeen kanssa				Päätös bussien runkolinjaston toteuttamisesta. Linjaston suunnittelu sekä joukkoliikennekaistojen, etuuskien ja pysäkkien suunnittelu on käynnissä.			
- Itäharjun pääliikenneväylät: Suunnittelemme Itäharjun liikenneverkon osana alueen yleis- ja asemakaavoitusprosesseja. Tuomme Itäharjun pääliikenneväylien (joukkoliikennekatu ja Hippoksen tien ja Kalevantien yhdistävä katu) täsmälliset rajaukset erikseen päätettäväksi kaupunginhallitukseen.				Itäharjun joukkoliikenneverkon ja siihen liittyvän infran suunnittelu on käynnissä.			

<p>- Kupittaaan liikenneterminaali: Kehitämme Kupittaaan liikenneterminaalia eri liikennevälineet toisiinsa saumattomasti kytkevästä liikkumisen keskuksena ja olennaisena osana seudullista liikennejärjestelmää. Avaamme liikenneterminaalin yhteyteen liikkumispisteen, joka yhdistää yhteiskäyttöiset kaupunkipyörät ja yhteiskäyttöautot sekä julkisen joukkoliikenteen. Laadimme suunnitelman Kupittaaan asemanseudun kehittämisestä palvelemaan laajasti tulevaisuuden liikenne-, logistiikka-, ja palvelutarpeita sekä Tunnin juonaa.</p>							
<p>24/7/365 elävä kohtaamisen keidas: Turun Tiedepuisto on ympäri vuorokauden elävä ja viihtyisä kohtaamisen keidas, jossa hyvinvointia ja terveyttä edistävät alustat, ratkaisut ja palvelut nivoutuvat luontevaksi osaksi alueen asukkaiden, opiskelijoiden ja työntekijöiden arkea.</p>							
<p>- Kupittaaan kansi. Käynnistämme Itäharjun kytkeytymisen osaksi Tiedepuistoa kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä tukevan kulkuyhteyden, Kupittaaan kannen, toteutuksen kilpailutuksella. Kehitämme Kupittaaan kantta paitsi viihtyisänä, urbaanina kaupunkitilana myös toiminnallisena innovaatioalustana kumppanuuksin. Yhdessä tai samanaikaisesti kilpailun kanssa synnyttämme Itäharjun kärjen alueelle kärkihanketta vahvistavia korttelialueita.</p>				<p>Kupittaaan kannen ja siihen kytkeytyvän Itäharjun kärjen alueen suunnittelukilpailu käyty ja siihen liittyvä kaavoitus ja infran suunnittelu on käynnissä.</p>			
<p>- Alueen toimivuuden ja julkisten kaupunkitilojen kehittäminen. Parannamme Kupittaaan työpaikkakesittymän infran ja julkisen tilan toimivuutta ja viihtyisyyttä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Painotamme viihtyisyyden merkitystä uusien kaupunkitilojen, kuten Kupittaaan kannen suunnittelussa. Itäharjun kehittämisen osalta varmistamme, että viherrakentaminen ja lähipuistojen lisääminen ovat tärkeässä roolissa. Lisäämme puistoalueita ja kaupunkivihreää Tiedepuiston alueella.</p>				<p>Tiedepuisto-alueen infran ja julkisten kaupunkitilojen laadun parantamisen hanke käynnissä.</p>			
<p>Kestävästi kasvava kaupunginosa: Turun Tiedepuisto on kaupungin energiatehokkain rakennettu alue, jonka kehittämisessä painottuvat laadukkaan perusinfran lisäksi älykkään ja kestäväen kaupungin ratkaisut ja teknologiat.</p>							
<p>- Älykäs rakentaminen ja energiatehokkuus. Haemme alueen kehittämiseen liittyvissä kilpailutuksissa kokeiluita, jotka tukevat energiatehokkuutta ja hiilineutraaliutta. Hyödynnämme huippunopean 5G-verkon mahdollisuuksia ja uusia teknologioita (IoT, sensorit, jne.) älykkään rakentamisen, yritystoiminnan ja tutkimus- ja testiympäristöjen kehittämisen tukena. Laadimme suunnitelman verkostokoulun toteuttamisesta Tiedepuiston alueelle tarveselvitys- ja hankesuunniteluohjetta uudella tavalla soveltaen. Edistämme hybridi-rakentamista kaavoituksen avulla.</p>							

<p>- Yhdyskuntasuunnittelu.</p> <p>Edistämme alueen kehittymistä kehittämissuunnitelmassa ohjeellisesti määriteltyjen isojen kokonaisuuksien kautta. Ohjelmoimme Itäharjun kolmion asemakaavoituksen ja liikenneverkon rakentamisen KH-päätöksen (18.6.2018 § 265) liitteessä 2 esitetyn vaiheistuksen mukaisesti. Tuemme myös rajatumpien, alueen kehittämisen kokonaistavoitteita tukevien kehittämiskohteiden ketterää edistämistä. Tarkempi aikataulus määrittään normaalin ohjausjärjestelmän mukaisesti.</p>				<p>Itäharjun kärjen korttelialueiden kaavoitus käynnissä.</p> <p>Kaavoituksen ohjelmointi osana talousarvion ja toimintasuunnitelman 2020-2023 valmistelua.</p>			
<p>Muut toimenpiteet</p>							
<p>- Yleiskaava 2029</p>				<p>Yleiskaavan valmistelussa huomioidaan kärkihankkeen kaupunkikehityksen uudistamisen painopisteen siirtyminen Itäharjun puolelle.</p>	<p>Yleiskaava on hyväksytty.</p>		
<p>- Maankäytön strategiset hankkeet (kohta 4.4)</p>				<p>Eteneminen suunnitelman mukaan.</p>	<p>Eteneminen suunnitelman mukaan.</p>	<p>Eteneminen suunnitelman mukaan.</p>	<p>Eteneminen suunnitelman mukaan.</p>
<p>- Asemakaavoitusohjelma (kohta 4.5)</p>				<p>Tiedepuiston alueella on - asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa</p>	<p>Tiedepuiston alueella on 1 asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa</p>	<p>Tiedepuiston alueella on 2 asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa</p>	<p>Tiedepuiston alueella on - asemakaavaa ohjelmoitu hyväksyttäväksi valtuustossa</p>
<p>- Infran investointiohjelma (kohta 2.4)</p>				<p>Infrainvestoinnit 2,0 milj. euroa.</p>	<p>Infrainvestoinnit 1,1 milj. euroa.</p>	<p>Ei infrainvestointeja.</p>	<p>Infrainvestoinnit 0,45 milj. euroa.</p>
<p>Tavoitteen kuvaus:</p> <p>Turun Tiedepuisto on kaupunkiseudun merkittävin kasvua tukeva kaupunkikehityskohde. Tiedepuisto-kärkihankkeen on puolestaan kaupungin strategisen johtamisjärjestelmän työkalu kaupunkistrategian tiedepuistoaluetta koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi. Kärkihankkeella tavoitellaan alueen kehittymistä kansainvälisesti kiinnostavana ja rohkeana kokeilevana osaamiskeskittymänä, joka on toiminnoltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen. Tiedepuiston kärkihankkeen mukaisella kehittämisellä tähdätään ennen kaikkea siihen, että Tiedepuiston sijainnin poikkeukselliset lähtökohdat ja monipuolisen osaamiskeskittymän luoma potentiaali saadaan mahdollisimman täysimääräisesti hyödyntämään kokonaisvaltaista kehitystä. Vuoden 2019 investoinnit kohdistuvat Pääsyyuorenrinteeseen.</p> <p>Kaupunginvaltuusto päätti 14.5.2018 § 91, että kärkihankkeen ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa ja, että kärkihankkeen toteuttamista ja suunnittelua ohjaavat em. päätöksen liitteen 1 mukaiset 10 periaatetta. Kaupunginhallitus hyväksyi 18.6.2018 § 265 Itäharjun kolmion osalta masterplan 2050:n mukaisen kehittämissuunnitelman toimeenpanopäätöksen liitteen 2 mukaisessa muodossa ohjeellisena noudatettavaksi.</p>							

SMART AND WISE TURKU Kaupunkiympäristötoimialan toimenpiteet toimenpiteet vuodelle 2019	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva Turku</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.2.1, 3.2.2, 3.2.4, 3.3.6, 3.3.7, 3.3.10</i>		
	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Hiilineutraalius ja resurssiviisaus							
<p>- Suunnitelma kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi: Kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi laadimme vaiheistetun suunnitelman, jonka mukaisesti Turun alueen kasvihuonepäästöjä vähennetään vuoteen 2029 mennessä vähintään 80 prosentilla vuoden 1990 tasoon verrattuna. Toteutamme suunnittelun eurooppalaisen SECAP-mallin (Sustainable Energy and Climate Action Plan) mukaisesti.</p>				<p>Suunnitelman toteuttaminen on aloitettu. Toteutetaan strategisten tavoitteiden avulla (kohdat 4.1 ja 4.2): Kestävä yhdyskuntarakenne (KV2), Vähähiilinen kestävä liikkuminen (KV3), Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja seuranta (KV4), Luonnonarvojen säilyminen ja kehittäminen (hiilinielut) (KH8), Materiaalikierrätys ja jätteiden hyötykäyttö (KH13) Määritellään kestävät investointiperiaatteet ja käytännöt, otetaan käyttöön sivniviherkerroin, kartoitetaan viljelyksestä pois jääneet peltoalueet metsitys tarkoitukseen ja suunnitellaan sähköbussiliikenteen laajentamista. Ra-</p>			

				portoidaan kaupunkikonsernin kasvihuonekaasupäästöistä			
- Turkulaisten energiakäänte: Yhteistyössä kaupungin kumppanien kanssa sitoutamme kaupunkilaisia ja kaupungin sidosryhmiä lähtemään mukaan hiilineutraalustavoitteen toteuttamiseen. Samalla luomme ja otamme käyttöön toimintamallin kaupungin tekemien investointien ja hankintojen ympäristö- ja elinkaarivaikutusten arviointiin.							
- Resurssiviisauden tiekartta: Päivitämme Turun kaupungin resurssiviisauden tiekartan, joka tähtää päästöttömyyteen, jätteettömyyteen ja kestäväan luonnonvarojen kulutukseen vuonna 2040.				Resurssiviisauden tiekartta on päivitetty.			
Kaupunkisuunnittelu							
- Ennakoiva kaupunkisuunnittelu: Luomme kaupunkiympäristön kehittämistä tukevan tiedolla johtamisen toimintamallin, jonka keskiössä on väestönkehitykseen pohjautuva palvelutarpeiden ennakointi. Lisäksi määritämme ja otamme käyttöön indikaattorit, joilla voidaan seurata alueiden profiloitumista ja tunnistaa keinoja vaikuttaa eriytymiskehitykseen.				Alueellista eriytymiskehitystä kuvaavat indikaattorit on määritetty ja otettu käyttöön osana kaupungin johtamista. Vähähiliset ratkaisut kaupunkisuunnittelulla (CANEMURE) -projekti on käynnissä.			
- Digitaalinen kaupunkimalli: Kuvaamme prosessit digitaalisen kaupunkimallin hallinnalle. Ulotamme kaupunkimallin myös maanalaiseen kaupunki-infrastruktuuriin ja kokeilemme uusia tapoja kerätä tietoa infrastruktuurin tilasta.				Prosessit digitaalisen kaupunkimallin hallinnalle on kuvattu. Laajennetaan LOD2-tasoisesta kaupunkimallin kattavuutta.			
- Älykäs rakentaminen: Laadimme mallin kaupungin omistaman korjausvajeen arviointiin hyödyntäen käytettävissä olevaa tietoa. Luomme tietomalliin perustuvan tavan seurata ja arvioida toteutuneiden rakennusprojektien ja suunnitelmien vastaavuutta. Päivitämme kaupungin rakennuttamisoh-				Päivitetään suunnittelu- ja rakennuttamisohjeet			

jeet soveltuvin osin niin että niissä huomioidaan riittävästi ympäristöystävällisen ja älykkään rakentamisen sekä tietoliikenteen vaatimukset.							
Liikenne ja liikkuminen							
- Tulevaisuuden liikkumisjärjestelmä: Luomme vision tulevaisuuden liikenne- ja liikkumisjärjestelmästä, joka tukee kaupungin ilmastopoliittisten tavoitteiden toteuttamista sekä vastaa yhteiskunnassa tapahtuviin teknologisiin ja elämäntapoihin liittyviin muutoksiin. Laadimme suunnitelman vision toteuttamiseksi.				Visio ja suunnitelma erilaisia liikkumismuotoja yhdistelevästä, ilmastoystävällisestä tulevaisuuden liikennejärjestelmästä on luotu.			
- Älykäs sähköinen joukkoliikenne: Kehitämme edelleen bussien maksujärjestelmiä ja kytkemme ne tiiviimmin asiakkaiden hallintaan. Kokeilemme robottibussia valitulla kaupunkialueella. Otamme käyttöön bussien liikennevaloetusjärjestelmän.				Robottibussiliikenteen kokeilu aloitettu.			
- Citylogistiikan uudet ratkaisut: Kehitämme yhdessä logistiikka-alan yritysten kanssa ympäristöä säästäviä, viihtyvyyttä lisääviä ja kustannustehokkaita logistiikkaratkaisuja, jotka tarjoavat yrityksille mahdollisuuksia kehittää ja testata uusia liiketoimintamalleja.				Hankkeen nopeat kokeilut on toteutettu. 6Aika Citylogistiikka -projekti on käynnissä.			
- Pysäköintipalvelujen uudistaminen: Luomme uuden toimintamallin ja sitä tukevan digitaalisen alustan, joka tuo julkis- ja yksityisomisteiset pysäköintipalvelut yhtenäisellä tavalla kaupunkilaisten ulottuville. Helpotamme pysäköintipaikan löytämistä digitaalisten sovellusten avulla ja vähennämme samalla parkkipaikan etsimisestä aiheutuvaa turhaa ympäristöä kuormittavaa ajamista.				Pysäköinti HUB, Pysäköinnin valvonnan ja ohjauksen tietojärjestelmät ovat testausvaiheessa			
- CIVITAS ECCENTRIC: Olemme ainoana suomalaisena kaupunkina mukana liikumisen edelläkävijäkaupunkien CIVITAS-verkostossa. Osana ECCENTRIC-hanketta kehitämme sähköistä liikennettä, autojen ja pyörien yhteiskäyttöä sekä liikkumisen palveluna -mallia. Edistämme hankkeella ympäristöystävällisten liikennevälineiden ja joukkoliikenteen käyttöä muun muassa kehittämällä digitaalisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat paikallisten palveluiden liittämissä osaksi liikenteen ja liikkumisen palvelutarjontaa.							

Tavoitteen kuvaus:

Kaupunginvaltuusto (14.5.2018 § 90) päätti merkitä Smart and Wise Turku kärkihankkeen tiedoksi ja totesi samalla, että kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa. Kaupunginhallitus (18.6.2018 § 249) päätti Smart and Wise Turku -kärkihankkeen etenemistä ja tuotosten vaikuttavuutta seuraavista mittareista. Hanke kestää vuoden 2021 loppuun asti.

Kärkihankkeen tarkoituksena on auttaa Turun kaupunkia varautumaan ilmastonmuutoksen ja kaupungistumisen haasteisiin sekä parantamaan toiminnan tuottavuutta hyödyntämällä digitalisaatiota ja sen tuottamaa dataa. Tekemällä laaja-alaista yhteistyötä ja innovatiivisia kokeiluja alueen korkeakoulujen kanssa.

Kaupungin elinvoiman ja kasvun tulee rakentua ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävälle perustalle. Toteutamme päästöttömyyteen, jätteettömyyteen ja kestäväan luonnonvarojen käyttöön liittyvät resurssiviisauden periaatteet vuoteen 2040 mennessä. Kaupunkisuunnittelu-painopistealueen tavoitteena on kehittää ja automatisoida kaupunkiympäristön suunnitteluun, rakennuttamiseen ja ylläpitoon liittyviä prosesseja ja luoda niitä tukevia digitaalisia ratkaisuja. Liikenne ja liikkuminen-painopistealueen tavoitteena on kuvata tulevaisuuden älykäs, eri liikennemuotoja yhdistävä, liikenne- ja liikkumisjärjestelmä sekä kasvattaa käytännön toteutuksiin liittyvää osaamista ja ymmärrystä innovatiivisten kokeilujen kautta.

Kaupunkiympäristötoimialan muut kehittämishankkeet

Hanke	Nykyinen vaihe	Hyötytavoite	Tuotostavoite	Alku	Loppu	Strategiakytös	Lisätietoja
Kaupunkirakenne ja liikennejärjestelmä	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Kaupunkirakennetta ja liikennejärjestelmää kehitetään pitkäjänteisesti, järjestelmällisesti sekä laaja-alaisesti.	<ul style="list-style-type: none"> - Koordinoida ja lisätä tietoa käynnissä olevista samantyyllisistä projekteista (esim. riippuvuudet) - Voidaan keskustella ongelmien ratkaisuista - Tunnistaa synergioita samantyyllisissä projekteissa (esim. hankintatarpeiden yhdistäminen) - Tunnistetaan tulevaisuuden kehittämistarpeita/projekteja 	27.3.2017		3.3.1 Luodaan pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina aluekokonaisuuksina	Hanke toteuttaa seuraavia KYTON strategia tavoitteita: Kestävä yhdyskuntarakenne (KV2), Vähähiilinen kestävä liikkuminen (KV3), Kasvihuonekasupäästöjen vähentäminen (KV4) ja Liikenneturvallisuus (KV5). Katso projektit operatiivisista sopimuksista. Projektit toteuttavat myös Smart and Wise Turku -kärkihankkeen ja Turun kaupungin ilmastosuunnitelman 2029 tavoitteita.
KYTO digitalisaatio	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Sujuvoitetaan asiakaspalvelua avaamalla uusia palvelukanavia ja tehostetaan omien resurssien käyttöä.	<ul style="list-style-type: none"> - Koordinoida ja lisätä tietoa käynnissä olevista samantyyllisistä projekteista (esim. riippuvuudet) - Voidaan keskustella ongelmien ratkaisuista - Tunnistaa synergioita samantyyllisissä projekteissa (esim. hankintatarpeiden yhdistäminen) - Tunnistetaan tulevaisuuden kehittämistarpeita/projekteja 	27.3.2017		3.2.3 Digitaalisia palveluja kehitetään laajalla ja avoimella yhteistyöllä	Katso projektit operatiivisista sopimuksista. Hankkeen projektit toteuttavat myös Smart and Wise Turku -kärkihankkeen tavoitteita.
Pysäköintitoiminnan kehittäminen	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	Saadaan pysäköintitoiminta sujuvammaksi niin asiakkaan kuin kaupunginkin näkökulmasta. Sähköisten palvelujen ja toimintojen lisääminen.	<p>Kolme projektia, jotka toteuttavat hanketta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Pysäköintimittareiden uusiminen ja mobiilimaksamisen kehittäminen 2) Pysäköinninvalvonnan järjestelmän uusiminen/kehittäminen. 3) Pysäköinti HUB 	29.9.2017		3.3.10 Sujuvaa ja turvallista arkea tuetaan hyvällä kaupunkiympäristöllä ja palveluilla	Hanketta toteuttavat projektit näkyvät rakennus- ja lupalautakunnan operatiivisessa sopimuksessa. Hankkeen projektit toteuttavat myös Smart and Wise Turku -kärkihankkeen tavoitteita.

4.4 Strategiset maankäytön hankkeet (kh)

KESKUSTAN KEHITTÄMINEN	Kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta lisätään luomalla edellytyksiä keskustan palvelurakenteen kehittämiseksi. Keskustan asemaa ja elinvoimaisuutta vahvistetaan kehittämällä keskustaa kaupunkilaisten yhteisenä ja viihtyisänä olohuoneena. Varmistetaan keskustan saavutettavuus ja liikkumisen sujuvuus kaikilla liikennemuodoilla sekä parannetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Keskustan kehittämisen kokonaisuus on osa Turun kaupungin keskustan kehittämisen kärkihanketta ja siihen liitettävää toteutus-suunnitelmaa. Sisällöllisiä tavoitteita toteutusprojekteille tulee keskustaviisiosta.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>
Fortuna -kortteli	Fortuna-korttelin alue kehitetään luovaa taloutta, kauppaa ja matkailua palvelevaksi alueeksi. Ratkaistaan rakennusten suojelun ja täydennysrakentamisen pääperiaatteet perustuen ja toteuttaen alueen kokonaiskonseptia.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.5, 3.3.8</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS		TOTEUTUS	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Rakennusten myynti + 1,0	Rakennusten myynti + 1,0		Korttelin sisäosien piharakenteiden toteutus -0,6		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Kauppatori	Kauppatorin miljöä kohotetaan arvoiseensa asuun. Tavoitteena on mm. parantaa rakenteiden, rakennusten ja valaistuksen laatua ja ulkonäköä ja järjestää toimintoja siten, että saavutetaan hyvin toimiva ja kaunis kauppatori. Pysäköinti on tarkoitettu toteuttaa maan alle. Kauppiaskadun muuttaminen kävelypainotteiseksi alueeksi ja Yliopistonkadun muuttaminen kävelyalueeksi myös Kauppatorin kohdalla parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus -7,0	Infran toteutus -7,0	Infran toteutus -11,0	Infran toteutus -9,0		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Forum kortteli	Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Maankäyttösopimus Asemakaava KV				
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

Ruusukortteli (TVT)	Ruusukorttelin asemakaavassa selvitetään erilaisia täydennysrakentamismahdollisuuksia tavoitteena lisätä kohtuuhintaista keskusta-asumista monipuolisten palveluiden äärellä. Sujuvan arjen ja yhteisöllisyyden edistämiseksi alueelle tavoitellaan myös palveluja erikäsille.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.5, 3.3.2, 3.3.10</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Päiväkodeille väistötilat tai uudet tilat	Uusi asemakaava	Päiväkodeille väistötilat tai uudet tilat	Tonttien luovutus +6,5		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Kakola	Vetovoimainen jokirantaan tukeutuva, rakenteilla oleva keskustan täydennysrakentamisalue noin 1200 asukkaalle. Uudisrakentamisen ohella alueella edistetään vanhan rakennuskannan uudiskäyttöä sekä uuden ja vanhan innovatiivista yhteensovittamista. Entinen vanhila-alue kytkee sen ympärillä olevat kaupunginosat toisiinsa, puistoinen mäki-alue lisää ympäröivien kaupunginosien viihtyisyyttä ja on läntisen keskustan oma keidas. Vuonna 2018 toteutuva funikulaari yhdessä förin kanssa parantaa alueen saavutettavuutta ja palvelee myös matkailua.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.2, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.8</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus -0,9	Infran toteutus -0,9	Infran toteutus -1,5	Infran toteutus -0,5	Infran toteutus -0,5	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Linnanfältti	Linnanfältin alueen toteutuksen pääteemoja ovat kokeellinen puurakentaminen, kaupunkirakennetta eheyttävä ympäristöönsä sopeutuva täydennysrakentaminen, visuaalinen ja toiminnallinen kaupunkikeskustamaisuus, asumisen uudet muodot, hankkeen eri toimijoiden yhteistoiminta kehittämistyössä sekä vahvan omaleimaisen imagon ja identiteetin luominen alueelle arkkitehtonisesti modernin yleisilmeen ja ympäristötaiteen avulla. Uudisrakentamisella on tarkoitus vahvistaa historian ja olemassa olevan rakennuskannan antamia lähtökohtia.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3, 3.3.5, 3.3.10, 3.3.4</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maaperän puhdistus -0,5 Infran toteutus -1,0	Maaperän puhdistus -0,5 Infran toteutus -1,0	Infran toteutus -0,45	Infran toteutus -0,5	Infran toteutus -0,4	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Turku Energian tontti	Turku Energian kortteli on jatkumo Linnankadun varren muille kehittämishankkeille - Harppuunakortteli ja Linnanfältti ja siten toteuttaa strategista tavoitetta luoda pohjaa kasvulle kehittämällä kaupunkia suurina kokonaisuuksina. Selvitetään säilyvän rakennuskannan uusia innovatiivisia käyttötarkoituksia ja mahdollisuuksia rakentaa alueelle uusia asuinrakennuksia. Aluetta kehitetään yhdessä Turku Energian ja TVT Asunnot Oy:n kanssa tavoitteena korttelin elinvoimaisuuden vahvistaminen ja kohtuuhintainen keskusta-asuminen merellisessä ympäristössä.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.3, 3.3.5, 3.3.8</i>

	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus -0,21 Tonttien luovutus +4,5	Infran toteutus -0,21 Tonttien luovutus +4,5	Tonttien luovutus +3,0	Tonttien luovutus +3,0	Tonttien luovutus +3,0	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Keskustan pyörätiet	Keskustan pyörateiden parantamisella kehitetään pyöräilyn edellytyksiä ja pyritään kasvattamaan pyöräilyn kulkutapaosuutta. Itäisen pitkäkadun ja Linnankadun pyöräily-yhteyksien valmistelu käynnistetään ja suunnitelmat tuodaan päätöksentekoon viimeistään 2020 elokuuhun mennessä KH 26.11.2018 § 463 mukaisesti.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.6, 3.3.7</i>	
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU + TOTEUTUS	SUUNNITTELU + TOTEUTUS	SUUNNITTELU + TOTEUTUS	TOTEUTUS + YLLÄPITO	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus+suunn. -1,96	Infran toteutus+suunn. -1,96	Infran suunn. + toteutus -2,75	Infran toteutus -0,05	Infran toteutus -0,2	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Keskustaliikenteen uudelleenjärjestelyt	Keskustaliikenteen uudelleenjärjestelyihin liittyvillä kokeiluilla tavoitellaan keskustan läpiajon vähentämistä ja keskustan viihtyisyyden ja turvallisuuden paranemista. Joukkoliikenteen sujuvuus ja joukkoliikenne-etuudet ovat oleellisia toimenpiteitä keskustan saavutettavuuden ylläpitämiseksi. Keskustan kehittämisen painopistealueet toimenpidekokonaisuuksineen muodostavat kärkihankkeen toimenpideohjelman rungon vuosina 2018-2021 (Kh 13.8.2018 § 288).				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.2, 3.3.7</i>	
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Toimenpide/ Vaihe	UUSI	UUSI				
Aninkaistenkadun ja Uudenmaankadun joukkoliikennekaistat (sis. konserttitalon pysäkit ja kaistakokeilun)			0,4 milj. €	0,4 milj. €		
Aurakadun pysäkkijärjestelyt				0,2 milj. €		
Keskustan väliaikaisten liikennejärjestelyjen ja liikennekokeilujen seuranta ja vaikutusten arviointi	0,01 milj. €	0,01 milj. €	0,01 milj. €	0,01 milj. €	0,03 milj. €	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Keskustan valaistus	Ydinkeskustan ja Aurajokivarren kausivalaistuksella lisätään keskustan vetovoimaisuutta ja tuodaan elämyksellisyttä myös pimeään vuodenaikaan.				<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.10</i>	
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €

Toimenpide/ Vaihe	UUSI	UUSI				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Keskustan kausivalaistussuunnitelma ja toteutuksen käynnistäminen.	Keskustan kausivalaistussuunnitelma ja toteutuksen käynnistäminen.	Kokonaisvaltainen suunnitelma pysyväälle keskustavalaistukselle. Kausivalaistuksen laajentaminen. Pimeän ajan valofestivaalin käynnistäminen.	Pysyvän keskustavalaistuksen toteutuksen ensimmäinen vaihe. Kausivalaistuksen laajentaminen.		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

ANINKAINEN	Ratapihan ympärille sijoittuvat hankkeet vahvistavat Turun asemaa logistisena solmukohtana ja tukevat Tunnin juna-hanketta sekä Turun keskustavisiota. Logomon luovan talouden keskus saa rinnalleen monipuolisen elämyskeskuksen. Ratapihan yli rakennettavat sillat parantavat merkittävästi kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja keskusta-alueen palveluiden saavutettavuutta. Ratapihan ja Matkakeskuksen/Aninkaisten kehittäminen monipuolistaa keskustan palvelurakennetta ja parantaa keskustan saavutettavuutta. Alueelle sijoittuu myös merkittävä määrä asumista, noin 4000 uudelle asukkaalle. Hankkeella toteutetaan osaltaan Keskustan kehittämisen kärkihanketta.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.3</i>
Fabriikin alue (VR konepaja)	Kaupunkikeskustan ja kulttuurielämän laajentumisalue. Entisestä VR:n konepajarakennuksesta on kehkeytnyt merkittävä myös matkailua palveleva tapahtumapaikka ja yli 400 media-alan työpaikan keskittymä. Luovan talouden ja kulttuurin keskus. Logomon viereen toteutetaan uusi kerrostaloalue, Fabriikki, joka tarjoaa vetovoimaista keskusta-asumista noin 1300 asukkaalle. Yrjänänaukion arvokas puutaloympäristö rauhoittuu kun läpiajoliikenne vähenee Köydenpunojankaaren toteuttamisen myötä. Ratapihan yli rakennettavat sillat parantavat toteutuessaan merkittävästi kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja keskusta-alueen palveluiden saavutettavuutta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.5, 3.3.1, 3.3.4</i>
	TAE 2019	TAE 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maankäyttösopimusmaksu 2/3; + 2,0.	Maankäyttösopimusmaksu 2/3; + 2,0.		Infran toteutus -1,0	Infran toteutus -1,4	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus (aikaväli 2019-2020), -1,0	Infran toteutus (aikaväli 2019-2020), -1,0	Infran toteutus			
Logomon silta ja parkki	Ratapihan ylittävä kävelysilta parantaa Logomon luovan talouden keskuksen ja uuden Fabriikki-asuinalueen kytkentää kaupungin keskustaan ja mahdollistaa sujuvat yhteydet mm. keskustan hotelli- ja ravintolapalveluihin. Silta mahdollistaa myös pääsyn asemalaitureille, joka edistää matkojen yhdistämisketjuja. Ratapihankadun varren pysäköintitalon toteuttaminen palvelee sekä Logomoa että päärautatieaseman liityntäpysäköintiä. Pysäköintilaitos palvelee tulevaisuudessa myös Matkakeskusta. Pysäköintitalon toteuttamista varten ei ole varattu määrärahaa					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.5, 3.3.1, 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	YLLÄPITO	YLLÄPITO	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Sillan loppuun rakentaminen, -4,5 Ratapihankadun maantasopysäköinti 0,35 M€	Sillan loppuun rakentaminen, -5,6 Ratapihankadun maantasopysäköinti 0,35 M€				
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

Turku Ratapiha -hanke	Tavoitteena on luoda edellytykset huomattavalle vetovoimakohteelle, joka sisältää tapahtuma-, liikunta- sekä urheilutoiminnot ja muu elämyksellisyyttä ja hyvinvointia tukevat käyttötarkoitukset sekä asuminen. Sisällössä keskeisiä tavoitteita ovat myös hankkeen kytkeminen tukemaan pohjoisen kasvuvyöhykkeen kehitystä sekä siihen liittyviä tunnin juna- hanketta ja seudullista liikennejärjestelmätöitä. Hankkeesta tullaan yhteistyöllä luomaan myös innovaatioalusta kaupungin smart and wise -kärkihankkeen mukaiseen kehittämiseen, johon keskeisinä osina liittyvät digitalisaatio-, ilmasto- ja hiilineutraalisuustavoitteet. Hankkeella toteutetaan osaltaan Keskustan kehittämisen kärkihanketta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.2, 3.3.4,</i>
	TAE 2019	TAE 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Asemakaavaehdotus Maankäyttösopimus Asemakaava KV				
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Matkakeskus	Matkakeskushankkeen tavoitteena on vahvistaa Turun asemaa logistisena solmukohtana. Matkakeskus on osa Tunnin juna -hanketta. Matkakeskusajattelussa yhdistetään samaan palvelukokonaisuuteen kaikki niin kansainväliset, valtakunnalliset kuin kaupunkiseudunkin liikennemuodot. Hanketta toteutetaan kaupunginhallituksessa erikseen määritellyllä palvelukonseptilla ja sisällöillä sekä päätöksessä asetettavien yksityiskohtaisemmin tavoittein. Matkakeskus edesauttaa kestävän liikenteen ja liikkumisen kaupunkirakenteellisia edellytyksiä. Matkakeskuksen hanketta edistetään osana keskustan kehittämisen kärkihanketta. Sen tulee tukea keskustan elinvoiman vahvistamista yhdessä Aninkaisten ja Puutorin alueiden kehittämisen kanssa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.1, 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Selvitykset, aiesopimus	Selvitykset, aiesopimus	Asemakaavaluonnos	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV Infran suunnittelu	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Parkin alue						<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.2, 3.3.4</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaluonnos	Asemakaavaluonnos	Asemakaavaehdotus, Asemakaava KV	Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

AURAJOEN RANNAT	Vision pohjalta laaditun toteussuunnitelman kautta kytkeytyviä toteutusprojekteja liitetään osaksi tätä kokonaisuutta. Hankekokonaisuudella tavoitellaan keskustan Aurajoen varren palveluiden kehittämisen edellytysten parantamista sekä tuetaan mahdollisuuksia palveluiden kehittämiseen. Kytkeytyy Turun keskustan kehittämisen kärkihankkeeseen.	<i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>
-----------------	--	-----------------------------------

Agricolankadun Aurajoen rantavyöly	Puuttuva rantareitti välillä Agricolankatu - Tehtaankatu					<i>Toteuttaa myös strategista linjauksia 3.3.9</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran suunnittelu	Infran suunnittelu		Infran toteutus -1,15	Infran toteutus -1,0	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

TURUN TIEDEPUISTO	Kupittaa - Itäharju aluetta kehitetään osana Turun kampus ja tiedepuisto kärkihanketta (kv 14.5.2018 § 91). Kokonaisuudella tavoitellaan sekoitettua kaupunkirakennetta. Alue tarjoaa kehittämisalustan asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinon kehittämiseksi. Aluetta toteutetaan uusilla verkostomaisilla toimintatavoilla. Alueelle luodaan toiminnaltaan aktiivista ja toiminnoltaan monipuolista kaupunkiympäristöstä. Tavoitteena on yhdistää Kupittaa ja Itäharjun alueet yhtenäiseksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jolloin suunnittelussa tutkitaan Kupittaa ja Itäharjun alueen kokonaisvaltaista yhdistämistä sillalla, kansiratkaisulla tai rakennuksin. Alueelle luodaan kampuksen ja tiedepuiston sijoittumis- ja investointimahdollisuuksia uovia osakokonaisuuksia, jotka tukevat kärkihankkeen osana laadittavan masterplanin tavoitteita. Kokonaissuunnittelu sovitetaan yhteen alueen visiotyön yhteydessä laaditun masterplanin kanssa. Kaupunginhallitus hyväksyi 18.6.2018 § 265 Itäharjun kolmion osalta masterplanin mukaisen kehittämissuunnitelman päätöksen liitteen 2 mukaisessa muodossa ohjeellisena noudatettavaksi. Tavoitteena sekoitettu kaupunkirakenne. Masterplanin konseptitarkasteluun perustuen alueen rakentamisen volyyymi tulee olemaan n. 750 000 - 1 000 0000 k-m ² .					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
Itäharjun liittymä	Mahdollistetaan Itäharjun teollisuusalueen liittäminen Helsingin moottoritien katualueeseen alueen toimivien liikenne- ja palveluratkaisujen luomiseksi. Samalla tarkastellaan ympäröivää maankäyttöä.					<i>Toteuttaa myös strategisia linjauksia 3.3.4, 3.3.7</i>
Huom. kohdistus ja nimikemuutos. Korvaa Itäharjun aloituskorttelin.	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Itäharjun kärki ja Kupittaa kansi	Tavoitteena on yhdistää Kupittaa ja Itäharjun alueet yhtenäiseksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jolloin suunnittelussa tutkitaan Kupittaa ja Itäharjun alueen kokonaisvaltaista yhdistämistä sillalla, kansiratkaisulla tai rakennuksin. Maankäyttö tarkastellaan perustuen visiotyön yhteydessä laadittuun masterplanin ja siitä johdettuun yleissuunnitelmaan.					<i>Toteuttaa myös strategisia linjauksia 3.3.4, 3.3.10</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Suunnittelukilpailun ratkaisu. Infran suunnittelu 0,3 M€	Suunnittelukilpailun ratkaisu. Infran suunnittelu 0,3 M€	Asemakaavaehdotus	Maankäyttösopimukset Asemakaava KV		

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Voimakatu	Tutkitaan ja mahdollistetaan Itäharjun teollisuusalueen joukkoliikenteen kytkeytyminen (joukkoliikenneakseli) muuhun liikenneverkkoon. Suunnittelun pohjana raitiotielinjaus. Liitetään tarkasteluun liikenneakseliin sitoutuvan maankäytön suunnittelu. Sekoitettua kaupunkirakennetta. Maankäyttö tarkastellaan perustuen visiotyön yhteydessä laadittuun masterplaniin ja siitä johdettuun yleissuunnitelmaan.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.10, 3.3.10</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavan valmistelu Infran suunnittelu 0,05 M€	Asemakaavan valmistelu Infran suunnittelu 0,05 M€	Asemakaavaehdotus	Maankäyttösopimukset Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Pääskyvuorenrinne	Tavoitteena on toteuttaa uusi asuinalue, jonka yhteydessä tulee tarkastella alueen liittyminen olemassa olevaan katu-, kävely- ja pyörätieverkoston. Jaanipuiston merkitystä alueelle tulee vahvistaa. Suunnittelualueen maapohja on kokonaan kaupungin omistuksessa					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.5, 3.3.4</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	YLLÄPITO	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus -2,0 Tonttien luovutus + 3,0	Infran toteutus -2,0 Tonttien luovutus + 3,0	Infran toteutus -1,1 Tonttien luovutus, + 2,0	Tonttien luovutus, +1,6	Tonttien luovutus +1,6	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

LINNAKAUPUNKI	Linnakaupungin alueen kokonaistavoite on kehittää siitä uusi kaupunginosa. Alueelle tavoitellaan yhteensä noin 10 000 - 15 000 uutta asukasta. Työpaikka- ja elinkeinoelämälle tavoitellaan noin 450 000 kerrosneliömetrin kaavavarantoa. Alueelle toteutetaan tarvittavat peruspalveluverkon toiminnot sekä kaupalliset palvelut. Alueelle tullaan muodostamaan nykyaikaiset joukkoliikenteen ja kevyenliikenteen verkostot. Linnakaupungin tavoitteena on luoda alueesta vetovoimainen kohde niin asukkaiden kuin elinkeinoelämän näkökulmasta. Toimiva, turvallinen kestävä liikunnan ympäristö. Korkeatasoinen arkkitehtuuri ja laadukkaat julkiset kaupunkitilat. Kantakaupunkimaisen keskustan laajentumisalueen toteuttaminen. Monimuotoinen sekoittunut kaupunkirakenne. Asuntorakentamisen monipuolinen ja laadukas toteuttaminen. Kiinteistöautomaation kehittämisen edellytysten turvaaminen. Osin korkeaa, laadukasta rakentamista.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1, 3.3.4</i>
Aurigan ympäristö	Auriga Business Centerin yhteyteen on tarkoitus kaavoittaa lisää toimistotiloja ja siten vahvistaa Linnakaupungin alueen toiminnallista monimuotoisuutta. Juhana Herttuan puistokadun länsipuolelle sijoittuva työpaikka-alue muodostaa asumista suojaavan vyöhykkeen sataman suuntaan.					<i>Toteuttaa myös strategista linjausta 3.3.8</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV Maankäyttösopimus Infran suunnittelu			

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Herttuankulma	Veden läheisyys lisää kaupungin vetovoimaisuutta. Alueelle on tarkoitus sijoittaa palvelukeskus entisen tupakkatehtaan rakennuksen yhteyteen ja kerrostalovaltainen asuinalue yli 4000 asukkaalle. Alueen pinta-ala on noin 8 ha ja se on suurelta osin kaupungin omistuksessa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.9, 3.3.8, 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus -0,45 Tonttien luovutus	Infran toteutus -0,45 Tonttien luovutus	Infran toteutus -0,4 Tonttien luovutus	Infran toteutus -2,3 Tonttien luovutus	Infran toteutus -2,0	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus	Infran toteutus				
Kirstinpuisto	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen kumppanin kanssa Linnakaupungin osayleiskaavan pohjalta. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia: 3.3.5, 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU/ TOTEUTUS	SUUNNITTELU/ TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaava KV Infran suunnittelu Infran toteutus -0,4 Tonttien luovutus + 1,5	Asemakaava KV Infran suunnittelu Infran toteutus -0,05 Tonttien luovutus + 1,5	Infran toteussuunnittelu Infra -1,8 Tonttien luovutus + 3,0	Infran toteutus -1,7 Tonttien luovutus + 1,5	Infran toteutus -2,1 Tonttien luovutus +3,0	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Tullin ympäristö	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen. Satamakadun varressa sijaitsevan entisen tullin rakennus ja sen ympärillä sijaitsevat alueet on tarkoitus muuttaa asumisen alueiksi, jotka nitovat yhteen Harppuunakorttelin ja Herttuankulman kaava-alueet. Hanke on tarkoitus suunnitella yhteistyössä maanomistajien kanssa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia: 3.3.5, 3.3.9</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)			Asemakaavaehdotus	Maankäyttösopimus Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Vaasanpuisto	Tavoitteena on kaupunkikeskustan laajentaminen ja merellisen kaupunkikeskustan kehittäminen entiselle jätevedenpuhdistamon alueelle. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle, kehittää kaupunkikeskustan elinvoimaisuutta ja kilpailukykyä tarjoamalla mm. houkuttelevia asuin- ja työpaikkaympäristöjä ja monipuolista asumista kävely- ja pyöräilyetäisyydellä kaupungin keskustasta. Veden läheisyys lisää kaupungin vetovoimaisuutta. Alueen osayleiskaava mahdollistaa korkean rakentamisen. Alueella on merkittävä pilaantuneiden maiden ongelma johon on löydetty taloudellisesti kannattava toteutusmalli.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.5, 3.3.9</i>

	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Hulevesialtaan suunnittelu (Kirstinpuiston suunnittelun yhteydessä)	Hulevesialtaan suunnittelu (Kirstinpuiston suunnittelun yhteydessä)	Uusi asemakaavaluonnos Infran esisuunnittelu Hulevesialtaan toteutus	Asemakaavaehdotus Infran suunnittelu	Asemakaava KV Infran suunnittelu	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)				Infran suunnittelu -0,03		

SATAMA	Turun sataman matkustaja- ja rahtiliikenteen toimintaedellytysten parantamista sekä liikennejärjestelyjen kehittämistä lähdetään tutkimaan nykyisten matkustajaterminalien ympäristössä Kanavaniemen alueella. Tavoitteena on uusi yhteisterminali työnimeltään Ferry Terminal Turku. Samalla avautuu merkittäviä mahdollisuuksia kaupunkikehitykseen Linnan ympäristössä ja Aurajokisuulla. Suunnittelun käynnistämistä koskevassa aiesopimuksessa ovat osapuolina Turun kaupunki, Turun Satama Oy, Viking Line Abp ja Tallink Silja Oy (Kh 20.8.2018 § 313).					<i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>
Ferry Terminal Turku	Hankkeella kehitetään Turun sataman matkustaja- ja rahtiliikenteen toimintaedellytyksiä tehostamalla maankäyttöä ja toiminnallista ympäristöä sataman yhteisterminaliratkaisun pohjalta. Erityisiä painopistealueita ovat alueen ja toiminnan liikennejärjestelyt (ml. raideliikenne), kustannustehokkuus sekä turvallisuus. Suunnittelussa huomioidaan lähialueiden muuttuva kaupunkikehitys samoin kuin ympäröivässä kaupunkikehityksessä huomioidaan kehittyvän satama-alueen tarpeet. Tarkoituksena on suunnitella uusi yhteisterminali siten, että nykyiset terminaalit voivat jatkaa katkeamattomasti toimintaansa siihen saakka, kun uusi terminali otetaan kertamuutoksella käyttöön. Tavoitteena on toteuttaa tarvittavat uudistukset viimeistään nykyisten vuokrasopimusten päättyessä 2025. Hankkeen kokonaisvaltaiset tavoitteet tullaan asettamaan kaupunkikehityksijaostossa 2019.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.3, 3.3.7</i>

	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	UUSI	UUSI				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Alustava yleissuunnitelma, Infran toteutus 1,0 M€	Alustava yleissuunnitelma, Asemakaavaluonnos Infran toteutus 0,5 M€	Asemakaava KV			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

Linnanniemi	Turun linnan ja Aurajokisuun länsirannan alue kehitetään kunnianhimoisesti osaksi kaupunkikeskustan tulevaa kurkottamista kohti merta. Alueen kehittämisessä suurta roolia näyttelevät Turun Linnan kaupunkikuvallisten ja toiminnallisen roolin vahvistaminen sekä uusi avautuva julkinen kaupunkitila sinne rakentuvine aktiivisine toimintoineen. Tavoitteena on hyvin laajasti pohtien ja erilaisia vaihtoehtoja kartoittaen luoda ikonisen alueen tulevaisuudelle arvoisensa kehityspolku. Maankäytön kehityksen suunnitelmien ja toteutuksen mahdollistavien kaavojen on tavoitteena olla valmiina siten, että vapautuvien alueiden kehittämisen aikataulu voidaan kytkeä uuden terminaalien toiminnan käynnistymiseen. Hankkeen kokonaisvaltaiset tavoitteet tullaan asettamaan kaupunkikehityksijaostossa 2019.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3, 3.3.9</i>
-------------	---	--	--	--	--	---

	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	UUSI/ SUUNNITTELU	UUSI/ SUUNNITTELU				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Selvitykset ja alustava yleissuunnitelma	Selvitykset ja alustava yleissuunnitelma	Asemakaavaluonnos	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV	

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
--	--	--	--	--	--	--

SKANSSI	Skanssin alue on nimetty kaupungin strategiseksi hankkeeksi (Kh 5.11.2012 § 509). Toteuttaa myös Smart and Wise Turku -kärkihanketta. Tavoitteena on toteuttaa vetovoimainen kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue. Alueen sivuitse suunniteltu raitiotielinjaus mahdollistaa tiiviin maankäytön ja liikenteen tukeutumisen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen. Alueelle suunnitellaan uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä ratkaisuja. 2012 laaditussa yleissuunnitelmassa alueelle mahdollistetaan noin 350.000 - 400.000 kerrosalaneliometriä asuinrakentamista sekä koulu- ja työpaikkatiloja. Uusia asukkaita alueelle tulisi noin 7.000 - 8.000.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
Skanssin keskuspuisto (ent. Skanssinkatu etelä)	Tavoitteena on Skanssin keskuspuiston virkistysalueen sekä Skanssinkadun päätyyn sijoittuvan kerrostalo- ja palvelukorttelin suunnittelu ja toteuttaminen. Skanssin keskuspuiston virkistysalue toimii alueen sydämenä ja on Skanssin keskeisiä vetovoimatekijöitä. Virkistysalueen läpi kulkevilla jalankulku-, pyöräily- sekä hulevesireiteillä on keskeinen rooli kaupunginosan teknisen toimivuuden kannalta.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia: 3.3.4, 3.3.5</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Tonttien luovutus + 1,0 Infran toteutus -1,27 Päiväkodin mahdollistaminen/to-teutus	Tonttien luovutus + 1,0 Infran toteutus -0,52 Päiväkodin mahdollistaminen/to-teutus	Infran toteutus -0,2	Tonttien luovutus +4 Infran toteutus -0,2	Infran toteutus -0,2	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Itäskanssi	Itä-Skanssin läpi kulkevan joukkoliikennepainotetun kadun varteen sijoittuu suuri osa Skanssin tulevasta asuinrakentamisesta. Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue palveluineen. Alueen keskelle sijoittuu Skanssin monitoimitalo.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.6, 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus Infran suunnittelu Infran toteutus (Vallikatu) 1,0 ME	Asemakaavaehdotus Infran suunnittelu Infran toteutus (Vallikatu) 0,5 ME	Maankäytösopimus Asemakaava KV Infran toteutus -1,4	Infran toteutus -1,0	Monitoimitalon hankesuunnittelu Infran toteutus -1,5	Infran toteutus -1,5 Tonttien luovutus
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)			Infran suunnittelu	Infran toteutus		
Skanssinkolmio	Tavoitteena on mahdollistaa uusien työpaikkojen ja kaupan sijoittuminen Skanssin kauppakeskuksen ja Skarppakullantien väliin jäävään kolmioon.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3, 3.3.6</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaava KV Infran suunnittelu	Asemakaava KV Infran suunnittelu				

Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Skanssinmäki (ent. Skanssinkatu länsi, Treston)	Skanssinmäki yhdistää asumista ja työpaikkoja. Yritystoiminta alueella jatkuu samalla kun uusien työpaikkojen syntyminen alueelle mahdollistetaan. Alueelle sijoitetaan myös asumista. Alueelle on tavoitteena suunnitella ja toteuttaa kestävän kehityksen periaattein toimiva monipuolinen alue.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.3, 3.3.6</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Infran suunnittelu			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

LOGICITY	Logistiikan ja tuotannollisten toimialojen LogiCity on yksi kaupungin maankäytön painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle luomalla uusia teollisuus- ja logistiikan työpaikka-alueita lentokentän yhteyteen. Tavoitteena on myös mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskortteleiden toimintaa. Ajanmukaistamalla alueella olevien teollisuuskorttelien asemakaavat luodaan edellytykset kysyntää vastaavalle kaupungin omistuksessa olevalle elinkeinotonttitarjonnalle.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
Vaiste (ent. Maa-ainespuiisto)	Maa-ainespuiiston asemakaava-alueella tavoitteena on ensisijaisesti laajan ylijäämämassojen sijoituspaikan sekä muiden maa-ainesten käsittelyä ja varastointia mahdollistavan alueen sijoittaminen Saramäkeen. Aluetta laajennetaan koskemaan Vaisten aluetta. Muutoksella mahdollistetaan laajemman kokonaisuuden ja tätä kautta logistiikka ja työpaikatonttitarjonnan edellytykset.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.3, 3.3.4, 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe			TOTEUTUS			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)			Infran toteutus -0,5			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Mustasuo	Mustasuon asemakaava-alueella tavoitteena on mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskorttelien toimintaa. Mustasuon kaava-alueen toteuttaminen lisää kaupungin omistuksessa olevaa elinkeinotonttitarjontaa.					<i>Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.3, 3.3.4, 3.3.7</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	TOTEUTUS		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Maankäyttösopimus Asemakaava KV	Infran suunnittelu			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

BLUE INDUSTRY PARK	Tavoitteena on suunnitella Pernoon meri- ja metalliteollisuuteen keskittyvää tuotannollista kohdetta. Aluekokonaisuus tukee Turun asemaa osana pohjoista kasvukäytävää. Alueen kehittämistä koordinoidaan kehittämissuunnitelman pohjalta.					<i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>
Väyläinvestoinnit	Mahdollistetaan alueen uudet liittymäjärjestelyt.					<i>Toteuttaa myös strategista linjausta 3.1.3</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	YLLÄPITO	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus, -1,3	Infran toteutus, -1,3	Infran toteutus -0,465			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Blue Industry Park	Telakan lähialueen kehittäminen Blue Industry Park konseptisuunnitelman pohjalta.					<i>Toteuttaa myös strategista linjausta 3.3.3</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	UUSI	UUSI	SUUNNITTELU	YLLÄPITO	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						
Meyer Turun telakka	Telakan rakennusoikeuden lisääminen, joka mahdollistaa toimintojen siirtämisen sisätiloihin.					<i>Toteuttaa myös strategista linjausta 3.3.3</i>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	UUSI	UUSI	SUUNNITTELU	YLLÄPITO	YLLÄPITO	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Vaiheasemakaava KV	Vaiheasemakaava KV				
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

HALISTENVÄYLÄ	Halistenväylän hankekokonaisuus muodostuu kahdesta eri projektista eli Koroistenkaaresta ja Koroisista. Koroistenkaaren projektissa on tavoitteena muuttaa Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamaton alue pääosin liike- ja toimistorakennusten alueeksi, joka liitetään olemassa olevaan katuverkoston Koroistenkaaren tietä jatkamalla Topinojan tieliittymään saakka. Koroisten projektissa tavoitteena on mahdollistaa uuden katuyhteyden rakentaminen Markulantieltä Halistensillalle sekä tämän kadun yhdistäminen Koroistenkaareen. Tarkoituksena on myös mahdollistaa uudisrakentaminen soveltuvilla alueilla sekä luoda edellytyksiä jokivarren aktiivisemmalle virkistyskäytölle. Hankkeeseen liittyy myös uuden siirtolapuutarha-alueen toteutuksen mahdollistaminen joka toteutetaan erillisenä asemakaavallisena tarkasteluna.					Strateginen linjaus: 3.3.7
Koroistenkaari	Tavoitteena on muuttaa Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamattoman suurelta osin kaupungin omistuksessa oleva alue pääosin liike- ja toimistorakennusten alueeksi. Uusi alue liitetään olemassa olevaan katuverkoston Koroistenkaaren tietä jatkamalla Topinojan tieliittymään saakka. Tarkoituksena on myös selkiyttää alueen ulkoilu- ja virkistysreitistö. Samalla tutkitaan Kaarinan kaupungin puolelle sijoittuvan tuotanto- ja liikerakennusalueen liittämistä katuverkoston Turun kautta.					Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.1.3, 3.3.4
Huom. Koroistenkaaren jatkeen toteuttaminen osana kehäväylää riippuu Koroisten toteutusaikataulusta	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	TOTEUTUS	TOTEUTUS				
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus -1,35	Infran toteutus -0,5	Infran toteutus -0,85			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Infran toteutus - 0,4	Infran toteutus - 0,4				
Koroinen	Liikenteellisesti tavoitteena on mahdollistaa uuden katuyhteyden rakentaminen Markulantieltä Halistensillalle sekä tämän kadun yhdistäminen Koroistenkaareen. Samalla Gregorius XI:n tien liikennejärjestelyjä kehitetään. Vanhan Tampereentien ja rautatien tasoristeyksen tilalle suunnitellaan alikulkua nykyistä tasoristeystä etelämmäksi. Vanhan Maarian Kirkkosillan on tarkoitus jäädä kevyen liikenteen käyttöön. Rautatien osalta kaavoituksen yhteydessä selvitetään kaksirataistamista sekä mahdollisten paikallisuusnäkökohtien sijoittumista alueella. Tavoitteena on mahdollistaa uudisrakentaminen soveltuvilla alueilla sekä luoda edellytyksiä jokivarren aktiivisemmalle virkistyskäytölle. Alue on kaupungin omistuksessa.					Toteuttaa myös strategia linjauksia 3.3.4, 3.3.5
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe (Hankeharkinta, uusi, suunnittelu, toteutus, ylläpito)	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavehdotus	Asemakaavehdotus	Asemakaava KV	Infran suunnittelu -0,1	Infran suunnittelu -0,1	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)				Infran suunnittelu	Infran suunnittelu	

RUNKOBUSSILINJASTO	<p>Turun kaupungin strategia jatkuu vuoteen 2040 ja Turun kaupunkiseudun rakennemalli vuoteen 2035. Myös kaupungin kärkihankkeet katsovat vahvasti tulevaisuuteen. Turun seudulla on kehitetty määrätietoisesti uutta seudullista joukkoliikennettä, Föliä. Kesällä 2014 toteutettu muutos toi suuria parannuksia lippujärjestelmään ja matkustajainformaatioon. Joukkoliikennejärjestelmän ydin - bussilinjasto - vaatii kuitenkin vielä kehittämistä ja muutoksia, jotta joukkoliikenteen kulkutapaosuutta sekä kaupunkiseudun viihtyisyyttä ja vetovoimaa saadaan kehitettyä kaupungin linjausten mukaisesti. Toteuttaa MAL-sopimusta.</p> <p>Runkobussilinjasto hankekokonaisuuden tavoitteet kh päätöksen 8.8.2016 mukaisesti;</p> <ul style="list-style-type: none"> - joukkoliikenteen runkolinjaston edellyttämien etuuksien toteuttamissuunnitelma laaditaan vuoden 2016 loppuun mennessä - toteuttamissuunnitelman perusteella joukkoliikennekatu- ja etuusjärjestelyt sekä liikennevaloetudet toteutetaan taloussuunnitelmakaudella 2017 - 2020 talousarvion raameissa - linjastouudistus toteutetaan yhdellä kertaa vuonna 2020 - linjastouudistus perustuu Kauppatorin kautta kulkeviin runkolinjoihin sekä keskustan ulkopuolelle toteutettavaan kehärunkolinjaan - täydentävän linjaston roolia selkeytetään perustuvaksi entistä enemmän syöttöyhteyksiin - laskelma liikennöinnin lisäämisestä aiheutuvista kustannuksista tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn vuoden 2018 loppuun mennessä 					Strateginen linjaus: 3.3.7
	Investointisummat sisältävät vain runkobussilinjaston osuudet kaikista joukkoliikenteen investoinneista					Toteuttaa myös strategista linjausta 3.3.6
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU/TOTEUTUS	SUUNNITTELU/TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	TOTEUTUS	
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Pysäkkijärjestelyiden suunnittelu ja toteutus, -0,75	Pysäkkijärjestelyiden suunnittelu ja toteutus, -0,75	Joukkoliikennekaistojen toteutus -0,65	Infran toteutus -1,5	Infran toteutus -1,0	
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

TOPINPUISTO	<p>Topinpuiston alueen kasvavaa kiertotalousliiketoimintaa edistetään maankäytön ratkaisulla. Topinpuistossa kehitetään vanhasta kaatopaikka-alueesta nykyajan haasteisiin vastaavaa kiertotalouskeskusta. Visiona on tehdä Turusta nollajätealue, mikä merkitsee täydellistä siirtymistä jo nyt vähäisestä jätteen loppusijoituksesta kaikkien materiaalien hyötykäyttöön. Alueelle on koottu materiaalikiertotalouden yritysten keskittymä ja sitä vahvistetaan edelleen kehittämiskumppanuuksien ja vaikuttavien pilottihankkeiden kautta. Kiertotalouden kehitystyö on myös osa Turun kaupungin Smart and Wise -kärkihanketta. Hanke toteuttaa Kaupunkiympäristötoimialan strategisen sopimuksen tavoitetta KH11: materiaali kierrätys ja jätteiden hyötykäyttö.</p>					Strateginen linjaus: 3.3.6
	Topinojan kiertotalouspuisto					Toteuttaa myös strategista linjausta 3.3.3
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU			
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavaehdotus	Asemakaavaehdotus	Asemakaava KV Infran suunnittelu			
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

<p>ASUINALUEIDEN ELINVOIMAISSUUS</p>	<p>Turun lähiöt ovat sen ikäisiä, että ne ovat tulleet tai ovat tulossa laajempaan peruskorjausvaiheeseen. Tämä koskee myös alueilla olevaa kaupungin omistamaa palvelurakennuskantaa. Lähiöt on suunniteltu tietyille asukasmäärälle ja alueen palveluvarustus on mitoitettu sen mukaisesti. Alussa alueiden asukasmäärä on useimmiten ollutkin suunnitellun mukainen, mutta sittemmin alueen asukasluku on pudonnut noin 70–75 %:iin alkutilanteesta. Jos alueelle ei suoriteta täydennysrakentamista, väkiluku laskee noin puoleen alkuperäisestä. Väestön väheneminen alkuperäisestä on merkinnyt jo joidenkin palveluiden poistumista alueelta ja sen vähetessä edelleen palvelut kaikkoavat.</p> <p>Negatiiviseen kehitykseen vaikuttamiseksi ja lähiöiden asukas- ja palvelupohjan vahvistamiseksi tulisi lähiöittäin tarkastella alueen täydennysrakentamismahdollisuudet. Tyypillistä lähiöille on, että niissä on muun muassa laajoja vajaakäyttöisiä paikoitus-alueita, joista saataisiin uudisrakennuspaikkoja organisoimalla pysäköinti yhteistyössä uudelleen. Kaupungin omien palvelutilojen ja kiinteistöjen uudelleen strukturointi (esim. uudenaikainen tehokas ja monikäyttöinen monitoimitalo 40–70 vuotta vanhojen kiinteistöjen peruskorjauksen sijaan) voi toimia aluekehityksen starttimoottorina. Välttämättömät kaupungin omien palvelukiinteistöjen peruskorjaukset muuttuisivat alueelle uutta kasvua tuottaviksi aluekehityshankkeiksi</p> <p>Tavoitteena on lisätä monipuolisia ja ajanmukaisia asumisvaihtoehtoja laadittavan lähiöiden kehittämis- ja täydennysrakentamishjelman pohjalta segregatiota ehkäisevä näkökulma mielessä pitäen.</p>					<p><i>Strateginen linjaus: 3.3.4</i></p>
<p>Piiparinpolun varsi, Runosmäki</p>	<p>Piiparinpolun varrelta vapautuu tontteja uusiokäyttöön, kun nykyisiä palveluita siirtyy koulun tontille suunniteltuun Runosmäen kyläta-loon.Tavoitteet asetetaan kaupunkikehitysjaoissa 2019.</p>					<p><i>Toteuttaa myös strategista linjausta 3.3.5, 3.3.10</i></p>
	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	Kaavatalous netto milj. €
Vaihe	UUSI	UUSI	SUUNNITTELU	SUUNNITTELU		
Toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)	Asemakaavan valmistelu	Asemakaavan valmistelu	Asemakaavaluonnos	Asemakaava KV		
Turun Vesihuolto Oy:n toimenpide ja toimenpiteen kustannus (milj. €)						

4.5 Kaavoitusohjelma (kh)

Käynnissä olevien yleiskaavojen hyväksyminen:

	TOT 2016	TOT 2017	TA 2018	TAE2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Yleiskaava 2029	Luonnoksen valmistelu	Luonnoksen valmistelu	Luonnos KH	Ehdotus KH	Ehdotus KH	Kaavan hyväksyminen KV		
Satava-Kakkerran osayleiskaava	Luonnoksen valmistelu	Lausunnot ja mielipiteet saatu, kaavaehdotuksen valmistelu alkanut	Ehdotus KH	Kaavan hyväksyminen KV	Kaavan hyväksyminen KV			
Lentokentän ympäristön osayleiskaava	Ehdotuksen valmistelu	Selvitysten tarkentaminen odottanut Finavan toimia	Selvitykset	Ehdotuksen valmistelu	Ehdotuksen valmistelu	Kaavan hyväksyminen KV		
Maaria-Ilmaristen osayleiskaava	Luonnoksen valmistelu	Luonnos hyväksytty kh 3.4.2017. Luonnos ollut nähtävillä ja lausunnot saatu. Ehdotuksen valmistelu käynnistynyt.	Kaavan hyväksyminen KV	Kaavan hyväksyminen KV	Kaavan hyväksyminen KV			

Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisessa sopimuksessa esitetään tarkemmin toimenpiteet vuodelle 2019.

Käynnissä olevien ja toimintasuunnitelmakaudella käynnistettävien asemakaavojen hyväksyminen:

Asemakaavoitusohjelma esitetään hyväksyttäväksi sitovana vuosille 2019-2020 ja ohjeellisena sen jälkeen. Kaupunkiympäristölautakunnan operatiivisessa sopimuksessa esitetään toimenpiteet vuodelle 2019. Vuonna 2019 esitetään käynnistettäväksi vuodelle 2021 hyväksymiskäsittelyyn ohjelmoituja asemakaavoja.

Taulukossa maankäytön strategiset hankkeet on merkitty *:llä. Kursiivilla merkittyjen kohteiden aikataulu tulee kaavan valmistelusopimuksesta. Hankkeiden kohdalla olevat numerot viittaavat alla oleviin karttoihin.

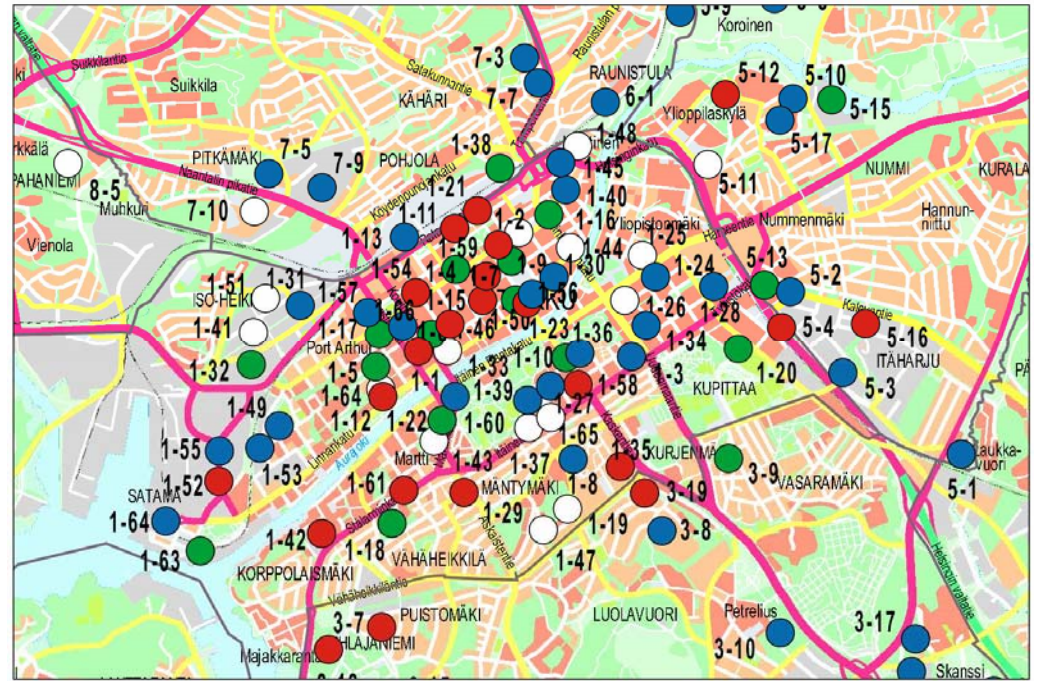
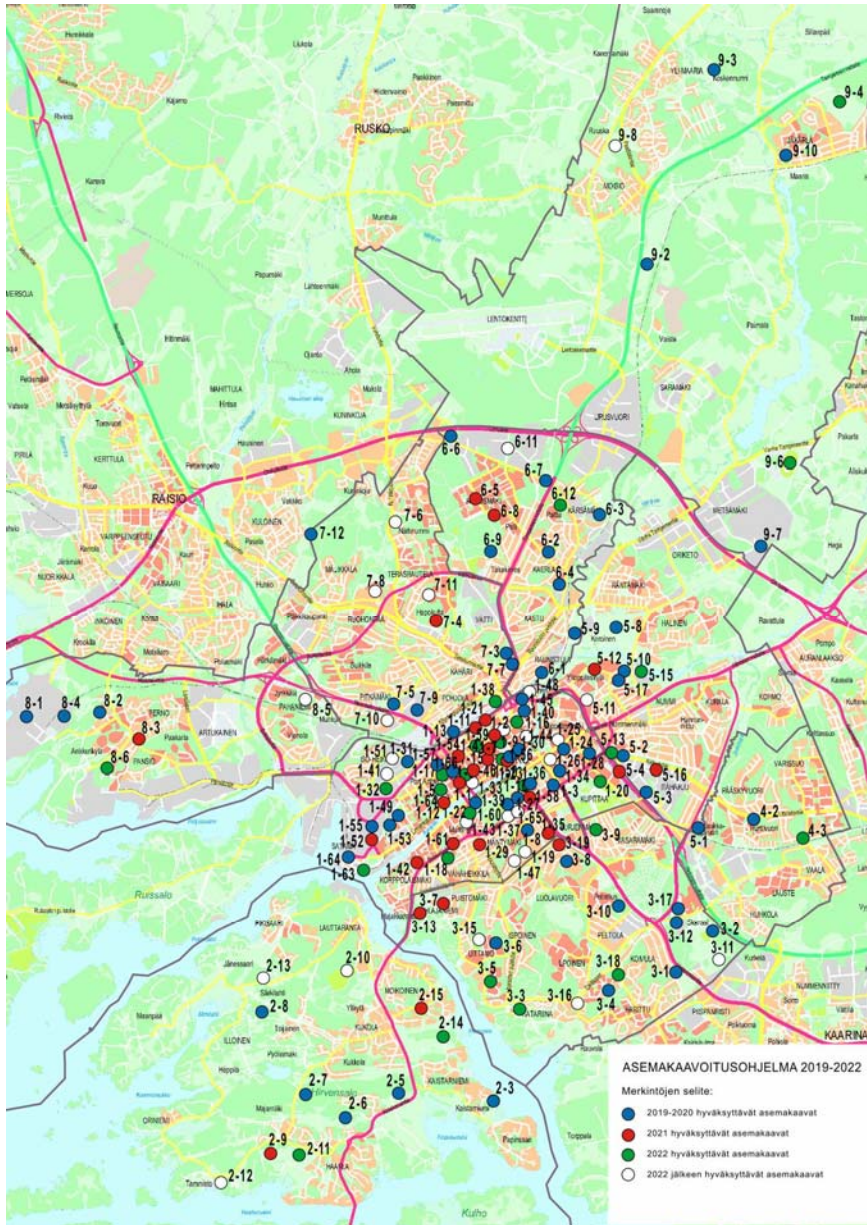
Tavoitteet

TAE 2019	TA 2019	TS 2020-2022			
2019 hyväksyttävät asemakaavat	2019 hyväksyttävät asemakaavat	2020 hyväksyttävät asemakaavat	2021 hyväksyttävät asemakaavat	2022 hyväksyttävät asemakaavat	Kauden jälkeen hyväksyttävät asemakaavat
29 kpl, joista 7 strategista*	28 kpl, joista 8 strategista*	32 kpl, joista 8 strategista*	28 kpl, joista 3 strategista*	27 kpl, joista 4 strategista*	29 kpl
KESKUSTAN KEHITTÄMINEN					
<i>*Forum (MKS)</i> 1-56	<i>*Forum (MKS)</i> 1-56	<i>Herkules/ Martinsillan kolmio II (MKS)</i> 1-60	Ajurinkatu UUSI (+ ent. Valion tontti) 1-21	*Aninkainen/ Matkakeskus 1-38	Asesepänkatu 1-43
	*Ruusukortteli UUSI 1-66	<i>Kauppaopisto (MKS)</i> 1-34	Aurakatu 6 UUSI 1-23	*Kauppahallin kortteli 1-50	Cygnaeuksen koulu 1-2
<i>*Turku ratapiha (MKS)</i> 1-13	<i>*Turku ratapiha (MKS)</i> 1-13	Kerttulinreuna/ Hämeenkatu, Vähä-Hämeenkatu (MKS) (2018) 1-24	<i>Freja-kortteli/ Kristiinankatu 10A, Humalistonkatu 3b, 3c (MKS)</i> 1-15	Aninkaisten konserttitalo 1-16	Eerikinkatu 32-34 1-33
Luostarinkatu 5 1-36	Luostarinkatu 5 1-36	Merenkuoppilaitos (MKS) 1-49	Kaskenkatu 9-11 (MKS) 1-58	Kakolankatu (MKS) 1-5	Hector ja Diana/ verohallinto 1-44
<i>Puutarhakatu 55 (MKS)</i> 1-53	<i>Puutarhakatu 55 (MKS)</i> 1-53	Mooriankunnas (MKS) 1-8	Kauppiaskatu 11-13 (MKS) 1-59	Lohikäärme-kortteli/ Koulukatu-Ursininkatu (MKS) 1-6	Helsinginkadun kaari II 1-48
<i>Rauhankatu 19-21 (MKS)</i> 1-57	<i>Rauhankatu 19-21 (MKS)</i> 1-57	<i>*Parkin alue (MKS)</i> 1-40	Keskuspaloasema 1-1	Martinkatu 5 UUSI 1-22	Hovioikeudenkatu 3 UUSI 1-26
<i>Helsinginkadun kaari(MKS)</i> 1-45	<i>Helsinginkadun kaari(MKS)</i> 1-45	Sepänkatu 1 1-39	Klassikon koulu 1-46	Puutarhakatu 9a UUSI 1-4	Itäinen Pitkätatu 45/Samppalinnan koulu 1-37
Sirkkalan koulu 1-3		<i>Sirkkalankatu 35-Sepänkatu 2 (MKS)</i> 1-27	Linnanrinne (MKS) 1-12	Puutarhakatu 28 UUSI 1-17	Kerttulinkatu (MKS) 1-25
		<i>Österblad (MKS) (2019)</i> 1-30	Liskokortteli/ Ratapihankatu 36, (MKS) 1-11	Sirkkalankatu 27/ NMKY UUSI 1-10	Käpytie - Vähäheikkiläntie 1-47
			Munkkikortteli/ Humalistonkatu 8a ja 8b (MKS) 1-7	Tonttumäki-Daniel Hjortin katu 1-18	Linnankatu 45 UUSI 1-64

			Mäntymäen sairaala-alue 1-35	Yliopistonkatu 17 ja 21 (MKS) 1-9	Luolavuorentie 7a 1-19
			Rauhankatu 14b (MKS) 1-54		Sepänkatu 7 UUSI 1-65
			Stålarinkatu 45, Häkkisen konepaja (MKS) UUSI 1-42		Uusi konserttitalo UUSI
			Tervahovinkatu 12 (MKS) 1-61		
			Vanha Norssi (Steinerkoulu) 1-29		
TURUN TIEDEPUISTO					
Paljetie (MKS) 5-2	Paljetie (MKS) 5-2	*Itäharjun liittymä 5-3	*Itäharjun kärki ja Kupittaaan kansi (MKS) 5-4	Tempo II (MKS) 5-13	
		Kiinamylynkatu 1-28	*Itäharjun Voimakatu (MKS) 5-16	Tahkonaukio (MKS) 1-20	
LINNAKAUPUNKI					
*Kirstinpuisto (MKS) 1-31	*Kirstinpuisto (MKS) 1-31	*Aurigan ympäristö (MKS) UUSI 1-55	*Tullin ympäristö (MKS) 1-52	*Linnanniemi UUSI 1-63	Akselintie etelä (MKS) 1-41
		*Ferry Terminal Turku UUSI 1-64		*Vaasanpuisto 1-32	Akselintie pohjoinen (MKS) 1-51
SKANSSI					
*Skanssinmäki (MKS) 3-12	*Skanssinmäki (MKS) 3-12	*Itä-Skanssi 3-2			Eteläskanssi 3-11
*Skanssinkolmio 3-17	*Skanssinkolmio 3-17				
LOGICITY					
*Mustasuo 9-2	*Mustasuo 9-2				
HALISTENVÄYLÄ					
Koroisten siirtolapuutarha 5-9	Koroisten siirtolapuutarha 5-9	*Koroinen 5-8			
BLUE INDUSTRY PARK					
*Meyer Turun telakka, vaihease- makaava 8-1	*Meyer Turun telakka, vaihease- makaava 8-1	*Blue Industry Park 8-4			

TAE 2019	TA 2019	TS 2020-2022				
MUUT PALVELUALUEITTAIN						
2019 hyväksyttävät asemakaavat	2019 hyväksyttävät asemakaavat	2020 hyväksyttävät asemakaavat	2021 hyväksyttävät asemakaavat	2022 hyväksyttävät asemakaavat	Kauden jälkeen hyväksyttävät asemakaavat	
2 Saaret						
		Friskalan kartano 2-5	Honkaistentie 68-70 2-15	Haarlanlahti 2-11	Margareetta 2-12	
Karhunahde 2-6	Karhunahde 2-6	Metsola (MKS) 2-7	Harkkionmäki (MKS) 2-9	Sorttamäki ja Uittamon silta 2-14	Päivärinne 2-13	
		Särkilahti (MKS) 2-8			Syvälahti (MKS) 2-10	
		Kaistarniemi III jatko 2-3				
3 Skanssi - Uittamo						
<i>Kannuskatu, Uittamon uimahalli (MKS)</i> 3-6	<i>Kannuskatu, Uittamon uimahalli (MKS)</i> 3-6	Kaarningon pumppaamo 3-1	Heikkilän kasarmi (MKS) 3-13	Rusthollinrinne 1 UUSI 3-5		
<i>Haritun koulutontti / Koivulankallio/ TVT (2020)</i> 3-4	<i>Haritun koulutontti / Koivulankallio/ TVT (2020)</i> 3-4	<i>Kaupunginpuutarhan alue</i> 3-10	Korpilahdentie (MKS) 3-7	Syreenikuja 3-9	Jalustinkatu 8 3-15	
		Virvoituksentie, Luolavuoren vanhainkoti 3-8	Saga-palvelutalo UUSI 3-19	Jagellonicankatu 17 3-3	<i>Katariinakoti (MKS)</i> 3-16	
				Eteläkaaren kauppa UUSI 3-18		
4 Varissuo-Lauste						
<i>Fasaanikatu (MKS)</i> 4-2	<i>Fasaanikatu (MKS)</i> 4-2			Itäkaari4-3		
5 Nummi-Halinen						
<i>Munkkionkuja (MKS)</i> 5-1	<i>Munkkionkuja (MKS)</i> 5-1	Kylänkulma/ TYS (MKS) 5-10	Kuikkulankenttä/ TYS (MKS) 5-12	Vesilaitoksen tontti 5-15	Caribia/Nummen keskuspuisto (MKS) 5-11	
<i>Simolankatu 37</i> 5-17	<i>Simolankatu 37</i> 5-17					
6 Runosmäki-Raunistula						

<i>Hiidenvartti/ Ristinpaltankatu</i> 6-3	<i>Hiidenvartti/ Ristinpaltankatu</i> 6-3	<i>Kairialankatu/ TVT (MKS)</i> 6-4	Piiparinpolun varsi, Runosmäki UUSI 6-5	Paltanpuisto 6-12	<i>Tiemestari (2018)</i> 6-11
<i>Impivaaran tenniskeskus</i> 6-9	<i>Impivaaran tenniskeskus</i> 6-9	Kärsämäen urheilupuisto (MKS) 6-2	Signalistin kauppa 6-8		
Liljalaakson kauppahanke/ Kuninkojankaari (MKS) 6-6	Liljalaakson kauppahanke/ Kuninkojankaari (MKS) 6-6	Viiripuisto (Unhonpuistikko) 6-7			
Ramstedtinkatu 6-1	Ramstedtinkatu 6-1				
7 Länsikeskus					
<i>Oskarinkuja (MKS)</i> 7-7	<i>Oskarinkuja (MKS)</i> 7-7	Kastun koulu 7-3	Liinahaankatu / TVT + Varkkavuorenkatu UUSI 7-4		Länsikeskuksen kehittäminen/ Galleria 7-8
Pitkämäen liikekeskus 7-5	Pitkämäen liikekeskus 7-5	Kuloistenniitty/ Yhdystie Myllyyn (Raisio) 7-12			Piuhankatu UUSI 7-6
<i>Pukkilan alue (MKS)</i> 7-9	<i>Pukkilan alue (MKS)</i> 7-9				Postikeskuksen alue (MKS) 7-10
					Tammikankareentie UUSI 7-11
8 Pansio-Perno					
		Saarenmaankatu / TVT UUSI 8-2	Pernon koulu 8-3	Ahjokatu (MKS) 8-6	Ojaranta-Jyrkkälä 8-5
9 Maaria-Paattinen					
Koskennurmi (MKS) 9-3	Koskennurmi (MKS) 9-3	* <i>Topinojan kiertotalouspuisto</i> 9-7		Jäkärän Kaila (MKS) 9-4	Pihlajamäki 9-8
		Jäkärä / Arkeologinkatu, Merovinkinkatu 9-10		Metsämäen ravirata 9-6	

4.6 Infrastruktuurin ylläpito

1.000 €	TOT 2017	TA 2018	TAE 2019	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tulot		3.410	3.506	3.506			
Menot		23.468	22.564	22.564			
Palkat		1.250	1.396	1.396			
Tavoitetaso yhteensä	23.757*	21.308	20.454	20.454	20.863	21.280	21.706

Kaupunkiympäristötoimiala tilaa yleisten alueiden, katu- ja viheralueiden ylläpitotyöt valtakunnallisten hoito- ja kunnossapitoluokitusten mukaisesti. Ylläpito käsittää sekä talvi- että kesäaikaisen hoidon ja kunnossapidon. Ylläpitotöiden tilaaminen perustuu kolmeen tuotekokonaisuuteen, jolla haetaan kaupunkien välistä kustannustenvertailun mahdollisuutta:

- *Perustuotteet (9,695 milj. euroa)* sisältävät pakolliset lakisääteiset tehtävät ja muut välttämättömät hoitoon liittyvät tehtävät. Perustuotteita ovat talvihoido, viheralueiden hoito, liikennealueiden hoito, puhtaanapito sekä kalusteiden, varusteiden ja rakenteiden hoito.
- *Erillistuotteet (10,525 milj. euroa)* sisältävät muut tehtäväkokonaisuudet sekä kunnossapitotyöt. Kunnossapitotöillä pyritään hillitsemään korjausvelan kasvua. Erillistuotteita ovat katu- ja viheralueiden kunnossapitotyöt, talvihoidon erillistuote, lumen kuljetus ja lumensijoituspaikat, kunnossa- ja puhtaanapidon erillistuote, ilkkivalta ja tapahtumat, leikkipaikkojen hoito ja kunnossapito, talousmetsien hoito, ulkoilusaaret, erityisalueiden hoito, laiturit, venepaikat, vesiväylät, ulkovalaistus ja liikennevalot.
- *Erityistuotteet (2,344 milj. euroa)* sisältävät kaupunkikohtaisia tehtäviä ja palveluita, jotka eivät ole normaaleja ylläpitotehtäviä, mm. Föri, liikennekeskus ja katulämmityksen kustannukset. Erityistuotteisiin sisältyy myös infrapalveluiden ylläpitoyksikön yleiskustannukset.

Perus- ja erillistuotteilla on tuotekortit, joissa on määritelty sekä laatuun että määräaikoihin liittyvät vaateet. Kaikilla tuotteilla on oma kustannusseurantansa. Yksilöidymät tuotekuvaukset ja budjetit sisältyvät operatiiviseen sopimukseen. Hoitoluokituksia tarkastetaan katu- ja viheralueilla vuosittain.

* ei vertailukelpoinen

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Kaupungin tavoite 2018-2021	Toimialan tavoite TA 2019	Toimialan toimenpiteet 2019 tavoitteen edistämiseksi
Työ lisää hyvinvointia	1. Työyhteisötaidot tukevat tavoitteiden saavuttamista	1.A. Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista: <ul style="list-style-type: none"> • hyödyntämällä koulutusta • antamalla tukea • luottamalla omiin alaisiin 	Lisätään esimiesten koulutusta ja tehostetaan työpaikkakokousten toimintaa seuraamalla kokousten määrää ja sisältöä.
	2. Työ on turvallista ja terveellistä - henkisesti ja fyysisesti	2.A. Työkyvyn hallinta 2.B. Vaarojen ja haittojen arviointi / riskien arviointi 2.C. Kunta 10 - tuloksien pohjalta tehdyt kehittämissuunnitelmat koskien työpaineita 2.D. Asiakasväkivallan kokemus	Malli käydään läpi työpaikkakokouksissa. Ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin havaittujen riskien hallitsemiseksi. Varmistetaan henkilökunnan määrän riittävyys suhteessa työmäärään. Järjestetään tarvittaessa työnohjausta asiakasväkivallan kohtaamiseen.
	3. Perustehtävä on mielekäs ja merkityksellinen	3.A. Annamme selkeän suunnan ja tavoitteet	Toimialan ja palvelualueiden tavoitteet käydään läpi henkilökunnan kanssa. Yksilökohtaiset tavoitteet asetetaan kehityskeskusteluissa. Mittarit työ lisää hyvinvointia-osuuteen: - Työpaikan ilmapiiri, tavoitearvo 3,5 (0-5) - Työpaineita paljon, hallintaa vähän, tavoitearvo 19,0 % (kyllä, %) - Työmäärän lisääntyminen, tavoitearvo 40 % (kyllä, paljon, %) - Asiakasväkivalta, henkinen, tavoitearvo 15,0 % (kyllä, %) - Koen työni mielekkääksi, tavoitearvo 4,60 (0-5)
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	4. Osaamisen turvaaminen muutoksessa	4.A. Osaamisprofiilien ajan tasalla pitäminen 4.B. Osaamisen johtamisen vuosikellon toteuttaminen	Osaamisprofiilit käydään läpi kehityskeskusteluissa. Johtoryhmien työtapoja uudistetaan. Varmistetaan substanssiosaamisen taso. Koulutus suunnitellaan jo kehityskeskusteluiden yhteydessä.
	5. Toimintakyvyn ja tavoitteellisuuden säilyttäminen muutoksessa	5.A. Muutoksen kokeminen työssä 5.B. Työyhteisön tavoitteiden ymmärtäminen ja niiden saavutettavuus	Muutosten käsittely työpaikkakokouksissa Tavoitteiden määrittely kirjalliseen muotoon.

	6. Uudistamiskyky	6.A. Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	<p>Voidaan harkita hyvien kehitysideoiden palkitsemismenettelyä.</p> <p>Mittarit rakentava ja hallittu muutos-osioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Muutokset työssä, ei vaikutusmahdollisuuksia, tavoitearvo 35 %
Parempi johtaminen	7. Päätöksenteko ja johtaminen koetaan oikeuden mukaiseksi	7.A. Tavoitteiden selkeys ja avoimuus päätöksenteon perusteissa	Viranhaltijapäätökset perustellaan huolellisemmin.
	8. Laadukas esimiestyö	8.A. Esimiehelle riittävä tuki tavoitteiden saavuttamisessa	Esimiesten koulutusta lisätään. Strategiset ja operatiiviset sopimukset käydään läpi johdon seminaareissa.
	9. Yhteistoiminta ja osallistaminen	<p>9.A. Yhteistoiminta toimialoilla kunnossa</p> <p>9.B. Työpaikan tiedonkulun varmistaminen</p> <p>9.C. Strategisesti ohjatut kehityskeskustelut</p>	<p>Toimialan yhteistoimintaryhmän kokoukset pidetään säännöllisesti.</p> <p>Johtoryhmissä ja yhteistoimintaryhmässä käsiteltäviä asioita käsitellään henkilökunnan kanssa myös työpaikkakokouksissa.</p> <p>Esimiehille järjestetään tarvittaessa koulutusta kehityskeskusteluiden käymiseen.</p> <p>Mittarit parempi johtaminen-osioon:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osallistava johtaminen, tavoitearvo 4,00 (0-5, mitä suurempi arvo, sitä enemmän) - Kohtelun oikeudenmukaisuus, tavoitearvo 3,85 (0-5 mitä suurempi arvo, sitä enemmän) - Yksilökehityskeskustelujen käyminen, tavoitearvo 77 % (kyllä, %)

6 Tunnusluvut

6.1 Tiedoksi annettavat tunnusluvut (kh)

Tunnusluku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VOLYYMI								
Hyväksytyt asemakaavat yhteensä (lkm), merkittävät (kv)	12	9	19	11	15	13	12	9
Hyväksytyt asemakaavat yhteensä (lkm), vähäiset (ltk)	12	7	4	8	7	8	11	11
Hyväksytyjen asemakaavojen (kv) sisältämä uuden ja käytötarkoituksenmuutoksen alaisen kerrosalan lisäys yhteensä (kem2)	258.505	56.015	155.635	209.790	267.080	253.750	526.250	153.400
- pientalot (AO, AP)	92.425	7.100	31.620	21.860	17.140	51.270	7.940	25.700
- kerrostalot (AK)	10.300	7.350	76.965	101.730	137.540	54.280	7.600	119.800
- elinkeinot, palvelut	155.780	41.565	47.050	86.200	112.400	148.200	510.710	7.900
Kaupungin maalle sijoittuvan hyväksytyjen asemakaavojen (kv/ merkittävät ja ltk/ vähäiset) asuinkerrosalan osuus				63 %	36 %	19 %	18 %	81 %
Hyväksytyjen asemakaavojen asuinkerrosalan sijoittuminen tiivistyväälle kestävä kaupunkirakenteen vyöhykkeelle	29 %	80 %	78 %	86 %	89 %	93 %	54 %	51 %
Jalankulun määräindeksi, indeksi 2017=100					100,8	ei laskettu	ei laskettu	100,0
Pyöräilyn määräindeksi, indeksi 2017=100					97,6	ei laskettu	ei laskettu	100,0
Autoliikenteen määräindeksi, indeksi 2017=100					ei laskettu	ei laskettu	97,3	100,0
Seudullisen joukkoliikenteen matkamäärät, indeksi 2017=100					ei verrannollinen	90,3	95,0	100,0
LAATU JA VAIKUTTAUVUUS								
Tyytyväisyys (1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä)								
- liikennealueiden ylläpito* (vertailukunnat v2004-2017: 3,31) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,37)	3,34	3,15	3,24	3,23	3,47	3,27	3,34	3,37
- puistojen hoito* (vertailukunnat v2004-2017: 3,41) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,37)	3,27	3,25	3,30	3,31	3,50	3,47	3,43	3,50
- rakennetun ympäristön viihtyisyyteen ja kauneuteen**	-	-	3,46	-	3,61	3,74	3,57	3,77

Tunnusluku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
(vertailukunnat v2004-2017 3,46) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,56)								
- asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen sijoitteluun ** (vertailukunnat v2004-2017: 3,37) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,31)	-	-	3,22	-	3,13	3,35	3,28	3,53
- rakennetun ympäristön valvontaan ** (vertailukunnat v2004-2017: 3,28) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,26)	-	-	3,29	-	3,27	3,40	3,31	3,37
- liikenneoloihin jalankulkijan kannalta ** (vertailukunnat v2017: 3,90)				kysymys jaettu, aiemmin kevytliikenne			3,77	3,96
- liikenneoloihin pyöräilijän kannalta ** (vertailukunnat v2017: 3,77)				kysymys jaettu, aiemmin kevytliikenne			3,26	3,24
- liikenneoloihin autoilijan kannalta ** (vertailukunnat v2004-2017: 3,82) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,79)	-	-	3,73	-	3,79	3,82	3,89	3,88
- julkisen liikenteen hoitoon ** (vertailukunnat v2004-2017: 3,60) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,96)	-	-	3,92	-	4,02	4,09	4,11	4,16
- ilman laadun hoitoon ** (vertailukunnat v2004-2017: 3,53) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,46)	-	-	3,26	-	3,72	3,78	3,63	3,87
- luonnonsuojelun hoitoon ** (vertailukunnat v2004-2017: 3,54) (Turku keskiarvo v2004-2017: 3,55)	-	-	3,38	-	3,66	3,64	3,67	3,80
*Yhdyskuntatekniset palvelut -kysely (FCG), **Kaupunki- ja kuntapalvelut -kysely (FCG)								
Kaupunkikeskustan elinvoimaisuus: elinvoimaluku = lauantaiyritysten määrästä vähennetään tyhjät liiketilat, joka suhteutetaan kunnan asukaslukuun (x1000) (vrt. v2016 Tampere 3,724, Helsinki 2,756 ja 17 kunnan keskiarvo 2,98)							3,581	3,83
Kaupunkikeskustan elinvoimaisuus: Liiketilojen täyttöaste (vrt. v2016 Tampere 93,2 %, Helsinki 95,3 % ja 17 kunnan keskiarvo 88,2 %)							89,7 %	91,65 %
Keskustan suuralueen väkiluku 31.12.	49.536	50.054	50.684	51.558	53.004	53.443	54.490	55.503
Asemakaavoitetun alueen pinta-ala (km ²)	9692,76 +141,67	9702,88 +10,13	9728,27 +25,39	9731,75 +3,48	9751,64 +19,89	9767,54 +15,90	10131,74 +364,20	10167,13 +35,4
Asemakaavapäätöksistä tehdyt valitukset (lkm)	3	2	8	5	6	5	5	5
Asemakaavapäätösten pitävyys, % (ratkaisujen lkm)	100 % (4 kpl)	92 % (3 kpl)	100 % (5 kpl)	100 % (5 kpl)	95 % (7 kpl)	100 % (8 kpl)	100 % (4 kpl)	95 % (5 kpl)

Tunnusluku	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Asunnot: lukumäärä, yhteensä	105.919	106.981	108.151	109.342	110.608	111.600	113.769	115.209
- pientaloissa, %	25,8	25,6	25,6	25,6	25,7	25,5	25,6	25,4
- kerrostaloissa, %	72,4	72,7	72,8	72,8	72,7	73,0	72,9	73,1
- muut, %	1,8	1,7	1,6	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5
Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden määrä (henkilöä)	242	241	189	201	190	192	209	183
Henkilöautotiheys (henkilöautoa/ 1000 asukasta)	411	414	413	411	409	409	409	412
- liikennekäytössä	459	466	469	471	471	473	478	485
- rekisterissä								
Kasvihuonepäästöjen määrä (kt CO ₂ ekv/vuosi)				1147,2	1164,4	988,7	988,3	972,2 (enn.)
Hengitettävien hiukkasten vrk-raja-arvojen ylityspäivät				8	0	8	2	3
Materiaalikierrätys ja jätteiden hyötykäyttö								
- Yhdyskuntajätteestä hyödyntämiseen yhteensä						90,4 %	98,7 %	98,2 %
- Yhdyskuntajätteestä materiaalihyödyntämiseen						18 %	18,7 %	19,6 %
- Yhdyskuntajätteestä energiahyödyntämiseen						72,4 %	79,9 %	78,6 %
SAATAVUUS JA PEITÄVYYS / KATTAVUUS								
Ympäristöterveyden suunnitelmallisten tarkastusten osuus vastaavista toteutuneista tarkastuksista (% , toteutunut/ tarkastukset yhteensä)				71 % 1283/ 1819	64 % 1255/ 1976	58 % 891 / 1534	55 % 829 / 1512	53 % 983 / 1869
Elintarvikevalvonnan valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (% , toteutunut/ suunnit.)				24 % 757 / 3164	25 % 780 / 3164	22 % 694 / 3140	18 % 635 / 3623	35 % 690 / 1959
Terveydensuojelun valtakunnallisen suunnitelman toteutuminen (% , toteutunut / suunnit.)				87 % 327 / 374	68 % 292 / 432	75 % 153 / 204	97 % 193 / 200	78 % 229 / 292
TUOTTAVUUS JA TEHOKKUUS								
Ulkoisen rahoituksen ympäristönsuojelun tutkimus- ja kehittämistoimintaan				169.000	122.000	17.000	65.000	110.000
Asemakaavoituksen kesto (mediaani) käynnistämisestä hyväksymiseen (kv), kk	20,9	21,4	23,5	24,2	29,5	29,3	25,9	29,9

7 Muut kaupunkitason ohjausasiakirjat

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma	Tavoitteet ja toimintapolitiikka rakennetun ympäristön laadun parantamiseksi.
Asunto- ja maankäyttöohjelma > Asunto- ja maapolitiikan periaatteet	Uudistetut asunto- ja maapolitiikan periaatteet valmistelussa, tuodaan valtuuston käsiteltäväksi syksyllä 2018.
Infranhankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohje	Infran investointiohjelma.
Itämerihaasteen toimenpideohjelma 2019-2023	Ohjaa ja koordinoi Turun kaupungin Itämeritoimenpiteitä vuosina 2019-2023. Kh hyväksynyt 22.10.2018.
Jätehuoltopoliittinen ohjelma Lounais-Suomessa 2017-2022	Jätehuoltopoliittisessa ohjelmassa esitetään, miten jätehuolto on järjestetty Lounais-Suomen jätehuolto Oy:n osakunnissa sekä asetetaan tavoitteet ohjelmakaudelle 2017-2022.
Kehittämismalli	Turun kaupungissa kehittäminen perustuu kaupungin kehittämismalliin (Kh 29.9.14, § 368). Peruskaupunki noudattaa kehittämismallia kaikessa kehittämisessä.
Keskustan kehittäminen	Keskustan kehittämisen tavoitteet, suuntaviivat ja pääteemat. Kärkihankkeella tavoitellaan kokonaisvaltaista ja kestävää kaupunkikehitystä. Keskustavisio 2050 tarjoaa suunnan keskustan kokonaisvaltaiselle kehittämiselle pitkälle tulevaisuuteen. Kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa. Kärkihankkeen toteuttaminen aloitetaan käynnistämällä 10 toimenpidettä (kv 14.5.2018). Keskustan kehittämisen painopistealueet toimenpidekokonaisuuksineen muodostavat kärkihankkeen toimenpideohjelman rungon vuosina 2018-2021 (kh 13.8.2018 § 288).
Maakuntakaava	Turun kaupunkiseudun maankäytön ja kaupan ohjaus. Taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaava, hyväksytty maakuntavaltuustossa 11.6.2018 (valitusprosessi käynnissä, ei lainvoimainen). Vuonna 2004 vahvistettu maakuntakaava ohjaa maankäytön suunnittelua muilla alueilla.
Maakuntastrategia	Maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin hankkeet.
Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus 2016-2019	Kuntien ja valtion yhteinen tahtotila ja toimenpiteet rakennemallin toteuttamiseksi.
Maankäytön ohjausmalli	Maankäytön ohjausmalli valmistelussa, tuodaan kh/kv käsittelyyn 2018.
Meluntorjunnan toimintasuunnitelma	Sisältää pitkän ajan suunnitelman melun aiheuttamien haittojen vähentämiseksi sekä ehdotukset keskeisimmistä meluntorjuntatoimista vuosille 2013-2018. Päivitys valmisteilla, kh:n käsittelyyn kesäkuussa 2018.
Rakennusperintöohjelma	Linjaus rakennetun ympäristön vaalimisen ja rakennusuojelun periaatteista, joita sovelletaan ohjeellisena rakennettua ympäristöä koskevissa suunnitelmissa, toimenpiteissä ja päätöksissä.

Smart and Wise Turku	Kärkihanke 2017-2021. Uusien datan hyödyntämiseen perustuvien toimintamallien luominen siten, että asukkaat, asiakkaat ja sidosryhmät ovat aktiivisesti mukana muutoksessa. Toteutussuunnitelma (kv 14.5.2018). Kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa. Kärkihankkeen etenemisen ja tuotosten vaikuttavuuden seurantamittarit (kh 18.6.2018 § 249).
Sopimus seudullisesta joukkoliikenteestä	Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta.
Sopimus yhteisestä jätehuoltolautakunnasta	Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta.
Tilastrategia	Säätölee kaupungin tilan käyttöä ja omistamista. Päivityksen on tarkoitus valmistua 2018.
Tilahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnitteluohje	Toimitilojen investointiohjelma.
Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029	Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 11.6.2018 § 142. Suunnitelma on huomioitava ohjaavasti toimialojen ja konserniyhteisöjen toiminnan ja talouden suunnittelussa ja toteutuksessa vuosittain.
Turun kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma liitteenään Turun kaupungin kaavoitus- ja toimenpideohjelma rakennemallin toteuttamiseksi	Seudun kunnat ovat sopineet yhteisistä maapoliittikan toteuttamisperiaatteista ja toimenpiteistä yhteisvastuullisen asuntopolitiikan toteuttamiseksi (2014-2017). Ohjeellisena noudatettava. Päivitetyt ohjelmat tuodaan valtuuston käsittelyyn 2018.
Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035	Kaupunkiseudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistäminen, väestö- ja työpaikkatavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen vuoteen 2035 asti.
Turun pyöräilyn kehittämisohjelma 2029	Kh 26.11.2018 § 463. Pyöräilyn kehittämisohjelman päätavoitteena on tuoda esille tavoitteiden saavuttamista tukevat pyöräilyn kehittämisen investointitarpeet ja toisaalta havainnollistaa pyöräilyn edistämisen laaja-alaista kokonaisuutta.
Turun seudun (rakennemallialueen) liikennejärjestelmäsuunnitelma 2035	Seudun liikennejärjestelmän kehittämisen suuntaviivat, pääteemat ja toimenpiteet. Ohjeellisena noudatettava. Ohjelman toteuttamiseksi laaditaan vuonna 2018 toimenpideohjelma Turun liikennejärjestelmän kehittämiseksi.
Turun Tiedepuisto	Kupittaa-Itäharjun alueen kehittämisen tavoitteet, suuntaviivat ja pääteemat. Kärkihankkeen tavoitteena on luoda uusilla verkostomaisilla toimintamalleilla kansainvälisesti kiinnostava ja rohkean kokeileva osaamiskeskittymä, joka on toiminnoiltaan monipuolinen ja logistisesti vetovoimainen. Turun Tiedepuiston Masterplan 2050 antaa suunnan alueen kokonaisvaltaiselle kehittämiselle pitkälle tulevaisuuteen. Kärkihanke ohjaa kulloinkin toimivaltaisen toimielimen ja viranhaltijan valmistelua ja päätöksentekoa. Kärkihankkeen toteuttamista ja suunnittelua ohjaavat kv 14.5.2018 § 91 hyväksymät 10 periaatetta. Kh päätti 18.6.2018 § 265 hyväksyä Itäharjun kolmion osalta masterplanin mukaisen kehittämissuunnitelman päätöksen liitteen 2 mukaisessa muodossa ohjeellisena noudatettavaksi.
Vesihuollon kehittämissuunnitelma	Sisältää alueet, jotka on tarkoitus saattaa vesihuoltolaitoksen vesijohto- ja viemäriverkoston piiriin. Päivitetty suunnitelma valtuustokäsittelyyn 2018, kun yleiskaava 2029:n luonnos on hyväksytty.
Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma	Kolmivuotisen suunnitelman pohjalta laaditaan vuosittainen valvontaohjelma, jonka perusteella toteutetaan vuosittain ympäristönsuojelulain, vesilain, jätelain ym. ympäristölakien valvontaa toimialalla. Voimassa oleva suunnitelma 2015-2017. Päivitetty suunnitelma tuodaan rakennus- ja lupalautakunnan käsittelyyn keväällä 2018.
Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma 2015-2019	Viisivuotisen ohjelman perusteella laaditaan vuosittain ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma, jonka perusteella toteutetaan elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka- ja eläinlääkintähuoltolakien valvontaa toimialalla.